

INSTITUT ZA NOVEJŠO ZGODOVINO

K

10127

262.2(497.12 Slavina)(091)

019940252

COBISS ©

5000 -

Zgodovinski Zbornik.

Priloga

Ljubljanskemu Škofijskemu
Listu.

Izhaja v nedoločenih obrokih.

Urednik :
Viktor Steska.

V Ljubljani 1910.

Izdajatelj knezoškofijski ordinariat ljubljanski.
Tiskala „Zadružna tiskarna v Ljubljani“.

Slavina.

Prispevek k zgodovini župnij
ljubljske škofije.

Spisal
Janez Zabukovec.

== V Ljubljani 1910. ==

Natisek dovolil kn.-šk. ordinariat ljubljanski
31. oktobra 1910, št. 4679.

10127

N 11-84-1994

/ 252

Predgovor.

Slavinska župnija je brez dvoma ena najstarejših na Kranjskem. Njena starost in pa velikanski kupi laških, latinskih in nemških listin v župnijskem arhivu mi niso dali miru, da sem kot slavinski kaplan vse prebrskal in prebral. Zgodovina slavinske župnije me je zanimala tudi zato, ker je ta župnija do l. 1831. spadala pod tržaško škofijo in ni bila nikdar direktno pod oblastjo akvilejskega patrijarha kakor večina drugih župnij po naši domovini.

Zelo starih listin nisem našel, vendar tudi to, kar sem našel o Slavini v domačem in drugih arhivih, je vredno, da se ohrani in obvaruje pred uničenjem.

Opisal sem slavinsko župnijo po zgledu drugih spisov te vrste. V teku 14 let, kar sem zapustil Slavino, se je marsikaj izpremenilo. Za tisk je bilo treba dobiti novih podatkov, stare izpopolniti. Sam nisem mogel vsega osebno poiskati, zato izrekam srčno zahvalo vsem, ki so mi poslali kaj podatkov za zgodovino slavinske župnije. Posebno zahvalo sem dolžan zlasti gg.: stolnemu proštu ljubljanskemu Janezu Sajovicu, ki je pregledal rokopis in kot mnogoletni župnik slavinski marsikaj izpopolnil; sedanjemu slavinskemu župniku Josipu Lazniku, ki mi je na vsako vprašanje odgovoril hitro in točno in za slike založil znatno svoto; Antonu Abramcu, kuratu v Št. Petru, ki je dvakrat šel v Trst iskat po arhivih in mi poslal nekaj zelo važnih podatkov; dekanu in kanoniku Matiju Sila v Tomaju; dekanu in monsignoru Antonu Rogaču v Hrušici; župniku in svetniku Josipu Velhartickýju v Jelšanah; župniku Janezu Nor-

VI

maliju v Brezovici in drugim, ki so mi poslali izpiske dušnih pastirjev iz matic. Nekaj gospodov se prošnji ni odzvalo.

Nekaj podatkov iz najnovejšega časa sem dobil prepozno in jih nisem mogel objaviti v ti knjigi.

Slavinski rojak g. Josip Gorup pl. Slavinjski, veletržec na Reki, je daroval za natisek te knjižice 100 K, za kar mu bodi izrečena iskrena zahvala.

Priznavam, da delo ni popolno, ker mi niso bili na razpolago vsi viri. Dalo bi se še kaj najti po arhivih raznih župnij tržaške škofije in tudi nekaterih grajskih arhivih, a to zahteva časa in truda, ki ga ne zmorem poleg stanovskih opravil.

Veliko prostora v knjigi vzamejo življenjepisi duhovnikov. Morda to komu ne bo všeč. Pomisli naj, da je knjiga pisana tudi za ljudstvo slavinske župnije, ki ljubi in spoštuje svoje duhovnike in bo z zanimanjem bralo ravno ta del knjige.

Drugemu morda ne bo všeč, da je preveč statistike in števil. Naj ne bo hud; statistika je potrebna za kulturno zgodovino naroda. Ta knjiga naj bo tudi mal donesek h kulturni zgodovini slovenskega naroda.

Vrinilo se je nekaj tiskovnih pomot in pravopisnih nedoslednosti. Omenjam le stvarne pomote, malenkostne naj popravi čitatelj sam.

Glede dni nastopa ali izstopa iz službe pri duhovnikih pripomnim, da so z malo izjemami vzeti po maticah, zato je gotovo nekaj dni razlike med pravimi dnevi nastopa službe oziroma izstopa.

V Križah pri Tržiču, dne 24. oktobra 1910.

Pisatelj.

Seznamek virov.

Pisani viri:

Župnijski arhiv v Slavini. Neurejene listine, matice, urbarji in druge knjige.

Župnijski arhiv v Hrenovicah. Matice, župnijska kronika.

Župnijski arhiv v Postojni. Matice.

Župnijski arhiv v Hrušici. Krstna knjiga od 22. januarja 1632. do 3. februarja 1695.

Župnijski arhiv v Tomaju. Rokopis Josipa Antona Brosina, kaplana v Tomaju 1817. do 1824., z naslovom: „Brevis Notitia Parochorum, Cooperatorum, Parochiae Administratorum, Capellanorum Domesticorum atque Rosarianorum hujus Caes. Regiae Parochiae Tomaj nec non de primordiis Ecclesiae Ssrum Petri et Pauli ibidem ab anno 1624 ad praesentem usque aetatem Ordine Chronologico protracta adjunctis in fine nonnullis paucis De Ecclesiis filialibus hujus Parochiae Ad Posterorum memoriam conscripta a J. A. A. Coe“. Vrsta tomajskih duhovnikov je izpopolnjena do današnjega dne od poznejših rok.

Kapiteljski arhiv v Ljubljani. Listina št. 5 v fasc. 207 in št. 3 v fasc. 105, urbar pl. Edlinga iz l. 1581.

Tržaški škofijski arhiv. Registratura.

Seznamek duhovnikov jelšanske župnije v Istri. Rokopis župnika Josipa Velhartickýja, sestavljen po maticah.

Seznamek duhovnikov brezoviške župnije v Istri. Rokopis župnika Janeza Normalija, sestavljen po maticah.

Seznamek duhovnikov župnije Hrušica v Istri. Rokopis dekana Antona Rogača, sestavljen po maticah.

Seznamek duhovnikov župnije Prem. Rokopis župnika Martina Škerjanca, sestavljen po maticah.

Seznamek duhovnikov župnije Vreme. Prepis rokopisa v župnijskem arhivu vremskem od župnika Janeza Škerjanca.

Tiskani viri:

Mitteilungen des Musealvereines für Krain 1907.

Bile: Kronika trnovske župnije v „Laibacher Diöcesanblattu“ 1880.

Podboj: Pridiga na patrocinij v Slavini 15. avgusta 1888.

Zgodnja Danica. Več letnikov.

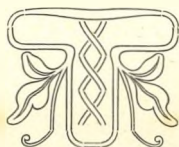
Bleiweis, Novice. Več letnikov.

Šematizem duhovnikov ljubljanske škofije. Več letnikov.

Šematizem duhovnikov tržaške škofije. Več letnikov.

Senožeški duhovni pastirji v Izvestjih muzejskega društva 1894.

Druge uporabljene knjige so prilično omenjene v knjigi pod črto.

Vsebina.

	Stran
Predgovor	V. VI.
Seznamek virov	VII. VIII.
Vsebina	IX. X. XI. XII.
I. Prirodoznanski opis slavinske župnije	1
II. Statistični opis slavinske župnije	22
III. Gospodarske in socialnopolitične razmere v slavinski župniji	48
IV. Vera in omika v župniji	62
V. Zgodovinski razvoj slavinske župnije	73
1. Slavinska župnija edina župnija na Pivki	73
2. Slavinska župnija v 12. stoletju	74
3. Slavina izgubi Hrenovice in Studeno	74
4. Slavina od l. 1267. do 1831.	74
a) Postojna kaplanija	77
b) Postojna vikariat	79
c) Postojna postane župnija	80
A. Postojnska duhovnija	81
B. Duhovnija v Št. Petru	83
C. Duhovnija v Štivanu ali Matenji vasi	83
Beneficij M. B. v Rakitniku	86
D. Duhovnija v Trnju	88
5. Slavina od l. 1831. dalje	91
VI. Cerkve v župniji	91
1. Župnijska cerkev Marijinega Vnebovzetja v Slavini	112
2. Podružnica sv. Marjete v Kočah	118
3. Podružnica sv. Križa v Selcu	123
4. Podružnica sv. Andreja v Nemški vasi	126
5. Podružnica sv. Jurja v Žejah	130
6. Kuratna cerkev sv. Ivana v Matenji vasi	139
7. Kuratna cerkev sv. Petra v Št. Petru	148
8. Podružnica sv. Lavrencija v Rodohovi vasi	152
9. Podružnica sv. Jerneja v Petelinah	155
10. Podružnica sv. Trojice v Gradcu	160
11. Kuratna cerkev sv. Trojice v Trnju	168
12. Podružnica sv. Lenarta v Klenku	172
13. Podružnica sv. Nikolaja v Paličju	176
14. Kapela Marijine zaroke v Rakitniku	179
15. Kapela Marijinega Vnebovzetja v Prestranku	

	Stran
VII. Opuščene in podrtе cerkve	180
1. Cerkev sv. Jurija na Počku	180
2. Cerkev sv. Marjete nad Paličjem	182
3. Cerkev sv. Trojice na Lónici	184
4. Cerkev sv. Primoža in Felicijana nad Rodohovo vasjo	188
5. Cerkev sv. Urha v Repljah nad Selcem	189
6. Cerkev sv. Uršule na Soviču nad Postojno	190
7. Cerkev sv. Andreja v Postojni	191
VIII. Kapelice in znamenja	193
IX. Ustanove	194
1. Mašne ustanove	194
2. Dobrodelne ustanove	195
X. Dušni pastirji	197
1. Župniki	201
2. Kaplani ali duhovski pomočniki	218
3. Hišni kaplani župnikovi, subsidiarji	247
4. Vikar	253
5. Marijanski kaplani	253
6. Dušni pastirji v Št. Petru	254
7. Dušni pastirji v Trnju	259
8. Dušni pastirji v Matenji vasi, Štivanu	262
9. Beneficiati v Rakitniku	266
10. Grajski kaplani v Prestranku	266
11. Kurati v Postojni	266
12. Zgodnjiki v Postojni	268
13. Substituti v Postojni	268
14. Drugi duhovniki	269
XI. Župnišče in dohodki župnikovi	273
XII. Šola in učitelji	280
1. Šola v Slavini	281
2. Šola v Št. Petru	285
3. Šola v Štivanu	286
4. Šola v Trnju	288
5. Šola v Paličju	290
XIII. Odlični Slavinci	291
1. Duhovniki	291
2. Svetni	296
3. Redovniki, bratje lajiki	301

	Stran
XIV. Dodatek	302
<i>A.</i> Priloge	302
<i>B.</i> Abecedno kazalo duhovnikov	329

Slike.

1. Zemljevid slavinske župnije	3
2. Slavina	5
3. Koče	7
4. Št. Peter	9
5. Prestranek. — Kobilarna	17
6. Župna cerkev v Slavini	93
7. Veliki oltar v Slavini	97
8. Monštranca v Slavini	104
9. Cerkev v Kočah	113
10. Veliki oltar v Kočah	115
11. Cerkev v Selcu	119
12. Veliki oltar v Selcu	121
13. Cerkev v Nemški vasi	125
14. Cerkev v Žejah	129
15. Cerkev v Matenji vasi	131
16. Veliki oltar v Matenji vasi	135
17. Cerkev v št. Petru	141
18. Veliki oltar v Št. Petru	143
19. Cerkev v Rodohovi vasi	149
20. Cerkev v Petelinah	153
21. Cerkev sv. Trojice v Gradcu	157
22. Oltar sv. Trojice v Gradcu	159
23. Cerkev v Trnju	161
24. Veliki oltar v Trnju	163
25. Cerkev v Klenku	169
26. Cerkev v Paličju	173
27. Cerkev v Rakitniku	177
28. Aleksander Dolcetti	205
29. Janez Zech	205
30. Filip Fröhlich	205
31. Matija Lorenzutti	205
32. Jakob Božič	211
33. Jožef Jurčič	211

	Stran
34. Jožef Hafner	213
35. Anton Pokorn ,	213
36. Janez Globočnik	215
37. Janez Sajovic	215
38. Matija Prijatelj	217
39. Jožef Laznik	217
40. Janez Zabukovec	245

Popravki.

Na strani	2.	beri v 17. vrsti	zgoraj:	Špičk mesto Spečk.
»	»	13.	» v 14. »	» Matovnikom mesto Matonkom.
»	»	16.	» v 14. »	» Hansen mesto Hausen.
»	»	20.	» v 4. »	» spodaj: Rokavu mesto Rokavcu.
»	»	54.	» v 10. »	» selškemu mesto selskemu.
»	»	75.	» v 9. »	» 1788. mesto 1787.
»	»	83.	» v 15. »	» zgoraj: C. mesto D.
»	»	86.	» v 9. »	» spodaj: D. » E.
»	»	117.	» v 2. vrsti	» spodaj: moral mesto morala.
»	»	133.	» v 14. »	» zgoraj: D)olceti mesto D(olceti.
»	»	138.	» v 17. »	» Štivan mesto Štivanu.
»	»	140.	» v 1. »	» spodaj: ligneis mesto igneis.
»	»	140.	» v 2. »	» aedificata mesto laefidicata.
»	»	187.	» v 12. »	» silno mesto silo.
»	»	201.	» v 5. »	» Fassio mesto Fassy.
»	»	216.	» v 12. »	» zgoraj: 1871. mesto 1872.
»	»	223.	» v 2. »	» 1686. mesto 1786.
»	»	229.	» v 7. »	» Hraščah mesto Hrašah.
»	»	233.	» v 7. »	» Golacu mesto Golaču.
»	»	266.	» v 3. »	» obenem mesto ebenem.
»	»	279.	» v 8. »	» župnijske mesto župnije.
»	»	282.	» črtaj v 6. vrsti	» zgoraj besedo: župnije.
»	»	288.	» beri v 4. vrsti	» zgoraj: alienigenis mesto aliegenis.
»	»	295.	» v 13. »	» h. št. 16 mesto 15.
»	»	295.	» v 29. »	» Naksos mesto Nakros.
»	»	295.	» v 30. »	» Kios mesto Klio.

I.

Prirodoznanski opis slavinske župnije.

Od svetovnoznane Postojne proti zahodu na široko in proti jugu bolj na ozko se razprostira lepa z mnogimi vasmi obsejana ravan. Na ti ravnini pol ure hoda od Postojne proti jugu se začenja slavinska župnija in sega tri ure hoda dalje proti jugu. Razteza se nekako med $45^{\circ} 40'$ in $45^{\circ} 45' 20''$ severne zemljepisne širjave ter $31^{\circ} 46'$ in 32° vzhodne dolgosti. Sosednje župnije so: na severu cirkniška in postojnska, proti zahodu hrenoviška in senožeška, proti jugu košanska in zagorski vikarijat, kneška in starotrška proti vzhodu.

Ni pa kar gladka ravnina. Svet je semtertja valovit, tupatam molijo grički in hribci gole ali tudi obrasle glavice nakvišku. Tudi ozka ni vedno, ker se širi proti vzhodu. Ob obeh straneh pa se svet vedno bolj vzdiguje. Na vzhodni strani se vleče gora za goro tja do belo-glavega Snežnika. To gorovje je veja juliških planin in dela naravno mejo med Krajino onkraj (tako imenujejo Slavinci svet onkraj gorovja) in Pivko takraj. Po teh gorah imajo Pivčani svoje gozde in senožeti.

Največ je cesarjevega, ki pripada k posestvu Prestranek. Samo Prestranek dobi vsako leto povprečno 5910 kvintalov sena z gor. Od sv. Marjete skoraj do jeseni so ljudje vedno v «gorah». Iz Vipavskega in iz Krajine prihajajo kosci v Slavino, postavijo se sredi vasi, kakor v Ljubljani nekdanj pred frančiškansko cerkvijo, ter čakajo, da kdo pride in jih najme.

Najvišja gora v slavinski župniji je Javornik (1266 *m*), ki si na oni strani noge koplje v Cirkniškem jezeru. Drugi višji vrhovi so: Baba (1035 *m*) pred Javornikom, Veliki Gadovec (1092 *m*), Mali Gadovec (979 *m*), Sv. Jurija vrh z razvalinami stare cerkve, nekdanj so mu rekli Poček; zadaj je Cirkniška ravan, Veliki in Mali Trebelnik, Kosmač (737 *m*), Rožič (902 *m*), Sv. Trojica (1125 *m*), ki je dobila ime po cerkvi sv. Trojice, sedaj v razvalinah, dandanes že pozabljeno ime je Lönica¹⁾; Sovič (1057 *m*), Spečk, Veliki vrh (894 *m*), Debela gora (1064 *m*).

Na zahodni strani pivške ravnine hribovje ni tako visoko, sega tja proti Senožečam in Košani. Najvišji hribi so: Kaludrnik (750 *m*), Osojnica (822 *m*), Sv. Primož (721 *m*).

Po gričih okoli Slavine se nahajajo sledovi starih naselbin, gradišč, kar že ime pripoveduje, Gradišče (604 *m*) je namreč hrib na jugozahodni strani Slavine. Tam so našli pred leti star rimski denar in ročne mline, kakršne so imeli Rimljani. Tak mlin ima Ambrož v Slavini h. št. 44. Tudi na Babi (618 *m*) so sledovi starega zidovja. V slavinskem «borštu» pa kažejo kraj, kjer je baje stala cerkev sv. Jerōmana (Hieronima).

¹⁾ V stari matrikuli je pisano: «Sancta Trinitas in monte Lonza».

Sv. Hieronim je cerkvico prenesel na Nanos, ker so se tihotapci iz Čičarije v nji skrivali in jo oskrnjevali. Tako pripoveduje ljudstvo. Tudi hrib blizu šempeterskega kolodvora se imenuje Gradišče. Pravijo, da je bil na tem hribu nekdanj velik grad. Morda ljudstvo tako sodi po razvalinah, ki pa ne povedo drugega, nego da so

nekdanj tu prebivali ljudje ali začasa Rimljanov ali še prej. Starinoslovec Pečnik meni, da so bile prazgodovinske naselbine na Gradišču pri Slavini, pri cerkvi v Trnju in na hribu nad Št. Petrom¹⁾. Nad vasjo Selce je gradišče, ki kaže na severni strani sledove kamnene ograje. V «Izvestjih muzejskega društva» l. 1894. str. 9 se bere, da so bila notranjska gradišča ograjena

¹⁾ Izvestje 1904. str. 185. in 186.

z velikimi kamnenimi nasipi, v katerih so ljudje imeli bivališča. Čudno, da niso zidali z malto še začasa Rimljanov. Zabili so le v zemljo močne lesene droge v dveh vrstah okrog višine in med nje zložili kamenje tako, da so ostale v sredi votline za stanovanje. Po vseh notranjskih gradiščih se najdejo starine in denar iz prve rimske dobe.

Nad Slavino je grič z razvalinami starega gradu, na «Tabru» pravijo. Valvasor o tem gradu popolnoma molči in tudi razvalin ne omenja. Zgodovinskega o slavinskem gradu vemo samo to: «10. novembra 1331. obljubi patrijarh Pagan vojniku Viljemu Pišaškemu (de Piscatz) 200 mark solidov vojne odškodnine, ne zaveže se pa plačati kaj za njegovo rešitev iz vjetništva, ker je slavinski grad brez njegovega dovoljenja izročil nasprotnikom»¹⁾. Ljudstvo o tem gradu in njih lastnikih tudi nič ne ve povedati. Ohranila pa se je pravljica o neki gospi vdovi, ki je bivala na tem gradu in sezidala kapelico M. B. na mestu, kjer stoji sedaj župna cerkev M. B. Ob času turških navalov je bil tukaj tabor ali trdnjava, kakršnih se ni manjkalo takrat po naših krajih. Spadal je l. 1581. pod postojnsko graščino²⁾. Od turških časov je ostalo griču ime Tabor.

Kakor povsod, kjer so stare razvaline, tudi tukaj govore, da je v razvalinah zakopanega vse polno denarja. Marsikateri ga je že hotel izkopati, a ga ni našel. Pred nedavnim časom bi bil Tržačan Lorenzutti rad kupil prostor na Tabru, da bi si bil vilo postavil gori, toda niso mu hoteli prodati nič sveta. Bali so se, da bi potem skrivaj ne kopal in izkopal skritih zakladov.

¹⁾ Izvestje 1891. str. 24.

²⁾ Mitth. f. Krain 1862. st. 110.

Šli so rajši sami kopat in so vse prevrtali in preluknjali, a našli so le eno rimsko sulico.

Dasi Pivka ni še na pravem Krasu, vendar te spominja marsikaj na Kras. Na zahodni strani pivške doline od Orehka do Št. Petra je pod vrhovi višjih hribov

Slavina.

brdna zemlja, zato se nahajajo ondi studenci. Proti vzhodu od državne ceste zemlja ne drži vode in nima studencev.

Najprijetnejši kraj v slavinski župniji je okrog Prestranka. Lepo ravno polje, zeleni gozdi, grad, drevored iz grada v Matenjo vas, reka Pivka, ki teče v bližini, vse to je tako prijazno, da skoraj pozabiš, da si na kraški zemlji. Tudi naprej do Št. Petra je še lep, precej zarasel svet z lepim poljem in travniki, od Trnja in Klenka proti Paličju pa je svet bolj pust in nero-doviten. V resnici žalosten je pogled le po nekaterih

hribih, ki ti kažejo gola rebra, sivo skalovje, le sem-tertja kak brinjev grm. Čez nekaj let bo pa tudi todi vse zarastlo; začeli so namreč pridno pogozdovati gole hribe.

Sledeča tabela po uradnem izkazu koncem leta 1900 natančno pove, kako je obdelan svet v slavinski župniji, in sicer po katastralnih občinah.

Katastralna občina	njiv ha	trav- nikov ha	vrtov ha	pašnikov in planin ha	gozda ha
Matenja vas . . .	110.—	1334.—	7.42	570.—	168.—
Rakitnik . . .	150.—	185.—	11.—	77.—	28.—
Slavina . . .	215.—	239.—	12.—	718.—	230.—
Selce . . .	128.—	323.—	5.28	511.—	—
Peteline . . .	214.—	334.—	12.—	407.—	3.57
Rodohova vas.	190.—	226.—	3.54	258.—	15.—
Trnje . . .	140.—	882.—	2.94	558.—	1035.—
Paličje . . .	78.—	492.—	0.14	915.—	434.—
Skupaj . . .	1225.—	4015.—	54.32	4014.—	1913.57

Omeniti hočem vsaj nekatera imena njiv, travnikov in pašnikov. Na koškem (Koče) svetu: Lipnice, Kekavšce, pod Babo, Gabernice, Male njive, Strážence, Nad zgonam (zvonom), Pod zgonam, Požganjice, v Potokah, v grdih Mlakah, Praprotnice pod cesto, nad cesto, Brda, v Lokah, Dolgi delci, za Klancem, Grubence, Káمبرce, Bázelinke, Mezljanke, Dobje, pri Školji, Trebež, pod Slatnami.

Ivanica, na Stajah, Pleče, Brezovnik, pri Peklu, Župne doline.

Na rakiškem svetu: na Lazah, pri Pilu, Male njive, Dolnice, na Poškrnicah, pod Lozico, za Gabrom, na Bobni, na Kračah, na Lopati.

Na nemškovskem svetu: Kratke njive, Hrastiči, Griže, pašnik Kozare, v Občinah, v Češnjevcah, senožeti v Apnenem dolu.

Začasa francoskih vojsk je po pivški dolini večkrat stala sovražna armada. Blizu Št. Petra je hrib z imenom «Gavge». Stari ljudje pripovedujejo, da so Francozi na tem hribu obešali hudodelnike. Nad Žejami se imenuje

Koče.

neka dolinica «Strašni dol», kakor pravijo, raditega, ker so se tukaj Francozi z našimi udarili in je bilo strašno takrat. To je bilo menda dne 1. oktobra 1813, preden so naši Francoze pregnali za vselej. Bila je namreč tisti dan huda praska blizu Rakitnika. Drugi dan so prinesli v Postojno veliko ranjenih in mrtvih¹⁾. Pod Matenjo

¹⁾ Mitth. f. Krain 1853. str. 55.

vasjo je »Kužni dol«. Ljudstvo pripoveduje, da so za kugo umrle tam pokopavali.

Nekdaj je ljudstvo na Pivki sploh veliko trpelo vsled vojsk. Posebno Benečani so bili prava nadloga za te kraje. Dne 15. avgusta 1331. je stala v Slavini vojna četa patrijarhova. Poveljnik ji je bil Karlevarij de la Turre¹⁾. Tudi Turki so po teh krajih divjali in počenjali grozovitosti. Turki so bili na Pivki l. 1522., 1523., 1559., 1564. Vojaki so bili v Slavini tudi v 18. stoletju. V mrtvaški matici beremo: »21. februarja 1714. je umrl španski vojak regimenta Novara ob 5. popoldan po odhodu kompanije».

»Dne 7. oktobra 1735. je bil vojak Pavel Kotnik po nesreči preboden od svojega tovariša.« »Dne 26. junija je bil župan Andrej Kalister od vojaka skozi grlo z mečem preboden in je takoj umrl.«

Novejše čase so bile že večkrat vojaške vaje na Pivki v slavinski okolici, kar priča, da je pivška dolina zelo pripravna za vojaške vaje.

Da je na Pivki kraški svet, o tem najbolj pričajo podzemeljske jame in votline ali podmoli. O svetovnoznani postojnski jami, ki je nekdanj spadala v okrožje slavinske župnije, ne govorim. Našteti hočem le jame, podmole, kar jih je v sedanjem okrožju slavinske župnije.

Na rakiškem skupnem svetu je hrib Grmača, na njem razvaline, pozna se groblja. Pod hribom sta dve votlini, ljudje pravijo »golobinji«²⁾ brez posebnega imena, ena seže do starovaškega gozda.

¹⁾ Izvestja 1891. str. 24. V Mitth. f. Krain 1856. str. 6. je poveljnik pisan »Cannevarij«.

²⁾ »Golobinja« se imenuje najbrž zato, ker divji golobi gnezdiho notri.

Na koškem svetu je podmol Grčelevec, v njem je voda; sv. Janeza podmol, jama pri hribu; na žejskem Vodna jama; na Malem Vlačnem pol ure od Trnja «Zobova jama». V to jamo so pred leti vrgli živega psa, kateri je prišel v četrte ure oddaljeni «Podmol» in od tam na prosto. Takih jam je še več. Gotovo se v kateri nahajajo kapniki. Tako n. pr. je v «Podmolu» neki Trnjan našel lep, malemu otroku podoben kapnik¹⁾.

Št. Peter.

Zemlja na Pivki je podobna rešetu, ki je narobe položeno v škaf. Če naliješ vode v škaf, teče voda skozi luknje v rešetu toliko časa, da seže voda v škafu do dna rešeta, potem šele se dvigne nad rešeto. Tako požira vodo tudi pivška zemlja. Morda odtod ime «Pivka»,

¹⁾ Postojnsko okrajno glavarstvo str. 38.

ker zemlja pije vodo, ravnotako ime vasi Žeje, ker je zemlja žejna tam. Ob majhnem deževju voda izgine v zemljo kakor skozi rešeto. Le ob večjem deževju narastejo potoki in reka Pivka in prikažeta se dve jezери. Voda se ulije čez njive in travnike ter napravi veliko škode.

Jezeri sta dve, kakor sem omenil, Petelinsko in Pališko jezero. Oboje ima lastnost Cirkniškega jezera, sedaj ga ni, sedaj je. Petelinsko jezero je slabe pol ure od Trnja pod sv. Trojico. Dolgo je komaj 20 minut, široko še manj. V njem imajo Petelinci senožeti. Pripoveduje se, da je nekdaj bilo trnjsko, pa pa so se ga polastili Petelinci. Prišlo je do pravde. Petelinci so morali priseči, da je jezero njihova last. Prisega se je vršila na licu mesta. «Ali prisežeš, da stojiš na petelinski zemlji?» slovesno vpraša sodnik zastopnika Petelincev. «Prisežem», odgovori Petelinec in je prisegel. Da bi si bil pa olajšal vest, nasul je bil doma petelinske zemlje v čevlje, na vrh položil petelinovo pero, in se obul. Ko je prisegal, stal je res na petelinski zemlji. Jezero je sicer postalo petelinsko, a mož, ki je po krivem prisegel, si z zvijačo ni olajšal vesti. Pravijo, da je po smrti strašil ondod in si nihče ni upal tam po noči hoditi. Pravljica še živi, a strah pred «strahom» se je izgubil.

Še druga pravljica se pripoveduje o Petelinskem jezeru. Pod Vlačnem, kakor pravijo, je stala nekdaj vas. Še zdaj se pozna, da so nekdaj bivali tam ljudje. Tudi ime samo o tem priča, ker pravijo temu kraju «Vasišče». Bilo je na sv. večer. Vsak hoče biti pri polnočnici. Tudi z Vasišča so šli, kateri so le mogli. Doma so ostali samo otroci in slabotni in stari. Ker je bilo Petelinsko jezero zamrznjeno, so jo udarili kar naravnost čez led proti župni cerkvi v Slavino. Na sredi

jezera se jim udere led, in vsi so se pogreznili, in ni jih bilo več nazaj. Kar jih je bilo ostalo doma, so se naselili potem po bližnjih vaseh.

Valvasor piše o jezeru, ki da stoji poldrugo miljo od Postojne proti Reki pri vasi Rakitnik. To jezero, pravi, ni niti veliko niti globoko («weder sonderlich gross, noch tief»). «To jezero ima svoj izvirek v Pivki. V njem je veliko ščuk in linjakov in po zimi strašno veliko divjih rac». («Dieser See hat seinen Auslauf in der Poykh. Hat Hechte und Schleyen und zur Winterszeit mächtig viel wilde Enten».) Pri vasi Rakitnik, pol ure od Postojne, ni nobenega jezera. Pač pa je pod Staro vasjo pri Postojni izvirek, ki se obrača proti jugu vzporedno z železnično progo v Rakitnik in se imenuje Rakiški Stržen¹⁾. Pri ti vasi nad cesto napravi veliko lužo, preden se združi s Pivko. V jami tega izvirka, o katerem pravijo ljudje, da je v zvezi s Cirkniškim jezerom, so se res nahajale ribe, ki jih omenja Valvasor. Voda jih je ob deževju metala iz izvirka. Ker pa se je ob takih prilikah razlivala po lepih travnikih in napravljala veliko škode, so zasuli jamo s kamenjem in gruščem. Toda vode niso s tem zaježili in ustavili, le ribe ne morejo več skozi zasip. Najbrž je Valvasor mislil na Rakiški Stržen, ko je pisal o jezeru poldrugo miljo oddaljenem od Postojne proti Reki, ni mu bilo pa menda znano Petelinsko jezero, in tudi Pališko ne, ker ju nič ne omenja. Pališko jezero je blizu Paličja in še manjše kot Petelinsko. V njem imajo Paličani svoje senožeti. Voda se odteka pod zemljo v Trnjski Stržen.

Edina večja voda v župniji je Pivka, po kateri se ves ta okraj tako imenuje, od Knežaka do Št. Petra

¹⁾ Stržen se izpeljuje iz besede «struga», kakor n. pr. vas Struževu v naklanski župniji.

Gorenja, od Št. Petra do Postojne Dolenja Pivka. Vseh manjih izvirkov Pivke pravzaprav ni mogoče določiti, poglobitni pa so: pod Kalcem, Mišjek med Parjem in Klenkom, kateri je blaten in travo močno ponesnaži, Stržen nad Trnjem, Izvirek nad Ambrožičevim mlinom in Stržen pri Rakitniku. Kadar je veliko deževje, navadno v jeseni, pridere iz zemlje na več krajih in v kratkem zalije travnike, po katerih si je naredila tudi strugo; se vali skozi Trnje pod Nemško vasjo, sprejme Selški potok, ki priteče od jugozahoda skozi Selce, se zavije proti Žejam; pod Žejami se ji pridruži potok Slavinšček prihajajoč iz slavinskih hribov, se vali blizu prestranske postaje proti Matenji vasi, izpod Orehka in Mrzle jame priteče vanjo Porečnik, zavije pod vasjo proti Zalogu, sprejme potok Stržen, ki izvira pod Staro vasjo in je baje v zvezi s Cirkniškim jezerom, ter se vije dalje proti Postojni. Onkraj Postojne se izgubi pod zemljo, kjer jo zopet dobiš v postojnski jami. S Pivko je taka kakor s prej omenjenima jezeroma, sedaj je ni, sedaj je. Spominjam se, ko sem zjutraj šel čez travnike mimo Trnja v Paličje maševat po suhem, nazaj grede sem pa že bredel vodo do kolena. Pride le ob velikem deževju in ostane čez zimo, a tudi po zimi večkrat usahne. Spomladi se navadno posuši in se umakne setvi in žetvi. Veliko nadlogo dela in dosti škode napravi pa takrat, kadar po leti dolgo dežuje. Razlije se čez travnike in polje, ali pa odnese celo pokošeno travo. Zlasti okoli Trnja in Klenka napravlja veliko škode.

Kakor je časi vode preveč, tako pa je je ob veliki suši premalo. Reveži ljudje, uboga živina takrat! Po celo uro daleč jo morajo dovažati v sodih, a prej ko pridejo na vrsto, morajo čakati in čakati, vse polno voz je že okrog studenca! Največ jih ob taki sili zalaga

z vodo studenec v Repljah in pod Gradcem. Celo s Knežaka pridejo po vodo, Kočanci, Slavinci in Žejanci so hodili ponjo v slavinske studence, dokler niso imeli vodovoda.

Ti studenci so: v Velikem in Malem potoku, v Mrzleku, Jaževnik in Pravšček. Na Koškem blizu Prestranka je studenec Mitnik, na Rakiškem studenec »pri jelšah«, na Prestranskem blizu Št. Ivana Curek, na Grobiškem Kosmatec, v trnjski duhovniji ni studencev. Silno potrebno je, da tod vasi dobe vodovode.

Vas Selce se je prva preskrbela z vodovodom jeseni l. 1895. Napeljan je iz treh studencev. Iz studenca »pod Jezom« 100 m in iz »malega studenca« 30 m proč je napeljan v studenec »pod Matonkom« in odtod v vas. Malo preden se pride v vas na hribu, je rezervoár. Cevi so iz litega železa, naročene pri Greinitzu v Gradcu. Velika pipa je sredi vasi, manjša pri cerkvi, nekaj gospodarjev si ga je dalo napeljati v svoje hiše. Vodovod je dolg 800 m. Delo je vodil inženir Kovar. Veljal je 4.500 fl. Podpore je dala država 1.800 fl, dežela 1.500 fl, 1.200 fl so dali Selčani po davkih.

L. 1905 so dobile vodovod vasi Slavina, Koče in Žeje. Napeljan je iz studenca Jaževnika v Mrzleku. Načrte je napravil deželni stavbni svetnik Ivan Sbrizaj, delo pa izvršil Rečan Sirola. Stroški so bili proračunjeni na 53.600 K. Država je prispevala s 40% K 21.440, dežela s 25% K 13.400, 35% K 18.760 so morali plačati udeleženci. Prestranska kobilarna je dala 3.600 K, 15.160 K prej omenjene vasi. Vse delo je skupno stalo 60.000 K.

Vas Peteline si je naredila vodovod izpod Osojnice. Tudi Šempeterci bi ga radi imeli, a primanjkuje vode.

Flora v župniji kar nič ne zaostaja za ono v Krajinini onkraj Javornika. Poleg navadnih rastlin, ki se dobe po vsem Kranjskem, dobe se tudi bolj nenavadne. Od teh omenjam: *Astra montana* in papeževa sveča (*Verbascum phlomoides*).

Divjačine po slavinskih hostah in gozdih se klati še precej veliko. Zajci, srne, divje mačke, lisice se nahajajo tod, a tudi volkovi in celo medved se časi prikaže, risa ni več. Pred kakimi 40 leti je prišel sam presvetli cesar na lov v te gozde. Hoja, pod katero so visoki lovci obedovali, je dobila ime «cesarska hoja». Cesarska hoja stoji pod Velikim Vrhom. Izmed tičev, ki letajo tod, omenjam divjo gos in divjo raco, divjega goloba, čapljo, kljunača, pribo, bobnarico.

Podnebje je ostro in ni za take, ki so bolni na pljučih. Brez sape je malokdaj. Največkrat piha burja, tista glasovita kraška burja. Kadar burja uganja svoje burke, ni prijetno zunaj biti. Razločijo se tri vrste ali pravzaprav tri stopinje burje: mete, briše, kadi. Gorje človeku, ki se mora z njo boriti, iti ji nasproti, kadar «kadi» in sneg meče v oči. Marsikatero žrtev je že burja zahtevala. Če popotnik ne omaga ali zaide ali se iz zametov srečno izkoplje, pa iztakne hudo pljučnico, ki mu vzame življenje, ali pa ga pohabi, da ni več trdnega zdravja. Zato je najboljšo, da je človek doma, kadar burja cvili in piska in razsaja. Tudi poleti ni brez burje. Najrajša pride za dežjem. Kakor je pozimi burja strupena, da ti gre skozi kosti in mozeg, pa je poleti okoli sv. Jakoba vroče ko v peči. Vendar noči so hladne. Po dnevu 30° R v senci, zjutraj komaj 10° R, to ni nič prav redkega.

Bliskanja in treskanja menda nikjer ni toliko kot na Pivki, pa tudi takega bobnenja ne, kadar gromi.

Toča je redka prikazen. Sneg navadno ne zapade velik, le zamete burja naredi velikanske. V drugem oziru je podnebje jako zdravo. Mrzlice ne dobi nihče, če se tudi vode napije iz luže ali kolesnice na cesti. Nenavadno veliko število starih ljudi najbolje priča o zdravem podnebj.

Vasi po celi župniji je 16 in sicer: Gróbišče, Rakitnik (526 *m* nad morjem), Matenja vas (530 *m*). Te tri vasi so štivanska kaplanija ali ekspozitura. Žeje (533 *m*), Koče (538 *m*), Slavina (550 *m*), Selce (547 *m*), Nemška vas (597 *m*). Teh pet vasi je ožja slavinska duhovnija. Gradec (589 *m*), Peteline (543 *m*), Št. Peter (578 *m*), Hrastje (579 *m*), Rodohova vas. Te petere vasi tvorijo šempetersko kaplanijo, h kateri spada še polovica vasi Klenek (570 *m*). Druga polovica Klenka spada v trnjsko kaplanijo poleg vasi Trnje (570 *m* pri cerkvi) in Paličje (607 *m*).

Po župniji teče južna železnica, ob kateri je mnogo čuvajnic in dva kolodvora, na Prestranku (539 *m*) in v Št. Petru (579 *m*). Pri Št. Petru gre ena veja proti Reki.

Vse vasi so na ravnem, samo Nemška vas in Gradec sta na hribu, tudi Št. Peter in Trnje in Rodohova vas so pozidane deloma v hrib. Hiše so zidane in večinoma krite z opeko. Ni je v župniji vasi, da bi ne bila že pogorela enkrat ali celo večkrat. V novejšem času je pogorelo Paličje (l. 1894), Rakitnik, Hrastje. Najlepše hiše so v Hrastju okoli šempeterske postaje. Največ s slamo kritih je v Grobiščah, tudi v Slavini jih je precej.

Grad je sedaj samo eden. O slavinskem gradu na Tabru, ki je v razvalinah, sem že pisal, o postojnskem gradu na Soviču, ki je tudi že v razvalinah in je nekdam spadal v slavinsko župnijo, ne bom pisal, njegovo zgodovino

bereš lahko v opisu »Postojinsko okrajno glavarstvo«. Spisali in izdali učitelji v okraju l. 1889. Govoriti mi je edino o gradu v Prestranku, ki leži 10 minut od železniške postaje istega imena na nekoliko vzvišenem prostoru. Zidan je v eno nadstropje v podobi čveterokota. Dolg je 41 8 *m*. Na sredi je dvorišče, ki meri 771.4 *m*². Na severovzhodnem koncu, kjer je bil nekdanj stolp, je mala kapela Matere božje vnebovzete. Nad vhodom je kamenit orel z imenom Karl VI.

O nekdanjih lastnikih tega gradu ne vemo, kakor kar nam poroča Valvasor. Pravi, da je bil last baronov pl. Edling. Urbar Ivana pl. Edlinga iz l. 1581 se nahaja v kapitelskem arhivu ljubljanskem z naslovom: »Mein Ansag in Crain. Mein Hausen von Edling Guett vund Einkommen, so dises 1581 Jars gen Wippach gefechsent vund dahin gewidmet«. Zanimivo je, kar nam ta urbar pove o Prestranku in pritiklinah, ki so še sedaj sklenjene z njim ter o drugih zemljiških razmerah v slavinski župniji.

Najprej omenja planino na Bilah (Alben Willach) in pravi, da ima na nji osem zemelj (acht ganzer Hueben) in mu ondi služi (dient) Jurij Frankovič iz devinske sodnije (Tybeiner Gericht). Na Počku (Potschekh) ima pet celih zemelj, ki poleg ene postojnske in $\frac{1}{4}$ zemlje pripada župniku v Slavini, leže v pušči in jih imata v najemu Valentin Pezuher iz grada Devin in Andre Worboch iz Št. Polaja.

V Slavini ima hišo za spravo in stanovanje, kadar sam pride; ob hiši nov konjski hlev z vrtičkom zraven. Na pokopališču ima leseno kočo ali kaščo, ki jo je kupil od Brgoča (Wrgotschen). Na novo je naredil skedenj z dvema šupama in prostoren vrt. To je bila menda hiša sredi vasi, ki ima sedaj h. št. 6.

Na Prestranku (Pristranikh) ima pet zemelj. Tu ima dva pristavnika, Jurija Lemovta in Pavla Karbič (Karwitsch), ki morata poslopja ohraniti v dobrem stanju, dajati mu pogojeno najemščino in imata od njega tudi gotovo število živine na polovino.

Prestranek. — Kobilarna.

Na Vlačnem (Wlatschen) ima za pašo tri planine ali staje, ki so bile tedaj v pušči, na gorenji, srednji in spodnji gori. Ovčarji morajo desetino dajati od tega, kar pridelajo, tri dele dobiva on (Edling), od tega dobiva 16. del posestnik v Ravnah, četrti del dobiva župnik slavinski. Staje pri zgornjem vrhu je imel tisti čas Gašper Germanetz, na srednjem Tantz, na spodnjem vrhu, ki se imenuje Lonitza, Stankhitsch.

Za Edlingi je bil lastnik prestranskega gradu Bernardin Barbo. Kupil ga je 18. julija 1668. od Hanns Jacob-a pl. Edling in njegove soproge Marije Salome

pl. Edling roj. Portnerin za 7.000 fl kranjske veljave in 30 dukatov v zlatu¹⁾. Prodal ga je kmalu zopet. Že l. 1670. je prešel prestranski grad v last Andreja Bernardina barona pl. Oberburg, čez malo let nato ga je pa dobil Janez Peter Marastoni (Maralstein). Po smrti Marastonovi je vzela njegova vdova v zakon Wolfa Andreja pl. Oberburg. Ko ji je tudi ta mož umrl, se je omožila tretjič in vzela barona Valerija de Leo l. 1688. Zatiški opat je kupil grad l. 1699. za 16.000 fl. Odtod menda, ker je bilo posestvo nekaj časa samostansko, ljudje danes govorijo o samostanu, ki je po njih mislih bil v tem kraju. Začasno je bival v gradu grof v. Galenberg, ki je vzdrževal malo kobilarno z 82 konji. Cesar je imel svojo kobilarno v Lipici na Krasu. Rad bi jo bil razširil. Začeli so se tedaj s samostanom pogajati za Prestranek l. 1727. Samostan je zahteval 31.000 fl. Cesarju se je zdelo preveč in je pogajanje pretrgal. V najem prepustiti ga samostan ni hotel, a znižal je zahtevo na 14.000 fl. Za ta znesek je prišel v cesarjeve roke, kakor izvemo iz dolžnega pisma z dne 19. junija 1728., katerega je cesar Karl VI. lastnoročno podpisal. To zanimivo pismo se glasi: Wir Carl etc. bekennen hiemit für Unss, Unsere Erben und Nachkommen und thuen Kund Jedermänniglich, dass am heut zu end gesetzten Dato Wir dem Closter Sittich umb das demselben für Unser Carst-Pferdt-Gstuetz Lippiza abgekaufte Guetl Prästranikh in Crain den Vig. Resolutionis dto Grätz 25. jul. 1728 mit Unserer allergnädigsten Ratification und Genehmhaltung dazuoer verliehenen Kaufschilling per 14.000 fl rheinisch über mit 100 Ducaten gleich

¹⁾ Kupna pogodba se nahaja v kapiteljskem arhivu v Ljubljani v fasc. 207. Nr. 5.

bezalten leykauff dergestalten alss einen unbezalten Kaufschilling richtig und baar schuldig worden seyen, dass nicht allein erholtes Capital deren $\frac{m}{14}$ fl biss respectu daran haftenden Credits Partheien ervolgenden Classifications-Abschiedt bei Unserem aerario erliegen verbleiben, sondern auch darum pactirter massen a primo Januaryi dieses laufenden 1728. Jahres die a 5 pro cento laufenden Interessen bezalet werden sollen mit der Versicherung und Hypotec aber vorgedachtes Closter Sittich auf mehr Erwehtes Guettl Prostranikh alss ein unbezalter Kaufschilling angewiessen und selbten ertheilet haben wollen, gnädigst zu Urkhund dessen haben Wir diesen Schuldbrief mit Unserer eigenen Handt-Unterschrift und hier für gedruckten Khaisl. Insigl bekräftiget, der geben ist in Unser Landesfürstlichen Haubt-Stadt Grätz den 19. Jun. 1728. Carl¹⁾.

Tako je prišla prestranska graščina v osebno cesarjevo last, je bila združena s kobilarno v Lipici in je še dandanes last Nj. Veličanstva. Postala je ne le podružnica glasovite cesarske lipiške kobilarne, temveč s sedanjimi pritiklinami tudi njena zakladnica, ki jo preiskrbuje s senom in mnogimi drugimi potrebščinami. Ustanovitelj kobilarne v Lipici je bil nadvojvoda Karl, sin cesarja Ferdinanda I. (1519—1564), ki je dobil po očetovi smrti Štajersko, Koroško, Kranjsko, Gorico, Istrijo in Trst, in si je s tem nabral velikih zaslug za konjerejo. Že l. 1566. pred turško vojsko je prepovedal izvažanje konj iz svojih dežel. Od tržaškega škofa Nikolaja de Coret je 19. maja 1580. pridobil Lipico na Krasu in ustanovil tam lastno kobilarno, ki naj bi ga

¹⁾ Vom k. k. Oberststallmeisteramte, Das k. k. Hofgestüt zu Lippiza 1580.—1880. str. 127.

zalagala s posebno vrsto čvrstih kraških konj. Že v starem veku je okrog Ogleja in vode Reke (Timavus) slovela konjereja¹⁾. Gojili so močne in krepke konje, katere so čislali zaradi trdnega kopita. Kopita se utrdijo na skalnatih kraških tleh. To je menda gnalo nadvojvoda Karla, da si je hotel te vrste konj vzrediti. Kako so imeli čvrste konje tod, pripoveduje nam pravljica o Martinu Krpanu, ki je bil doma z Vrha pod sv. Trojico. Ta vas je bila v slavinski župniji, sedaj je samo še sled, kje je stala. Rabili so konje za prenašanje tovorov iz Benetk v Trst, Gorico, Ljubljano itd. Tudi knezi Auerspergi so imeli kobilarno v Postojni, katero je s tamošnjo graščino vred knez prodal l. 1707. Maksu pl. Oblaku (kasneje baron Wolkensperg) v Lipici. Ker lipiška kobilarna za potrebno število konj ni zadostovala, so jo izkušali razširiti. Cesar Karol VI. je tedaj kupil posestvo v Postojni s kobilarno in s planinami na Počku, Bilah, Vlačnem in Ravniku od omenjenega pl. Oblaka za 80.000 fl, 19. junija 1728. pa Prestranek, ki meri 182-64 *ha*, in pridružil ta posestva kobilarni v Lipici. L. 1736. se je kobilarna v Postojni opustila in so se konji prepeljali v Prestranek. L. 1802. dne 21. septembra se je prikupilo še posestvo v Skulah (Schickelhof), kjer so bili v 16. stoletju baroni Paradajzarji sezidali grad. Ta grad je postal kasneje last pl. Rosettijev in bil prodan cesarskemu dvornemu erarju za 30.000 fl in 100 cekinov likofa. Posestvo v Skulah meri 86-9502 *ha*, zraven ležeča Stresenca 21-1098 *ha*. L. 1856. so prikupili k Prestranku še travnike v Rokavcu med Rakitnikom in Postojno v velikosti 12-986 *ha*, skaloviti pašnik na Ravniku pa so prodali l. 1869. Kupila ga je vdova

¹⁾ Dr. Kandler, Indicazioni str. 1.

Janeza Kalistra in razdelila med hišne posestnike v Slavini in Kočah. Planini Poček in Bile v velikosti 1361·079 *ha* sta še vedno pri Prestranku, a Vlačno, ki meri 379·89 *ha* so zamenjali l. 1898 s trnjskimi senožeti nad Petelinskim jezerom. L. 1900. je cesarsko kobilarstvo od trnjske cerkve kupilo Vrh sv. Trojice ali Lōnico nad senožeti za 1.800 kron, od nemškove cerkve za napravo boljšega pota z Bil pa kos pašnika «Občine» za 100 kron. L. 1906 so odkupili od župne nadarbine slavinske še senožet Kosmač, ki kot osredek leži med bilskim ozemljem. To senožet so bili dali svoj čas župni nadarbini kot odkupnino za desetino na Bilah. Plačali so zanjo 1.440 kron oziroma 1.600 kron. Tako ima kobilarna tukaj skupaj zaokroženo posestvo.

II.

Statistični opis slavinske župnije.

Slavinska župnija je bila v začetku zelo obširna. Duhovniki iz Slavine so zlasti v zimskem času ob burji in zametih imeli huda pota v oddaljene vasi. Tekom let je nastalo več duhovnij, zavisnih od matere župnije v Slavini. Imenovala so se kaplanije ali ekspoziture. L. 1645. je bila ustanovljena postojnska kaplanija, ki je obsegala trg Postojno in vasi Zalog in Staro vas. Spadala je pod slavinsko župnijo do l. 1794. V začetku 19. stoletja so se ustanovile še kaplanije v Št. Petru, Št. Ivanu in Trnju.

Slavinska župnija v sedanjih mejah ima štiri duhovnije: slavinsko, šempetersko, trnjsko, štivansko.

Slavinska duhovnija, mati župnija, ima pod sabo pet vasi. Te so: Slavina, Koče, Selce, Žeje, Nemška vas. Šempeterska kaplanija obsega vasi: Št. Peter, Peteline, Gradec, Hrastje, Rodohova vas in polovico vasi Klenek. Trnjska kaplanija vasi: Trnje, Paličje in drugo polovico Klenka. Štivanska kaplanija obsega tri vasi: Matenja vas, Rakitnik, Grobišče.

Matice.

Krstne, mrliške in poročne knjige so najstarejši ostanki preteklosti, kar jih je dobiti v župnijskem arhivu slavinskem.

Postojnska kaplanija je imela svoje rojstne in mrliške matice od l. 1655., poročne pa šele od l. 1786.

Sedanje kaplanije v župniji imajo svoje matice, a vsakokratni kaplan mora vsako četrletje izpisek rojenih in umrlih poslati slavinskemu župniku, da jih tudi on zapiše v matice, ki se hranijo v župnijskem arhivu. Poročno knjigo spisuje samo župnik v Slavini. Samo on ima pravico poročati duhovnjane cele župnije. Kaplani smejo poročati le z župnikovim dovoljenjem, a porok ne vpišejo ekspoziti marveč župnik. Ravnotako ima tudi edinole župnik pravico napravljati kolkovane izpiske iz matic, ekspoziti smejo le uradne, neolkovane.

Svojo rojstno knjigo je dobila trnjska kaplanija l. 1801., potem šempeterska l. 1807., toda le posamezne nepopolne sešitke. Redne vezane matične knjige je dobila trnjska kaplanija l. 1831., štivanska l. 1833. in šempeterska l. 1838. L. 1831. in 1832. so rojene in umrle zapisavali samo v slavinske župnijske matice.

Na matice postojnske kaplanije se ne bom oziral, ker jih ni v Slavini razen poročnih do l. 1786.

A. Rojstna in krstna knjiga

se začenja l. 1631. Vseh zvezkov je devet. Prvi zvezek sega od l. 1631. do 20. januarja 1651.; drugi do 31. decembra 1695.; tretji do 23. februarja 1736.; četrti do 9. novembra 1788.; peti od 1. maja 1784. do 2. oktobra 1804.; šesti do 29. decembra 1833.; sedmi do konca l. 1878.; osmi do konca l. 1895.; deveti se pričenja z l. 1896.

V začetku so matice pisane v latinskem semtertja tudi v laškem jeziku. Prvi otrok, ki je zapisan v rojstni knjigi, je: Tomaž, sin Vodopivca Antona in njegove žene Marine iz Petelin. Krstil ga je 25. decembra Gregor Lukman, kaplan. Pri drugem otroku je pisano, da je bil krščen 17. decembra 1631., pri tretjem 22. decembra, pri petem 5. decembra, pri šestem 8. decembra, pri sedmem 9. decembra. Od tu naprej so pisani v kronologični vrsti. Redno vpisavanje rojstnih matic se torej pravzaprav začne z letom 1632. Imenovati bi se morale pravilno krstne matice, ker so pisali le krstni dan, ne pa tudi dneva rojstva. Šele l. 1764. so začeli nekateri mlajši gospodje tudi dan in celo uro rojstva pisati. Opustilo pa se je kmalu to in pisali so zopet le dan krsta. Hišne številke so začeli pisati 4. novembra 1770., obenem pa tudi gosposčino, pod katero je spadala hiša, vendar samo do 1. septembra 1771. Tiskani obrazci se prvič nahajajo 1. maja 1784. v nemškem jeziku. Posebne rubrike za krstitelja ni v ti nemški knjigi. Pod nemškimi rubrikami so še dalje pisali v latinskem jeziku. Krstitelj se ni podpisal od 1. maja 1784. do 6. februarja 1792. Od 6. februarja 1792. je krstitelj podpisan pod imenom krščenega otroka. V šesti knjigi, ki se prične 10. oktobra 1804. je posebna rubrika za krstitelja, ni pa še rubrike za dan rojstva in za babico.

Kakor vse kaže, sprva niso vseh otrok zapisavali v krstno knjigo. Prevelika razlika je med l. 1632., ko je bilo rojenih 38 otrok, in l. 1633., ko je bilo rojenih 66. Posebno malo jih je bilo tudi v letih: 1648., 1650., 1651., 1662., namreč po isti vrsti: 43, 35, 48, 48. Po letu 1662. ni bilo nikdar več tako majhno število. Videti je, da so od onega časa bolj redno zapisavali rojstva. Prvikrat je število rojenih doseglo 100 l. 1640. Rojenih

je bilo takrat 104 (brez otrok postojnske kaplanije, na katere se ne oziram.) Celih 45 let ni bilo več rojenih celo stotino. L. 1685. šele je bilo rojenih zopet nad 100 namreč 101. Še enkrat v sedemnajstem stoletju l. 1695. je bilo rojenih 100. V osemnajstem stoletju je bilo prvo polovico le redko nad sto rojenih, proti koncu 18. stoletja pa vedno pogosteje tudi po več let skupaj. V 19. stoletju je bilo malokatero leto rojenih pod 100, zadnjič l. 1833., namreč 98.

Nezakonskih otrok po več let po vrsti ni bilo nobenega, tako n. pr. od l. 1662. do 1665., od 1792. do 1797., od 1800. do 1803. Posameznih let brez nezakonskih otrok je bilo vse polno. Največ nezakonskih otrok je bilo tisti čas, ko so delali železnico in nekaj časa potem¹⁾. Ob gradbi železnic je povsod tako. Delavci od vseh strani, mnogi moralno čisto sprideni, veliko škodujejo župniji v moralnem oziru. L. 1856. je bilo 17 nezakonskih otrok, l. 1857. pa 18 in l. 1859. celo 22. Odkar železnica pomaga razširjati «kulturo», se opaža, da nravnost pojemlje. V zadnjih dveh desetletjih se je v tem oziru obrnilo na bolje. V zadnjem desetletju se očitvidno kaže vspeh Marijinih družb in probujenega verskega življenja. L. 1902. v celi župniji ni bilo nobenega nezakonskega otroka, l. 1908. in 1909. samo po eden.

Tabele rojenih naj še bolj natančno vse to pokažejo. Prva tabela kaže pregled rojenih v celi župniji od l. 1632. do 1909. brez ozira na postojnsko kaplanijo, ki je spadala pod Slavino do l. 1794. Ostale štiri tabele kažejo pregled rojenih v posameznih duhovnijah od l. 1834., ker imajo šele od takrat vse štiri duhovnije svoje posebne natančne matice.

¹⁾ Južna železnica proti Trstu je bila zgrajena l. 1856., od Št. Petra proti Reki pa l. 1873.

I.

Tabela rojenih cele slavonske župnije.

Rojenih v desetletju	koliko	največ		najmanj		nezakonskih	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko	koliko	v %
1632—1640	663	1640	104	1632	38	10	1·5
1641—1650	711	1643	95	1650	35	18	2·53
1651—1660	689	1659	84	1651	48	15	2·17
1661—1670	765	1666	97	1662	48	13	1·69
1671—1680	835	1677	98	1675	75	14	1·67
1681—1690	868	1681	101	1686	73	7	0·8
1691—1700	815	1695	100	¹⁶⁹³ 1699 } 61	18	2·2	
1701—1710	830	1701	106	1702	61	20	2·4
1711—1720	736	1712	96	1720	56	14	1·9
1721—1730	815	1721	99	1725	65	14	1·71
1731—1740	873	1735	109	1733	67	20	1·29
1741—1750	800	1743	96	1745	65	6	0·75
1751—1760	893	1754	107	¹⁷⁵¹ 1758 } 72	13	1·45	
1761—1770	938	1768	109	1764	73	9	0·95
1771—1780	1003	1778	118	1771	84	10	1—
1781—1790	1022	1790	120	1782	86	8	0·79
1791—1800	1215	1799	140	1794	93	4	0·32
1801—1810	1392	1805	149	1804	108	3	0·21
1811—1820	1290	1820	165	1817	99	26	2—
1821—1830	1036	1826	115	1827	84	53	5·11
1831—1840	1122	1838	129	1831	96	64	5·7
1841—1850	1297	1849	155	1847	105	80	5·16
1851—1860	1294	1859	171	1860	103	116	8·95
1861—1870	1307	1866	150	1865	103	90	6·88
1871—1880	1540	1878	182	1872	134	49	3·28
1881—1890	1641	1889	173	¹⁸⁸¹ 1890 } 156	62	3·77	
1891—1900	1639	1899	178	1898	151	43	2·62
1901—1909	1562	1909	191	1905	156	16	1·02

II.

Tabela rojenih v slavinski duhovniji.

Rojenih v desetletju	koliko	največ		najmanj		nezakonskih	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko	koliko	v ‰
1834—1840	282	1840	44	1836 } 1837 } 1838 }	38	6	2·12
1841—1850	421	1842	47	1847	34	14	3·32
1851—1860	394	1859	58	1851	30	37	9·39
1861—1870	435	1866	58	1865	27	24	5·51
1871—1880	478	1876	56	1877	38	12	2·51
1881—1890	483	1889	56	1890	42	20	4·14
1891—1900	455	1895 } 1897 }	50	1898	39	12	2·63
1901—1909	427	1903	57	1905	34	2	0·46

III.

Tabela rojenih v šempeterski duhovniji.

Rojenih v desetletju	koliko	največ		najmanj		nezakonskih	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko	koliko	v ‰
1834—1840	221	1838	38	1837	23	13	5·88
1841—1850	378	1849	52	1847	23	32	8·46
1851—1860	401	1859	51	1860	31	33	8·22
1861—1870	451	1866	55	1865	34	40	8·86
1871—1880	505	1874	60	1879	45	17	3·36
1881—1890	476	1887	59	1890	38	21	4·41
1891—1900	559	1899	73	1892	44	21	3·76
1901—1909	619	1909	80	1904	53	9	1·45

IV.

Tabela rojenih v trnjski duhovniji.

Rojenih v desetletju	koliko	največ		najmanj		nezakonskih	
		kda j	koliko	kda j	koliko	koliko	v ‰
1834—1840	174	1838	31	1835	19	21	12 06
1841—1850	297	1845	42	1849	25	25	8 41
1851—1860	294	1859	39	1860	18	34	11 56
1861—1870	261	1861	34	1864	18	10	3 83
1871—1880	367	1878	47	1872	24	11	3 —
1881—1890	431	1884	48	1881 1885	39	15	3 48
1891—1900	419	1896	48	1895	37	7	1 67
1901—1909	319	1902	46	1907	26	3	0 90

V.

Tabela rojenih v štivanski duhovniji.

Rojenih v desetletju	koliko	največ		najmanj		nezakonskih	
		kda j	koliko	kda j	koliko	koliko	v ‰
1834—1840	144	1840	24	1835	18	8	5 55
1841—1850	201	1849	32	1848	12	9	4 47
1851—1860	205	1856	30	1851	13	12	5 85
1861—1870	160	1861	22	1869	11	16	10 —
1871—1880	190	1878	25	1873	13	9	4 73
1881—1890	251	1890	31	1882 1887	20	6	2 38
1891—1900	206	1898	25	1893	17	3	1 45
1901—1909	197	1900	28	1902	14	2	1 01

Dne 1. septembra 1812. so Francozi vzeli krstne matice in jih izročili nazaj dne 1. julija 1814. Na VI. krstni knjigi je zapisano: Pars antecedens libri Babtizatorum iuxta mandatum Gallorum Merie Adelspergens die 1. sept. 1812. extradita fuit. Recuperatis his regionibus a felici Austriae Imperatore Francisco Primo, haec pars restituta fuit die 1. jul. 1814. Ut ordo babtizatorum continuus procedat, iterum huic libro pars restituta assuta fuit (Prednji del krstne knjige je bil na povelje Francozov postojnskemu županstvu izročen dne 1. septembra 1812. Ko je srečni cesar avstrijski Franc Prvi te pokrajine nazaj pridobil, je bil ta del vrnjen dne 1. julija 1814. Da bi se vrsta krščencev nepretrgana nadaljevala, se je prišil vrnjeni del zopet ti knjigi.)

Kot poseben dogodek je v krstni knjigi zapisan sledeči slučaj: «L. 163? (zadnja številka nečitljiva) je bil krščen Luka, zakonski sin Valentina Strenar in njegove žene Katarine iz Postojne. Ta otrok je bil rojen pri slavinskem studentu Pravščiku, na poti, ko je mati šla iz Košane v Postojno. Nos in ustnice je imel zraščene skupaj.»

Tu hočem navesti imena nekaterih plemenitih in imenitnejših oseb, ki se nahajajo v krstnih maticah, pa jih ne kaže navajati v posebnem odstavku imenitnih rojakov slavinske župnije:

Dne 9. januarja 1653. botra: Marija Uršula ab Edling de Prestranik.

Dne 7. avgusta 1653. botra: Marjeta hči Ludovika ab Edling.

Isti dan botri: Janez Francišek ab Edling in Rosina Benina hči Ludovika ab Edling.

Dne 18. februarja 1657. boter: Janez Jakob ab Edling.

Dne 24. februarja 1658. botra: Gospa Elizabeta ab Edling.

Dne 14. aprila 1659. botra: Gospa Sidonija ab Edling iz Prestranka.

Dne 24. septembra 1663. botra: Gospodična (domicella) Ana Marija, hči veleslavnega (Ill^{mi}) gospoda Ferdinanda Hoffman.

Dne 1. septembra 1667. botra: Veleslavna gospa Marija Salome ab Edling iz Prestranka.

Dne 12. oktobra 1670. krščen: Janez Jožef, zakonski sin veleslavnega gospoda Andreja Bernardini barona ab Oberburg in velesl. gospe Katarine. Botri: Veleslavni in prevzvišeni (Ill. et Exc.) gg. Janez Jožef grof Herberstein, vitez Malteški in Velesl. gospa Helena, vdova velesl. gospoda Janeza Antona Rossetich iz Prestranka.

Dne 15. aprila 1676. krščen: Franc, zakon. sin velesl. gospoda Janeza Petra a Maralstein (Marastoni) in velesl. gospe Kornelije. Botri: Žiga de Leo, župnik slavinski in njegova sestra Elizabeta Bogatisnig iz Prestranka.

Dne 12. februarja 1681. krščen: Andrej Bernardin, zakonski sin veleslavnega gospoda Wolfganga Viljema barona ab Oberburg in veleslavne gospe Kornelije. Dne 12. maja 1682. Ana Marija, hči istih.

Dne 21. decembra 1683. krščena: Elizabeta Felicita, hči Wolfganga Viljema barona ab Oberburg in njegove žene kakor zgoraj.

Dne 16. julija 1684. dvojčka Andrej Bernardin in Marija Sidonija, otroka istih. Botri Andreja: Velesl. g. grof Ferdinand Petazzi in velesl. gospa Marija Allemana, soproga Janeza barona a Raunoch. Botri Marije Sidonije: Vid Otmar baron a Neuhaus in Marsilia vdova Janeza Jakoba barona ab Oberburg.

Dne 28. decembra 1685. Eleonora Terezija, hči istih. Botri: Oto Hanibal baron ab Eggh in gospodična Elizabeta baronica de Leo.

Dne 22. avgusta 1690.: Franc Valentin, zakonski sin Valerija Maksimilijana barona de Lebenberg in gospe Kornelije.

Dne 8. septembra 1694.: Marjeta Kordula, hči istih.

Dne 26. julija 1705.: Janez Karol Jožef, zakonski sin pl. gosp. Nicefora in gospe Maksimilijane Elizabete zakonskih Ifsich iz Juršič.

Dne 6. januarja 1707. Gašper sin Lovrenca in Uršule de Augustin iz Slavine. Botra: Velesl. gospodična Marjeta Benonia de Leo iz Kalca. Pripisano je zraven, pozna se, da pozneje: «ki je imel sina kapucina P. Hijacinta».

B. Mrliška knjiga.

Prva mrliška knjiga se prične s 6. febr. 1650. in sega do 3. maja 1747. Zunaj na platnicah je zapisano v latinskem jeziku: «Druga mrliška knjiga od 3. maja 1747. do 28. maja 1784. je pod župnikom Cekom po nesreči zgorela.» Tretja knjiga je od 28. maja 1784. do 31. avgusta 1812. Francozi so jo vzeli 1. septembra kakor druge matice in vrnili 14. julija 1814. Četrta. od 31. avgusta 1812. do konca 1832., peta od 1833. do konca 1872., šesta od 1873. do konca 1905. Sedma se začenja z letom 1906. Ker je druga knjiga zgorela, je ohranjenih le šest mrliških knjig.

Sprva je pisan le dan smrti, je-li pokojnik prejel sv. zakramente ali ne, starost in pokopališče, na katerem je bil pokopan. Pri nekaterih je tudi zapisano, kdo ga je previdel; če je umrl nepreviden, kdaj je bil zadnjič pri izpovedi. Od l. 1658. dalje je zapisano pri vsakem,

kdo ga je pokopal. Kakor iz krstne, pozna se tudi iz mrliške knjige, da niso vseh mrličev zapisali v knjigo. L. 1650. je zapisanih 71 mrličev, v letih: 1652., 1653., 1654., 1655., 1656., 1658., 1660., 1661. pa po isti vrsti samo: 6, 5, 10, 8, 11, 18, 16, 16. Zopet premalo se mi jih zdi v letih: 1692., 1695. in 1696. namreč: 13, 5, 16.

Natančnejši pregled naj pokažejo tabele:

I.

Tabela umrlih v celi slavinski župniji.

Umrlo v desetletju	koliko	največ		najmanj	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko
1651—1660	142	1657	24	1655	5
1661—1670	334	1665	54	1661	16
1671—1680	308	1676	42	1678	15
1681—1690	326	1684	49	1682	21
1691—1700	238	1698	47	1695	5
1701—1710	512	1710	92	1702 1708 }	39
1711—1720	599	1718	109	1717	27
1721—1730	515	1729	94	1726	25
1731—1740	576	1733	71	1739	35
1791—1800	992	1796	176	1793	62
1801—1810	998	1802	173	1803	53
1811—1820	764	1814	141	1816	57
1821—1830	766	1826	109	1821	41
1831—1840	826	1831	135	1833	59
1841—1850	1003	1849	145	1842	69
1851—1860	1357	1855	509	1852	64
1861—1870	828	1867	117	1865	66
1871—1880	1087	1873	144	1871	86
1881—1890	1286	1886	197	1881	80
1891—1900	1142	1895	135	1900	86
1901—1909	1011	1905	144	1906	99

II.

Tabela umrlih v slavinski duhovniji.

Umrlo v desetletju	koliko	največ		najmanj	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko
1834—1840	262	1836	65	1837	24
1841—1850	331	1849	48	1844	22
1851—1860	488	1855	194	1852	16
1861—1870	268	1867	43	1861 } 1865 }	21
1871—1880	345	1873	58	1871	23
1881—1890	420	1882	54	1881	27
1891—1900	346	1895 } 1897 }	50	1898 } 1894 }	29
1901—1909	293	1902 } 1903 }	41	1901	26

III.

Tabela umrlih v šempeterski duhovniji.

Umrlo v desetletju	koliko	največ		najmanj	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko
1834—1840	150	1839	28	1836	9
1841—1850	303	1849	53	1842	17
1851—1860	413	1855	153	1856	19
1861—1870	259	1867	36	1866	18
1871—1880	346	1878	51	1876	22
1881—1890	372	1886	55	1881	25
1891—1900	394	1895	62	1900	29
1901—1909	367	1902	55	1901	31

IV.

Tabela umrlih v trnjski duhovniji.

Umrlo v desetletju	koliko	največ		najmanj	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko
1834—1840	128	1838	40	1835 1837 }	9
1841—1850	225	1848	39	1842	14
1851—1860	275	1855	113	1856	17
1861—1870	171	1867	30	1862	11
1871—1880	211	1873	36	1878	14
1881—1890	296	1886	72	1881	12
1891—1900	276	1897	42	1893 1899 }	21
1901—1909	222	1905	37	1902	16

V.

Tabela umrlih v štivanski duhovniji.

Umrlo v desetletju	koliko	največ		najmanj	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko
1834—1840	132	1836	32	1837	14
1841—1850	144	1849	19	1848	9
1851—1860	181	1855	49	1852	4
1861—1870	130	1862	19	1869	9
1871—1880	185	1879	31	1871	7
1881—1890	198	1888	31	1882	12
1891—1900	126	1892	19	1900	6
1901—1909	129	1905	22	1903	5

Nad 100 jih je umrlo, kolikor znano, prvič v letu 1788., namreč 139, zopet l. 1789., namreč 147, v zadnjem desetletju osemnajstega stoletja štirikrat, v devetnajstem stoletju večkrat, od l. 1872. pa z malimi izjemami skoraj redno vsako leto.

Najhujše je smrt gospodarila v letih :

1788. mrličev 139	1855. mrličev 509
1789. » 147	1873. » 144
1796. » 176	1882. » 142
1802. » 173	1886. » 197
1804. » 141	1887. » 153
1849. » 145	

Bolezni, za katero je kdo umrl, so začeli pisati v mrliško knjigo šele l. 1793.; zato iz prejšnjih stoletij ne vemo, kdaj je razsajala kakšna nalezljiva bolezen. Prve čase so zapisavali v knjigo le bolj nenavadno smrt, če se je n. pr. kdo ponesrečil, ali se je zgodil zločin.

Najstrašnejše je po slavinski župniji morila kolera. Prvič, l. 1836., jih je spravila le malo na oni svet. Umrlo jih je takrat za kolero v celi župniji samo 37, največ v Kočah, kjer so se ljudje najbolj bali in bežali od okuženih hiš in bolnikov. V šempeterski kaplaniji tisto leto nihče ni umrl za kolero, v trnjski pet, v štivanski 14. Toliko grozovitejše pa je razsajala l. 1855., ko se je delala železnica proti Trstu. Po celi župniji jih je v treh mesecih pomorila 345. Prvi je umrl v Kočah, v bolnici za železniške delavce, dne 10. julija, zadnji ravnotam dne 14. oktobra. Višek je dosegla v avgustu. Največ jih je umrlo dne 28. avgusta, namreč 10, sicer pa po štirje, šest na dan. V slavinski duhovniji jih je kolera pobrala 138, največ v Kočah, v šempeterski duhovniji 119, v trnjski 58, v štivanski 30. Ljudstvo se je v svoji obupnosti obrnilo za pomoč k Bogu in k

Mariji, pomočnici kristjanov. Obljubilo je zase in svoje potomce, da bo vsako leto 5. dan augusta obhajalo kot zapovedan praznik, če bo uslišana njih prošnja. Bog je uslišal prošnjo. Grozna morilka je zapustila slavinsko župnijo. Hvaležno ljudstvo obhaja god Marije Snežnice še dandanes kakor velik praznik.

Ošpice so veliko otrok pobrale l. 1796. in 1801. Huda je bila l. 1873. miliaria. Škratica in davica sta veliko otrok pobrali zlasti l. 1886. in 1896.

Splošno so na Pivki čvrsti in zdravi ljudje. Malokod je dobiti toliko starih, kakor ravno po krajih, koder gospodari burja. Seveda je dostikrat burja kriva, da mora kdo pred časom na oni svet. Z odprtimi usti nasproti burji hoditi, gotovo ni zdravo, a mnogi se ne morejo navaditi dihati samo skozi nos, zato pa iztaknejo lahko pljučnico. In res, pljučnica jih mnogo pobere. Jetični se tudi dobe, a ni zrak zanje. Če se komu jetika spravi na pljuča, pojé mu jih prej, nego bi mu jih v obnebju brez burje. Nenavadno veliko jih boleha na očeh, največ otrok. Krivo je pač pri mnogih slabo in vlažno stanovanje.

Nenavadno starost čez 90 let jih je učakalo mnogo. Tu zapišem le tiste, ki so učakali 100 ali še več let.

Martin Devet iz Slavine. Umrl 13. maja 1650., star 100 let.

Matija Glažar iz Matenje vasi. Umrl 22. novembra 1660., star okoli 100 let.

Martin Simon iz Hrastja. Umrl 22. julija 1661., star okoli 100 let.

Matija Rebec iz Rodohove vasi. Umrl 17. maja 1667., star okoli 100 let.

Melhijor Ipavec iz Selca. Umrl 29. marca 1670., star okoli 100 let.

Elizabeta Krntica iz Selca. Umrla 6. novembra 1671., stara 100 let in čez.

Gregor Česnik iz Paličja. Umrl 1. junija 1677., star okoli 100 let.

Miha Glažar iz Matenje vasi. Umrl 31. junija 1683., star okoli 100 let.

Andrej Bižaj iz Selca. Umrl 3. aprila 1686., star okoli 100 let.

Matija Žele iz Rodohove vasi. Umrl 12. februarja 1688., star okoli 100 let.

Erazem Lindič iz Št. Petra. Umrl 16. marca 1690., star okoli 100 let.

Ana Mavrička iz Nemške vasi. Umrla 11. januarja 1698., stara okoli 100 let.

Jurij Krnel iz Rodohove vasi. Umrl 29. avgusta 1701., star okoli 100 let.

Marka Fajdiga iz Grobišč. Umrl 22. junija 1703., star okoli 100 let.

Marija Lemout iz Rakitnika. Umrla 8. marca 1718., stara okoli 100 let.

Marina Kaluža iz Hrastja. Umrla 2. maja 1737., stara okoli 105 let.

Marjeta Maver iz Grobišč. Umrla 13. januarja 1792., stara 106 let.

Luka Žele iz Rodohove vasi. Umrl 17. oktobra 1807., star 100 let.

Urban Frankovič iz Rakitnika. Umrl 14. novembra 1808., star 105 let.

Vedno bolj redki so slučaji, da bi kdo učakal do 100 let. Pač jih je še nekaj po 80 let starih, 90 prekorači malokateri. Najstarejša oseba izza novejših časov je Šurklja iz Slavine, ki je umrla 5. januarja 1895., stara 96 in pol let in Anton Vodopivec iz Petelin št. 6,

ki je umrl 22. januarja 1899. star 98 $\frac{8}{12}$ let. V dvajsetem stoletju je učakal 90 let Matej Žele iz Hrastja, ki je umrl 2. januarja 1901. star 91 $\frac{4}{12}$ let.

Nekatere slučaje smrti, ki utesnejo koga zanimati, sem prepisal iz mrliške knjige in jih tukaj navajam:

Dne 31. januarja 1657. je Boštijan Bille iz Grobišč, star okoli 90 let, gredoč čez leseni most (sedaj je zidan) pri sv. Ivanu izpodrsnil ter padel, da si je zlomil zatilnik in ga je odnesla voda. Pri izpovedi in sv. obhajilu je bil ob času sv. leta, meseca oktobra 1656. Pokopali so ga dne 1. februarja 1657. na pokopališču sv. Ivana v Matenji vasi.

Dne 17. junija 1687. je umrl Wolfgang Viljem baron ab Oberburg, star 34 let. Pokopan v župnijski cerkvi.

Dne 10. maja 1689. je v reki Turre pri Medeji in Foro Julio utonila Lucija, vdova pokojnega Simona Vadignau (Vadnjal) iz Žej, ko je šla v Rim obiskat grob sv. apostolov, stara okoli 70 let, ravnotam pokopana.

Dne 26. decembra 1698. sta umrla Jernej in Katarina Purger iz Selca, zakonska, mož in žena, oba po dolgi bolezni, oba eno in isto uro.

Dne 21. januarja 1714. je umrl Blaž, sin Jerneja Žitko. Padel je nanj in na dva tovariša led raz zvonikovo streho župne cerkve. Tovariša sta ostala živa, on pa je izdihnil v par trenotkih. Odvezo mu je še dal kaplan Matija Štrenar.

Dne 21. februarja 1714. Španski vojak regimenta Novara je umrl previden ob 5. uri popoldne po odhodu kompanije, pokopan v Slavini.

Dne 14. maja 1715. je bil neki Krajinčan ubit od roparjev v postojnskem gozdu.

Dne 13. aprila 1718. Človek, po podobi in obleki Kranjec, mrtev ležal pri Petelinskem jezeru. Našli so ga pastirji. Pokopan v Slavini.

Dne 7. oktobra 1735. Pavel Kotnik, vojak, slučajno preboden od svojega tovariša.

Dne 21. maja 1737. Jurij Bitinc iz Trnja je po noči padel z lesenega mostička sredi vasi na glavo doli in si zlomil vrat.

Dne 26. junija 1798. Andrej Kalister, župan (decanus), od vojaka novince skozi grlo z mečem preboden, je koj izdihnil.

Dne 23. septembra 1798. Anton Černač, 50 let star. Umoril ga je sosed s sekiro.

Dne 25. januarja 1800. Pavel Zadnik iz Rakitnika, star 31 let, se je po nesreči nasadil na svoj lastni nož.

Dne 29. avgusta 1802. umrl Jurij Smrdel, star 75 let. Vol ga je prebodel.

Dne 4. januarja 1804. umrl Jožef Smerdel, star 63 let. Udaril ga je bil konj.

Dne 16. sušca 1804. umrl Anton Čeč iz Gróbišč, star 40 let. Pil je pokvarjeno vino.

Dne 6. avgusta 1813. Matija Sprinčič, zidar, star 24 let, padel s petelinskega stolpa in se ubil.

Dne 20. decembra 1813. Marija Žigman iz Trnja h. št. 37. je vrgla svoje nezakonsko dete v stranišče.

Dne 23. avgusta 1897. je utonil v Rakitniku vojak Franc Rebula iz Pliskovice, star 20 let.

Dne 19. junija 1898. najden mrtev Jože Čeper iz Zg. Ležeč na Koškem Ravniku. Pogrešali so ga od 28. februarja 1898.

Dne 15. maja 1907. utonil v Pališkem jezeru Gregor Česnik iz Paličja, star 11 let.

Dne 27. februarja 1908. sta utonila brata Leopold in Lovro Česnik iz Paličja v Pavlinovi lokvi.

Dne 20. julija 1907. strela ubila Antona Bizjaka iz Gróbišč.

Dne 14. septembra 1909. bil ustreljen Franc Medica iz Rodohove vasi, star 11 in pol let. Ustrelil ga je lovec, ki je streljal jerebice.

C. Poročna knjiga

se začenja 6. februarja 1650. Prva je od 6. februarja 1650. do 18. novembra 1780., druga od 17. januarja 1780. do 21. novembra 1830. Zadnja, po vrsti šesta, se začenja z l. 1904. Poroke iz postojnske kaplanije so pisane v slavinski poročni knjigi do l. 1786., ker je smel le slavinski župnik poročati ženine in neveste iz cele župnije. L. 1786. so začeli postojnski kurati poročati svoje duhovnjane in voditi lastne poročne matice. Starost poročencev so začeli pisati šele l. 1786.

Tudi poročne knjige prve čase niso spisavali natančno. Po več let ni zapisane nobene poroke, tako od l. 1684. do 1686., l. 1698., od l. 1763. do 1766.

Največ porok je bilo l. 1856., namreč 58. Poglavitni vzrok je pač bil ta, ker je prejšnje leto kolera pobrala veliko ljudi, vmes tudi gospodarje in gospodinje, pa je marsikatera hiša potrebovala novega gospodarja, novo gospodinjjo.

Iz tabele je še bolj natančno razvidno, koliko se jih je oženilo in omožilo.

Tabela porok v slavinski župniji.

Porok v desetletju	koliko	največ		najmanj	
		kdaj	koliko	kdaj	koliko
1651—1660	135	1657	21	1658	—
1661—1670	207	1666	36	1664	9
1671—1680	181	1673	26	1680	8
1681—1690	94	1682	22	1684 do 1686 }	—
1691—1700	132	1691	34	1698	—
1701—1710	89	1706 1707 }	14	1701	2
1711—1720	192	1717	33	1714	1
1721—1730	210	1721 1729 }	29	1725	11
1731—1740	161	1735	28	1738	5
1741—1750	124	1745	23	1742 1744 }	5
1751—1760	121	1753	22	1751	5
1761—1770	150	1769	35	1763 do 1766 }	—
1771—1780	270	1776	44	1779	12
1781—1790	272	1790	45	1786*	10
1791—1800	220	1799	32	1792 1800 }	15
1801—1810	279	1809	51	1803	12
1811—1820	204	1819	29	1813	6
1821—1830	213	1828 1829 }	36	1822	9
1831—1840	243	1838	37	1832	15
1841—1850	263	1845 1846 }	35	1847	13
1851—1860	273	1856	58	1852 1860 }	19
1861—1870	248	1863	40	1861	15
1871—1880	295	1875	42	1880	24
1881—1890	243	1885 1889 }	33	1889 1887 }	17
1891—1900	277	1899	34	1892	20
1901—1909	272	1901	39	1907	21

O številu prebivalcev v prejšnjih stoletjih nam kot najstarejši vir poroča status animarum iz l. 1665. Župnik

*) Od l. 1786. brez Postojne.

Žiga baron de Leo je popisal celo župnijo po vaseh in razdelil prebivalce v «communicantes» to je take, ki so bili že pri sv. obhajilu, in v «non communicantes», ki niso bili še pri sv. obhajilu. Po tem zapisniku je bilo v slavinski župniji dne 31. marca 1665. po vaseh prebivalcev, kakor kaže sledeča tabela:

Št.	V a s	obhajancev	neobhajancev	skupaj
1.	Slavina	156	88	244
2.	Koče	106	71	177
3.	Selce	165	63	228
4.	Žeje	46	20	66
5.	Nemška vas	48	25	73
6.	Matenja vas	81	25	106
7.	Gróbišče	58	25	83
8.	Rakitnik	71	7	78
9.	Št. Peter	74	26	100
10.	Rodohova vas	113	44	157
11.	Peteline	130	66	196
12.	Gradec	14	9	23
13.	Hrastje	25	10	35
14.	Trnje	164	58	222
15.	Klenik	119	42	161
16.	Paličje	108	63	171
	Skupaj	1478	642	2120

17.	Postojna	453	166	619
18.	Zalog	71	21	92
19.	Stara vas	33	22	55
	Skupaj	557	209	766

Slavinska župnija je dne 31. marca 1665., če se oziramo samo na tiste vasi, ki danes spadajo pod župnijo, štela 2.120 prebivalcev, postojnska kaplanija, takrat še pod Slavino, 766.

Cela tedanja slavinska župnija je imela torej 2.886 prebivalcev. L. 1693. je imela slavinska župnija 3.600 prebivalcev, kakor piše tržaški duhovnik Peter Rosetti¹⁾. Gotovo je zraven šteta tudi postojnska kaplanija. V 28 letih bi se bilo potemtakem število prebivalcev pomnožilo za 714, v enem letu povprečno za 25·5, kar je še dosti verjetno.

Našel sem v župnem arhivu slavinskem tudi popis od dne 9. februarja 1809. in iz l. 1821. Takrat je bila Postojna že samostojna župnija, Slavina pa je od tedaj ostala neizpremenjena v svojem obsegu.

L. 1809. je bilo v slavinski župniji 2.999 prebivalcev, l. 1821 pa 3.628. Po uradnem ljudskem štetju l. 1880. jih je bilo 4.349, l. 1900 pa 4.392. Da si bomo mogli zanesljivejšo sodbo napraviti o vseh teh številkah, pogledjmo, koliko je bilo v 19. stoletju rojenih in koliko jih je umrlo. Od l. 1801. do 1900. je bilo rojenih 13.558, umrlo jih je pa 10.057, torej je bilo v 19. stoletju več rojenih 3.501, nego jih je umrlo, ali povprečno 350 v enem desetletju. Če štejemo za prvih osem let prirastka 300, tedaj je bilo l. 1800. približno 2.700 prebivalcev. Če prištejemo zraven prirastek 19. stoletja, dobimo število 6.201. Kaj vidimo? V enem stoletju se je izgubilo za župnijo 1.809 ljudi, čeravno se jih je tudi nekaj priselilo zlasti v Št. Peter in okolico zaradi železnice, ker je v Št. Petru velik kolodvor in križališče. Uradno ljudsko štetje se ozira samo na tiste prebivalce, ki so bili doma

¹⁾ Carniolia 1839 stran 375.

dne 31. decembra l. 1880. in 1900., niso torej šteti oni domačini, ki so bili pozimi na Hrvaškem v šumah, in se ne more reči o njih, da so se izselili; vendar, četudi cenimo število Hrvatarjev na 200, ostane vendarle še velika izguba za župnijo, še vedno 1.600. Od l. 1880. do 1900, torej v zadnjih 20 letih, se je število prebivalcev pomnožilo samo za 43, čeravno se jih je v tem času 852 več rodilo, kakor jih je umrlo. Samo v zadnjih 20 letih je izgube za 809 ljudi. Kaj je uzrok? Izseljivanje v Ameriko. Veliko jih vzame tudi Trst in Reka. kamor hodijo za kruhom. Pa še drugo žalostno prikazen vidimo. L. 1800. je bilo na 1000 prebivalcev 48·5 rojstev, l. 1880. samo 38·1 in l. 1900. je padlo število rojstev na 36·2. Kaj je uzrok, da je padla rodovitnost za toliko? Vzrok je pač ta, ker je med tistimi, ki so šli iz župnije, največ mladih, v najlepši dobi življenja, v letih rodovitnosti. Najboljše moči se izgubljajo za župnijo.

Sledeča tabela naj pokaže število prebivalcev po vaseh v raznih letih. Za l. 1900. navajam tudi število hiš in število prebivalcev po spolu.

Št.	V a s	1665	1809	1821	1880	1900			
		prebiv.	prebiv.	prebiv.	prebiv.	moških	ženskih	skupaj prebiv.	hiš
1	Slavina	244	336	387	454	198	219	417	74
2	Koče	177	249	269	314	148	154	302	54
3	Selce	228	322	400	389	186	217	403	67
4	Žeje	66	116	140	107	61	59	120	19
5	Nemška vas .	73	58	79	65	30	28	58	11
6	Matenja vas .	106	179	210	227	122	138	260	44
7	Gróbišče . . .	83	151	198	131	74	59	133	27
8	Rakitnik . . .	78	166	207	243	96	98	194	37
9	Št. Peter . . .	100	125	167	256	157	145	302	56
10	Rodohova vas	157	164	204	332	156	183	339	45
11	Peteline	196	236	300	333	154	156	310	61
12	Gradec	23	45	57	74	33	17	50	10
13	Hrastje	35	49	57	214	133	137	270	33
14	Trnje	222	361	428	471	229	221	450	84
15	Klenik	161	249	292	352	174	168	342	58
16	Paličje	171	149	201	294	186	183	369	54
17	Prestranek . .	?	44	32	93	40	33	73	6
Skupaj .		2120	2999	3628	4349	2177	2215	4392	740

Če primerjamo številke posameznih let, vidimo, da je bilo l. 1900. v devetih vaseh število prebivalcev manjše kakor l. 1880. Najbolj se je pomnožilo število prebivalcev v Hrastju. Vzrok je očividен. Hiše okoli kolodvora v Št. Petru spadajo pod Hrastje. Železnica vleče ljudi v svojo bližino. Železnica je pripeljala tudi nekaj Nemcev v slovensko župnijo. L. 1900. je bilo Nemcev v Hrastju devet, v Petelinah dva, v Rodohovi vasi devet, v Prestranku sedem, v Grobiščah trije, v celi župniji 30. Po veri so vsi katoličani. L. 1900. je bil en protestant v Kočah in en jud v Rodohovi vasi.

Z ozirom na različne tabele si oglejmo še ljudsko gibanje.

Na 1000 prebivalcev je bilo v slavinski župniji

l. 1665.	rojenih: 45·0;	umrlih: 25·4;	sklenjenih zakonov: 4·2
» 1809.	» 53·3;	» 29·3;	» » 9·3
» 1821.	» 45·4;	» 21·4;	» » 6·3
» 1880.	» 38·1;	» 22·3;	» » 5·5
» 1900.	» 36·2;	» 19·5;	» » 6·3

V Avstriji je prišlo na 1000 prebivalcev

l. 1900. rojenih 37, mrličev 25·2, sklenjenih zakonov 8·2.

V slavinski župniji je torej dandanes rodovitnost zelo enaka povprečni rodovitnosti v Avstriji, relativno je pa seveda večja, če jemljemo v poštev okoliščine. Število porok je nižje, nego kaže povprečno število sklenjenih zakonov v Avstriji. Vzrok so socialne in gospodarske razmere, zlasti izseljevanje mladih ljudi. Umrljivost je pa zelo nizka, kar priča o zdravem podnebjju in krepki naravi Pivčanov.

Cela župnija meri 11.448 *ha* ali 114·48 *km*². Na 1 *km*² je l. 1900. prišlo 37·7 prebivalcev.

D. Knjiga birmancev

nima za statistiko pravzaprav nobenega pomena, zato ne pišem o nji. Slavinsko župnijo so škofje redno kanonično obiskovali in delili zakrament sv. birme vsem zato godnim otrokom. Vsak je imel priliko prejeti sv. birmo še v otroški dobi. Kot nekaj za sedanje čase nenavadnega omenjam, da so tržaški škofje ob generalnih vizitacijah delili sv. birmo tudi pri posameznih podružnicah n. pr. l. 1659. Dne 26. junija 1726. je škof posvetil zvon za podružnico sv. Trojice v Gradcu na župnem pokopališču v Slavini. Kolikor sem mogel doznati, je bila kanonična vizitacija v slavinski župniji,

ko je bila še pod tržaškimi škofi, v sledečih letih: 1626., 1650., 1659., 1702., 1726., 1739., 1747., 1753., 1762., 1777., 1782., 1792., 1824.

Kar je prišla Slavina pod ljubljansko škofijo, so jo obiskovali redno tudi ljubljanski škofje. Ljudstvo je vselej svojega nadpastirja sprejelo z velikim veseljem in slovesnostjo.

III.

Gospodarske in socijalnopolitične razmere v slavinski župniji.

19 gmotnem oziru se župnija ne more ponašati. Polje je sicer lepo in rodovitno razen v okolici Trnja in Paličja, a vse premalo ga je za toliko število prebivalcev. Žetev je samo ena. Največ sejejo pšenice in ovsa, drugega žita bolj malo. Turščica ne uspeva dobro. Največ zaležeta krompir in fižol, ker se lahko prodasta v Trst in Reko. Do novejših časov so se pri obdelovanju držali starih navad, a začeli so se že poprijemati bolj umetnega kmetovanja. K lepšemu napredku kmetijstva veliko pripomore kmetijska podružnica, ki ima svoj sedež v Št. Petru. Ustanovila se je dne 15. aprila 1894. po prizadevanju kurata Ivana Zupana.

Kozolcev nimajo, zato pa gorje, kadar pride deževje in snopje po cel teden ali še več časa leži na tleh ali kvečjemu zloženo v lónice! Mlatiči so še pred nedavnimi časi prihajali s Krasa. Dandanes imajo že v vsaki vasi mlatilne in tudi slamorezne stroje. Okoli Trnja in Paličja je polje bolj slabo in tudi bolj zanemarjeno, ker se ondotni prebivalci rajši pečajo z gozdom.

Kruha pojedó največ belega, kupilnega. Doma pečejo malo. Pekó pa tuintam še prav po patrijarhalično. Zvaljano testo polože na ognjišče, pokrijejo s skledo, takozvano čepnjo, in jo zakopljejo v živ pepel. Govejega mesa si privoščijo le redko. Najbolj čislajo kavo. Ni tako beraške hiše, kjer bi je ne pili. Delavci jo morajo imeti najmanj dvakrat na dan. Ni čuda, da je prišla kava v pregovor in je dobila ime «hišni mir». Drugod se sovražniki sprijaznijo pri kupici vina, tod pa pri skledici kave. Upam, da mi Pivčani ne bodo zamerili, ker sem svetú razodel njih veliko ljubezen do kave. Saj je boljše, da ljubijo kavo, kot strupeno žganje. Žganjepitju niso udani, dasi kuhajo brinjevec ali slivovec skoraj v vsaki hiši. Rajši si privoščijo vina.

Ker sem že toliko povedal o kavi, kakšno moč ima tod, naj pa še dodam resnično zgodbico, pri kateri je kava igrala najvažnejšo ulogo. V neki vasi slavinske župnije bi bil mladenič rad vzel v zakon mladenko, ki mu je bila všeč. Oče in mati dekletova ga pa nista marala. Kaj stori mladenič? Hodil je po kupčiji v Trst. Vselej je prinesel iz Trsta zavitek kave, in jo podaril «starima». Srce se jima je začelo vsled tega mehčati. Jela sta misliti, da tak zet ne bi bil napačen. V sladki nadi, da bosta zmerom dovolj kave imela, če mu dasta hčer, sta mu jo dala. Seveda jo je on rad vzel, a kave starima ni več nosil. Lahko si mislite, kako je bilo potem, ker je manjkalo «hišnega miru».

Ker domača zemlja ne more vseh preživljati, so si hodili revnejši, preden se je začelo izseljevanje v Ameriko, po zimi zaslužka iskat na Hrvaško, večinoma mladeniči, a tudi možje. Rekli so, da gredo «na Hrvaško», v resnici so šli mnogi še dalje naprej, na Ogrsko, Sedmograško, v Rumunijo, tudi na Rusko. Ljudstvo jim je dalo po-

seбно ime: Hrvatarji. Odhajali so okoli sv. Mihela, vračali se okoli velike noči. Nekateri so prinašali lepe denarce domu. Veliko slabega so Hrvatarji zanesli v domači kraj. Omenjam predvsem grdo hrvaško kletvino in zapravljanje. Preden so šli na Hrvaško, in zopet ob vrnitvi je bilo veliko popijanja. Tam na Hrvaškem večinoma niso hodili nič v cerkev, nič slišali božje besede. Tako se je pospeševala mlačnost, malomarnost v veri. Kaj radi so taki tudi doma kazali malomarnost v veri in dajali slab zgled. Hrvatarija je prenehala, kar je Severna Amerika zaslovela pri Pivčanih.

Veliko zaslužka je dajal poprej Prestranek ob košnji, žetvi, napravljanju nastilja. Sedaj je to večinoma po-nehalo.

Precej zaslužka daje železnica po zimi pri kidanju snega, nekateri pa imajo stalno delo na železnici.

O slabih gospodarskih razmerah najbolj priča izseljevanje.

Prvo gibanje se je začelo l. 1878. Meseca maja istega leta se jih je odpravljalo veliko v Brazilijo, samcev in oženjenih. Govorili in pripovedovali so si čudovite reči o srečni deželi v Braziliji. Ceste se neki tam posipljejo s kavo, toliko je je, plotovi so iz samih klobas, balinajo pa s pomarančami. Prodajali so svoje reči, a slednjič ostali vsi lepo doma razen Matevža Devet-a, Jerinovega. Nič več ni bilo potem slišati o njem. Šele l. 1890. se jih je zares veliko vzdignilo. Preselile so se cele družine v Brazilijo. L. 1896. se jih je zopet veliko izselilo, spomladi o sv. Juriju do 120 in oktobra do 150 ljudi samo iz slavinske župnije. Žalostno se jim je tam godilo. Sreče, katere so iskali, niso našli. Vroče in nezdravo podnebje jih je mnogo umorilo. Marsikaterega Pivčana truplo krije grob v daljni tujini, na njem »ne

križ ne kamen ne stoji». Slabo je tam preskrbljeno zanje v verskem oziru. K maši, izpovedi ne hodijo, ker ni blizu katoliškega duhovnika. Skoraj vsak je umrl nepreviden. Marsikateremu je bilo hudo, ker je moral v Braziliji živeti «brez Boga». Mnogi so se ravno vsled tega vrnili v domovino. Jokali so nekateri, ko so čez več let zopet bili doma pri sv. maši, slišali božjo besedo v milem materinem jeziku.

Videl sem na lastne oči, kako so se zlasti matere s tužnim srcem odpravljale v neznano deželo. Saj so vedele o nji le toliko, da se tam skrbi samo za telo. Kaj bo z njih otroci, če bodo zrastli brez pravega pouka v krščanskem nauku? Kaj bo z njo, kaj z možem, kaj bo, če umrje kdo izmed njih nepreviden? Take misli so jim pač šle po glavi, solze so jim silile v oči.

Ko bi bil ti enkrat zraven na železniški postaji, ko so se ravno poslavljali in zapuščali dom, da se odpeljejo proti Genovi in potem čez morje v Brazilijo, bi se ti moralo milo storiti. Kakšno zdihovanje, kakšno jokanje vse vprek! Od otroka v zibeli do sivega starčka, skoraj vse se solzi. Le kak ponosen mladenič ali prevzetna deklina se porogljivo smehlja pri tem vrišču, češ, pa doma ostanite, kaj boste tukaj cvilili!

Kmalu je Brazilija pri Pivčanih izgubila dobro ime. Poleg neznosne vročine, nezdravega podnebja, zlobnih zamorcev in slabih zaslužkov pri lakomnih posestnikih, ki so jih imenovali grofe, se jim je zamerila posebno nadležna bolha v prašni zemlji. Ta zapiči gnide bosemu človeku pod nohte na nogah in mu povzroča hude bolečine. Še hujša je strupena muha, ki stavi zapljunke človeku v nos, od koder se preselijo po nosnicah v glavo. Vsled takih in drugih nadlog so se kmalu jeli vračati v domovino. Le malo jih je ostalo v Braziliji. Vrniti

se ne morejo, ker nimajo s čim plačati potnih stroškov.

Zaslovela pa je Severna Amerika. Začeli so se izseljevati posamezniki in cele družine. Godilo se jim je boljše kot v Braziliji. Marsikateri je zaslužil v Severni Ameriki lepe denarce, marsikateri zadolžen gospodar je poplačal dolgove in si opomogel. Domače hranilnice so prejele veliko denarja od njih. Nekateri so še vedno tam, veliko pa se jih je vrnilo. Eni so si kupili posestva, drugi si zidajo hiše. Seveda so se v Ameriki navadili boljše hrane, kakor jo uživajo Pivčani. Težko se bodo privadili zopet skromnemu življenju v domovini. Izkušnja uči, da Amerikanci v domovini hrepene po nekdanjih loncih polnih mesa in jih vleče nazaj v Ameriko. Marsikateri jo potegne nazaj.

Živinorejo so začeli novejša časa bolj gojiti. Sena za to imajo dosti in dobrega. Oponašalo se jim je, da ga zvozijo veliko v Trst; a to je bilo večinoma gorsko in drugo manj vredno seno, ki zlasti za plemensko živino ni bilo kaj prida. Navadno se je reklo, da je to seno dobro le za tržaške krave, ki so site otrobov, da si z njim trebijo zobe. Da so plemensko živino jeli bolj gojiti, je pripomogla gotovo tudi ustanova Janeza Kalistra z dne 6. marca 1860. Po ustanovnem pismu se ima na dan ustanovnikovega godu, 16. maja, od obresti ustanovne glavnice, v znesku 79 fl 50 kr. dajati po šest premij tistim živinorejcem slavonske županije, ki pripeljejo najlepše doma vzgojene dveletne junice. Prva premija je 30 fl, druga 15 fl, ostale štiri po 7 fl 50 kr. Ustanovna glavnica se je v teku časa zvišala toliko, da sedaj donaša letnih obresti 220 K, in se poleg dveh večjih premij po 60 in 30 K more deliti še osem manjših po 15 K. Vsako leto se sedaj razdeli 10 včasih tudi 11

premijs. Pred razdelitvijo premij je ustanovljena sv. maša za ustanovnika, po sv. maši pa razsodba pred župniščem. V komisiji so poleg občinskega župana trije župni ekspoziti, v Št. Ivanu, Št. Petru, Trnju pod načelstvom slavinskega župnika. Župnik izplačuje premije.

V najnovejšem času so živinorejce posebno povzdignile mlekarnice, ki gospodarjem donajajo redno dobre dohodke. Mlekarna v Kočah je bila ustanovljena dne 15. januarja 1901, kmalu na to mlekarna v Št. Petru in l. 1904. v Prestranku pod postajo. Nekdaj so kmetje gledali bolj na to, da so imeli lepe in močne vole, sedaj odrejaajo ali tudi kupujejo dobre molzne krave.

S konjerejce se kmetje ne pečajo dosti, vendar pa je v slavinski župniji konjereja na zelo visoki stopinji, a le v dvorni kobilarni v Prestranku.

Nekdaj je bila ovčjereja zelo razvita. Ljudstvo je nosilo obleko z domače volne. Odkar so začeli pogozdovati goličave, so začeli opuščati ovčjerejo. L. 1900. je bilo v župniji še 818 ovc.

S čebelorejce se pečajo zelo malo, bolj ob krajih kot v sredi župnije.

Za sadjarstvo je vnel tukajšnje prebivalce tudi Janez Kalister. Z istim ustanovnim pismom z dne 6. marca 1860., po katerem je določenih 79 fl 50 kr. za najboljše živinorejce, namenil je ravnotoliko za šest sadjerejcev, ki največ sadnih drevesc zasade in pocepijo. Za prvo premijo 30 fl zahteva ustanova, da se posadi in cepi 100 ali vsaj 50 drevesc, za drugo premijo 40 in za ostale do 30 drevesc. Tudi pri ti ustanovi se je glavnic pomnožila in obresti znašajo kakor pri živinorejski ustanovi letnih 220 K. Vsako leto se izplačuje sedaj po deset premij in sicer dne 11. ali 13. julija v Slavini po ustanovljeni sv. maši. Žal, da hočejo nekateri

samo premije dobiti, posade in pocepijo, potem se pa ne zmenijo več dosti za drevesca. Nekateri pa za ista drevesca, ki jih drugo leto presade, zopet zahtevajo premijo. Sadržnega drevja je res zasajenega veliko, vendar se mnogi vse premalo trudijo, da bi drevje tudi gojili, da bi jim sadjarstvo res donašalo kaj dobička.

Gozda je veliko. Največja posestnika sta prestranska graščina in Windischgrätz, knez v Planini. Bukovje prevladuje, vendar je tudi precej hojevja in hrastja, borovje je še mlado. Slavinci imajo svoj «boršt», kakor nazivljejo svoje lesovje, blizu doma, onkraj vasi po hribih proti Senožecam. Tu je samo trd les, bukovje, hrastovje, gabrovje. Imajo pa svoj gozd še pod sv. Trojico, tri ure daleč. Sploh je skoraj ves gozd na severovzhodni strani župnije po tistem gorovju, ki dela mejo med Krājino in Pivko, zelo oddaljen od vasi. V nekaj desetletjih bo veliko več gozda v župniji, ker pridno po goličavah zasajajo mlada drevesca, največ borovce. Osojnica nad Št. Petrom je že posajena, tudi hrib nad šempeterskim kolodvorom je že precej zaraščen, pod in nad Nemško vasjo je lep mlad borov gozd. Vsako spomlad zasade novih drevesc, kar daje domačinom precej zaslužka. Tudi Slavinci so že pogozdili lepe kose skupnega sveta, za Tabrom proti selskemu Gradišču in v Pravščku. Na novo posajene prostore je prepovedan vhod ljudem in živini. Zdavnaj že bi bili Kraševci lahko imeli lepe gozde in manj silno burjo, ako bi bili prej začeli pogozdovati goličave. Začeli pa so šele l. 1842. po malem. Začel je Trst s setvijo l. 1842., z drevesci l. 1857., sistematično pogozdovanje pa je vpeljal šele l. 1864. A že l. 1858., torej šest let prej, se je po prizadevanju grofa Grünne-ja začelo na zemlji c. kr. kobilarne v Lipici, pa tudi v Prestranku, tedaj v slavinski

župniji. L. 1865. je potujoča skupščina avstrijskega gozdnega društva prišla ogledovat Kras in si ogledala tudi v Prestranku začeto delo. Izrazila se je prav pohvalno. 10 let kasneje, julija 1875., se je sešla glavna skupščina »gozdnega društva za Kranjsko in Primorsko« v Postojni ter prišla pogledat tudi v Prestranek. Izjavila je, da se tukaj vprašanje o pogozdovanju Krasa najbolj prav rešuje.

Statistični izkaz o pogozdovanju Krasa nam pove, da se je od l. 1876. do 1896., torej v 20 letih, posadilo 2.096 oralov. Za to se je porabilo 18,688,380 drevesc. Spomladi 1896. so zasadili 263 oralov z 1,791.000 topoli, 78.000 jelkami in 58.000 smrekami. Vseh drevesc je bilo torej 1,927.000. Dobili so jih v gozdarskem vrtu Gradišča v Ljubljani. Delavcev, ki so sadili je bilo 8.234. Spomladi l. 1897. so v političnem okraju postojnskem zasadili 321 oralov z 2,300.000 drevesci. Vsako leto je torej več gozda, manj goličav. Prestranek ima sam dve drevesnici, eno doma, drugo pa na Bilah. V drevesnici so javorji, jelše, borovci, smreke, jeseni, bresti.

Drva se lahko prodajo doma; napravljajo jih pa posebno za Trst. Tudi oglje nekateri delajo, največ v trnjski duhovniji v gozdih kneza Windischgrätza.

Z obrtnijo se jih ne peča mnogo. Mlinarji, ki imajo obenem žago, so trije, eden ima samo žago, eden samo mlin. V Št. Petru sta imela Križaj in Medica žago na par. Izdelana je bila l. 1884. Kasneje sta se ločila. Medica je napravil svojo žago na travnikih proti Rodohovi vasi. Vozniki, ki vozijo les na žago, se imenujejo »kubikarji«, ker dobivajo vožnjo plačano od kubika. Trnjani, Paličani, Klenjani, Rodohovci so skoraj sami kubikarji. Mesnica je v Št. Petru. V Slavini prodaja mesar samo ob nedeljah in praznikih.

Prodajalnice se nahajajo v vsaki vasi, v nekaterih še po dvoje. Največ jih je v Št. Petru, kjer je velik kolodvor in mnogo železniških uslužbencev.

Nekatere ženske doma skupljavajo jajca, maslo, kumeno in drugo drobnjavo ter nosijo prodajat v Trst; v Trstu pa kupujejo za dom, kar jim je kdo naročil. Tako hodijo vedno obložene iz doma v Trst in iz Trsta domu.

Rokodelcev je vsake vrste, za potrebo, konkurence se jim ni treba bati.

Sejma v Slavini ni nobenega, pač pa je v Matenji vasi dne 24. junija in v Št. Petru na Petrovo in Lovrenčevo.

Med najizdatnejše pripomočke za zboljšanje gmotnega in socialnega stanja se mora prištevati hranilnica in posojilnica rajfajznovka, ki je začela poslovati dne 1. maja 1895. Ustanovil jo je v Št. Petru kurat Ivan Zupan za občino slavinsko in šentpetersko in jo tudi požrtvovalno vodil do svojega odhoda v Hrenovice l. 1904. Bila je silno potrebna. Rešila je ubogo ljudstvo iz krempeljev oderuhov, vzbudila čut varčnosti in medsebojnega zaupanja, zavest samostojnosti. Kakor drugod, kjer ljudje ne morejo ali niso vajeni potrebščin vselej sproti plačevati, so se tudi na Pivki nahajali nekateri trgovci, ki so revežem dajali na upanje najslabše blago po visokih cenah in jih niso izpustili iz rok, dokler je bilo še količkaj sape v njih. Drugi so posojevali denar na travnike ali proti vnebovpijočim obrestim. V sosednji župniji si je nekdo zaslužil častni naslov «princ Ođeriga».

Kakšno oderuštvo je bilo na Pivki v cvetu, povem naj za zgled vsaj en slučaj. Mladoten gospod je po starših podedoval veliko premoženje. Ko je postal polnoleten in prejel iz rok varuha svoje bogastvo, sklene s tem bogastvom «pomagati ubogemu kmetu». V zvezi z enako-

mislečim notarjem je ponujal posojila potrebnim kmetom na notarijska pisma. Ker je bil usmiljenega srca, je zahteval obresti le po petnajst, dvajset, časih tudi petindvajset od sto. Pismo se je naredilo n. pr. za 100 gl. Od tega so se odštele obresti za eno leto, stroški za pisma in vknjižbo, tako da je dolžnik dobil kakih 70 gl, časih tudi le 60 gl. Ob letu ob 12. uri opoldne je moral vrniti celih 100 gl, če ne, smelo se mu je brez vsake tožbe, rubežni in drugih sitnosti prodati posestvo. V sili so se reveži zatekali k usmiljenemu gospodu, da so si le pomagali v trenutku, lahkomiselni pa tudi brez potrebe, češ, tam se posojilo lahko dobi. Tožb je bilo vedno brez konca in kraja. Marsikateri je samo za prekladanje terminov takim ljudskim dobrotnikom in njih pooblaščencem več izdal kot za obresti in glavnico.

To je večinoma kmalu ponehalo, ko se je pri domači posojilnici dobil denar po ceni in skoraj brez stroškov, da so se lahko otresli oderuhov. Delavci in posli so začeli zaslužek nositi v hranilnico. Dekleta, ki si prej niso upala povedati, da imajo nekej prihranjenega denarja in so ga skrivaj tiščale, so se kosale, katera bo koncem leta več nesla v hranilnico. Ljudje, ki poprej niso zaupali še sosedom in prijateljem, da pošteni možje pošteno delajo z izročeniimi jim denarji, so dobili zaupanje med seboj. Oživila se je v njih združna misel in zavest, da si morejo pomagati tudi sami in se otresti suženjskih verig, v katere so jih vklepali oderuhi. Privadili so se redno in točno plačevati obresti. Uspeh se je kmalu začel kazati. Poprej je bilo skoraj vsako nedeljo in zapovedan praznik po maši več oklicev pred cerkvijo kot v cerkvi pred pustom ali »pred delom«, ko se jih na Pivki največ ženi in moži, sedaj so taki slučaji vedno bolj redki.

Ta hranilnica in posojilnica izvrstno uspeva. Računski zaključek za 14. upravno leto 1908 izkazuje denarnega prometa 1,473.815·81 K. Ima lastno hišo, katero je blagoslovil prejšnji župnik slavinski, sedanji stolni prošt Janez Sajovic, dne 25. oktobra 1903. V njej imajo svoje prostore občinski urad, gasilno društvo, kmetijska podružnica in izobraževalno društvo. Pozneje se je ustanovila še ena posojilnica v Št. Petru in ena v Matenji vasi. Obe zadnji dve sta v rokah pristašev narodno-napredne stranke.

Velikega pomena za povzdigo gospodarskih koristi so ceste.

Ceste v župniji so te-le:

Državna reška, ki se začenja na tržaški državni cesti pri Kazarju blizu Postojne in pelje skozi celo slavinsko župnijo, časi prav blizu ob južnoželezniški progi. Pri Št. Petru gre stara reška cesta naprej skozi Rodohovo vas proti Zagorju, nova pa zavije pod Št. Petrom in pelje mimo kolodvora naprej.

Okrajna cesta je samo ena. Začenja se na reški državni cesti pri Pavlezovem mostu, kjer je bil nekdam mlin, pod sedanjim viaduktom v bližini prestranske postaje in pelje mimo kobilarne v Prestranku skozi Orehek v Hruševje na tržaško državno cesto.

Občinska pota so:

1. Od imenovanega mostu na Pivki v Žeje in potem dalje na Bile;

2. od reške ceste pri znamenju vštric prestranskega kolodvora pod mostom južne železnice skozi Koče in Slavino preko Grubnic proti Selcu čez železniško progo zopet na reško cesto;

3. od Petelin ob reški cesti v Nemško vas;

4. od reške ceste v Gradec;

5. od reške ceste, kjer se ločita stara in nova v Trnje ;
 6. od stare reške ceste onkraj Rodohove vasi skozi Klenek v Paličje ;

7. velike važnosti je l. 1902. in 1903. iz Trnja izpeljana cesta skozi Paličje na Javornik proti Staremu trgu pri Ložu. Največ zaslug zanjo ima l. 1908. umrli župan Fr. Margon iz Trnja h. št. 36. Izpeljava ceste do vrha Javornika je stala okoli 50.000 K. Ta svota se pokriva z občinskimi dokladami. Ta cesta čaka le še zveze z vzhodne strani od Starega trga ;

8. iz Prestranka od grada mimo Št. Ivana čez most na Pivki skozi Matenjo vas na reško cesto pri matenjski kapelici. Od grada do mostu je prestranska, ob kateri je lep drevored ;

9. iz Št. Ivana v Grobišče ;

10. iz Grobišč na reško cesto med Rakitnikom in Zalogom.

Politični občini sta v župniji dve, slavinska in šentpeterska. V slavinsko občino spadajo iz domače župnije sledeče vasi: Slavina, Koče, Žeje, Matenja vas, Rakitnik, Grobišče, iz hrenoviške župnije pa vas Orehek. V občino Št. Peter spadajo vasi: Št. Peter, Peteline, Gradec, Nemška vas, Selce, Rodohova vas, Hrastje, Klenek, Trnje, Paličje.

Katastralnih občin je osem.

1. K. o. Matenja vas obsega: Matenjo vas, od Prestranka 5, od Žej 17 hiš ;

2. k. o. Rakitnik obsega Rakitnik in Grobišče ;

3. k. o. Slavina obsega: Slavino, Koče, od Prestranka 1 hišo, od Žej 2 hiši ;

4. k. o. Paličje za Paličje ;

5. k. o. Peteline za Gradec, Peteline, Št. Peter, 10 hiš od Nemške vasi ;

6. k. o. Rodohova vas za Hrastje, Klenek, Rodohovo vas;

7. k. o. Selce za Selce in 1 hišo od Nemške vasi;

8. k. o. Trnje za Trnje.

Po starem volilnem redu je slavinska občina volila štiri volilne može za volitev v deželni in državni zbor, šentpeterska pa šest. L. 1895., ko je prvič katoliško-narodna stranka nastopila kot samostojna stranka pri volitvah v deželni zbor, je volilo vseh 10 volilnih mož katoliško-narodna poslanca. Tudi pozneje sta obe občini vedno ostali v taboru katoliško-narodne in sedaj Slovenske Ljudske Stranke.

Od l. 1831. je slavinska župnija pod ljubljansko škofijo, prej je bila pod tržaško¹⁾. Dekanat je v Postojni.

Postojno je bila l. 1748. cesarica Marija Terezija povzdignila kot sedež političnega okrožja za celo Notranjsko (Kreisamt), kar je ostala do nove politične preureditve, ko je bila dežela razdeljena v okrajna glavarstva.

V političnem oziru spada Slavina še danes pod Postojno, kjer je sedež c. kr. okrajnega glavarstva. Tudi c. kr. okrajna sodnija je v Postojni za celo slavinsko župnijo.

Dokler je bila še desetina in tlaka, so bili prebivalci slavinske župnije podložni različnim gosposčinam. Nekateri so bili podložni cerkvam kakor slavinski, števanski, postojnski sv. Štefana, šentpeterski, nekateri župniku; največ pa je bilo podložnih graščini postojnski in premski, pa tudi graščini predjamski in prestranski.

Župnija je nekdanj spadala pod postojnski in premski sodni okraj. Pod sodni okraj postojnski so spadale vasi:

¹⁾ Glej zgodovino v V. poglavju.

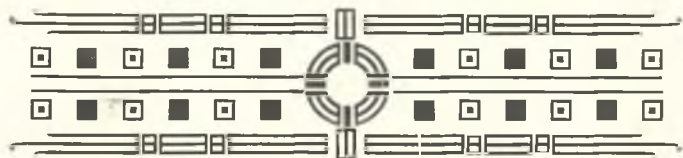
Postojna, Stara vas, Zalog, Grobišče, Rakitnik, Matenja vas, Koče, Žeje, Slavina, Nemška vas, Trnje. Pod premski sodni okraj: Paličje, Klenek, Rodohova vas, Hrastje, Št. Peter, Peteline, Gradec, Selce.

Okrožni zdravnik biva v Postojni. Poštni urad in telegrafična postaja je v Št. Petru in v Prestranku.

Železnična postaja je v Prestranku in Št. Petru.

C. kr. orožniška postaja je v Št. Petru za občino Št. Peter in v Postojni za slavinsko občino.

IV.

Vera in omika v župniji.

Ljudstvo v slavinski župniji je bilo nekdanj zelo verno in pobožno. O tem pričajo razvaline mnogih cerkev po hribih, daleč od človeških stanovanj; o tem govorijo procesije, ki jih sedaj ni več; bratovščine, ki so imele veliko udov, svoje altarje in ena celo svojega duhovnika. Tudi lepe pobožne navade, ki so nekdanj bile in so se nekatere deloma še ohranile, kažejo, kako globoko je segalo versko življenje v njih razmere in odnošaje.

O cerkvah bom govoril na drugem mestu, tukaj naj izpregovorim le o procesijah, bratovščinah in pobožnih navadah.

Nekdanj so bile v navadi te-le procesije:

1. Veliki petek popoldne po cerkvenih molitvah je šla procesija v Koče, kjer je bil govor o Žalostni Materi božji.

2. Na sv. Marka je bila procesija okoli cerkve z Najsvetejšim. Peli so se štirje evangeliji, kakor sedaj na Telovo, po sv. maši je šla procesija od župne cerkve k sv. Urhu. Sedaj gre Markova procesija v Selce, ker je cerkev sv. Urha podrta.

3. V torek po sv. Marku procesija po polju v Matenjo vas.

4. Šesto nedeljo po veliki noči v Postojno.

5. Binkoštni ponedeljek k sv. Jurju na Poček.

6. Binkoštni torek k sv. Primožu nad Rodohovo vasjo.

7. Po osmini sv. R. T. je bila procesija s sv. R. T. vsako nedeljo do kvaterne nedelje v jeseni, toda samo okoli župne cerkve po pokopališču, peli so se štirje evangeliji. Ravno tako je bila procesija tudi v Št. Petru, a brez sv. R. T.

8. Dne 2. julija na Obiskovanje Marijino zaobljubljena procesija iz Slavine v Koče, iz Koč k sv. Marjeti nad Paličjem in naposled v Trnje. To procesijo so obljubili takrat, ko je bila velikanska povodenj po Pivki okoli l. 1590. Vsled potresa se je bila zamašila postojnska jama.

9. V nedeljo presv. Imena Marijinega na Planinsko goro.

10. V četrtek pred Binkošti eno leto na sv. Goro pri Gorici, drugo na Trsat.

11. Na Florijanovo v Orehek k sv. Florijanu.

12. Na sv. Jakoba, dne 25. julija, v Nerin, košanske župnije.

Tudi posamezne soseske so imele svoje procesije. Vodili so jih slavinski dušni pastirji.

Gróbiška soseska je hodila belo soboto iz Št. Ivana k sv. Florijanu v Orehek.

Koška soseska v torek po sv. Florijanu k sv. Florijanu v Orehek z duhovnikom, 24. maja k sv. Servulu brez duhovnika.

Žejska soseska dne 31. maja k sv. Florijanu iz obljube, ker je vas pogorela l. 1656.

Dne 12. julija na god sv. Marjete procesija postojnske kaplanije v Planino.

Matenjska soseska v torek po sv. Marjeti k sv. Florijanu v Orehek.

Na sv. Roka zaobljubljena procesija Petelincev v Trnje. Vse te procesije je odpravil cesar Jožef II. Ostale so le še Markova procesija, prošnje ter procesija na Telovo. Ljudstvu pa so bile te procesije tako priljubljene, da so mnogi kljub prepovedi še obiskovali te kraje, seveda ne več v procesijah. Ker je velikrat ogenj po slavinski župniji vpepelil po več hiš in tudi cele vasi, častijo osobito sv. Florijana in hodijo k sv. Florijanu v Orehek, da bi jih Bog na priprošnjo tega svetnika obvaroval za naprej te grozne nesreče.

Razen procesij so verskega duha poživiljale bratovščine.

Luteranska doba na Kranjskem je po nekod zapustila zle nasledke. Verska mlačnost se ni dala kar hitro odpraviti. Veliko so zakrivili tudi nekateri duhovniki, ki so bili naklonjeni novi veri. Od zgoraj je pohujšanje toliko hujše. Mnogo truda, mnogo britkih izkušenj so prestali goreči dušni patirji, ki so hoteli nekdanjo gorečnost vzbuditi med mlačnim ljudstvom. Zmagala je naposled njih neutrudljiva gorečnost: čez leta so popolnoma izginili sledovi luteranstva.

Tudi slavinske župnije se niso ognili oznanjevalci Lutrove krive vere. V Postojni, ki je bila takrat navadna podružnica slavinske župnije, se je vgnezdil neki lutrovski predikant v hiši Tomaža Seyger-ja. Od ondot je širil krivoverske nauke in zapeljeval ljudstvo. Koliko je dosegel, ne vem, a lahko rečem, da med kmečkim ljudstvom ni veliko opravil. Zgodovina nam ne ve kaj posebnega povedati o luteranstvu na Pivki. O tem gibanju izvemo nekaj malega iz povelja nadvojvode Maksimiljana, ki ga je bil dal vicedomu Ludoviku Kamilu

Schwärda (Schwanda?) Prepis tega povelja je vicedom še isti dan poslal bratoma Moscon, graščakoma v Postojni. Ukazuje jima, naj izpodita iz svojega okraja krivoverskega predikanta, kateremu so pomagali nekateri kmetje, da se je priplazil v hišo tržana Tomaža Seygerja. Nevedne ter priproste in druge namerava zapeljati od prave sv. vere in se je neki že predrznil oznanjevati svoj nauk. Tak plevel se ne sme ukoreniniti. Tržaški škof Janez naroča dne 24. aprila 1595. vicedomu ravno to. Vicedom prosi Andreja Paradeiserja, naj pomaga, da se izvede to povelje¹⁾.

V katoliški dobi se je potem ustanovilo največ bratovščin, ki naj bi odpravile mlačnost in poživile versko življenje.

V slavinski župniji se je veliko trudil za čast božjo in izveličanje duš župnik Leonard Mohorič. Ustanovil je najstarejšo bratovščino, za katero vemo. Ustanovil jo je na čast M. B. dne 21. septembra 1637. V urbarju, v katerem so zapisani udje in računi, se imenuje bratovščina sv. Matevža in Mihaela «sub titulo B^{mae} Virginis Mariae» (pod naslovom preblazene Device Marije), menda zato, ker je na god sv. Matevža in sv. Mihaela imela slovesno pobožnost. Prej ta dan in drugi dan je bil cerkven govor in večernice, na god sv. Matevža na bratovskem altarju M. B., na god sv. Mihaela se je pobožnost nadaljevala na altarju sv. Mihaela. Tiste dni med sv. Matevžem in sv. Mihaelom pa so bile maše in bilje za mrtve ude. Od l. 1773. do 1784. je imela ta bratovščina celo svojega kaplana (Gl. Marijanske kaplane!).

Udje so plačevali po 12 soldov na leto. Ob shodu dne 21. septembra je dobil vsak ud vsako leto hlebec

¹⁾ Mitth des hist. Ver. f. Krain, 1867. str. 91.

kruha v vrednosti treh soldov in svečico v vrednosti dveh soldov. Za ude bratovščine se je večkrat med letom maševalo, v navadi so bile sobotne maše. Račun z dne 26. septembra 1657. nam pove, da je bratovščina imela v denarju 8 dukatov 3 lib., pšenice 56 mernikov, ovs 93 mernikov, na posojilu 19 mernikov. Imela je svoja posebna dva ključarja. Računi so se sklepali vsako leto v pričo ključarjev in ljudstva, kolikor ga je hotelo priti. Po priznatku župnika de Leo z dne 17. septembra 1690. je imela okoli 600 udov, premoženja v gotovini 100 dukatov in posojenih tudi 100 dukatov.

Druga stara bratovščina je bila sv. Valentina. Ustanovil jo je župnik Ludovik Jožef Kupfersein dne 14. februvarja 1725. Udje so dobivali odpustke na god sv. Matije, 4. nedeljo v postu, na god sv. Frančiška Ksav. dne 3. decembra in 4. nedeljo v adventu. Iz urbarja, ki ga je imela bratovščina sv. Valentina, se spozna, da so udje plačevali po 12 kr. na leto. Zadnji račun je iz l. 1784. Takrat je bilo denarja 93 zlatov 5 lib. 12 soldov. Ko je cesar Jožef II. odpravil tudi bratovščine in ukazal, da se premoženje bratovščin izroči ubožnemu zakladu, so porabili v Slavini tisto premoženje za sv. maše. Tako je pisal župnik Janez Cek v svojem odgovoru na vlado l. 1788. in pristavil, da ni nobene bratovščine več.

V katapanu iz l. 1742. se bere, da je bila dne 6. februvarja sv. maša na oltarju bratovščine sv. R. T. v župnijski cerkvi. Iz tega po pravici sklepamo, da je bila v Slavini tudi bratovščina sv. R. T. že v prvi polovici 18. stoletja. Zapisnika o ti bratovščini ni nobenega in drugega o nji ni znanega.

V Postojni je bila bratovščina sv. R. T., bratovščina sv. Katarine in bratovščina sv. Florijana. Vsaka je imela svoj oltar.

O bratovščini sv. R. T. sem mogel samo toliko izvedeti, da je bila vsak mesec enkrat na četrtek na bratovskem oltarju sv. maša za žive in mrtve ude.

Bratovščina sv. Florijana je imela svojo pobožnost dne 5. avgusta na god Marije Snežnice. Kdaj je bila ustanovljena, kakšne dolžnosti in pravice so imeli udje, kdaj je prenehala, mi ni znano.

O bratovščini sv. Katarine mi tudi ni nič znanega. V slavinskem katapanu iz l. 1742. je zapisano, da je prenehala l. 1734., ker se nihče ni več zapisal vanjo. Pisano je: «In festo s. Catharinae Postoinae celebrabatur Confraternitas eiusdem, sed ob carentiam inscribendorum 1734. totaliter exspiravit».

V Stari vasi je bila karmelska bratovščina M. B. Svojo pobožnost je imela prvo nedeljo po sv. Marjeti. Ob škofovski vizitaciji l. 1753. so Starovaščani prosili za 12 letnih procesij sv. škapulirja. Bilo jim je dovoljeno pod pogojem, da izpolnijo dane obljube, sicer se jim bodo procesije odvzele. Voditi jih morajo slavinski dušni pastirji, postojnski kaplan jih sme le z vsakratnim dovoljenjem župnikovim, kadar jih ne bi mogel duhovnik iz Slavine.

V vizitacijskem dekretu je pisano: «Fiant, prout vicini in Stara vas petierunt duodecim processiones ssmi Scapularis in annos singulos erga corresponsionem oblatam, in cuius defectu suspendantur, sicut etiam in defectu reparationis viae; quas processiones casu quo sacerdotes slavinenses non poterunt, habeat Capellanus Adelspergensis, ita tamen, ud toties quoties hunc in finem a Dno Parocho expetat licentiam».

Skoraj gotovo je bratovščina s procesijami vred prenehala pod cesarjem Jožefom II.

Sedaj je v slavinski župniji razširjenih več bratovščin. Bratovščina sv. R. T. ima okoli 300 udov, v bratovščini sv. Družine je 255 družin, v bratovščini sv. Uršule 34 vencev. Radi se zapisujejo tudi v bratovščino N. Lj. Gospe, Karmelske M. B. in v sv. detinstvo Jezusovo. L. 1909. je bilo kanonično ustanovljeno Apostolstvo molitve, dne 4. aprila 1910. pa tretji red, ki šteje že nad 100 udov. Lepo se razvijajo zlasti Marijine družbe. Najprej je bila ustanovljena dekliška in mladeniška v Trnju, namreč l. 1899., v Slavini l. 1903., pozneje tudi v Št. Ivanu in v Št. Petru. Versko življenje se je po Marijinih družbah zelo poživilo. Pomnožilo se je prejemanje sv. zakramentov. Ples, katerega je bilo v slavinski župniji že tako manj kot drugod po Notranjskem, je zelo ponehal.

Nekdanje čase so bile v župniji marsikateri navade in običaji, ki jih sedaj ni več. Kažejo nam kakor procesije kolikor toliko duha tistega časa. Pričajo nam, da so naši predniki veliko več časa darovali Bogu, pa zaradi tega niso obubožali. Pač pa ravno dandanes, ko se mnogi tako radi izgovarjajo, da nimajo časa v cerkev hoditi itd., gmotno vedno bolj propadajo, zakaj resnične so besede: Prazno je delo brez sreče iz nebes.

V osemnajstem stoletju je bilo še v navadi koledovanje. V računih župne cerkve n. pr. je zapisano, da se je l. 1739. kolednikom dalo 10 zlatov 3 lib. 3 solde «per agionto delle candelle».

Obhajancem so dajali po obhajilu piti vina. V cerkvenih računih l. 1719. je zapisano, da je župna cerkev za to vino potrošila 1 zlat 3 lib. 3 solde. Tudi pri nekaterih podružnicah je med računi vino za obhajance. V arhivu župne cerkve je bil nizek cinast kelih, ki se sedaj nahaja v škofijskem muzeju. Morda se je ta kelih rabil za obhajance.

Kaj lepa navada je bila blagoslov polja. Po sv. maši za srečo na polju je šla dotična soseska s procesijo po polju. Med procesijo je duhovnik bral štiri evangelije in z blagoslovljeno vodo škropil polje. Tudi te procesije so bile prepovedane pod cesarjem Jožefom II. Ljudstvo jih je kaj nerado opustilo. Ko jih niso več vodili duhovniki, hodilo je ljudstvo samo in škropilo polje z blagoslovljeno vodo. Polagoma se je opustila ta navada popolnoma. Le semtertja gre še kdo škropit polje z blagoslovljeno vodo. Sedaj opravi duhovnik določeni dan, kakor je bilo v navadi še po matrikuli iz l. 1742., samo sv. mašo za polje dotične soseske v soseskini cerkvi, mesto procesije pa so po sv. maši litanije vseh svetnikov. Ljudstvo tisti dan nič ne dela na polju, pač pa opravlja druga dela n. pr. v gozdu. Navadno tisti dan soseska popravlja svoja pota.

Na vigilijo pred Božičem in sv. Tremi kralji so kaplani hodili hiše blagoslavljat po vaseh, kar ni bilo ravno prijetno ob hudi zimi in burji. Te navade ni več.

Neka posebna pobožnost se je obhajala vse nedelje po osmini sv. R. T. do jesenske kvatrne nedelje. Bila je namreč procesija sv. R. T. in štirje evangeliji okoli cerkve po pokopališču. Ravnotako v navadi so bili štirje evangeliji pri procesijah na Markovo in prošnje dni.

Te procesije ob nedeljah in evangeliji na Markovo ter prošnje dni so se odpravili l. 1830. in 1831., kakor beremo v katapanu iz l. 1832.

V adventu in postu so bile po katapanu iz l. 1742. litanije M. B. vsak večer ob 6., kadar ni bilo večernic od dne. Pri zornicah v adventu je bil vsak dan krščanski nauk.

Ostanek iz prejšnjih časov je blagoslov s ciborijem vsako nedeljo po 10. sv. maši. Kadar je doma samo ju-

tranje opravilo, ker je deseta maša na podružnici, pa je ta blagoslov po rimskem obredu po rani maši.

Verni in pobožni so bili nekdanji Slavinci, a tudi sedanja rod je veren in cerkvi udan. Prav pridno se ljudstvo udeležuje rožnive pobožnosti meseca oktobra, rado prihaja k zornicam v adventu. V cerkvi se splošno prav lepo obnašajo; nisem drugod po Kranjskem tega videl.

Misijon je bil v župniji trikrat. Prvič l. 1870. od 15. do 24. aprila. Vodil ga je jezuit p. Janez Valjavec. Drugič l. 1887. Vodil ga je jezuit p. Doljak. Zadnjič je bil l. 1904. od 9. do 16. oktobra. Vodili so ga jezuiti: p. Verhovec, p. Žužek, p. Kunstelj.

Zamolčati ne smem nekega dogodka, ki dela veliko čast slavinskim možem in v lepi luči kaže njih versko mišljenje. Bilo je za praznik sv. R. T. 8. junija 1882. Po smrti učitelja in organista Kušljana je bil velik križ glede petja v cerkvi. Ker je v cerkvi vse križem nepravilno pelo, je prosil župnik, naj bodo tiho tisti, kateri ne znajo peti ali naj se uče. Na župnikov poziv, naj občina preskrbi organista in pevce, se nihče ni ganil, zato je bilo vse nedelje in praznike tiho opravilo brez orgljanja in petja. Fantiči in deklči slavinski so se zarotili, da zaraditega ne bodo za procesijo sv. R. T. pripravili čisto nič, ne mlajev, ne oltarjev, ne streljanja, tudi da ne bodo nosili križev (bander) itd. Ko so slavinski možje to izvedeli, so se natihoma in skrivaj pogovorili, da te sramote na vas in sosesko ne bodo pustili priti. Sklenili so, vse potrebno sami pripraviti in opraviti, da fantje in dekleta, njih lastni otroci, o tem niso prav nič izvedeli. Poslali so skrivaj po smodnika v Vipavo, domenili se, kateri bodo nosili križe, nebo itd. Popoldne ob 4. pred praznikom zagrome topiči, zvonovi pritrkavajo, možje nosijo skupaj in postavljajo mlaje in pri-

pravljajo drugo. Fantje po polju in cestah se spogledujejo in poprašujejo, kdo to strelja. Ko pridejo v vas in vidijo, kaj so jim naredili možje, njih očetje, jih je bilo sram. Po noči so šli pod sv. Trojico po veliki mlaj, dekleta pa so celo noč šivale, delale zastavice itd. Na praznik pa so fantje vse po stari navadi opravljali pri procesiji, in so si menda za dolgo zapomnili nauk, katerega so jim molče dali njih očetje. Čast takim vrlim možem! Naj bodo te vrstice zapisane v vedni spomin.

Splošno so prebivalci slavinske župnije lepega in uljudnega obnašanja. Vsakega človeka lepo pozdravijo s krščanskim pozdravom: Hvaljen bodi Jezus Kristus! Po vrhu mu še voščijo dobro jutro ali dan ali večer, kar je že ravno takrat. Na polju delajočim voščijo srečo rekoč: Dobro srečo Bog daj!

Pivčani so se odlikovali nekdaj po posebni ljubezni in udanosti do svojih dušnih pastirjev. Še sedaj imajo radi svoje duhovnike. Seveda se dobi semtertja kak ošabnež, ki kaj pozabavlja in nasprotuje, če more. Bati se je bilo, da se sovraštvo do duhovnikov, verska mlačnost in brezbržnost in celo brezverstvo čedalje bolj ne razširi po župniji, odkar so se socialni demokrati zalegli v Št. Petru. Ker je v Št. Petru velik kolodvor in mnogo železniških uslužbencev, ki pohajajo iz domačih vasi slavinske župnije, in je med železničarji socialna demokracija najbolj razširjena, je bila ta bojazen toliko bolj opravičena. Hvala Bogu, ljudstvo se je kmalu spametovalo in socialne demokrate zapustilo. Sedaj je z malo izjemami zopet staro pošteno, krščansko ljudstvo, ki rado hodi v cerkev, bolj kot prejšnje čase in požrtvovalno skrbi za lepoto svojih cerkev.

Ljudstvo je nadarjeno in hrepeni po izobrazbi. Lepo število jih je zapisanih v družbo sv. Mohorja. Katoliško časopisje je precej razširjeno.

Katoliško izobraževalno društvo v Slavini je bilo ustanovljeno l. 1903., društvenega premoženja ima 500 K, knjižnica 300 knjig. Združena je sedaj z župnijsko knjižnico, ki se je zelo pomnožila, ko ji je župnik Prijatelj l. 1907. zapustil vse svoje slovenske knjige. Društvo ima prostor v stari šoli. Nabavilo si je harmonij za 377 K. Župnik Laznik je dal napraviti oder s kulisami za predstave. Sedaj je v društvu okoli 50 članov.

Katoliško izobraževalno društvo v Št. Petru pa je bilo ustanovljeno l. 1908., ima 92 članov in članic, mešan pevski zbor in knjižnico s 324 knjigami. Prostore ima v hranilnični dvorani.

V.

Zgodovinski razvoj slavinske župnije.

Začetek slavinske župnije je zavit v temo. V domačem župnijskem arhivu ni najti nobene listine, ki bi nam povedala kaj gotovega o začetku župnije. Če je bilo kaj starih listin, so vse zgorele. Slavinski dekan Jurčič je zapisal, da je bil pred več leti ogenj v župnišču in je takrat pogorelo veliko listin. Toliko je gotovo, da je slavinska župnija od svojega začetka skozi več stoletij spadala pod tržaško škofijo in ima častitljivo starost. Tržaški škofijski arhiv bi moral imeti kaj več podatkov iz starodavnih časov o svojih župnijah, si bo marsikdo mislil. Toda tudi tržaški škofijski arhiv je pogorel, starih listin nima. Tudi po drugih slovenskih župnijah tržaške škofije na Pivki in na Krasu je ogenj uničil skoraj vse stare knjige in listine. Pri raziskovanju zgodovine teh župnij se moramo opirati na spise tržaških zgodovinarjev, ki nam pa kaj popolnoma zanesljivega ne morejo povedati, dokler samo ugibajo in ne navajajo zanesljivih virov.

1. Slavinska župnija edina župnija na Pivki.

Dr. Kandler šteje v tržaški škofiji za najstarejše župnije Slavino, Jelšane, Buzet, Mile (Muggia) in Umag,

ki so bile po njegovem mnenju že pred 12. stoletjem¹⁾. Slavinska župnija je potemtakem prvotno mejila na jelšansko; bila je torej edina župnija na Pivki. Gotovo je bila pod Slavino nekdanj sedanja hrenoviška, studenska in postojnska župnija, morda tudi Knežak ali vsaj del sedanje knežke župnije in Zagorski vikarijat.

2. Slavinska župnija v 12. stoletju.

V 12. stoletju so bile na Krasu in Pivki že nove župnije: Trnovo, Košana, Senožeče¹⁾. Slavina je odstopila Zgornjo Pivko: Knežak župniji Trnovo, Zagorje župniji Košana.

3. Slavina izgubi Hrenovice in Studeno.

Kdaj je Slavina odstopila Hrenovice s Studenim, ni znano, gotovo že pred l. 1318., ker se tisto leto omenja Simon de Placentia kot župnik v Hrenovicah²⁾. L. 1371. pa se Hrenovice imenujejo med župnijami, katerih dohodki so se cenili, da se je določil davek za papeža (taxa Pontificia). Hrenovice so bile takrat kakor Slavina cenjene na 100 lir³⁾.

4. Slavina od l. 1267. do 1831.

Slavina se kot župnija prvič v listinah imenuje l. 1267. Takrat je bil dekan v Slavini Vandanus. Akvilejski patrijarh Gregor je bil zanj razsodil neko pravdo o desetini⁴⁾.

Proti koncu 14. stoletja (1380.) so se hoteli vitezi nemškega reda polastiti slavinske župnije. Tržaški škof

¹⁾ Dr. Kandler, Indicazioni storiche str. 185.

²⁾ Catalogus Cleri Lab. 1892. str. 198.

³⁾ Mainati, Memorie II. str. 126.

⁴⁾ Klun, Archiv II. str. 93.

pa je imel od nekdanj pravico oddajati jo in jo je bil podaril arhidijakonatu tržaškega kapitlja. L. 1405. je bila vložena pritožba zoper krivične zahteve nemškega viteškega reda naravnost na rimsko stolico. Papež Inocencij VII. je z odlokom z dne 4. novembra 1405. v Viterbu pooblastil mons. Saltarelli-ja, škofa tržaškega, naj on odloči preporno zadevo. Ta je dne 5. novembra 1406. razsodil in odločil, da je slavinska župnija inkorporirana arhidijakonatu in kanonikatu v Trstu¹⁾. Slavinski župnik je moral vsled tega arhidijakonu tržaškega kapitlja vsako leto plačevati mensale, ki je bil precej visok, l. 1690. n. pr. 80 fl. Župnijo pa je oddajal še vedno tržaški škof.

Zadnjič je tržaški škof podelil slavinsko župnijo Janezu Cek-u z dekretom z dne 20. januarja 1767., v katerem izrečno povdarja, da ima tržaška škofijska stolica od nekdanj pravico slavinsko župnijo oddajati in podeljevati ter župnike potrjevati in vmeščati, in da je ta pravica tudi priznana od nekdanj. Dobesedno se glasi dotični stavek: « . . . cuius (parochiae Slavinsensis) provisio, collatio, confirmatio et institutio ad Nos et Sedem Nostram Episcopalem pleno iure vetustissimo spectat et spectare dignoscitur . . . »²⁾.

L. 1787. je bila z bulo papeža Pija VI. tržaška škofija zatrta obenem s pičansko in nadškofijo goriško ter je bila iz teh treh škofij ustanovljena nova škofija v Gradiški. V resnici je prenehala tržaška škofija l. 1789. Slavinska župnija je tako prišla pod gradiško škofijo. A že l. 1790. je bila gradiška škofija zatrta in tržaška škofija na novo ustanovljena. Razen starih pokrajin je

¹⁾ Mainati, Memorie II. str. 178.

²⁾ Dekret se nahaja v župn. arh. slavinskem.

obsegala potem še nekdanjo pičansko škofijo, nekaj poreške in puljske škofije.

Po smrti župnika Janeza Cek-a dne 4. aprila 1791. vpraša ordinariat gubernij v Trstu, kdo nastavlja župnike v Slavini¹⁾. Gubernij odgovori, da je pravica podelitve (*ius collationis*) in pravica patronata (*Patronatsrecht*) nekaj različnega. Pravico podelitve ima tisti, ki je moral po dvornem dekretu z dne 25. marca 1785. prispevati k napravi šole in to je bil verski zaklad. Tržaški ordinariat vpraša še enkrat in želi končne rešitve. Gubernij odgovori, naj le škof podeljuje župnijo, če prevzame tudi bremena patronata. Novi škof Sigismund grof Hohenwart najbrž tega ni hotel sprejeti, ker se je z dvornim dekretom z dne 9. novembra 1791. tržaškemu škofu odrekla pravica podeljevati slavinsko župnijo. Slavina je postala cesarska župnija in je od tedaj pod cesarskim patronatom.

* * *

Ko se je novoustanovljena hrenoviška župnija izločila iz slavinske, je bila slavinska župnija še vedno zelo obširna. Razen vasi, ki so še dandanes v slavinski župniji, so spadale zraven še vasi Zalog in Stara vas in trg Postojna iz sedanje postojnske župnije.

Dušno pastirstvo je bilo zlasti v zimskem času zelo težavno. Ob hudi burji in zametih je moralo gotovo veliko ljudi ostati brez sv. maše. Da bi se ljudstvu olajšalo udeleževanje zapovedane službe božje, sta hodila oba duhovna pomočnika (kooperatorja) vsako nezabranjeno nedeljo in praznik opravljat službo božjo eden v Št. Peter, ki se je imenoval «Pivkensis», kaplan za Pivko,

¹⁾ Trž. škof. arhiv.

drugi pa v Postojno, ki se je imenoval «Postojnensis», kaplan za Postojno.

Zabranjena nedelja ali praznik pa sta bila takrat, kadar je bil pri kakšni podružnici patrociniij ali spomin cerkvenega posvečenja, «opasilo», kakor pravi Pivčan, ali kadar je bil shod cele župnije v župnijski cerkvi v Slavini. Tedaj so morali iz oddaljenih vasi k službi božji ali v Slavino ali k podružnici, po eno, dve uri daleč ali še dalje. Po zimi ob zametih in silni burji je bilo nemogoče tudi takim, ki bi se sicer radi podali na daljno pot. Ni čuda, da je ljudstvo ob krajih župnije želelo imeti svojega duhovnika, ki bi tam prebival in opravljal duhovsko službo. Iz resnične potrebe je nastalo tekom časa več kuracij v župniji. Najprej so dobili svojega duhovnika v Postojni.

A. Postojnska duhovnija.

a) Postojna kaplanija.

Wolfgang Dietrich von Enzthaler je l. 1645. ustanovil mašni beneficij za kaplana pri sv. Štefanu v Postojni. Dokler ni v Postojni stalno bival kurat, je sprejemal slavinskega kaplana, ki je hodil ob nedeljah in praznikih opravljat službo božjo v Postojno, plemeniti gospod de Nicoletti, in ga vselej obdržal tudi pri obedu. Ko so dobili v Postojni svojega duhovnika, so mu dali za stanovanje revno hišico, ki je bila obenem mežnarija. Slavinski kaplan pa je tudi potem še hodil vsako nedeljo in praznik opravljat službo božjo v Postojno.

Pod postojnsko kaplanijo, ki je bila zavisna od matere župnije v Slavini, sta spadali razen Postojne še Stara vas in Zalog. Krstne in mrliške matice je vodil postojnski kurat, toda pokopavati je smel le z dovo-

ljenjem župnikovim. Poročne matice je vodil tudi za Postojno slavinski župnik do l. 1786.

Dr. Kandler trdi, da je bila postojnska duhovnija ustanovljena l. 1681¹⁾. Takrat je postal kurat v Postojni Janez Žiga Hueber. Tudi postojnski dekan Anton Kurz trdi, da je bil prvi benificijat v Postojni po krstnih maticah Hueber²⁾. No, krstne matice postojnske se začno že l. 1655. Pred Huebrom so znani trije benificijati postojnski. Po slavinskih maticah je bil l. 1647. kaplan v Postojni Matevž Perion. Najbrž je prišel v Postojno že l. 1645. ali 1646., ko je bil ustanovljen Enzthalerjev mašni benificij. Dekan Hicinger je na krstno knjigo zapisal, da je bil Perion kaplan v Postojni od 1646. do 1655. in sicer prvi. Enzthalerjeva mašna ustanova je znašala 2.000 fl glavnice domačega denarja (*patriae monetae*³⁾). Morda v začetku postojnski kaplan ni imel drugih stalnih dohodkov in se je kaplanija stalno sistemizirala šele 1681., ko je nastopil službo kurat Hueber. Dne 16. septembra 1690. je kurat (*«Capellanus curatus»* se sam podpisuje) Janez Žiga Hueber vložil fasijo³⁾. Po ti fasiji je dobival od grofa Antona de Lanthieri, na katerega posestvu je bila naložena glavnica 2.000 fl kot Enzthalerjeva mašna ustanova, namesto obresti v denarjih po obojestranski pogodbi (*iuxta conventionem factam inter partes*), 40 čebrov mošta (40 urnas vulgo Zubar), od katerega se mora šteti v odpadek, preden postane čisto vino, pet čebrov, torej 35 čebrov vina v vrednosti 105 fl (ker je čeber po 3 fl). Ustanova Sargarjeva 24 fl, postojnska graščina prostovoljno 12 fl. Ustanova Gašparja Nussdorfer 5 fl. Žitna bira je znašala: 42 mernikov

¹⁾ Dr. Kandler, Indic. str. 77.

²⁾ Mitth. 1853. str. 49.

³⁾ Listina v kapit. arhivu ljublj. fasc. 105 Nr. 3.

soršice (Sorsiza) mernik cenjen na 40 kr., skupaj 28 fl, ovsa 36 mernikov po 20 soldov, skupaj 8 fl. Štolo so dobivali slavinski kaplani. V fasiji ceni štolo, kar jo dobi z mašami vred na 24 fl. Vsi dohodki postojnskega kurata so znašali torej 206 fl.

δ) Postojna vikariat.

Postojnska kaplanija je bila l. 1767. povzdignjena v vikariat. Tako trdi Dr. Kandler¹⁾. Tudi dekan Kurz jo v svojem zgodovinskem popisu imenuje tako. V vizitacijskem dekretu slavinskem z dne 30. julija 1777. pa se Postojna imenuje kuracija in ne vikariat, dušni pastir v Postojni kaplan in ne vikar. Ravno v tem dekretu se poudarja zavisnost Postojne od slavinske župnije in se določuje, da na sv. R. T. ne sme biti procesija drugje ko v Slavini. Postojna je imela le to prednost, da je smela biti v Postojni procesija na osmíno sv. R. T., kar drugje ni bilo dovoljeno. Procesijo v Postojni pa je imel pravico voditi le slavinski župnik, asistiral sta mu pa kaplan iz Slavine in domači gospod. Razen na sv. R. T. so morali po tem dekretu vsi kaplani ekspoziti z ljudstvom v župnijsko cerkev k službi božji na patrocinij 15. avgusta, na opasilo, prošnjo in zahvalno nedeljo. Doma so morali na vse zgodaj maševati za varihe, le v Postojni je smel zgodnjik maševati pozneje, vendar pa je moralo ljudstvo v obilnem številu spremljati kaplana v Slavino. Opirajoč se na ta dekret in pa na to, da so bile poročne matice v Slavini do l. 1786., sodim, da je ostalo razmerje med Postojno in Slavino vsaj do l. 1786., kakršno je bilo, preden je Postojna postala vikariat. Tudi potem je ostalo vse pri starem, izpremenilo se je le ime. Po-

¹⁾ Dr. Kandler, Indic. str. 87.

stojna je bila ravno tako še zavisna od Slavine, kakor prej. Vikar ni imel nič boljše plače, in še to ime ni bilo stalno. Sedaj so ga imenovali vikarja, sedaj kurata, sedaj kaplana.

c) Postojna postane župnija.

V župnijo je bila Postojna povzdignjena l. 1794. in izločena iz slavinske župnije. Slavina je izgubila Postojno, Staro vas, Zalog. Pogrebno štolo je pa še vedno dobival slavinski župnik Fröhlich, ki je bil vmeščen na župnijo v Slavini, preden je bila Postojna izločena. Šele po smrti župnika Fröhliche l. 1808. je prešla pogrebna štola na postojnskega župnika. Tudi slavinski kaplan je še po l. 1794. dobival staro biro v postojnski župniji. Postojnci so zato zahtevali, naj hodi ob nedeljah opravljat službo božjo v Postojno, kakor je hodil pred l. 1794. In hodil je. Novi škofijski red glede službe božje pa je zahteval, da morata biti po župnijah z več duhovniki po dve sv. maši v župnijski cerkvi. Sedaj so nastale homatije. V Slavini sta bila poleg župnika vedno po dva duhovna pomočnika (kooperatorja), eden je ob nedeljah in praznikih hodil v Št. Peter, drugi v Postojno. Če bi en kaplan moral maševati doma, morali bi ostati v Št. Petru ali v Postojni brez druge maše. Treba je bilo torej to zadevo urediti. V ta namen se je zbrala v Postojni dne 5. avgusta 1796. posebna komisija. V ti komisiji so bili župniki iz Slavine, Hrenovic in Postojne. Navzoč je bil tudi slavinski kaplan Matija Lorenzutti. Slavinski kaplan je zahteval, da mora slavinski župnik imeti hišnega kaplana, kakor ga je navadno imel do sedaj vsak župnik, pa bo ta opravljal drugo službo božjo v Slavini. Tako bo vsem ustrezno. Doma v Slavini bosta po dve službi božji, kaplana pa bosta mogla še znanprej

hoditi eden v Št. Peter, drugi v Postojno. Slavinski župnik Fröhlich pa se je odločno upiral temu, češ da nikakor ni dolžan na svoje stroške imeti posebnega kaplana, čemu pa sta v Slavini dva duhovna pomočnika. Rekel je, naj dajo v Postojno kaplana, pa bo tudi vsem ustrezno. Ko je bila debata najbolj živahna, udari strela pri «dolenjem Kovaču» in razprši komisijo. Šele dne 19. septembra 1796. se snide drugič. Ostalo je pri tem, kar je predlagal slavinski župnik. Postojna je dobila l. 1798. kaplana, slavinski kaplan pa je doma maševal ob nedeljah in praznikih in izgubil biro v Postojni. Tako se je pretrgala zadnja vez med Postojno in Slavino, materjo župnijo.

B. Duhovnija v Št. Petru.

Od nekdaj je hodil slavinski kaplan vsako neza-
branjeno nedeljo in zapovedan praznik v Št. Peter opravljat
službo božjo. To je bila velika dobrota za prebivalce
daljnih vasi. Vendar večkrat v letu pa le ni bilo službe
božje v Št. Petru, ker je morala biti na kakšni drugi
podružnici. Tudi ljudstvo na Pivki si je želelo lastnega
duhovnika in stalno in redno službo božjo, zlasti odkar
je Postojna imela kurata. Mnogo let prej, nego je bila
kuracija v Št. Petru pravno ustanovljena, so bivali že
kaplani v Št. Petru. Prvi kaplan je prišel v Št. Peter
l. 1721. Od l. 1721. je bila šentpetska kaplanija le
dvakrat nekaj časa brez kaplana, namreč od l. 1758 do
1763. in od l. 1769. do 1772. Šentpetski kaplan je
opravljal dušno pastirstvo za vasi sedanje šentpetske
in trnjske kuracije. Ljudstvo mu je prostovoljno dajalo
nekaj bire, koliko, ni znano. Sv. zakramente in krstni
kamen je dobila kaplanija v Št. Petru šele l. 1807. Takrat
je bila kuracija pravno ustanovljena. Ustanovnega pisma
ni najti. Pač pa je v matrikuli šentpetske kaplanije za-

pisnik iz l. 1824., ki nam vsaj nekaj pove o ustanovitvi. Podpisan je Matej Lauritsch, predstojnik premske sodnije (Vogtverwalter), Jakob Žele (Schelle), Matija Safran, Leonard Smerdu in zapisnikar (aktuar) Luka Warthol. Vsebina zapisnika je sledeča: «Tomaž Camera, kurat v Št. Petru, je sporočil, da mora vsled odloka škofijskega ordinariata z dne 28. septembra 1824. št. 783 ustanovno listino svoje kuracije v originalu predložiti. Ker te listine nima in je mislil, da se hrani pri sodnijski gosposki (Vogtherrschaft) v Premu, je prosil, naj mu jo izroče; če je pa tudi tam ni, naj zaslišijo v ti zadevi može in cerkvene ključarje Jakoba Žele iz Št. Petra, Matija Zafran-a iz Petelin in Leonarda Smerdel-a iz Rodohove vasi in mu zapisnik izroče. Listine v premskem sodnjem arhivu in med cerkvenimi računi ni bilo najti, zato so se zaslišali imenovani možje. Ti so izjavili:

«V kuracijo šentpetrsko spadajo vasi Št. Peter z 11 zemljami, Hrastje s petimi, Rodohova vas s 15, Peteline s 16 in Gradec s štirimi zemljami, skupaj 51 zemelj. Vsaka zemlja daje kuratu na leto po en mernik pšenice in ravno toliko ovsu in po en voz drv. Štirje vozovi drv so za en seženj. Razen tega vzdržujejo omenjene vasi kuratovo hišo, kar hočejo tudi zanaprej storiti».

Iz tega zapisnika se spozna, da l. 1824. ni bilo nič Klenjanov pod šentpetrsko kuracijo. Dandanes spada pod Št. Peter od vasi Klenek 25 hišnih števil ali 7 $\frac{1}{4}$ zemlje. Te hišne številke so: 3, 8, 9, 15, 24, 25, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 51, 53. Ko se je l. 1827. ustanovila duhovnija Trnje, si je izbral od Klenjanov vsak prostovoljno, kam hoče pripadati, ali v Št. Peter ali v Trnje. Večji posestniki so si skoraj vsi izbrali Št. Peter, ker je bila v Št. Petru manjša bira kakor v Trnju.

Bira, ki so jo dajali kmetje slavinskim kaplanom, pa z ustanovitvijo lastne kaplanije ni prenehala. Še dandanes dobiva slavinski kaplan biro po celi župniji, tudi po kaplanijah. Slavinski kaplan mora zato ob določenih dneh opravljati oficijature po vseh podružnicah župnije in pri vsaki podružnici po eno dopoldne za veliko noč izpovedovati. Kar je bilo rečeno glede postojnskega kurata, kdaj je moral z ljudstvom v Slavino, velja za vse kaplane. Tudi šentpetrski kaplan je moral petkrat na leto asistirati v župni cerkvi, namreč: veliki četrtek, 5. nedeljo po veliki noči, na Sv. R. T., Veliki Šmaren in zahvalno nedeljo. Sedaj hodi samo štirikrat: k polnočnici o Božiču, na Telovo, 5. avgusta (zaobljubljen praznik) in na patrocinij 15. avgusta.

D. Duhovnija v Štivanu ali v Matenji vasi.

Tudi v Štivanu je bival duhovnik veliko let poprej, kakor je bila kaplanija pravno ustanovljena. Prvi duhovnik, ki je opravljal službo božjo v Štivanu, kolikor sem mogel zaslediti, se je naselil l. 1731. v Štivanu. Od tistega časa naprej je bil z redkimi presledki vedno duhovnik tam, ki je opravljal službo božjo za vasi Matenjo vas, Gróbišče in Rakitnik. Preden je bila štivanska kuracija pravno ustanovljena, je prešel na štivanskega kurata beneficij v Rakitniku.

Beneficij M. B. v Rakitniku

je ustanovil Pavel Milharčič iz Rakitnika št. 18, strnič prvega štivanskega kaplana Janeza Milharčiča, podložnik Adlershofena v Postojni. Zapustil je 2.000 fl glavnice. Za obresti mora maševati beneficiat vsak teden po dve maši za ustanovnika v kapeli M. B. v Rakitniku. Tudi

tisto mašo vsak teden, ki jo je ustanovil duhovnik Janez Milharčič, mora opravljati beneficiat, torej skupaj po tri sv. maše na teden. Tako določuje ustanovno pismo z dne 1. septembra 1766., oziroma z dne 26. januarja 1767., kjer se še zahteva, da se mora ob nedeljah in zapovedanih praznikih služba božja vršiti v Rakitniku. Beneficiata izbrati, pridrži si ustanovnik do svoje smrti, po smrti pa preide ta pravica na njegove dediče in sploh na dediče hišne št. 18. v Rakitniku. Njegov dedič je bil Matija Zadnik, zato se je ta beneficiat imenoval kasneje Zadnikov beneficiat. Sprva je bil beneficiat v Rakitniku posebej, kaplan v Št. Ivanu posebej, a kmalu je bil štiivanski kaplan obenem beneficiat. Beneficiat sam zase je bil v Rakitniku samo eden od l. 1767. do 1775.

Postojnska kresija si je veliko prizadevala, da bi bila vasi Matenja vas, Grobišče in Rakitnik priklopila postojnski župniji. Že l. 1808. je delala na to, zopet l. 1822. in 1831. Toda dovolil ni niti gubernij niti ordinariat.

Pravno je bila kaplanija za vasi Matenjo vas, Grobišče in Rakitnik ustanovljena l. 1810. Matenjci, Rakitčani in Grobiščani so se prostovoljno zavezali s pismom z dne 3. decembra 1809., da bodo dajali za vse čase kaplanu od vsake zemlje, katerih je $34 \frac{1}{2}$, po dva merika pšenice in ravno toliko ovsa, kajžarji pa vsak po 2 fl v denarju o sv. Mihaelu vsako leto. V enem letu bodo sezidali primerno stanovanje za kurata in zraven dali vrt. Škofijski ordinariat tržaški je dne 28. julija 1810. to ustanovo sprejel, potrdil in natančneje določil obojestranske dolžnosti kaplaneve in duhovnijanov, obenem pa jasno določil tudi razmerje nasproti materi župniji in župnijski duhovščini.

Sv. R. T. in krstnega kamna kuratna cerkev ni takoj dobila. Škofijski ordinariat je odložil te pravice

do boljših časov. Najbrže ni hotel še definitivno ustanoviti kaplanije v Štivanu, ker pravi, da veljajo določila glede dolžnosti kurata le provizorično. Dolžnosti kaplana v Matenji vasi so po ustanovnem pismu sledeče: 1.) Pripoznati mora župno cerkev v Slavini kot mater (Mutterkirche) in župnika kot svojega neposrednega predstojnika, od katerega mora biti zavisen. 2.) Na praznik sv. R. T. in kadar mora ljudstvo iz cele župnije v Slavino k cerkveni slavnosti, mora zgodaj zjutraj doma maševati potem pa iti v Slavino, pomagati župniku z izpovedovanjem, asistenco itd. 3.) Čeprav cerkev v Matenji vasi nima sv. zakramentov, mora vendar na zahtevo kaplan izpovedovati, med sv. mašo posvetiti potrebno število sv. hostij in izpovedance obhajati, ter tudi previdevati bolnike s sv. popotnico in sv. poslednjim oljem. Ženini in neveste njegove duhovnije morajo biti oklicani v župnijski in domači kuratni cerkvi. 4.) Ob nedeljah in zapovedanih praznikih mora po leti ob 7. in po zimi ob 8. zjutraj maševati, vmes pa imeti kratek govor in oznaniti praznike in poste prihodnjega tedna; popoldne ob 3. imeti krščanski nauk in z ljudstvom obuditi tri božje čednosti. 5.) Listke za velikonočno izpoved dobiva od župnije, razdeli naj jih vestno onim, ki dobro znajo krščanski nauk. Listke opravljene velikonočne izpovedi pobira duhovščina iz Slavine. Tudi naj v onih cerkvah, ki so neposrednje podložne župnijski cerkvi, župnijski duhovščini pomaga pri izpovedovanju za veliko noč. 6.) Dajati mora ljudstvu lep zgled, nevedne učiti, grešnike svariti, umirajoče tolažiti. Kadar hoče iti iz svoje duhovnije, naznati mora to župniku.

Dolžnosti duhovnijanov štivanske kaplanije do kaplana in župnijske duhovščine pa so sledeče: 1.) Stanovanje za kaplana v Matenji vasi morajo vedno v dobrem

stanju ohraniti, skrbeti za potrebne poprave in cerkvene potrebščine. 2.) Kar so se v ustanovnem pismu zavezali dajati kaplanu, dajati mu morajo vestno. Župniku, kaplanom in cerkveniku v Slavini morajo tudi znanprej dajati, kar so dajali dosedaj, ti pa morajo nasprotno dolžnosti, ki so jih imeli do duhovnikov dosedaj, izpolnjevati tudi v prihodnje. 3.) Župnijsko cerkev v Slavini morajo vedno imeti za svojo mater-cerkev, in ondotne kurate za svoje dušne pastirje, hoditi v Slavino k skupnim cerkvenim slavnostim kot nekda ob gotovih dnevih. Pravico imajo zahtevati iz Slavine duhovno pomoč, katere bi jim domači kaplan ne mogel podeliti, ker nima sv. zakramentov v domači cerkvi. 4.) Pri svoji cerkvi morajo vzdrževati sposobnega cerkvenika. Pravico imajo, predlagati ga župniku v Slavini, ki ga izvoli in potrdi. 5.) Pravico imenovati kaplana si pridrži ordinariat. Ob pomanjkanju duhovnikov iz domače škofije, ga lahko dobe sami od drugod, a morajo prej prositi, da ga potrdi ordinariat. 6.) Razume se samoposebi, da mora kaplanija prenehati, če ljudstvo ne bi izpolnjevalo tu navedenih dolžnosti ali ko bi višja oblast tako ukrenila. Na ustanovni listini je podpisan Vincenc baron de Argento, kapiteljski vikar, ker je bila takrat škofovska stolica izpraznjena.

E. Duhovnija v Trnju.

Tudi v Trnju je bival duhovnik, preden je bila kaplanija ustanovljena. Prvi kaplan se nahaja v Trnju l. 1808. Morda je bival svoj čas duhovnik tudi v Paličju. V slavinski mrliški knjigi namreč beremo: «Dne 27. novembra 1709. je umrl Ludovik Varovič, kaplan v Juršičah (in Jursig), star 59 let, previden. Umrl je v Paličju in bil v ondotni cerkvi pokopan». V krstni knjigi slavinske župnije dne 19. decembra 1704. pa je zapisano:

«R^{dus} D^{nus} Varouig, capellanus in Pallizhie». Iz slavinskega vizitacijskega dekreta z dne 30. julija 1753. izvemmo, da je bival v slavinski župniji Anton Calcig (Kalčič), kaplan v Juršičah (in Jursig). V tem dekretu mu je bilo prepovedano imeti kakršnokoli kupčijo, ki je klerikom od cerkve prepovedana, sicer bo suspendiran in bo moral iti iz župnije. Po vsem tem sodeč sklepam, da je živel v Paličju že v začetku 18. stoletja in tudi še pozneje duhovnik, ki se je imenoval kaplan v Juršičah. Več o njem ne vem in ne morem trditi. Juršiče so spadale in še spadajo pod Knežak.

Trnjska kaplanija je dobila sv. R. T. in krstni kamen 31. decembra 1809. Ustanovljena pa je bila z ustanovnim pismom z dne 15. novembra 1827., ki je bilo potrjeno od tržaškega škofijskega ordinariata dne 4. julija 1828. Pod trnjsko kuracijo so stopile vasi Trnje in Paličje, iz vasi Klenek pa vse druge hiše razen onih 25 hiš, ki so stopile pod šentpetrsko kuracijo. Cerkev v Klenku je prišla pod Trnje.

Zastopniki posestnikov iz Trnja, Paličja in Klenka se v ustanovnem pismu zavezujejo dajati kuratu v Trnju sledeče: Vas Paličje 30 mernikov pšenice, 30 mernikov ovsa, 13 fl 30 kr. v denarju in 12 voz drv; vas Trnje 60 mernikov pšenice, 60 mernikov ovsa, 28 fl v denarju in 22 voz drv; vas Klenek 10 mernikov pšenice, 10 mernikov ovsa, šest voz drv in 8 fl 30 kr. Kaplan pa mora opravljati: v Paličju 11 sv. maš na leto, namreč na sv. Jožefa, kvatarno nedeljo v postu, velikonočni ponedeljek, na Mali Šmaren, Vnebohod, binkoštni ponedeljek, zahvalno nedeljo, na Božič, na sv. Štefana, v nedeljo pred Vel. Šmarnom in v nedeljo po sv. Pavlu; v Klenku šest sv. maš in sicer poljubno nedeljo vsakega drugega meseca. Soseska Trnje se zaveže, da bo za cerkev in stanovanje kurata v Trnju sama

skrbela, da bo vedno v dobrem stanju, kurat pa mora vse druge nedelje in zapovedane praznike razen onih, ki so določeni za Paličje in Klenek in kvatrne srede maševati za sosesko v cerkvi sv. Elija v Trnju, dve kvatrni sredi pa sme maševati v Klenku in Paličju. Druge dneve ima proste, da sme maševati, kjer hoče in za kogar hoče. Zavežejo se slednjič, da bodo tudi zanaprej župnijski cerkvi v Slavini dajali vse stare prispevke in dovolijo vknjižbo teh dolžnosti na svoja zemljišča.

Dodatno se še zavežejo, da starih pravic župniku in kaplanom v Slavini ne bodo kratili.

Dalje se naloži kuratu v Trnju dolžnost, da bo ob prej določenih dneh ne le maševal, ampak imel tudi pridigo zjutraj, popoldne pa krščanski nauk; veliki teden, prošnjo in zahvalno nedeljo, na Telovo in patrocinij 15. avgusta pa prišel v Slavino k asistenci in se ne bo mešal v pravice župnikove.

5. Slavina od leta 1831. dalje.

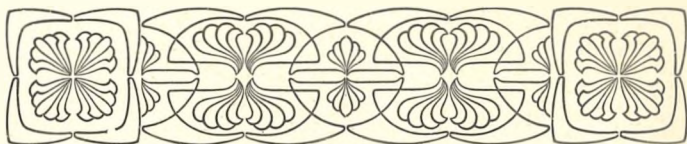
Proti koncu 18. in v začetku 19. stoletja je bila tržaška škofija v veliki nevarnosti, da se zatre. Enkrat pod papežem Pijem VI. (l. 1788.) je bila že zatrta. Od l. 1802. do 1820. je bila škofovska stolica izpraznjena in l. 1816. je že zopet bilo sklenjeno, da se tržaška škofija zatre, vendar se sklep ni izpeljal. L. 1831. pa so se meje tržaške škofije na novo uredile. Tržaška in koprška škofija sta bili sklenjeni v eno, obenem pa je tržaška škofija ljubljanski odstopila sedanjo trnovsko in postojnsko dekanijo. Tako je Slavina prišla pod ljubljansko škofijo. Meje slavinske župnije so ostale neizpremenjene, ostale so tudi kuracije v Št. Petru, Trnju in Matenji vasi ali Štivanu, ki so se imenovalle ekspoziture in duhovniki kaplani ekspoziti ali kurati. Slavinska

duhovnija, mati župnija, ima neposrednje pod sabo vasi: Slavino, Koče, Žeje, Selce, Nemško vas in Prestranek. Štivanska kaplanija je l. 1833. dobila sv. zakramente. Ekspoziti so dobili isto leto pravico pokopavati svoje duhovnijane. Prej so pokopavali slavinski kaplani. Vse drugo je ostalo pri starem. Zadnja izpremema v slavinski župniji glede dušnega pastirstva se je zgodila l. 1886. Z odlokom kn. šk. ordinariata v Ljubljani z dne 2. novembra 1886., št. 2369. se je dušno pastirstvo v dveh gozdarskih kočah št. 14 in 15 kneza Windischgrätza na Javorniku izročilo slavinski duhovščini. Koči spadata v vas Otok starotrške občine. Prej pod starotrško župnijo, spadata sedaj v slavinsko župnijo in sta podrejeni trnjski ekspozituri. Iz Trnja je dve uri daleč do teh koč. Na predlog župnega urada slavinskega z dne 3. septembra 1885. št. 266 se je vodstvo Windischgrätzovih posestev zavezalo, da bo dajalo: *a*) dvema kaplanoma v Slavini od obeh hiš po en mernik pšenice in dva mernika ovsa na leto; kadar bo nastavljen le en kaplan, pa le polovico; *b*) ekspozitu v Trnju vsako leto 42 bokalov pšenice in toliko ovsa, en voz drv in od vsake hiše po 47 kr. torej 94 kr.; *c*) kadar bo treba koga prevideti v teh hišah, bo dalo voz ali osedlanega konja, kakor si izvoli duhovnik. Vse to je potrdilo c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje z odlokom z dne 30. septembra 1886. št. 17.090.

Omeniti mi je še, kako je urejeno glede dušnega pastirstva za osobe v prestranski kobilarni. Nekdaj (v 18. stoletju) je poseben grajski kaplan v Prestranku opravljal dušno pastirstvo. Kadar ni bilo v Prestranku kaplana, so opravljali dušno pastirstvo slavinski duhovniki. Pod ljubljansko škofijo je kn. škof A. A. Wolf v sporazumu s predstojništvom c. kr. kobilarne določil, naj hodi drugi kaplan iz Slavine 24 nedelj in praznikov

maševat v prestransko kapelo. Za sv. mašo in homilijo je dobival po 1 fl 5 kr. Ko zaradi pomanjkanja duhovnikov niso dali v Slavino več drugega kaplana in se v župni cerkvi navadna božja služba in ekskurzi pri podružnicah niso mogli opustiti, sta hodila župnik ali kaplan maševat ob sobotah mesto ob nedeljah. L. 1877. sta se pa uprla, da za 1 fl 5 kr. ne moreta hoditi v Prestranek, ko imata doma potrebnejših duhovskih opravil in sta zahtevala še remuneracijo za opravljanje dušno-pastirske službe pri Prestrancih in Bilcih. Emil Finger, mojster kobilarne, je nato slavinskim duhovnikom prepovedal vsako opravilo v grajski kapeli. Vsled prošnje kontrolorja Fr. Hannuscha je šel l. 1878. župnik Sajovic na patrocinij v nedeljo po Velikem Šmarnu opraviti božjo službo. Rad bi bil poravnal neljubi razpor in je jel pisariti v ti zadevi. Doseglo se je toliko, da je dobil c. kr. kaplan v Lipici dne 22. oktobra 1878. od kn. šk. ordinariata v Ljubljani dovoljenje, da sme vsako leto v prestranski kapeli maševati na praznik sv. Treh Kraljev, sv. Jožefa, velikonočni ponedeljek, sv. Petra in Pavla, Veliki Šmaren, Mali Šmaren in na sv. Štefana. Da bi mogel obenem opraviti službo božjo v Lipici, mu je dovolil tržaški škofijski ordinariat dne 8. novembra 1878., da sme ob imenovanih dneh binirati. Končno se je uredilo tako, da slavinska duhovščina opravi vsako leto v Prestranku sv. mašo na patrocinij, sveti dan in rojstni dan cesarjev. Za prve dve sv. maši daje po 2 fl, za poslednjo, ki je peta 4 fl ter voz tja in nazaj. Remuneracije za duhovno pastirstvo plačuje na leto 60 fl = 120 K, od katerih dobi župnik 80 K, kaplan 40 K, cerkvenik dobi še posebej 12 fl = 24 K.

VI.

Cerkve v župniji.

Vse vasi razen Grobišč in Hrastja imajo vsaka svojo cerkev. Grobišče spada pod štivanski, Hrastje pod šentpetrski zvon.

1. Župnijska cerkev Marijinega Vnebovzetja v Slavini.

Kjer stoji danes župnijska cerkev, je stalo nekdanje jezero. Tako pripoveduje ljudstvo. Ne bom preiskaval, jeli to res ali ne, resnica je, da še sedaj slavinsko župnijsko cerkev imenujejo «Marija na jezeru», in da jo Vipavci skoraj ne poznajo pod drugim imenom. Lega je krasno izbrana. Stoji na nekoliko vzvišenem kraju ravno sredi vasi, ki je postavljena kakor v kotlu, okrog in okrog so pa griči, da vasi ne zagledaš, dokler ne stopiš v vas. Vas je lepa. Že Valvasor je pisal o nji: «Slavina ist ein feines und großes Dorf». (Slavina je čedna in velika vas). Od kod izvira ime, ne vem. Na Goriškem in na Krasu imenujejo obhajanje rojstnega ali godovnega dne «slavina». (Pleteršnik, slovar II. str. 507.) Zadnji večji požar je bil v Slavini l. 1878. Dne 2. julija 1878. je zvečer ob 7. uri treščilo v Erjavčevo hišo št. 11. Pogorelo je vse tudi pri Frlanu št. 10, Pišu št. 13, Figarju št. 14, Jerneju št. 15 in Merkandelu št. 68.

Kdaj je bila postavljena slavinska cerkev, ne vemo nič gotovega. Ljudska pravljica pripoveduje takole: Na Tabru (tako se imenuje hrib nad vasjo), kjer so sedaj razvaline, je bil nekdanj grad. Pred davnimi časi je živel v tem gradu pobožna graščakinja vdova. Kjer je sedaj cerkev in vas, je pa stalo jezero, podobno Pališkemu in Petelinskemu. Vsako noč je pobožna gospa videla luč in čudno svitlobo sredi jezera. Ker je bila goreča častilka Matere božje, je obljubila Mariji, če se jezero posuši, da bo nji na čast tam sezidala cerkvico. In res se je posušilo. Gospa je izpolnila obljubo; sezidala je kapelo, posvečeno Mariji v čast. Dali so ji ime «Marija na jezeru», ki je ostalo do današnjega dne. Pripoveduje se tudi, da je bila nekdanj imenitna božja pot ter so ljudje od vseh krajev romali k nji. Pisanega o tem nisem nikjer nič dobil.

Da je res že v davnih časih tukaj stala cerkev, je gotovo. Tržaški zgodovinar dr. Kandler sodi, da je stala že v 9. stoletju. Prvotna njena oblika se je popolnoma izpremenila.

Srednja ladja je najstarejši ostanek, ki spominja na stare bazilike in priča, da je bila cerkev zidana v obliki rimskih bazilik z ravnim stropom. Zelo star je tudi prezbiterij in zakristija. Oba sta zidana v gotskem slogu, le okna v romanskem.

Prvotna cerkev je bila pač premajhna za celo obširno župnijo in pa prenizka. Zato jo je župnik Leonard Mohorič razširil l. 1636., kakor priča napis nad vhodom levih (velikih vrat). Napis z velikimi črkami se glasi: O pia Virgo Tuis nobis succure pupillis. Hoc opus R. Leonardi Mohorizh labore est erectum. A. 1636. (O dobrotljiva Devica, pridi na pomoč svojim — nam — va-

Župna cerkev v Slavini.

rovancem. Ta zgradba je bila postavljena po trudu č. župnika Leonarda Mohorič. L. 1636.)

Župnik Mohorič je prizidal na vsako stran še eno ladjo, ki je pa še nižja kot srednja. Vsaka ima zase na zidovje srednje ladje naslanjajočo se enostrano streho. Srednja ladja ima dvostrano streho. Šibki okrogli stebri iz kamna ločijo srednjo ladjo od stranskih.

Čeravno je bila razširjena cerkev veliko bolj prostorna, vendar ni mogla dolgo ustrezati vedno rastočemu številu prebivalcev. Župnik Lorenzutti je dne 5. novembra 1811. poročal o župni cerkvi škofijskemu ordinariatu tako-le: «Ne ve se, kdo in kdaj jo je zgradil, prostora ima za 1100 duš, pretesna je za ljudstvo cele župnije, zelo slabo okrašena, in potrebuje veliko popravila»¹⁾. Podaljšal jo je za toliko, kolikor je stala oddaljena od stolpa. Stolp je namreč prej stal posebej, sedaj je vzdan v pročelje cerkve, polovico ga vun moli. Cerkev je postala daljša za ves prostor, kar ga je pod korom. Ta prostor pod korom se nič kaj ne poda, nizek je in videti preveč necerkven.

Kdaj se je izvršilo to podaljšanje, nisem mogel najti nikjer prav natanko zapisanega. Iz poročila, ki ga je župnik in dekan Jurčič poslal na kn. šk. ordinariat dne 7. aprila 1837. št. 62, izvemo, da je bila cerkev podaljšana «pred kakimi 25 leti», torej okoli l. 1812., pa nič povišana in zato je zelo nezdrava po leti. Večkrat je komu slabo prišlo, duhovniki na prižnici so oboleli. Raditega je on dal na stropu napraviti dve luknji, ki pa po leti ne zadostujeta, po zimi pa delata večji mraz. Tako poročilo.

¹⁾ «Nescitur a quo, vel quando aedificata, capax 1100 animarum, nimis angusta pro populo totius Parochiae, pessime ornata, et in multis indiga reparationis.»

Za vsako tudi manjše popravilo ali novo napravljeno reč so hoteli nekdam ohraniti spomin, pa so včrtali letnico, kdaj se je zgotovilo. Tako beremo na prvem oknu pri prezbiteriju na listni strani zgoraj: P. P. M. 1619 C V: F i E.; zdolaj pa: CLC ALM. Menda črke P. P. M. pomenijo Parochus P. Mulik (župnik P. Mulik). Drugih črk ne znam razložiti. Na drugem oknu na isti plati je vdolbena letnica: 1673; na zadnjem oknu pri zakristiji: 1635; zunaj na zakristijskih vratih: 1659; na prvem oknu leve ladje: 1653 SUB R. L. M. P. S. (= sub rev. Leonardo Mochorizh, paroko Slavinae = pod č. Leonardom Mohorič, župnikom v Slavini); na srednjem oknu iste ladje: 1651 SUB R. L. M. P. S. Na malih cerkvenih vratih, ki peljejo v desno ladjo je vrezana letnica 1787., nad vrati pri vhodu na kor: 1877.

Če pogledamo sedaj župno cerkev, kakršna je od zunaj, ne naredi nič kaj dobrega vtiska. Dolga je in nizka. Stranski ladji pa čepita še nižje kakor srednja, ki ima samo zase streho. Še bolj se vidi v vsi svoji nizkoti, ker se stolp visoko dviga nad njo ter se ponosno ozira navzdol. Vzidan je v sredo cerkvenega pročelja, polovico ga moli vun, vhod ima v cerkvi. Zunaj, kjer naj bi bila vrata, visi misijonski križ, ob zidu je klop oziroma klečalnik, dolg kakor je stolp širok, da lahko poklekneš in moliš pred križem. Ob obeh straneh stolpa je vhod v cerkev in sicer v stranske ladje. Lepo se poda pred cerkvijo železna ograja, ki jo je dal napraviti župnik Laznik l. 1908. in je stala 1.300 K.

Stopimo v cerkev skozi velika vrata, ki so na levi strani naši. V stranski ladji si, na veliki oltar ne vidiš. Pojdiva v srednjo ladjo. Kaj ne, prostorna je cerkev? Za slavinsko župnijo zadosti, saj nikdar ni polna razen na sv. Rešnje Telo in na zaobljubljeni praznik 5. av-

gusta. Dolga je v srednji ladji 16 *m*, široka 5·7 *m*, visoka 8 *m*, stranski ladji sta široki po 5·15 *m*, visoki po 5 *m*.

Prezbiterij je najlepši del cerkve. Oglejva si ga. Zidan je v gotskem slogu. Krase ga lepe slike. Župnik Sajovic ga je bil dal slikati l. 1888. slikarju Simonu Ogrinu. Pomagal mu je Anton Jebačin. Vseh slik je šest, na vsaki strani po tri. Prva na levi (evangeljski) strani je sama zase, drugih pet pa ima skupen celoten pomen.

Ravno nad vrati zakristije, ki je na evangeljski strani, zagledamo prvo in največjo sliko izmed vseh. Predstavlja začetek zaobljubljenega praznika slavinske župnije začasa strahovite kolere l. 1855. V kratkem času jih je pomorila 345. Oplašeno ljudstvo ni vedelo kaj početi, kako si pomagati. Obrnejo se v ti stiski na svojo mogočno zavetnico Marijo ter obljubijo zase in svoje naslednike praznovati vsako leto spomin Marije Snežnice 5. avgusta, če jih Marija usliši in odvrne od njih strašno šibo, kolero. Ravno ta prizor je naslikan na prvi podobi. V oblakih je Marija, obdana od angelov. Spodaj v desnem kotu se vidi mrtvaški sprevod. Pokopat neso mrliča, ki je nedavno še čvrst in zdrav umrl nagloma za kolero. Spredaj pa je družba pobožnih Slavincev, ki zdihujejo k Mariji. Dva držita bolno osebo, ki jo je ravnokar napadla grozovita kolera, mrtvaški pot obliva že njeno blede obličje, onadva jo osrčujeta in ji prigovarjata naj k Mariji, nebeški materi, povzdigne umirajoče oko in prosi ljubega zdravja. Možak na levi strani slike, oblečen po stari noši, pa drži v rokah in kaže kvišku obljubno pismo z letnico 1855., v katerem se župnija zavezuje dan 5. avgusta praznično obhajati. Za to sliko se jih vrsti še pet v polukrogu okoli velikega

Veliki oltar v Slavini.

oltarja. V izvrstno sestavljenih skupinah nam predstavljajo petero skrivnosti veselega dela sv. rožnega venca: Angelovo oznanjenje Mariji, obiskanje Marijino v hiši Caharijevi, rojstvo Jezusa Kristusa v betlehenskem hlevcu, darovanje Jezusa v templju. Zadnja slika nam kaže Jezusa sedečega med učenci. Radovedno stari razlagalci sv. pisma upirajo vanj oči in strme nad njegovo bistrumnostjo. Pri vratih se bližata Marija in Jožef, veselo osupneta, ko v tako odlični družbi, na posvečenem kraju, v očetovi hiši, najdeta svojega ljubljenca.

Tudi vse stene so slikane na presno, videti so, ko da bi bile iz lepega marmorja. Šamotni tlak v prezbiteriju je dal napraviti župnik Sajovic ravno tisto leto; zelo povzdiguje lepoto svetišča.

Napis na slavoloku zunaj prezbiterija naznanja, komu je posvečena cerkev:

ASSVMPTA IN COELOS
SANTA DEI
GENITRIX

(Sv. božja porodnica vnebovzeta.)

Napis na slavoloku v prezbiteriju je bil narejen, ko so svetišče okrasili s slikami. Bere se v podobi kronograma:

REGINA COELI SIS AVXILIVM
POPVLO TIBI DEVOTO AC PIO

(Nebeška kraljica bodi pobožnemu in Tebi posvečenemu ljudstvu pomočnica.)

Veliki oltar je iz pisanega rdečebelega marmorja, krasno delo v renesančnem slogu. Postavljen je bil l. 1826., kar pripoveduje tudi napis z zlatimi črkami na vrhu: OPE PAROCHIANORVM SVB I. B. P. S. 1826. Zadnje besede se morajo brati: Jacobo Božič

Parocho Slavinensi. (S pomočjo župljanov pod župnikom Jakobom Božič 1826.) Za veliki oltar je bil začel pobirati že župnik Fröhlich l. 1792. Nabral je bil precejšnjo svoto. Nekaj let pred smrtjo se je bil zmenil in pogodil za oltar z Jakobom Zupanom iz Trsta in mu dal tudi že nekaj denarja na račun. Kako sta se pogodila, ni najti nikjer nič zapisanega. Preden je bil oltar dodelan, je umrl Zupan brez premoženja in cerkev je izgubila denar, ki ga je bila dala za oltar. Preden se je vsa zadeva urenila, je pa umrl še župnik Fröhlich nagloma za kapjo. Pustil ni nobenega pojasnila glede pogodbe z Zupanom. Tako je prišla cerkev ob denar in ob oltar. Njegov naslednik, župnik Lorenzutti, je pisaril na vse strani in se veliko trudil zastran oltarja. Tirjal je povračila od Fröhlichovih sester, ki sta podedovali obilno bratovo premoženje, a ne vem, kaj je dosegel. Umrl je tudi on, preden je cerkev dobila nov oltar. Med ljudstvom se je ohranila govorica, da je oltar, ki je bil namenjen za slavinsko cerkev, sedaj na sv. Gori nad Gorico. Slavinci so imeli premalo denarja in ga niso mogli plačati, pa je bil kupljen za sv. Goro. Morda je to tisti oltar, ki ga je bil začel delati Zupan. Tudi sedanji oltar je bil narejen v Trstu.

V oltarju je lepa slika Marije Vnebovzete.

Nastavek na vrhu oltarja je naredil J. Vurnik iz Radovljice l. 1887. za 295 fl.

Pri tabernaklju, ki je tudi iz pisanega marmorja, se odlikujeta po posebni lepoti bela angelčka, ki nosita belo in rdečo ploščo, kamor se postavlja sv. R. T.

Spomin posvečenja starega lesenega velikega oltarja se je praznoval vsako leto na Obglavljenje sv. Janeza Krstnika 29. avgusta.

Kakor velika ladja imata tudi stranski vsaka svoj oltar. V levi ladji (na evangelijski strani) je oltar

sv. Trojice, obrnjen kakor cerkev proti vzhodu. Nekdaj je bil veliki oltar v cerkvi sv. Trojice na gori Lōnica. Fantje, ki so se skrivali pred vojaškimi lovci, so ga pripeljali na rokah doli. Cerkev sv. Trojice je bila takrat že opuščena. Kdaj se je to zgodilo, ne morem natanko določiti. Gotovo pod župnikom Lorenzutti-jem okoli l. 1810. Ta župnik je prenesel tudi vso cerkveno opravo od sv. Trojice k župni cerkvi. Tako mi je pravil l. 1895. osemdesetleten starček, ki je slišal kot otrok o tem pripovedovati.

Oltar je iz navadnega temnordečega marmorja z belimi lisami, kakršen se nahaja v kamnolomu nad Jesenicami na Gorenjskem. Podoba v oltarju predstavlja sv. Trojico, ki krona Marijo. Vse podobe so kamenite.

V desni ladji je oltar sv. Mihaela. Lesen je in ima čeden kip sv. Mihaela iz gipsa ali cementa. O tem oltarju izvemo iz vizitacijskega dekreta z dne 30. julija 1753., da se je takrat od starosti hotel porušiti, in je bilo zapovedano, naj se prenovi (*vix non vetustate collabens renovetur*). Pred stopnicami v tlaku je plošča z napisom SVB. M. L. M. P. S. 1651. Bil je tedaj postavljen pod župnikom Leonardom Mohoričem l. 1651. Spomin posvečenja tega oltarja se je praznoval dne 1. julija. V njem so svetinje sv. Mohorja.

Nekdaj je bilo več oltarjev v cerkvi. Matrikula iz l. 1742. govori o oltarju Marije Tolažnice, sv. Nikolaja, sv. Katarine, sv. Valentina, sv. Boštijana, sv. Urha poleg dveh še sedaj stoječih, namreč velikega in oltarja sv. Mihaela. Bilo jih je potemtakem osem. Kje naj bi bili stali, ne morem uganiti. Sedaj ni prostora za noben oltar več. Sedanji trije vzamejo vse prostore. Dva bi mogla biti, kjer so izpovednice, sredi stranskih ladij, a kje naj bi bile potem izpovednice? Morda so stali le

kipi dotičnih svetnikov na straneh oltarjev. Ob njihovih godeh so bile sv. maše na dotičnih oltarjih, zato pa je pisano v matrikuli: na oltarju sv. Katarine, sv. Nikolaja i. t. d.

Kjer je sedaj oltar sv. Trojice, je bil poprej oltar Marije Tolažnice, obenem bratovski oltar bratovščine M. B., ki so ga postavili udje te bratovščine l. 1638. Spomin posvečenja tega oltarja se je praznoval dne 1. septembra. Na kapitelih tistih okroglih stebrov, ki ločijo levo ladjo od srednje, je namreč vklesan okoli štirivoglate plošče z velikimi črkami sledeči napis:

1.) na prvem stebru pri oltarju : Fund^{RE} M^{RO} Leon^{do} Mohorizh hic paro^o. A. 1638. (Ustanovil Leonard Mohorič, tukajšnji župnik. L. 1638);

2.) na drugem stebru: Hoc opus é erectum a Frtate B M V Slavinae. (To delo je postavila bratovščina blažene Device Marije v Slavini).

Na kapitelih onih stebrov, ki ločijo desno ladjo od srednje, pa se bere, na prvem stebru pri oltarju sv. Mihaela:

M. Leon. Mochorizh P. S. F. A^o 1645. (Leonard Mohorič župnik slavinski naredil. L. 1645.), na drugem stebru:

Haec capella e cura euisdem. (Ta kapela po skrbi istega.) Ker pove napis na vratih, da je bila cerkev razširjena l. 1636., na teh stebrih pa so letnice 1638. in 1645., sklepam, da ne pomenijo, kdaj sta bili prizidani stranski ladji, marveč kapelice ali oltarji. Kakšna kapelica je bila postavljena l. 1645., ne vem. Morda tista, v katero so postavili oltar sv. Valentina. Tržaški škof Miller ga je posvetil dne 21. junija 1693. in je bil kasneje bratovski oltar bratovščine sv. Valentina. Sedaj je ohranjen le še lesen kip sv. Valentina, ki stoji na

evangeljski strani oltarja sv. Mihaela. Ob nogah sv. Valentina stoji na eni nogi božjasten otrok, svetnik moli nad njim.

Kje je stal oltar sv. Katarine, tudi ni znano. Spomin posvečenja se je obhajal v nedeljo po sv. Lavrenciju. Letnica 1659., ki je pripisana v matrikuli, pomeni menda, da je tisto leto bil posvečen. Verjetno je to, ker je bila tisto leto generalna škofovska vizitacija. Leseni kip sv. Katarine z zlomljenim kolesom je sedaj na listni strani oltarja sv. Mihaela. Spomin posvečenja oltarja sv. Nikolaja se je obhajal na sv. Lavrencija. Letnica 1600., ki je v matrikuli pripisana, pomeni tudi tu, kdaj je bil oltar posvečen. Sedaj ni nobenega spomina več nanj, kakor tudi ne na oltar sv. Urha in sv. Boštijana.

Prižnica stoji na evangeljski strani tik oltarja sv. Trojice med veliko in stransko ladjo. Narejena je iz cementa.

Obhajilna miza je lepa, iz sivega marmorja. Naredil jo je Janez Vurnik iz Radovljice l. 1880.

Dve izpovednici sta iz l. 1893., delo mizarja domačina iz Slavine. Zunanja oblika je še dosti čedna, škoda da nista pripravnici niti za izpovednika niti za izpovedanca. Stojita si nasproti ravno v sredi pri zidu stranskih ladij. Tretja, stara majhna izpovednica je pri malih vratih v kotu.

Krstni kamen je koj pri vhodu v cerkev pri velikih vratih. Spodnji del je bil nekdanj zamazan kakor pas ob zidu. Ni se poznalo, da je iz lepega kamna. Šele ko so ga kamnoseki Janeza Vurnika spomladi 1880. osnažili, se je pokazalo, da je kamenit. Kamen je razdeljen v dva oddelka. Ena dolbina je za sakrarij, v drugi se hrani krstna voda. Pokrov, delo Janeza Vur-

nika, ali zgornji leseni del je dokaj ličen, čedno okrašen in pozlačen.

Križev pot je dobila cerkev pod župnikom in dekanom Jurčičem. Postavljen je bil dne 1. sept. 1833. Blagoslovil ga je dekan Jurčič. Nov križev pot je napravil Fr. Martiner na Tirolskem. Blagoslovljen je bil dne 15. avgusta 1903. Stane 2560 K. Stari križev pot je sedaj v koški podružnici.

Orgle so bile nove l. 1867. Naredil jih je Fr. Goršič za 1050 fl, ki so se plačali iz legata Janeza Kalistra (2000 fl). Imajo 12 registrov in en pedal.

Tlak v cerkvi je dal iz šamotnih ploščic napraviti sedanji župnik Jožef Laznik l. 1908. Stane 1800 K.

Tudi cerkveni sedeži so novi. Napravil jih je po naročilu župnika Laznika Jakob Žumer iz Gorij l. 1909. za 3635 K. Vseh klopi iz hrastovega lesa je 52, sedežev 223.

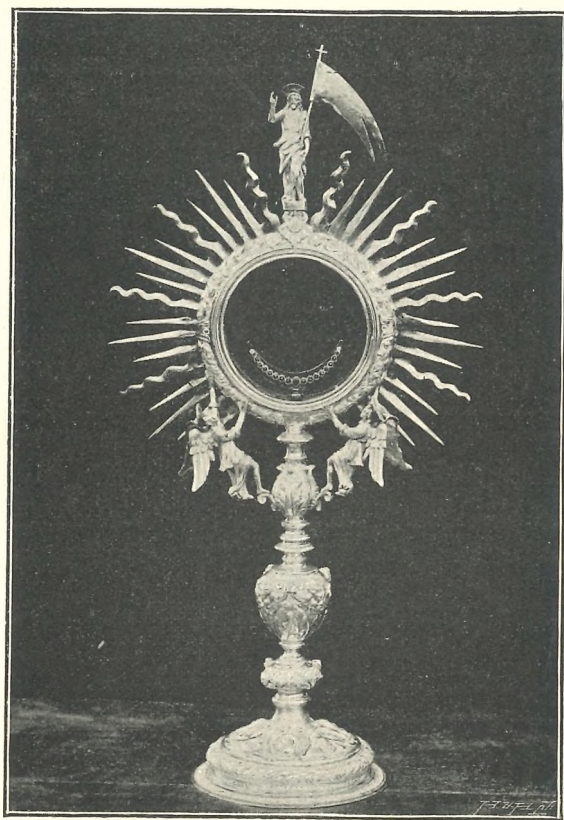
Krasen lesteneč je sredi cerkve, delo Ivana Kregarja v Ljubljani. Napravil ga je l. 1908. za 1060 K. Baldahin je bil nov l. 1909. Naročen pri gospej Ani Hofbauer v Ljubljani. Veljal je 800 K. Svetilko za večno luč je plačala domačinka, bivajoča v Ameriki. Stala je 240 K.

Žagrad na evangelijski strani svetišča je majhen. Umivalnik je iz navadnega domačega kamna. Debela rebra se križajo na oboku zakristije in kažejo njeno visoko starost. Na povprečnem kamnu nad vhodom iz svetišča v žagrad je letnica 1662.

Paramentov je mnogo in lepih. Odlikujejo se posebno mašni plašč in dve dalmatiki iz l. 1893. Plačalo se je zanje 1100 fl.

Izmed cerkvenih posod omenjam krasno srebrno monštranco. L. 1883. jo je župnik Sajovic poslal na razstavo v Ljubljano, ki jo je priredil deželni odbor

ob priliki šeststoletnice, kar je prišla Kranjska pod Habsburžane. Vzbujala je največjo pozornost in v «Laibacher-zeitungi» je bila častno popisana. Da bi se dragocena

Slika monštrance.

monštranca bolj ohranila in zavarovala, je dal l. 1901. župnik Prijatelj napraviti bolj priprosto za 432 K pri pasarju Leopold-u Tratnik-u. Na zgoraj omenjeno razstavo

je bil župnik Sajovic poslal še mnogo drugih cerkvenih umetnin in starin, bronastih svečnikov, prtov s starinskim vezanjem in staro skrinjo z rezbarijo. Skrinjo je daroval deželnemu muzeju.

Pri zakristiji ob vhodu v svetišče je visel velik zvonec, na katerem je napis: Anno Domini 1666 (v letu Gospoda 1666), na jarmu pa je vrezan datum: 24. julija 1687. Ker je šel njegov glas kar skozi ušesa in ga tudi ni bilo treba, bil je namreč še drugi manjši, izročil ga je župnik Sajovic škofjskemu muzeju.

Kakor večinoma pri starih cerkvah, zlasti pa pri rimskih bazilikah, je stal tudi pri stari župni cerkvi v Slavini stolp ločen od cerkve in ni bil v nobeni organski zvezi z njo. Bil je zelo visok, pokrit z nizko štirivoglato piramidalnokapasto streho. L. 1785. je treščilo v stolp. Vsa poprava je stala 1620 fl. Znižali so ga takrat za dva pasa. To je bilo l. 1786—1788. Okoli l. 1812. je bila cerkev za toliko podaljšana, da je sedaj stolp na pol vzdignjen v pročelje cerkve. Dne 29. decembra 1813. okoli 4. ure popoldne je silna burja vrgla s stolpa železen križ, težak en cent 60 funtov. Okoli l. 1850. so prekrili stolp z visoko na kvišku se dvigajočo streho. Dne 10. januarja 1896. je burja razkrila del strehe in vihrala z raztrganimi ploščami kot z zastavami. L. 1899. se je napravila na stolpu nova streha na romanski koren in bila pokrita z bakrom. V stolp se hodi iz cerkve, zunaj ni nobenega vhoda.

Staro cerkveno uro je l. 1857. naredil Simon Merlak iz Hotedršice za 300 fl. Novo uro je dodelal Janez Oblak iz Lučin dne 7. oktobra 1882. Vsako četrto ure ponavlja. Veljala je s postavljanjem in z vsemi drugimi pripravami 763 fl 10 kr. Soseska je dala 375 fl, drugo cerkev.

Zvonovi so štirje, prekrasno ubrani v H-dur akordu. Veliki in najmanjši sta bila vlita pri Albertu Samassa v Ljubljani l. 1867. Tvarine zanja sta nekoliko dala stara dva mala zvonova, eden iz l. 1656., sedem centov težak, drugi iz leta 1562., težak dva centa 25 funtov. Ostala pa sta še večja dva zvonova v Dis in Fis.

Veliki zvon tehta 38 centov. Napis na njem se glasi: Št. 53. Ulil Albert Samassa v Ljubljani 1867. Za ta zvon je darovala g. M. Kalister 2000 fl in zapuščina g. R. G. J. Kalister 900 fl.

Drugi zvon, ki je poprej bil veliki, se je prvič oglasil v Slavini l. 1787. Celih štirideset let prej pa je njegov mili glas odmeval po beli Ljubljani. Visel je namreč v stolpu nekdanje frančiškanske cerkve v Ljubljani. Ko je cesar Jožef II. zatrl ta samostan, so razprodali cerkveno opravo na razne kraje. Ljudstvo pripoveduje o tem zvonu, da ga je bila cesarica podarila slavinski cerkvi, pa ko so ga odpeljali iz Ljubljane, da so ga hoteli nazaj imeti in ga nekam drugam poslati. Slavinci pa so se podvizali, zvon hitro obesili v stolp in rekli: «Že visi v stolpu, ga ne damo». Na vsem tem ni dosti ali pa nič resnice. V župnijskem arhivu se hrani račun za ta zvon. Iz tega računa je razvidno, da je slavinski župnik zvon izlicitiral na javni dražbi za 689 fl 30 kr. Težak je 20 centov in ima sledeči napis na vrhu:

A fulgure et tempestate libera nos Domine. S. Josephus o. p. n. (Treska in hudega vremena reši nas o Gospod. Sv. Jožef p(rosi) z(a) n(as).);

zdolaj: Durch das grosse Feuer bin ich geflossen. Zu Gottes Ehren hat mich Anton und Joseph Samassa gegossen. Laibach 1749. (Skozi veliki ogenj sem tekkel. V božjo čast me je ulil Anton in Jožef Samassa. Ljubljana 1749).

Tretji zvon je težak 12 centov in ima napis: Opus Joannis Jacobi Samassa. Labaci 1788. (Delo Janeza Jakoba Samassa. V Ljubljani 1788.)

Četrty zvon je, kakor veliki, iz leta 1867. Ulil ga je Albert Samassa v Ljubljani, tehta okoli pet centov.

Oficijature ali soseskine maše v župnijski cerkvi. Nekdaj je morala župnijska duhovščina v župnijski cerkvi opravljati 48 sv. maš za sosesko. Plačevala jih je cerkev. Po matrikuli iz l. 1742. so se opravljale sledeče dneve: novo leto; na sv. Fabijana in Sebastijana 20. januarja; spreobrnjenje sv. Pavla 25. januarja; Svečnico; na sv. Blaža (Blažev blagoslov); na god sv. Doroteje 6. februarja; dne 7. februarja pri sv. Boštjanu; na sv. Polone pri sv. Katarini; na sv. Valentina s pridigo; na god sv. Justina pri sv. Katarini 28. februarja; vsako kvatrno nedeljo; na Oznanjenje Marije Device; na sv. Lazarja 12. aprila na velikem oltarju 1623¹⁾, na oltarju M. B. in sv. Urha; o veliki noči; 8. maja; na sv. Servula 24. maja; v sredo pred Vnebohodom za polje: v soboto po Vnebohodu, potem procesija po polju, cum recit. Evang. (z branjem evangelija); na Binkošti; 6. junija pri sv. Katarini; na sv. Antona Pad.; na sv. Pavla 30. junija; na sv. Rešnje Telo; na Obiskovanje Marije Device; 8. julija obletnica posvečenja oltarja sv. Mihaela; 12. julija na oltarju sv. Mihaela zaradi svetinj sv. Mohorja; na sv. Jakoba; na sv. Marte 29. julija na velikem oltarju; na Marije Snežnice; na sv. Lavrencija obletnica posvečenja oltarja sv. Nikolaja 1600¹⁾; na Marijino Vnebovzetje; na sv. Roka; na Obglavljenje sv. Janeza Krstnika, obletnica posvečenja velikega oltarja;

¹⁾ Tako je pripisana letnica v matrikuli. Ugibaj, kaj pomeni! Ali je od takrat maša ali oltar?

v nedeljo pred sv. Lavrencijem obletnica posvečenja oltarja sv. Katarine 1659¹⁾; na sv. Tilna obletnica posvečenja bratovskega oltarja M. B.; na Mali Šmaren; na god posvečenja vseh cerkva; na vseh svetnikov; na vernih duš dan; na sv. Justa na malem (katerem?) oltarju 1623; 21. nov.; na sv. Katarine; na Brezmadežno Spočetje; na Božič; na sv. Silvestra.

Sedaj je število oficijatur skrčeno. Kaplanskih je 15, župnikovih tudi 15.

Kot gosposčina je imela župna cerkev pod sabo 8 ¹/₂ zemelj (štiri mlini štejejo za dve zemlji) in sicer: 2 ¹/₂ zemlji v Slavini, v Žejah tri, v Zalogu eno. Klanjalo se ji je 23 podložnikov. V Slavini 12 in sicer sledeče hišne številke: 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 42, 43, 45, 46; v Žejah 10 (med temi štirje mlinarji), namreč sledeče hišne številke: 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 17, 20; v Zalogu en cel zemljakar.

Vrh tega je imela župna cerkev:

1. En vinograd v Gaberju z imenom «na Cerovici».
 2. En vinograd z imenom «Menjavec».
 3. En vinograd «na poti», dajal desetino.
 4. En vinograd «pod sv. Petrom gorenji», dajal desetino.
 5. En vinograd v Gaberju «nad britofom» dajal desetino, vsi pod jurisdikcijo Reiffenbergovo.
 6. Dva vinograda v Gaberju, ki jih je bila kupila od Volbenka Žige Hueberja v Postojni.
 7. En travnik nad Kalistrovim mlinom, to je: «Mlaka», ki se je oddajal v najem za 4 krone.
 8. En vrt (ograda) v Slavini «pod britofom», ki se je dajal v najem za pol mernika pšenice.
- Vinogradov cerkev nima več, prodal jih je župnik Jurčič.

¹⁾ Tako je pripisana letnica v matrikuli. Ugibaj, kaj pomeni! Ali je od takrat maša ali oltar?

Po priznatku župnika de Leo z dne 17. septembra 1690. je imela župna cerkev sledeče dohodke:

1. Kot gospoščina od 6 $\frac{1}{2}$ zemelj in treh mlinov 50 fl. 2. Desetino od treh zemelj šest starov žita in 3 fl. skupaj 24 fl. 3. Desetino od ovsa ravno toliko 6 fl. 4. Okoli dva stara mešanega žita 3 fl 32 : 2. 5. Od podložnikov 10 $\frac{1}{2}$ starov žita affictualis 31 fl 30. 6. Ovsa (affictualis) 6 $\frac{1}{2}$ starov 6 fl 45. 7. Od vinogradov ob najboljši letini 30 fl. 8. De affictu sex bouum frumenti tri stare 9 fl. 9. Miloščina 12 fl.

Stroškov pa je imela:

1. Deželnih davkov 38 fl. 2. Za turško vojsko bo dala, kolikor je dala že zadnja tri leta 38 fl. 3. Za poprave 60 fl. 4. Za svečavo 20 fl. 5. Za veliki teden in oficijature 80 fl. 6. Za obdelovanje vinogradov 60 fl¹⁾.

Hiši ima župna cerkev dve. Od obeh dobiva hišno ustanovo Kalistrovo.

Hišo št. 36 ji je zapustil duhovnik Matija Štrenar iz Postojne, nekdanji slavinski kaplan, proti temu, da cerkev preskrbi vsako leto štiri sv. maše za pokoj njegovi duši. Sedaj se opravljajo samo po tri maše na leto. Ta hiša je »kaplanija«. V nji prebivajo slavinski kaplani in plačujejo župni cerkvi na leto 27 K 39 vin. najemščine. Zraven kaplanije je vrt, na katerem je sadno drevje in dovolj prostora, da se posadi zelenjava in kar se potrebuje za kaplansko kuhinjo. Ko je Marija Kalister kupila senožet Ravnik za vasi Koče in Slavino in so jo razdelili, je dobila tudi kaplanija svoj del. Poleg kaplanije je še hlev, kjer imajo kaplani lahko konje ali krave in tudi prešiče. Vse to in pa kaščo pod streho za spravo bire uživajo kaplani za omenjeno najemščino,

¹⁾ Orig. listina v kapit. arhivu ljublj. fasc. 105 št. 3.

ne uživajo pa hišne ustanove in kar je posestva v šent-petrski občini pri Trnju na Ravniku.

Hišo št. 54 (prej št. 53, kasneje 52) ima cerkev v lasti od l. 1838. Zapustila jo je cerkvi vdova Marija Požar (umrla 1800.) pod pogojem, če se ne vrne njen sin, ki je bil vzet k vojakom l. 1794. Sin se ni vrnil. Tako je hiša prešla v cerkveno last. Porabljali so jo za mežnarijo, župnik Jurčič jo je predelal in uredil za šolo. Za šolo je bila do l. 1892., ko so zgradili novo šolsko poslopje. Sedaj ima v spodnjih prostorih gasilno društvo spravljeno svoje orodje. Zgornji prostori služijo sedaj v porabo katoliškemu izobraževalnemu društvu. Ljudje pravijo ti hiši «stara šola». Napis «šola» je še vedno nad vhodom vrat. Zanimivo je, zakaj je pri občinskih volitvah v Št. Petru v 3. razredu aprila 1896. liberalna komisija slavinskemu župniku kot cerkvenemu zastopniku za to hišo odrekla pravico voliti. V volilnem imeniku je bila vpisana pod imenom: Šola št. 54. Volivna komisija je rekla, da je v Slavini samo ena šola. Za šolo voli predsednik krajnega šolskega sveta samo enkrat, ne dvakrat, župnik je bil namreč tudi predsednik krajnega šolskega sveta. Ni si dala dopovedati, da hiša št. 54 je cerkvena last in da je «šola» le njeno ime, da ji tako pravijo ljudje, ker je bila nekdanj šola v nji, da ima pravico voliti zanjo župnik kot zastopnik cerkve, ker je cerkvena last. Šola je samo ena v Slavini, rekla je komisija, za šolo se je že volilo enkrat, dvakrat ne dovolimo. Pri tem je ostalo.

Nekdaj so pokopavali mrliče okrog cerkve. Sedaj ni o starem pokopališču nobenega sledu več, nobenega križa, nobenega kamna, nobene plošče v cerkvenem zidu. Duhovnike in bolj odlične osebe so pokopavali v cerkvi. Duhovniki so imeli svoj prostor v

stranski ladji na evangelijski strani pred oltarjem Matera Božje, kakor izvemo iz mrliške knjige. Plošča, ki je nekdanj bila tam, je bila pozneje prestavljena pod kor. Ko so l. 1908. napravili nov tlak, so jo vzeli proč. Sedaj čaka primernegega prostora. Kakor kaže napis, je napravil to skupno grobišče za duhovnike župnik Leonard Mohorič l. 1642. Zapisano je namreč z velikimi črkami v sredi plošče: *Sacra Sacerdotum monumentum hoc corpora condit.* (Ta spomenik pokriva posvečena telesa duhovnikov.) Ob robu okrog in okrog pa je pisano: *Procurante Reverendo Domino Leonardo Mochorizh Parocho Slavine 1642.* (Napraviti dal č. g. Leonard Mohorič, župnik v Slavini 1642). Ta napis je sedaj že popolnoma zbrisan. Ohranil se je, ker ga je zapisal župnik Anton Pokorn, ko se je dal še brati. Kolikor sem mogel iz mrliške knjige dobiti, so pokopani tu notri sledeči duhovniki:

1. Peter Baša, kaplan. Umrl 18. februarja 1687.
2. Sigismund de Leo Lib. Bar. a Leuenberg, župnik. Umrl 13. avgusta 1700.
3. Matija Požar. Umrl 13. oktobra 1706.
4. Janez Pavel Mesar, župnik. Umrl 18. julija 1714.
5. Jožef Pikel, kaplan. Umrl 25. februarja 1735.
6. Jožef Kramar, kaplan. Umrl 27. marca 1740.
7. Janez Cek, župnik. Umrl 4. aprila 1791.
8. Dr. Filip Fröhlich, župnik. Umrl 8. junija 1808.

Pokopani so še v cerkvi: 9. Janez Fassy, župnik. Umrl 1502. 10. Miha Fassio, župnik. Umrl 10. julija 1588. 11. Gregor Penko, kaplan v pokoju. Umrl l. 1753.

Tudi odličnejše osebe so pokopavali v cerkvi «in monumento maiori» (v velikem grobišču). V srednji ladji, preden se stopi v svetišče, so imeli menda baroni Edlingi svojo družinsko rakev. Pozna se na plošči samo še grb, napisa ni poznati nobenega.

V levi ladji koj pri prvem oknu je plošča z napisom :

IN ISTO TVMVLO EXVVIIIS CATHARINAE DE
CORRETI SIT REQVIES.

(V tem grobu naj počivajo v miru telesni ostanki Katarine De Correti) Katarina de Correti je bila iz prestranske graščine, poročnikova žena. Umrla je l. 1793.

Novo pokopališče zunaj vasi na jugozahodni strani Tabra je bilo blagoslovljeno dne 10. julija 1819. Blagoslovil ga je župnik Matija Lorenzutti ob asistenci domačih duhovnikov. 1. Prvi duhovnik, ki je bil na njem pokopan, je bil župnik Matija Lorenzutti. Umrl je 23. marca 1822. 2. Jakob Božič, župnik. Umrl 3. februarja 1829. 3. Jožef Jurčič, župnik. Umrl 13. aprila 1848. 4. Martin Jerala, kaplan in administrator. Umrl 27. marca 1852. 5. Anton Pokorn, župnik. Umrl 21. avgusta 1874. 6. Janez Globočnik, župnik. Umrl 18. decembra 1877. 7. Matija Prijatelj, župnik. Umrl 17. avgusta 1907.

Pokopališče so razširili in sezidali mrtvašnico leta 1848. in 1849. Napravil je vse Janez Del Negro za 653 fl. Nov križ so postavili na pokopališče dne 22. avgusta 1878. Pozlačeno telo Kristusovo je stalo 59 fl 67 kr., hrast je podaril Andrej Gorup, Smodnik.

2. Podružnica sv. Marjete v Kočah.

Če greš iz Slavine proti severu po poti, ki pelje v Postojno, prideš v petnajstih minutah v lepo in prijazno vas Koče, ki se ponaša s prelepo cerkvijo sv. Marjete. Stoji na severovzhodnem koncu vasi prav ob cesti. Že zunanja podoba priča, da ne more biti stara. Vse cerkve na Pivki so zidane skoraj po enem kopitu, tudi koška cerkev, vendar dela eno izjemo, katero moraš takoj zapaziti. Odlikuje se pred drugimi, da ni tako

Cerkev v Kočah.

nizka in temna, ampak visoka in svetla. Kaj lepo se poda rezan kamen ob oknih in voglih stolpa.

Temeljni kamen je bil vložen dne 3. junija 1862. Novo cerkev je blagoslovil postojnski dekan Peter Hincinger dne 25. oktobra 1863. Zgradila sta jo na svoje stroške Marija Kalister in njen soproj Janez Kalister iz hvaležnosti do Boga, ki je njuno gospodarstvo tako obilno blagoslovil. Brez zvonov, oltarjev, klopi in druge cerkvene oprave je stala blizu 20.000 fl. Vse je plačala Kalistrova gospa, tlake ni bilo prav nobene. Obris je naredil inženir Hans, izpeljal ga inženir Pilz iz Postojne. Zidarski mojster je bil Šorc iz Slavine, tesarski pa Čelan iz Postojne in Oblak iz Lučin.

Lep je že portal pri cerkvi. Stolp je vzdian v pročelje cerkve, nekoliko ga moli vun. Klonica¹⁾ je precej prostorna. Nad vhodom je plošča z napisom: «To cerkev sv. Marjete je dala zidati v letu 1862. gospa Marija Kalister, rojena v Kočah». Na rezanih kamnih, ki delajo obok nad klonico, je vsekana letnica 1658. Te kamne so vzeli od stare cerkve.

Ko stopiš v cerkev, vidiš naenkrat po vsi cerkvi. Notranjščina je sicer priprosta, vendar napravlja prijeten vtisk. Do oboka je cerkev visoka 8·85 m, okna so visoka po 3·16 m. Dolga je 19·27 m, široka 8·85 m. Obok nosijo stebri iz rezanega kamna, ki stoje koj pri vhodu.

Oltarji so trije.

Veliki oltar sv. Marjete je iz belordečega marmorja, vendar bela barva močno prevladuje. Na vsaki strani je steber. Na vrhu je majhen nastavek, v katerem je sv. Trojica. Naredil ga je J. Vurnik za 352 fl. Prej je

¹⁾ Klonica je prostor pod stolpom oziroma pod zvonovi pred vhodom v cerkev. Tako splošno po Pivki imenujejo tak prostor.

Veliki oltar v Kočah.

bil lesen. Sedaj visi v zakristiji nad vrati. Oltar je moral biti postavljen v stari cerkvi okoli leta 1769. V cerkvenih računih namreč je isto leto zapisana med stroški svota 212 fl 20 kr. na račun za marmornati oltar. Delan je v renesanskem slogu. V oltarju je lepa podoba sv. Marjete, mučenice; slikal jo je Jožef Pototschnik l. 1822. Ob straneh stojita kamenita kipa sv. Magdalene in sv. Leopolda. Ozadje na zidu je slikano, kar povišuje lepoto oltarja.

Paramentov cerkev nima ravno posebnih, ima pa lep srebrn križ iz l. 1769., ki je stal 209 fl 11 kr. 2 v. Nosi se ob procesijah.

Križev pot je bil postavljen l. 1903. Dobila ga je od župne cerkve.

Stranska oltarja sta iz leta 1856., oba lesena. Na listni strani je sv. Silvester, papež, na evangelijski sv. Lucija.

Prižnica je na evangelijski strani kakor zakristija, iz katere se hodi na prižnico. Pri vratih je kor. S kora se hodi v stolp, ki ima lepo izpeljano ostrešje, da ga ni blizu enakega. V stolpu je ura repetirka in trije zvonovi, ki so bili vsi novi l. 1866., ubrani v a-dur. Ulil jih je Albert Samassa v Ljubljani. Dali so zanje 2827 fl 71 kr. Veliki tehta 15·34 stotov, srednji 8·53, mali 4·76 stotov. Dne 14. julija 1887. se je ubil mali zvon. Prelil ga je A. Samassa. Vseh stroškov je bilo s postavljanjem vred 190 fl 95 kr.

O stari cerkvi, ki je stala ravno na tem mestu, pravijo, da je bila prav majhna in nizka, podobna bolj kapelici kot cerkvi. Imela je ravno te tri oltarje, toda ne stolpa ampak samo zvonik¹⁾, v katerem so viseli

¹⁾ Zvonik imenujejo na Pivki in na Krasu nad cerkvijo postavljen nastavek, ki je podoben nekaki steni, v kateri so line za zvonove. Huda burja lahko zamaja zvonove v zvoniku, da zapojejo.

trije zvonovi težki po 2·08, 1·95, in 0·93 stotov. Nad vhodom je bila letnica 1658. Ker je imela cerkev sv. Marjete v Kočah svoj urbar že leta 1654., letnica 1658 gotovo ne pomeni, da je bila cerkev isto leto na novo šele sezidana. Morda pomeni, da je bila isto leto prenovljena.

Sv. Marjeta je zavetnica proti viharju in nevihti, zato se ni čuditi, da so jo Pivčani od nekdanj častili, saj so tod hude nevihte z gromom in treskom, mnogokrat hude povodnji. V slavonski župniji sta bili nekdanj kar dve cerkvi posvečeni sv. Marjeti. V samoti nad Paličjem je stala še ena cerkev sv. Marjete, kamor je nekdanj cela Pivka iz oblube romala vsako leto dne 2. julija vsled velikanske povodnji, ki je bila preplavila celo pivško ravnino, «ob grandissimam olim inundationem», zapisano je v katapanu iz l. 1742.

O cerkvi sv. Marjete v Kočah je župnik Lorenzutti poročal na šk. ordinariat dne 5. julija 1811. tako-le: «Ne pomni se, od kdaj stoji, prostora ima za 200 duš, dva stranska oltarja, ki se hočeta skoraj zrušiti». (Ab immemorabili existens, capax 200 animarum, cum duobus altaribus lateralibus fere deciduis.)

Obletnica njenega posvečenja se je praznovala v nedeljo po sv. Lenartu. Razen takrat so se brale sv. maše za sosesko še na božično vigilijo in sv. Treh Kraljev; v torek po sv. Florijanu blagoslov polja; na sv. Servula; na god sv. Gervazija in Protazija; 12. julija opasilo, na sv. Magdalene 22. julija; na sv. Lucije s pridigo; na god sv. Silvestra. Sedaj opravlja župnik na leto devet oficiatur, kaplanskih je 11.

Nekdanj je imela koška cerkev tudi enega kmeta pod sabo, ki ji je morala dajati desetino. Po odpravljeni desetini je dobila odškodnine 23 fl 10 kr. v glav-

nici. Razen teh dohodkov je dobivala še vsako leto 31 mernikov ovsa, katere so dajali Kočanci, vsaka zemlja po dva mernika. Leta 1856. so se pa uprli, češ ko je odpravljena desetina in tlaka, je odpravljena tudi ta navada.

Po priznatku župnika de Leo z dne 17. septembra 1690. je imela sledeče dohodke:

1. od dveh vrtov vsako leto 2 fl; 2. od enega travnika 2 fl; 3. soseska daje štiri mernike žita 2 fl 1 : 10; 4. štiri stare ovsa 3 fl; 5. od desetine od ene zemlje 4 fl; 6. obresti od posojila 6 fl.

Belo nedeljo 20. aprila 1879. je v Kočah gorelo ravno med deseto mašo. Pogoreli so trije skednji in hlevi.

3. Podružnica sv. Križa v Selcu.

Ob reški cesti 20 minut od Slavine proti jugu leži velika vas, ki se imenuje Selce¹⁾. Železniška proga jo deli na dva dela. Če se pelješ tod po železnici proti Trstu, zagledaš prav pod seboj na desni strani čedno cerkev. Posvečena je sv. Križu. Zunanje njeno lice je tako, kakor pri drugih cerkvah na Pivki. Nizka je, zato videti bolj podolgovata. Stolp je vzidan v pročelje, pred vhodom v cerkev je prostorna klonica.

Kdaj so postavili tukaj cerkev, ni nič gotovega; gotovo je le toliko, da je stala že v davnih časih. Različne letnice, ki so vdolbene na oknih in drugod, so nam ohranile vsaj posameznosti, da potem lahko sklepamo na celoto. Na vrhnjem kamnu pri vhodu v cerkev je napis: Per signum sanctae Crucis libera nos Deus noster 1699. (Po znamenju sv. Križa, reši nas o Gospod 1699.) Poleg podbojev pri vratih stoje še starejši, ki so

¹⁾ Selce, iz Selca, v Selcu.

Cerkev v Selcu.

bili nekoliko večji in so drugače opisani. Letnica 1699 je tudi na lipovih vratih. Najbrž je bila cerkev tisto leto prenovljena, ker se dobijo še starejše letnice in župnik Žiga de Leo že leta 1690. govori o cerkvi sv. Križa v Selcu. Na oknu, ki je v prezbiteriju na listni strani, je zunaj letnica 1635. Na kropilnem kamnu na moški strani letnica 1659 poleg sv. imena Jezusa in Marije, v tlaku na sredi cerkve letnica 1682. V zunanjem zidu sprednjega kora je plošča s svetim imenom Jezusa in Marije in letnico 1707., v zakristijskem tlaku 1708.

Sedanjo podobo je dobila selška cerkev l. 1850. Tisto leto je bila podaljšana, dobila je stolp (prej je imela le zvonik), kor in ozidje okrog cerkve. Pri zidanju se je ponesrečil in ubil domačin. Zidal je Janez Del Negro iz Postojne za 1102 gld. 40 kr. Prezbitrij je bil v sedanji obliki narejen že l. 1836. Obok v ladji je obit z deskami in ometan. Nov je bil l. 1887. Isto leto je bila nova tudi cerkvena streha. Vse skupaj je stalo 386 gld. 34 kr.

Ladja je dolga 10·20 *m*, široka 6 *m*, prezbitrij dolg 6·10 *m*, širok 4·90 *m*.

Oltarji so trije. Veliki je lesen. Prenovil ga je slikar Jožef Felkuš l. 1851. V oltarju je Kristus na križu. Pod križem Žalostna M. B. in sv. Janez. Na vrhu na eni strani solnce, na drugi mesec. Na vsaki strani angelček. Desni lovi v kelih kri, ki teče iz rane, levi pa s prstom kaže na Kristusa. Opasilo ali patrocinijs se praznuje na Najdenje sv. Križa.

Stranska oltarja sta iz navadnega istrskega marmorja v inventarju iz l. 1788. cenjena na 40 gld. Na evangelijski strani je sv. Florijan, na listni sv. Helena. Matrikula iz l. 1742. govori še o oltarju sv. Fabijana, na katerem je bila maša na god sv. Antona, puščavnika.

Veliki oltar v Selcu.

V inventarju iz l. 1788. ni nič omenjen, torej ga že takrat ni bilo več. L. 1888. je Simon Ogrin napravil novo sliko sv. Florijana za 50 gld. Obletnica posvečenja velikega oltarja in sv. Florijana se je praznovala dne 27. junija, sv. Helene pa na Povišanje sv. Križa, v njem so svetinje sv. Konstancija.

Kakšna je bila selška cerkev l. 1811., izvemo iz poročila župnika Lorenzutti-ja na šk. ordinariat. Poročal je: «Kakor se sodi, jo je soseska sezidala že zdavnaj, prostora ima za 400 duš, srednje ohranjena razen velikega lesenega oltarja, ki je od starosti skoraj uničen»¹⁾.

Žagrād je na evangelijski strani, prižnice ni. Zvonove ima tri. Po inventarju z dne 14. oktobra 1837. so bili težki po 5, 3, 1 stot.

Srebrni križ, ki se nosi ob procesijah, je težak dva funta 24 lotov, cenjen 88 gld. v inventarju iz l. 1837.

Soseskine maše so bile nekdam; na vigilijo sv. Treh Kraljev; na sv. Antona pušč. na oltarju sv. Fabijana; na god sv. Apolonije na oltarju sv. Helene; na sv. Valentina na oltarju sv. Valentina; na sv. Filipa in Jakoba procesija; 2. maja pri sv. Heleni; 3. maja patrocini; na sv. Florijana; 22. maja pri sv. Heleni; na Vnebohod; v sredo po Vnebohodu blagoslov polja; na sv. Barnaba; na god sv. Antona Pad. pri sv. Heleni s pridigo; 27. junija posvečenje oltarja sv. Križa in sv. Florijana; 12. julija pri oltarju sv. Helene; 28. julija pri sv. Heleni; na Povišanje sv. Križa, posvečenje oltarja sv. Helene; 4. oktobra pri sv. Heleni; na god sv. Sergija; 7. oktobra pri sv. Florijanu; 11. oktobra pri sv. Florijanu; na sv. Justa pri sv. Heleni; na god sv. Konstancija; 30. novembra

¹⁾ A communitate probabiliter fabricata ab immemorabili, capax 400 animarum, in statu mediocri, excepto maiori altare ligneo, iam fere vetustate consumpto.

na oltarju sv. Helene zaradi relikvij; na god sv. apostola Tomaža 21. decembra; 29. decembra.

Sedaj je župnikovih oficijatur 10, kaplanskih 13.

Cerkev je prejšnje čase imela pet vinogradov in klet v šentvidski in podraški občini na Vipavskem. Leta 1843. so jih prodali na dražbi in sicer: vinograd «Jamence» ali «Mrzlavce» za 76 gld. 30 kr. Jožefu Dolencu iz Vipave; «Biževce» za 68 gld. Jožefu Lošeu iz Poddrage; «Pasji rep» za 70 gld. Jožefu Misleju iz Št. Vida; «Voušico» za 25 gl. Jožefu Semču iz Poddrage; «na Jaseni» ali «Kučni breg»; «Jasno brdo» za 37 gld. Jožefu Fabčiču iz Poddrage.

Po že omenjenem priznatku župnika de Leo iz l. 1690. je imela cerkev sv. Križa v Selcih in cerkev sv. Urha, katere sedaj ni več, tele dohodke: 1. Od posojila 400 zlatov (ogrskih po 6 lib) obresti 24 fl; 2. od štirih njiv vsega žita šest starov 8 fl; 3. od enega travnika 1 fl : 3; 4. od vinogradov vina v vrednosti 20 fl; 5. Nekateri dajo olja skupaj deset liber.

4. Podružnica sv. Andreja v Nemški vasi.

V pičli uri proti jugovzhodu od župne cerkve prideš čez most na Pivki v Nemško vas¹⁾. Vas leži sredi hriba in se prijazno ozira po Spodnji Pivki. Samo 11 hiš šteje, pa ima vendar svojo cerkev. Seveda je majhna, a čedna. Slog je «pivški», kakor sem ga že opisal. Cerkev je gotovo zelo stara. V svojem poročilu na ordinariat piše župnik Lorenzutti: «Sezidala jo je soseska pred davnimi časi, da se ne pomni, kdaj, prostora ima za 150 duš, lesen oltar, ki se hoče že zrušiti in zelo obrabljene poramente»²⁾.

¹⁾ Valvasor pravi, da je Nemška vas dobila svoje ime v spomin bitke, ki je bila tukaj v benečanski vojski. Nemci in Kranjci so Benečane tukaj zapodili v beg.

²⁾ (Opomba se nahaja na strani 124.)

Pri vhodu nad vrati je letnica 1658. Takrat je bila cerkev najbrž le prenovljena. Dobe se starejše letnice. Na enem oknu je vsekana letnica 1631, na drugem 1633. Oltar je samo eden, posvečen sv. Andreju.

Oltar, o katerem je pisal župnik Lorenzutti, da se hoče zrušiti, in o katerem je v inventarju iz l. 1837. zapisano, da je star, črviv, so zavrgli l. 1844. in napravili nov lesen oltar. Sedanji je iz sivega marmorja, postavljen l. 1893. V dolbini je kip sv. Andreja. Naredil ga je J. Vurnik iz Radovljice za približno 695 gld.

Zakristijo na listni strani so prizidali l. 1875. za 200 gld. Kakor pri vseh starih cerkvah na Pivki in po Krasu, bil je tudi tukaj nekdanj samo zvonik ali proste line z dvema majhnima zvonovoma. Pred vhodom v cerkev pa je bila klonica.

V sedanji cerkvi je ladja dolga 6·28 *m*, široka 4·27 *m*, prezbiterij dolg 6·10 *m*, širok 4·90 *m*.

Stolp so vzdali v pročelje cerkve l. 1879. Dovolilo se je dne 28. septembra 1879., da se sme potrošiti v ta namen 844 gld. L. 1908. so stolp vzdignili. Prej je imel nizko, piramidalno kapasto streho. V stolp niso peljale nobene stopnjice, nobenih vrat ni bilo vanj. Kdor je hotel priti v stolp, je moral po lestvi priti do ozke luknje, splaziti se skozi njo v stolp, lestvico potegniti za seboj in po nji vzdigniti se do zvonov.

Zvonovi so sedaj trije. Novi l. 1908. Večji ima C, tehta 300 *kg*, srednji ima F s 160 *kg*, mali G z 90 *kg*. Vse delo z zvonovi je stalo 5.600 K. Tako se je Nemškovec izpolnila več kot 30 letna želja. Pri ti priliki se je v cerkvi odstranil ves omet ter se nadomestil z boljšim materijalom zaradi vlažnosti.

²⁾ «Ab immemorabili aedificata ab ipsa communitate, capax 150 animarum, cum altari ligneo fere deciduo, et ornatibus valde attritis».

Cerkev v Nemški vasi.

Prej sta bila samo dva zvonova, podolgovata, obrabljena že na vseh štirih straneh in tudi že odbita ob robu, gladka, brez posebnih lepšav, le na vrhu je bil ozek pas podoben nekaki olepšavi. Večji zvon je tehtal en cent, imel je nekak napis, šest črk, ki jih nihče ni mogel raztolmačiti.

Na manjšem ni bilo nobenega napisa. Na pasu okrog zvona so bile podobe živali, podobne srnam.

Okrog cerkve je obzidan prostor. Pri vhodu tega ozidja je letnica 1699.

Soseskine maše so bile nekdam: na Spreobrnjenje sv. Pavla; drugo pepelnično nedeljo posvečenje cerkve; na sv. Valentina, na sv. Matija; na sv. Justina 23. aprila; 20. maja; binkoštni ponedeljek; četrtek po Binkoštih blagoslov polja; 11. julija; v god sv. Justa 1650¹⁾; na Martinovo; na sv. Andreja opasilo.

Sedaj opravlja vsako leto župnik štiri ofciature, kaplana pet.

Cerkev je imela nekdam travnik po imenu «Občine». Dajal se je v najem za štiri zlate na leto. Travniki «Mlaka» pa se je dajal v najem za 4 lib. 10 kr.

Po priznatku župnika de Leo z dne 17. septembra 1690. je imela en travnik, dva vrta in nekaj ovc. Dohodki so bili od travnika 4 fl, od vrtov 3 fl, od ovc 6 fl²⁾.

5. Podružnica sv. Jurija v Žejah.

Pol ure od Slavine na severovzhodno stran onkraj reke Pivke stoji cerkev sv. Jurija v Žejah. Prav na lepem prostoru zunaj vasi je postavljena. Zidana je tudi ta v

¹⁾ Kaj pomeni ta letnica, ki je tako zraven pripisana v katastru iz leta 1742., kdo ve?

²⁾ Origin. listina v kapit. arhivu ljublj. fasc. 105 št. 3.

«pivškem» slogu. Stara je nekaj nad sto let. Tudi prej niso bili Žejanci brez lastne cerkve, a imeli so do nje uro daleč. Stala je na Počku¹⁾. Ko se je vsled zapuščenosti in starosti jela rušiti, je niso hoteli popraviti. Rajši so zidali novo doma pred pragom.

Župnik Lorenzutti je poročal o nji leta 1811. na šk. ordinariat sledeče: «Cerkev v Žejah je sezidala soseska nekako pred 100 leti, toda znotraj še ni dodelana, prostora ima za 300 duš, zid in stolp sta še dosti dobra, toda brez stropa, streha je zelo slaba»²⁾. O starosti cerkve se je župnik zmotil in napačno poročal, kar priča, da se ni potrudil dosti, da bi bil izvedel kaj natančnejšega. Bati se je torej, da njegova poročila tudi o drugih cerkvah glede starosti niso zanesljiva. O starosti žejanske cerkve bi bil prav lahko izvedel resnico. Poprašal naj bi bil stare Žejance, ki so gotovo še sami zidali cerkev, saj je bila zidana komaj pred 39 leti. O starosti žejanske cerkve sodim tudi potem, kdaj je bila opuščena stara cerkev sv. Jurija na Počku. Vizitacijski dekret z dne 21. julija 1762. nam to pove. Takrat je škof Anton Ferdinand grof Herberstein prepovedal maševati v nji, «ker je skoraj v razvalinah (utpote proxima ruinae), dokler se dostojno ne popravi». Žejanci pa stare cerkve niso popravili, ampak novo zidali doma, kar naznanja tudi letnica na plošči, vzidani v stolp nad vhodom. Zgoraj je z arabskimi črkami vklesana letnica: 1772., spodaj z latinskimi: MDCCXXXXXXXII. Zidana je bila torej l. 1772., a ne še popolnoma izvršena, zlasti notranjščina še ni bila

¹⁾ Glej cerkev sv. Jurija na Počku.

²⁾ «Ecclesia in Žeje ante 100 circiter annos a communitate ibidem aedificata, sed interne nondum finita, capax 300 animarum, cum muris et turri sat bonis, ast absque laqueis et cum tecto valde attrito.»

dodelana l. 1811. po poročilu župnika Lorenzutti-ja. Nov kor je bil narejen l. 1844., zakristija prizidana l. 1852., streha na novo prekrita l. 1873.

Oltarje, zvonove in drugo cerkveno opravo so porabili iz stare cerkve na Počku.

Oltarji so trije. Veliki oltar sv. Jurija je z marmorja in dokaj čeden, sv. Jurij na konju je v reliefu narejen. Stranska oltarja sta dva, oltar M. B. in sv. Fabijana in Sebastijana.

Ladja je dolga 11.29 m, široka 6.93 m, prezbiterij dolg 5.65 m, širok 4.25 m.

Stolp je vzidan v pročelje cerkve; pred vhodom v cerkev je prostorna klonica. Streho ima lepo na kvišku kipečo, na novo narejeno l. 1889. in krito s kositarjem. Stala je okoli 500 gld.

Zvonovi so trije. Po inventarju iz l. 1837., sta bila samo dva, eden težak tri cente, drugi dva centa.

Veliki zvon ima napis: Anton Samassa in Laibach. Anno 1829.

Srednji ima napis zgoraj: Christus Rex venit in pace et Deus Homo factus est (Kristus Kralj je prišel v miru in Bog je postal človek), zdolaj: Opus Bernardinus Franchi de Utino Anno MDCLXVIII. (Delo Bernardina Franchi v Vidmu. L. 1668.)

Tretji mali je brez napisa in letnice; ni še videti star.

Soseskine maše so se opravljale, kakor prej v stari cerkvi na Počku¹⁾. Sedaj je župnikovih oficiatur pet, kaplanskih tudi pet.

Cerkveni travnik »sv. Jurija hrib«, je kupila prestranska graščina l. 1861. za 300 gld.

¹⁾ Glej cerkev sv. Jurija na Počku.

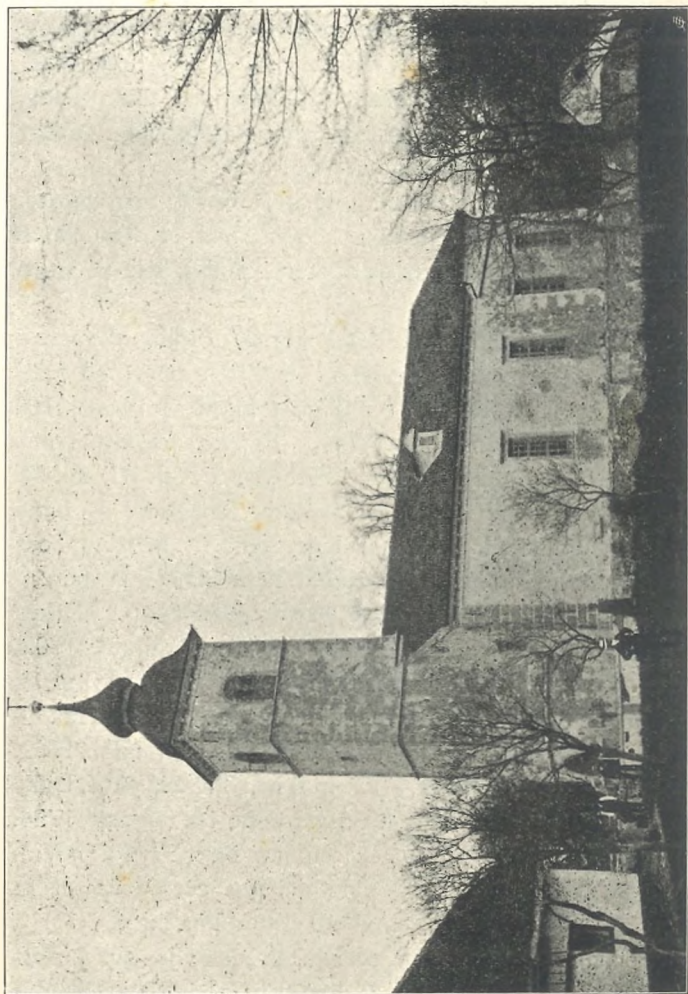

Cerkev v Žejah.

6. Kuratna cerkev sv. Ivana Krstnika v Matenji vasi.

V eni uri prideš prav lahko iz Slavine v Štivan. Pri koški cerkvi greš kar naravnost naprej čez polje po »globoki poti«, če ni po deževju narasla voda, ki bi ti branila čez potok Porečnik. Po ti poti čez ravno polje in prijazen gozdiček prideš v treh četrlih ure. Če je pa slaba in grda pot, pojdi rajši od Koč naprej po občinski poti, skozi most pod železnico prideš kmalu na reško cesto. Pri matenjski kapelici zaviješ v vas in skozi Matenjo vas te popelje cesta čez reko Pivko v lep drevored, ki je izpeljan od Prestranka, in si koj pri cerkvi. Porabi se lahko celo uro tod okoli. Mežnarija, kuratna hiša in šola so edine hiše tukaj. Spadajo pod Matenjo vas in so cerkvena last. Od vasi so oddaljene dobrih pet minut. Temu delu vasi ljudje ne pravijo drugače kot Štivan, po cerkvi, ki stoji tukaj posvečena na čast sv. Janezu Krstniku. Če prideš semkaj spomladi ter si ogledaš lepo cerkev in okolico, ki ni nič podobna, da je že blizu Krasa, tedaj se ne bi čudil, ko bi ti prišla misel: Tukaj živeti, tukaj umreti, ni lepšega kraja na sveti. Travniki, polje, prijazni gozdiči, senčnati logi, drevored, reka Pivka, vse se vrsti tako lepo in se spaja v tako krasno celoto, da se ti mora namah priljubiti.

Matenja vas je že večkrat pogorela. Dne 14. julija 1767. je začelo goreti ob 5. uri zjutraj. Kmalu je bila cela vas v ognju. Velik požar je bil tudi dne 19. septembra 1880. Pogorelo je 12 hiš z gospodarskimi poslopji, namreč hiše: št. 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 27, 34. Goreti je začelo pri spodnjem Markonu h. št. 11. Miloščine v pomoč pogorelcem se je bilo pri župnem uradu nabralo 138 gld. 41 kr. Vas ima lepe, prav čedne hiše.

Cerkev v Matenji vasi.

Oglejmo si cerkev. Zidana je v »pivškem« slogu. Veličasten stolp je vzidan v pročelje cerkve, pod stolpom je klonica in vhod v cerkev. Nizka je sicer, vendar še precej vzdignjena od tal. Ohranila se je med ljudstvom govornica, da prvotna cerkev ni stala na tem mestu, ampak nekoliko višje v Brezju proti Gróbiščem, vendar sledu ni poznati nobenega o nji.

O cerkvi, ki je stala pred sedanjo na tem mestu, pa pripovedujejo, da je bila zelo majhna. Ko so zidali sedanjo, so jo zidali kar okoli stare, potem šele so staro podrli.

Sedanjo cerkev je zidal goreči župnik Leonard Mohorič. Napis nad cerkvenimi vrati nam pove, od kdaj stoji ta cerkev. Napis z velikimi črkami se glasi: IHS MRA. Salve astaque tuo Christi Bapstita clienti. Opus A^o 1643. Sub R. L. M. Par. Sla. F. (I. H. S. M. R. A. Pozdravljen, pomagaj Krstnik Kristusov svojemu varovancu. Delo l. 1643. narejeno pod č. L. M. župnikom slavinskim.) Kamen, na katerem je napis, je že počen.

Tedaj od l. 1643. stoji že ta hram božji. Cerkev je posvetil tržaški škof Miller meseca junija l. 1702. Obrnjena je proti vzhodu. Ko stopiš v cerkev, se ti zdi prostorna; pogled ti nehote obstane na velikem oltarju, ki je res krasno delo. Postavljen je bil l. 1739. in je stal 594 dukatov 4 lib. in 8 kr. Tržaški škof Luka Sertorius Del Mestri ga je posvetil dne 10. avgusta 1739. in vložil vanj svetinje sv. Priscijana, Krescencija in Vincencije. Vsakemu, ki ob obletnici posvečenja obišče ta oltar in pobožno moli, dobi 40 dni odpustka¹⁾.

Reliefna podoba v oltarju predstavlja sv. Janeza Krstnika, ki krsti Jezusa v Jordanu, nad glavo sta dve

¹⁾ Orig. listina v župnijskem arhivu v Slavini.

lepi angelski glavi, na vrhu Bog Oče, na vsaki strani kipa dveh evangelistov. V znožju oltarjevega nastavka je napis, pa ga v sredi zakriva tabernakelj in se more brati samo to-le:

Ad honore	ltare hoc
sub I ^{mo}	rtorio
Delme	terg ^o
Existente P	olceti P ^o Sl ^{ae}
et cam R. D. Joa	orgio Sitko
Sumpt	um

Dalo bi se brati tako-le:

Ad honore(m S. Joannis Baptistae a)ltare

hoc sub Illustrissimo (Luka Se)rtorio

Delme(stri episcopo) tergestino

existente p(ro tempore Alexandro D(olceti pa-
rocho Slavinae et camerariis R. D. Joa(nne Mil-
harziz et Ge)orgio Sitko sumpt(ibus ecclesiae?
est fact)um.

(V slovenskem jeziku: Ta oltar je bil postavljen v čast sv. Janezu Krstniku, ko je bil v Trstu škof prevzvišeni Luka Sertorij Delmestri, v Slavini župnik Aleksander Dolceti in ključarja č. g. Janez Milharčič in Jurij Žitko na stroške cerkve?) Stebri iz marmorja imajo okoli in okoli žlebiče. Bela barva se menja s črno. Name ta bela in črna barva nikdar ni napravila prijetnega vtiska. Ves oltar je sestavljen iz belega in črnega marmorja. Podoben oltar iz črnega in belega marmorja je v savski cerkvi pri Jesenicah na Gorenjskem.

Tabernakelj iz belega marmorja v renesanškem slogu je naredil Francesco di Paolo Antonini iz Gemone l. 1870. za 270 gld. Obhajilna miza iz kamna je iz l. 1838. Tlak v prezbiteriju je bil nov l. 1908. Stal je 480 K.

Prezbiterij je dolg 8·24 *m*, širok 6·85 *m*, ladja pa je dolga 14·93 *m*, široka 8·46 *m*.

Zakristija je na evangelijski strani. Vhod ima iz cerkve in od zunaj.

Prižnica je na evangelijski strani. Sedanja je iz l. 1881. Vurnikovi kamnoseki so jo dodelali dne 20. avg. 1881. Plačalo se je z vozarino vred zanjo 713 gld. 09 kr. Delana je iz črnega kamna, vhod ima iz cerkve, ne iz zakristije. Na prižnici so izrezana štiri polja, na katerih so podobe štirih očakov, dno je pozlačeno pri vseh. Prejšnja prižnica je bila nova l. 1844., toda le lesena in zaradi vlažnosti že razpokana. Sedaj se kamenita bolj poda, ker so vsi oltarji kameniti.

Stranska oltarja sta dva, popolnoma podobna velikemu oltarju, le manjša, iz belega in črnega marmorja. Naredil je oba kipar France Rotmann iz Ljubljane. V pogodbi z dne 19. oktobra 1763. se je zavezal, da ju bo zgotovil in postavil do sv. Ivana l. 1765. ali pa že jeseni l. 1764. v popolnem soglasju z velikim oltarjem. Vsak oltar je stal 325 gld. nemškega denarja. Posvečena sta bila l. 1770.

Oltar na listni strani je bil posvečen sv. Tilnu, katerega slika je stala na menzi. Kdo jo je slikal, ni znano. Ko je dne 31. decembra 1904. v ljubljanski deželni bolnici umrl Ivan Žnideršič, posestnik in trgovec v Matenji vasi, v svoji oporoki določil, da mora njegov glavni dedič za cerkev sv. Ivana v Matenji vasi napraviti podobo Matere božje v vrednosti od 300 do 400 K, je dal njegov sin Milan pri kiparju Andreju Rovšku v Ljubljani izdelati kip M. B. iz cementa. Za majnik l. 1906. so ga postavili na oltar sv. Tilna, sliko sv. Tilna pa so v novem lepem okviru obesili na steno poleg oltarja.

Veliki oltar v Matenji vasi.

Za dostojno olepšanje oltarja, nove kovinske svečnike i. dr. so pripomogli drugi duhovnjani in dobrotniki.

Na evangelijski strani je oltar sv. Ahacija. Podoba na platnu nam predstavlja sv. Ahacija s križem, Turki pod Siskom beže, dva angela priplavata iz nebes ter mu podajata eden palmovo vejo drugi venec.

V ladji so klopi na obeh straneh še dosti čedne, izpovednici dve, sredi ladje na vsaki strani ena.

Krstni kamen je na ženski strani koj pri vhodu. Stoji tam od l. 1834. Prej so morali iz štivanske ekspoziture h krstu nositi v Slavino.

Na kor peljejo stopnice iz cerkve.

Orgle so kupili l. 1867. od slavinske župne cerkve za 270 gld.

Leta 1905. je bila cerkev znotraj in zunaj lično prebarvana, cerkvena oprava pomnožena in olepšana. L. 1739. so kupili srebrn križ za procesije za 105 dukatov 5 lib. V inventarju iz l. 1837. ga ne najdemo več.

Stolp je vzidan v pročelju cerkve, lep in veličasten. Zidan je bil l. 1693., kakor kaže letnica na njem. Prej je bil najbrž samo zvonik, kakor pri drugih podružnicah na Pivki in Krasu. Dne 11. junija 1817. je treščilo v stolp in vrglo doli en zvon, ki se je ubil. L. 1851. in 1852. je Peter Noli stolp prenovil in popravil za 1454 gld.

Zvonovi so trije.

Na velikem je na vrhu napis: Exaudi Domine vocem populi tui et libera eum ab omni malo 1818. (Usliši, o Gospod, glas svojega ljudstva, in reši ga vsega hudega 1818.); zdolaj napis: Opera di Romano e Giovanni fratelli Colbachini Gorizia. Kot olepšave so štiri svete podobe, a je težko določiti koga predstavljajo, ker se ne razločijo dobro. Tehta 12 centov, glasu nima lepega.

Na srednjem je napisano zgoraj: A fulgure et tempestate libera nos Domine 1818. (Treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod!) Zdolaj je tak napis kakor na velikem, tehta osem centov.

Na malem ni drugega napisa kot: No. 351 Opus Antonii Samassa Labaci 1838. Na zvonu so tri podobe: sv. Križ, sv. Florijan, Mati božja. Težak je okoli štiri cente.

Ker tudi letnice nekaj povedo, napišem še letnice, kar jih je na različnih koncih in krajih cerkve. Na tleh pri stopnicah velikega oltarja še na starem tlaku je bila letnica 1700. Na evangelijski strani, preden se stopi za oltar: VD 1664, sredi prezbiterija je bil ozaljšan kamen z letnico 1664, na kropilnem kamnu je napis: IHS MRA 1633; to je najstarejša letnica iz časa, ko je bila še stara cerkev. Pod korom na kamenitem tlaku: 1720, ravno tako zunaj na desni strani poleg stolpa. Na malih spodnjih oknih pročelja je letnica: 1662.

Okoli cerkve je pokopališče, menda že odkar stoji cerkev. Okrog in okrog je zid. Na pokopališče je treba iti po stopnicah in potem v cerkev, ker je svet nekoliko nižji kot prostor pred vhodom in visi proti vzhodu. Razširjeno je bilo l. 1836. in zopet l. 1894., ko je bila prizidana tudi mrtvašnica na vzhodnem kotu. Prostor je dala cerkev, stroške za delavce je plačala tudi cerkev, soseska pa je napravila in napeljala kamen, pesek in druge potrebščine.

Duhovniki, ki čakajo vstajenja na tem pokopališču, so: 1. Jožef Zadnik, ekspozit. Umrl l. 1829. 2. Janez Počkar, ekspozit. Umrl 7. februarja 1870. 3. Andrej Križaj, domačin v pokoju. Umrl 18. junija 1873. 4. Jožef Lukanc, beneficijat v pokoju. Umrl 18. novembra 1894. Počkar in Križaj nimata spomenika.

Maše za sosesko so se opravljale nekdam naslednje dneve: na sv. Emerencijane 23. januarja na oltarju sv. Tilna; vsako kvatrno nedeljo; v torek po sv. Marku s procesijo; v torek po veliki noči s procesijo in pridigo; 6. maja; 8. maja na oltarju sv. Tilna; 12. maja; na Urbanovo blagoslov polja; binkoštni ponedeljek; na sv. Gervazija in Protazija 19. junija; na sv. Ahacija; na Ivanovo opasilo; na sv. Aleša; 9. avgusta obletnica posvečenja velikega oltarja (campana ibi maior benedicta = veliki zvon tam posvečen); 20. avgusta obletnica posvečenja oltarja sv. Tilna (in pokopališča); na Jernejevo na oltarju sv. Tilna; na Obglavljenje sv. Janeza Krstnika; na sv. Tilna; na sv. Mihaela na oltarju sv. Tilna; na sv. Simona in Juda posvečenje cerkve; na sv. Tomaža 21. decembra; na sv. Janeza evangelista s pridigo. — Na Ivanovo je prihajalo vsako leto ljudstvo hrenoviške župnije v Štivanu.

Sedaj je župnikovih oficijatur 12, kaplanskih sedem.

Do l. 1848. je imela cerkev sv. Ivana kot gospodščina eno zemljo v Kočah, od katere je dobivala davka 13. gld. domače veljave, to je: 58 lib. 10 kr. ali 39 kron sedanje veljave, podložni so ji bili štirje kmetje četrt-zemljakarji. Razentega je imela še osem vinogradov na Vipavskem: 1.) Cerovlje; 2.) Ipalič; 3.) Pod vardo; 4.) Bukovca; 5.) Proti solncu; 6.) pred Gradiščem; 7. 8. — Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690.¹⁾ je imela sledeče dohodke: 1.) od ene zemlje gld. 9 : 4 : 10; 2.) desetine od 11 zemelj, pšenice okoli 44 mernikov v vrednosti 33 gld.; 3.) ovsu 11 starov, ki je vreden 11 gld.; 4.) različnega žita pet starov v vrednosti 7 gld. 5.) desetine jagnjet, čebel gld. 2 : 3; 6.) od vinogradov okoli

¹⁾ l. c.

20 gld.; 7.) volov ima okoli 20, dobi žita okoli 10 starov v vrednosti 30 gld.; 8.) miloščine 2 gld. Izmed stroškov omenjam, da je plačevala davke in drugih kontribucij gld. 13 : 2.

Mežnarija in tudi sedanja šola, ki uživa Kalistrovo hišno ustanovo, je cerkvena last. Prej je bila mežnarija sedanja šola. Ker ni bilo prostora v nji za mežnarja in učitelja, je šlo za to, ali naj se napravi nova šola ali nova mežnarija. Pri zborovanju pri županu v Matenji vasi dne 11. avgusta 1883. je omenil c. kr. okrajni glavar Globočnik, naj se lastninska pravica do štivanske šole prizna občini. Župnik Sajovic je oporekal in se skliceval na zemljiško knjigo in na obstoječe razmere. Pri sestavljanju zemljiške knjige je sam župan priznal in podpisal lastninsko pravico cerkvi. Šolska občina je plačevala vsako leto najemnino od učiteljevega stanovanja vsled pogodbe 23. novembra 1879., ki se hrani pri županstvu. Župnik je vsako leto prejemal hišno ustanovo Kalistrovo od dotične hiše. Obveljala je župnikova, šola je ostala cerkvi. L. 1882. je vsled naročila kn. šk. ordinariata zidala kaplanijska soseska ekspozitu hlev in drvarnico. Pri tej priliki je postavila tudi malo stanovanje za cerkvenika.

7. Kuratna cerkev sv. Petra v Št. Petru.

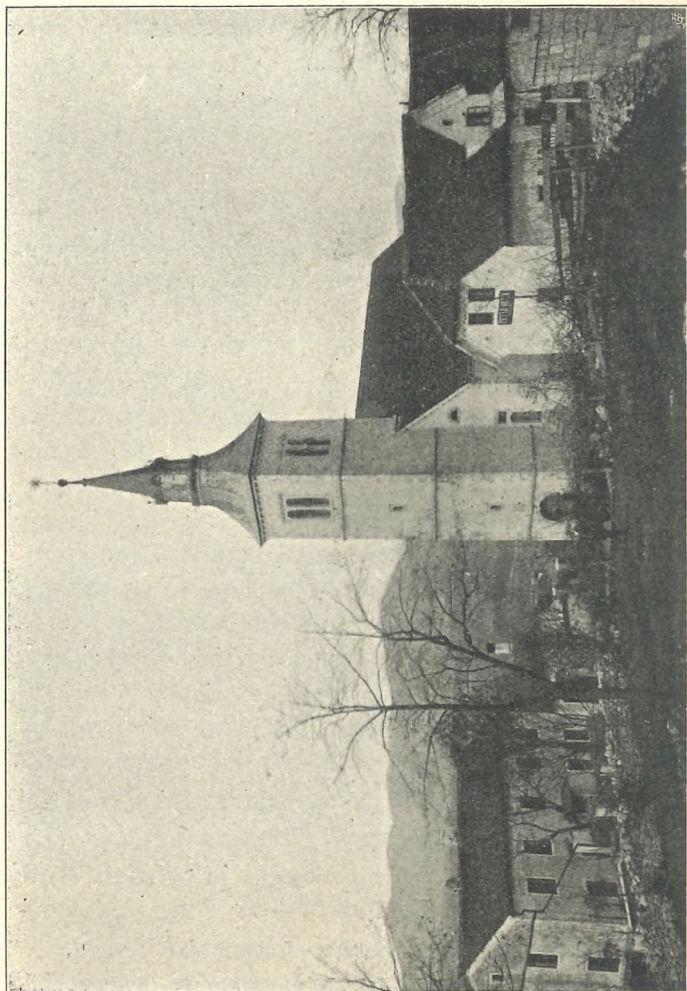
Uro hoda od Slavine proti jugu na reški cesti stoji vas Št. Peter. Pri cesti je bilo še pred nedavnimi časi malo hiš, vsa vas je bila postavljena na hrib. Od ceste so se vrstile hiša za hišo vedno višje in višje. Sedaj stoji že veliko novih hiš ob cesti proti železnični postaji in proti Rodohovi vasi. Nad vasjo v hribu pa se dviguje prijazna cerkev sv. Petra skoraj tik proge južne železnice. Sv. Peter na Pivki se imenuje v listinah že l. 1300. Oglejski patrijarh Peter je goriškim vitezom

Henriku, Giraldu in Jakobu de Oleis podelil v fevd med drugimi tudi šest zemelj v vasi «St. Peter in Piucha» ¹⁾. Ker je vas gotovo dobila ime po cerkvi, posvečeni sv. Petru, smemo po pravici trditi, da je l. 1300. že stala cerkev sv. Petra. V novejšem času pišejo «Št. Peter na Krasu», četudi ni še na Krasu. Pravilneje se je že pred 600 leti imenovala vas «Št. Peter na Pivki».

Prvotna cerkev je morala biti zelo majhna, ker še celo novo, ki je bila zidana l. 1652., so razširili l. 1753. in 1754. Zidana je tudi ta v «pivškem» slogu. Stolp je vzidan v pročelje cerkve, zdolaj je klonica. Nad vhodom cerkvenih vrat je zapisano: Martin Schule pro sua pietate F. F. A^o 1652. (Martin Žele jo je iz svoje pobožnosti dal zgraditi l. 1652.) Ker je od l. 1721. vedno duhovnik bival v Št. Petru in je že od nekdanj vsako nezabranjeno nedeljo in praznik slavinski kaplan opravljal božjo službo tukaj, je prihajala k službi božji v Št. Peter cela sedanja šentpetrska in trnjska kaplanija. Za toliko množico ljudstva je bila cerkev premajhna, vse je želelo prostornejše cerkve. Ob škofijski vizitaciji l. 1753. so šli možje k škofu in prosili, da bi smeli cerkev razširiti. Obljubili so, da bodo potrebno gradivo pripravili sami in pri zidanju pomagali s svojimi rokami. V vizitacijskem dekretu z dne 30. julija 1753. jim je bilo dovoljeno, če ostanejo pri dani obljubi. Začeli so še tisto leto in drugo leto končali. Župnik Lorenzutti je poročal o šentpetrski cerkvi na šk. ordinariat dne 5. julija 1811. tako-le: «Zgradila jo je soseska pred 56 leti za 1000 duš, kakor se verjetno sodi, cela tista kaplanija; okrašena je dobro, ima tri lesene oltarje in je dosedaj še v dobrem stanju» ²⁾.

¹⁾ Mitth. d. hist. Ver. f. Krain 1855. str. 93.

²⁾ «... ante 56 annos a communitate pro 1000 animabus laedificata, ut creditur a tota illa Capellania, bene ornata cum tribus igneis altaribus et in utcunque bono statu adhuc existens.»

Cerkev v Št. Petru.

Cerkev bi bila še dokaj čedna, ko bi bila zidana v kakšnem pravilnem slogu, tako pa je podobna bolj navadni stavbi.

Slavolok iz rezanega kamna loči ladjo od svetišča, pred katerim je kamenita obhajilna miza.

Ladja je dolga 15 m, široka 8·30 m, prezbiterij dolg 5 m, širok 6 m.

Veliki oltar je bil lesen do l. 1907., obletnica njegovega posvečenja se je praznovala vsako leto 8. februarja. Bil je slab, narejen neokusno in potreben popravila. Ljudstvo cele šentpeterske kuracije je hotelo imeti nov oltar. Na belo nedeljo l. 1907. po službi božji so začeli podirati stari oltar. Osmo pobinkošno nedeljo 14. julija istega leta pa je knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič posvetil že novi oltar in obenem tudi cerkev. Oltar je izdelal iz različnega marmorja pravilčno kamnosek Feliks Toman iz Ljubljane. Njegovo delo je stalo 10.000 K; vratca pri tabernaklju, krasno delo pasarja Ivana Kregarja iz Ljubljane, so stala 720 K, dva velika kandelabra ob straneh trona sv. Petra 520 K, druga pasarska dela 260 K, šamotni tlak v prezbiteriju, in druge priprave 500 K, torej vse skupaj 12.000 K. Vse to se je domalega že plačalo iz prostovoljnih darov, h katerim so znatno prispevali tudi domači Amerikanci.

Sv. Peter sedi v tronu, na listni strani oltarja stoji sv. Andrej, na evangelijski sv. Pavel.

Obletnica posvečenja cerkve se je obhajala doslej tretjo nedeljo po sv. Rešnjem Telesu.

V ladji sta dva stranska oltarja, oba lesena. Na listni strani je sv. Anton, puščavnik, na evangelijski M. B. z detetom. Obletnica posvečenja stranskih oltarjev se je praznovala vsako leto na dan sv. Jakoba 25. julija.

Veliki oltar v Št. Petru.

Prižnica je na ženski strani, vhod ima iz zakristije. Krstni kamen je dobila cerkev l. 1807. Stoji na ženski strani pod korom.

Žagrad je na evangelijski strani. Nad vrati je letnica: 1669.

Sedanji križev pot je l. 1888. naročil ekspozit Janez Podboj. Naredil ga je slikar S. Ogrin. Slike so stale 360 gld., okviri pa 140 gld., skupaj 500 gld. Stari križev pot se je prodal podružnici v Petelinah za 60 gld. Oba je blagoslovil in postavil P. provincijal Evstahij Ozimek dne 27. julija 1889.

Orgle so še dosti dobre. Kupil jih je kurat Jernej Lenček. Stopnjice na kor so zunaj cerkve. Klopi so bile nove l. 1893. Naredil jih je mizarki mojster Molek iz Logatca za 500 gld.

Tlak v ladji je iz kamenitih plošč. Narejen je bil l. 1769. za 151 gld. 35 kr.

Izmed dragocenosti, ki jih ima cerkev, omenjam srebrni križ za procesije. Kupili so ga l. 1735. za 100 ducatov.

L. 1526. je imela cerkev samo en kelih, ki se je pa rabil za pet kapel; v denarju je bila isto leto dala 9 gld. 12 kr. premskemu sodišču, ki je pobiralo cerkvene dragocenosti zaradi pomanjkanja ob turških vojskah¹⁾.

Stolp je lep. Nad vhodom v klonico je grb: papeževa tiara in dva ključa navskriž, zgoraj letnica: 1757, pri tiari pa 1653. Zadnja letnica pomenja, kdaj je bil narejen stolp pri cerkvi iz l. 1652., prva: 1757. pa, kdaj so ga pri razširjeni cerkvi popravili, oziroma naredili novega.

Zvonovi so trije, napravljeni po prizadevanju tedanjega kurata Lavrencija Albrehta, kar priča napis na velikem zvonu, ki se glasi: Gospod Lorenc Albreht me je sprosila in Anton Samassa me je ulil v Ljubljani 1841. št. 434. Na vrhu ima napis: Dar kershanske poboshnosti Bogu in sv. Petru k zhasti.

¹⁾ Izv. muz. dr. 1895. str. 258.

Ko so iz Ljubljane pripeljali nove zvonove, se je nabralo polno ljudstva, ki je z veseljem gledalo okrašene zvonove in komaj čakalo, da bi slišalo, kako so ubrani. Anton Bergoč, posestnik v Št. Petru, je malo udaril s kladivom po zvonu, češ, kakšen glas da ima. Nesreča je hotela, da se je zvon nekoliko okrušil. To je vznevoljilo kurata, da je rekel: «Zanaprej se bo reklo: Lorenc Albreht me je sprosila, Anton Samassa me je ulil, Anton Bergoč me je ubil».

Veliki zvon tehta 17 centov 55 funtov, srednji 9 centov 90 funtov, mali 5 centov 65 funtov. Značilne so podobe na zvonovih, podobe namreč patronov kuratne cerkve in njenih podružnic. Na velikem so podobe sv. Križa, sv. Petra in M. B.; na srednjem je sv. Križ, sv. Jernej, patron petelinske podružnice in sv. Lavrencij, patron podružnice v Rodohovi vasi; na malem je sv. Križ, sv. Trojica, patron graške podružnice in sv. Lenart, patron podružnice v Klenku.

Na tleh pod korom je grobna plošča z napisom:
M. I. ET 11. B.

1. 7. 69.

mrtvaška glava in dve kosti počez.

V sredi ladje je plošča z napisom:

1723

P: E T. H.

Z:

V Št. Petru je bila vsako nezabranjeno nedeljo in praznik služba božja od župnije tudi še potem, ko je tu stalno prebival kaplan. Še pod dekanom Jurčičem (1830—1848) je hodil iz Slavine kaplan v Št. Peter ob nedeljah, kakor je zahtevala stara matrikula iz l. 1742. razen ob nedeljah in praznikih, kadar so bili shodi cele župnije k župni cerkvi, ob patrocinih in tistih nedeljah,

ki so po § 19. ljubljanskega škofijskega reda za božjo službo zahtevale slovesnejšo službo božjo.

Sedaj opravlja stalno službo božjo v Št. Petru kurat, kakor župniki v župnijah brez kaplana. Dolžan je v Slavino priti asistirat na sv. Rešnje Telo in Veliki Šmaren, prihaja pa tudi na Božič k polnočnici in na zaobljubljeni praznik 5. avgusta. Polnočnice v Št. Petru ni. Prva slovesna maša na Božič je ob 5. zjutraj, katero opravi slavinski kaplan. Procesija s sv. R. T. je vsako liho leto v nedeljo po sv. R. T. slovesna. Vodi jo slavinski župnik, drugo leto opravi ekspozit procesijo sam zjutraj. Obrede velikega tedna opravi ekspozit sam, na pepelnico in vernih duš dan pa slavinski kaplan.

Soseskine maše so bile nekda: na novo leto; na sv. Treh Kraljev; na god sv. Antona puščavnika na oltarju M. B.; na stol sv. Petra; 8. februarja posvečenje velikega oltarja; na sv. Polone; na drugo predpepelnično nedeljo; 22. februarja; vsake kvatre en delavnik; vsako kvatrno nedeljo; na pepelnico; na Oznanjenje M. B.; o veliki noči; v torek po veliki noči; v sredo pred Vnebohodom; četrtek pred Binkoštni blagoslovljenje polja; o Binkošti; na sv. Barnaba; na Petrovo patrocinij, procesija; 30. junija; na sv. R. T.; tretjo nedeljo po sv. R. T. obletnica posvečenja cerkve; na Obiskanje M. B.; na sv. Jakoba obletnica posvečenja stranskih oltarjev; na vezi sv. Petra 1. avgusta; Veliki Šmaren; Mali Šmaren; na vse svetnike; vernih duš dan; 21. novembra; 8. decembra; na Božič.

Sedaj opravlja župnik štiri oficiature, kaplan šest.

Cerkev sv. Petra je bila do l. 1848. gosposčina; imela je eno zemljo v Petelinah. Podložna sta ji bila dva kmeta, en $\frac{3}{4}$ in en $\frac{1}{4}$ zemljakar. Dajala sta skupaj 4 krone 45 kr. 3 pf. «štivre», 6 kron kontribucije, 1 krono

35 kr. 1 pf. oblastim, pet mernikov pšenice, pet mernikov ovsa in «robote» v denarju 1 krono 53 kr.

Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690¹⁾ je imela sledeče dohodke: 1.) od ene zemlje pšenice pet mernikov v vrednosti 3 gld.; 2.) pet mernikov ovsa v vrednosti 1 gld.; 3.) v denarju 1 gld. 3 lib. 2 pf.; 4.) nekdo plačuje vsako leto 3 gld. 3 lib. in kadar poseje v ogradi, daje desetine okoli dva mernika žita, kontribucije plačuje podložnik deželi sam razen deželne takse, ki je naložena za turško vojsko.

Staro pokopališče je bilo okrog cerkve. Na tem pokopališču počivajo sledeči duhovniki: 1.) Jožef Zafran, ekspozit. Umrl 1807. 2.) Tomaž Camera, ekspozit. Umrl dne 14. marca 1828. 3.) Jernej Lenček, ekspozit. Umrl 7. oktobra 1861. 4.) Valentin Šarabon, ekspozit. Umrl 21. maja 1884. 5.) Anton Tramte, ekspozit. Umrl 22. marca 1891.

Ob času kolere l. 1855. se je bilo napravilo zasilno pokopališče na občinskem pašniku nad progo južne železnice, a se je kasneje zopet opustilo.

Staro pokopališče je postalo premajhno, ker je število ljudstva hitro naraščalo zaradi velike železnične postaje, ki je križališče na Reko in Trst. Treba je bilo ali pokopališče razširiti ali preložiti. Trda je šla za primeren prostor. Kuratu Zupanu se je posrečilo, da je kupil hišo nad cerkvijo s prostornim vrtom in zemljiščem tik pod železnično progo s konca starega pokopališča. Prodal je vse to cerkvi Tomaž Penko-Kočevnar. Plačalo se mu je iz cerkvenega premoženja 4400 K. Tako je postala cerkvena last hiša, pripravna za stanovanje cerkvenikovo in zemljišče za razširjenje pokopališča. Leta

¹⁾ l. c.

1903. se je napravilo vzorno urejeno pokopališče, katero je postojnski dekan Fr. Gornik blagoslovil dne 26. oktobra 1903. Vsa dela so stala nekaj nad 29.000 kron, ki se plačujejo z amortizacijo z občinskimi dokladami.

8. Podružnica sv. Lavrencija v Rodohovi vasi.

V $\frac{1}{4}$ ure od Št. Petra po stari reški cesti, ki se vleče proti Zagorju, prideš v Rodohovo vas. Na malem griču, ob katerem so posejane hiše, stoji cerkev sv. Lavrencija. V resnici lepšega prostora si za cerkev niso mogli izbrati. Žal, da o cerkvi sami ne morem povedati take hvale. Kdaj je bila cerkev tukaj sezidana, ne morem povedati. Nisem dobil nobenega vira. Gotovo je že stala l. 1526. Iz zapisnika o cerkvenih dragocenostih, ki so jih tisto leto pobrali za turške vojske, izvemo, da je premsko sodišče pri cerkvi sv. Lavrencija dobilo 1 gld. v zlatu, drugo so Turki požgali ali odnesli.

Sedanja cerkev je iz tistega časa, kakor skoraj vse druge v slavonski župniji, iz srede 17. stoletja. Nad vrati pri vhodu v cerkev namreč je napis: Ad majorem Dei gloriam et honorem S. Laurentii Martyris 1659. (V večjo čast božjo in sv. Lavrencija, mučenca 1659.) Obletnica posvečenja cerkve se je obhajala drugo nedeljo po sv. Mihaelu.

Zidana je v »pivškem« slogu. Nizka je in podolgovata, stolp je v pročelju, pod stolpom klonica. Prezbiterij je dolg 5·50 m, širok 4·20 m, ladja dolga 10·80 m, široka 4·40 m. Notranjščina je jako revna. V svetišču je slab lesen oltar sv. Lavrencija. Postavil ga je Martin Mikše iz Cirknice l. 1811. Preslikala in prenovila sta ga l. 1862. Leopold Götzl in Janez Stauber. V njem so svetinje sv. Valentina in sv. Justina. Obletnica posvečenja se je obhajala v nedeljo po Vseh svetnikih.

Cerkev v Rodohovi vasi.

D drugega oltarja ni.

Strop v ladji je raven. V celi cerkvi ni nobene olupšave, da se ti zdi kakor kakšna navadna hiša.

Stopnjice na kor so v cerkvi. S kora se gre v stolp, ki so ga sezidali l. 1836., kakor kaže napis na plošči vzdani nad vhodom pod stolp:

Ta turn je naredila soseska s «soje mozhi 1836».

Prej je bila pred cerkvijo velika lopa in samo zvonik z linami, ki je bil nov l. 1794., kakor kaže letnica pri vходу na stolpu.

Zvonovi so trije. Dva sta prav stara. Večji ima zgoraj napis z gotskimi malimi črkami: sancte primosi ora pro nobis (sv. Primož, prosi za nas!); nekoliko nižje z velikimi črkami: Opus Joannes. Albini 1577. Nad spodnjim robom je v sredi križ in zraven stoji zapisano z velikimi črkami: Sule fec. far + Caspar Sule fec. far. (Dal ga je napraviti Gašper Žele.) Ker je posvečen sv. Primožu, je vzet najbrž iz cerkve sv. Primoža, ki je bila nekdanj na hribu nad Rodohovo vasjo.

Manjši zvon ima zgoraj isti napis z enakimi črkami kakor prejšnji, pod njimi pa je zapisano: Opus Lodovici 15 + 77. (Delo Ludovika 1577.) Tudi ta je moral biti v cerkvi sv. Primoža. Oba sta podolgovata in zelo obrabljena. Do l. 1861. je bil tudi zelo star manjši zvon, pa počen že od l. 1828. in težak 1 cent. Na večer pred sv. Ivanom, ko so zvonili sv. Ivanu, ga je nekdo vrgel iz stolpa, da se je razbil in je tako vsem ustregel. Težko so poslušali ubiti glas zvona, da bi pa kupili nov zvon, niso se mogli pripraviti. Ko je bil razbit, pa so ga morali. Nov veliki zvon je iz l. 1862.

Žagrad je na evangelijski strani svetišča. L. 1896. so napravili nov tlak iz cementa. Prej so bile deske, segnite že na več krajih. Na novo so prekrili cerkev

l. 1894. a tako slabo, da je zatekala voda notri in se je poznalo po zidu na več krajih. L. 1896. so jo morali že zopet popraviti.

Oficiature so se nekdam od župnije opravljale sledeče dneve: ob vsaki mladi luni; na sv. Valentina zaradi svetinj; na sv. Justina 20. februarja zaradi svetinj; vsake kvatre en delavnik; 17. marca; v ponedeljek po sv. Trojici blagoslov polja; na sv. Lavrencija opasilo; 11. avgusta; 11. oktobra; 18. oktobra; drugo nedeljo po sv. Mihaelu obletnica posvečenja cerkve; v nedeljo po Vseh svetnikih obletnica posvečenja oltarja sv. Lavrencija.

Sedaj je kaplanskih oficiatur 6, župnik opravlja 3. Premožanja nima, zato je menda tako zapuščena. Skrbeti mora zanjo soseska. Že l. 1811. je pisal o nji župnik Lorenzutti: «Stoji od zdavnaj; prostora ima za 160 duš, zelo v slabem stanju»¹⁾. Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690.²⁾ je imela naslednje dohodke: 1.) Od posojila 250 dukatov obresti 15 gld.; 2.) od pet kočarjev na leto 3 gld. 7 : 10; 3.) od dveh ograd 3 gld.; 4.) od desetine ene ograde okoli 1 gld : 3. Po inventarju iz l. 1788. je imela pet kočarjev, ki so ji dajali vsako leto 12 gld. 39 kr. Pisano je: «Zu dieser Kirche sind 5 Keuschler zinsbahr, wovon aber keine Auskunft erteilt werden kann, der jährlich Zins dessen beträgt 12 gld. 39 kr. so in Kapital a 5 %/o ausmachet 253 gld.».

(K ti cerkvi spada pet kočarjev, o čemer pa se ne more ničesar izpovedati, na leto dajejo 12 gld. 39 kr. kar po 5 %/o kapitalizirano znaša 253 gld.) Po fasiji iz l. 1796. so dajali ti kočarji 13 gld. 30 kr.

¹⁾ l. c. «ab immemorabili existens, capax 160 animarum, in statu valde debili».

²⁾ l. c.

9. Podružnica sv. Jerneja v Petelinah.

Na reški cesti dobre pol ure od Slavine, četrť ure od Št. Petra leži vas Peteline. V listinah se imenuje že l. 1300. Isto leto sta Vincherus de Arinspergo (Postojna) in Vuelum ravno od tam imela akvilejska posestva v fevdu, med drugimi 3 $\frac{1}{2}$ zemlje «in Petelinah (Gal)»¹⁾. Cerkev sv. Jerneja stoji proč od ceste sredi vasi, ki se vleče od ceste proti vzhodu. Tudi ta je iz novejšega časa. Leto, katero je bila sezidana, ravno ni znano, vendar gotovo v 17. stoletju. Urbar ima iz leta 1649. Cerkev je pa že dolgo prej stala. Najstarejši sled o nji sem dobil v že omenjenem zapisniku cerkvenih dragočnosti iz l. 1526. Tam je zapisano, da cerkev sv. Jerneja v Petelinah nima ničesar, ker so Turki vse odnesli²⁾.

Zidana je v «pivškem» slogu, majhna pa čedna. L. 1844. jo je popravil Janez Del Negro.

Prezbiterij je dolg 5 m, širok 3·80 m, ladja dolga 8·30 m, široka 5·80 m.

Oltarje ima tri. Veliki oltar je lesen. Naredil ga je Franc Götzl iz Kranja št. 65 l. 1842. Tudi kip sv. Jerneja, ki v rokah drži svojo kožo, je lesen. V ladji na listni strani je oltar sv. Jakoba, lesen. Naredil ga je Štefan Šubic iz Poljan l. 1868. Tudi oltar sv. Antona na evangelijski strani je isto leto postavil Štefan Šubic. Oba sta veljala 280 gld. Sedanji oltar sv. Antona je iz marmorja. Naredil ga je l. 1887. J. Vurnik iz Radovljice za 722 gld. Ravno tak je kakor oltar sv. Andreja v Nemški vasi. V dolbini je kip sv. Antona, puščavnika, ob straneh kipa sv. Katarine in sv. Lucije. Tlak je iz šamotnih plošč, postavljen l. 1893. za 370 gld. Prižnice nima, pač pa kor. Izpovednica je pri vratih na ženski strani.

¹⁾ Schumi, Archiv II. st. 249.

²⁾ Izvestja 1895. str. 258.

Cerkev v Petelinah.

Na stopnici velikega oltarja je letnica: 1696., na kropilnem kamnu pri velikih vratih: 1681. To je najstarejša letnica pri petelinski cerkvi.

Stolp je v pročelju cerkve, pred vhodom v cerkev je klonica. Zidali so ga l. 1813. Ta letnica je tudi na plošči, ki je udelana v stolp. Novo ostrešje je bil dobil l. 1858., nosil je nizko piramidalno kapo. L. 1895. so mu prekrojili zunanjo podobo in streho vzdignili, da je šilasta. Pokrili so jo z bakrenimi ploščami. Vse delo je stalo okoli 1100 gld. Zvonovi so trije. Srednji zvon je bil prelit l. 1863., l. 1866. pa so prelili še dva stara. Albert Samassa je ulil dva večja 10 in 4·83 centov težka. Zakristija je na evangelijski strani svetišča, na vrhnem kamnu nad vhodom je vsekana letnica: 1798.

Cerkev ima srebrn križ, 5 funtov težak.

Župnik Lorenzutti piše l. 1811. o petelinski cerkvi: «Ne pomni se, od kdaj stoji, prostora je za 400 duš, še dosti v dobrem stanju, ko bi ne manjkalo stolpa in bi zvonovi ne viseli na nizkih in zelo slabih tramovih» ¹⁾. Okoli cerkve je zid, pri vходу je letnica: 1695.

Soseskine maše so bile: na sv. Antona puščavnika; na sv. Fabijana in Sebastijana; na sv. Blaža; na sv. Valentina na oltarju sv. Jakoba; na sv. Matija; 2. maja; 8. maja; v soboto po Vnebohodu blagoslov polja; v nedeljo po sv. Jakobu obletnica posvečenja cerkve; 6. avgusta na oltarju sv. Jakoba 1659; na Jernejevo; v nedeljo po Velikem Šmarnu posvečenje oltarja sv. Jakoba 1659; na sv. Tilna; 11. oktobra na oltarju sv. Jakoba; na sv. Justa na oltarju sv. Jakoba zaradi svetinj; 8. no-

¹⁾ l. c. «Ab̄ immemorabili existens, capax 400 animarum in sat bono statu, nisi turris deficeret et i . . . ? loco campanae a trabibus valde attritis et humilibus sustentarentur».

vembra na oltarju sv. Jakoba; na sv. Katarine posvečenje oltarja sv. Antona; na Andrejevo na oltarju sv. Jakoba; na sv. Lucije na oltarju sv. Antona; na sv. Janeza evangelista na velikem oltarju.

Župnik opravlja sedaj štiri oficiature na leto, slavonski kaplan pa sedem.

Po urbarju iz leta 1649. je imela cerkev: 1.) Travnik «Iglenik v Jezeru». Dajal se je v najem slavonskemu župniku ali ključarjem za 10 dukatov in dve jagneti na leto; sedaj se oddaja na dražbi. 2.) Travnik «Meja pod rebrijo», najemščina je znašala 1 dukat in 6 lib. 3.) Travnik «Meja v Otoku», najemščina 1 dukat na leto. 4.) Travnik «Meja pod?» (se ne da brati), najemščina 1 dukat 3 lib., desetina.

Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690.¹⁾ je dobivala: 1.) Od travnikov 16 gld. 2.) Od posojenih 500 dukatov obresti 30 gld.

Sedaj ima sledeča posestva: 1.) Travnik «Iglenik». 2.) Travnik «Bedinka v rebri». 3.) Meja konec Rogovil VIII delov. 4.) Njiva pod rebrijo. 5.) Reber v Selih.

10. Podružnica sv. Trojice v Gradcu.

Dobre pol ure od Slavine na južno stran nad reško cesto leži majhna vas Gradec. Prijazno se z griča ozira po pivški ravnini. Še nekoliko višje nad vasjo pa stoji cerkev sv. Trojice. Okrog cerkve je zid, kakor pri vseh cerkvah slavonske župnije razen pri žejski. Zunanja njena podoba je taka, kakor pri drugih pivških cerkvah. Zidana je v «pivškem» slogu, a pozna se, da je samo prenovljena v tem slogu, in da je prej bila zidana drugače. Poznajo se namreč sledovi gotskega sloga. Kdaj

¹⁾ l. c.

je bila tu prvotna cerkev postavljena, zopet ne morem povedati nič gotovega. Župnik Lorenzutti je poročal o nji l. 1811. tako-le: «sezidala jo je soseska pred kakimi 90 leti, prostora ima za 200 duš in je v srednjem stanju»¹⁾. Župnik Lorenzutti trdi, da jo je sezidala soseska, med ljudstvom se je pa ohranila govorica, da jo je zgradil domačin Gregor Penko, «Tonišev gospod». Komu je bolj verjeti? Poglejmo! Po Lorenzuttiju bi bila cerkev zidana okoli l. 1721. Kaj pa pomeni letnica 1686. na vrhnem kamnu nad vhodom v cerkev? Bere se:

MDC IHS LXXXVI.

Po mojem mnenju je bila cerkev l. 1686. prenovljena. Da je cerkev tukaj stala že prej, priča letnica 1643. na oknu proti poldnevu, l. 1659. pa je bila ob generalni škofovi vizitaciji tukaj tudi birma. L. 1721. Gregor Penko še ni bil «gospod», ker je bil star šele 22 let, tedaj ni še mogel zidati cerkve. Ali jo je kasneje? Jaz pravim, da ne. Vse cerkve slavinske župnije sta prenovila ali župnik Mohorič ali de Leo v 17. stoletju. Graško je prenovil de Leo l. 1686., kakor sklepam po letnici nad vhodom v cerkev. Odkod pa ljudska govorica o «Toniševem gospodu»? Razlagam si jo tako-le: Tonišev gospod je dal iz svojega napraviti oltar sv. Trojice, kakor sodim po napisu na menzi: R. D. Gregorius Penko B. A. 1738. (Č. g. Gregor Penko dobrotnik l. 1738.) B. pomeni najbrž: benefactor. Penko je bil l. 1738. kooperator v Slavini. Iz oltarja je ljudstvo v teku let naredilo celo cerkev, posebno zato, da so še bolj lahko ponosni, češ da je gospod iz njihove vasi zidal cerkev. Sicer pa lahko z gotovostjo trdim, da je bila cerkev

¹⁾ l. c. «Ante 90 fere annos a communitate fabricata capax 200 animarum, in statu mediocri existens».

Cerkev sv. Trojice v Gradcu.

sv. Trojice prenovljena ali koncem 17. ali v začetku 18. stoletja.

Stopimo v cerkev. Majhna je in tesna. Kamenit slatvolok loči svetišče od ladje. Prezbitorij je dolg 5 m, širok 3·90 m, ladja dolga 8·60 m, široka 5·30 m. Svetišče ima gotsko rebrovje. Oltar sv. Trojice je kamenit iz l. 1738. Pred njim je bil lesen oltar, ki je imel namesto nastavka leseno tablo, bil je tedaj retabl-oltar. Tabla je razdeljena v tri enako visoka, zgoraj zaokrožena polja. V vsakem polju je podoba slikana na les z à temperabarvami. Srednja predstavlja M. B. z Jezusom v naročju, stranski pa sv. Marjeto in sv. Lucijo. Ta tabla je sedaj za oltarjem nad omaro. V ti omari se hrani cerkvena obleka, kelih pa spravlja ključar doma.

Strop v ladji je lesen in kasetiran. Stolp je zidan v pročelje cerkve, pod njim je klonica in vhod v cerkev. Nov je bil l. 1877. Prej je bil samo zvonik. Nad vhodom v klonico je napis: CIRKV SV. Trojice Joz. Šorc Vodje 1877. M. P. (M. P. pomeni: Matija Penko, cerkveni ključar). Zidali so ga Šorci iz Slavine. Dne 26. junija 1726. je tržaški škof Luka Sertorij Delmestri na slavinskem pokopališču za cerkev sv. Trojice posvetil zvon na čast sv. Trojici.

V priznatku župnika de Leo iz l. 1690.¹⁾ je o cerkvi sv. Trojice zapisano: Ta cerkev nima drugega kakor 25 ducatov na posojilu, od katerih dobiva obresti l gld. 3. V vsem drugem jo vzdržuje soseska.

Soseskine maše od župnije so se nekdaj opravljale te-le dni: vsako mlado nedeljo; tiho nedeljo; 22. maja; na Vidovo posvečenje cerkve; na sv. Trojice; v nedeljo po sv. Mihaelu, posvečenje oltarja sv. Trojice; na sv. Justa; na god sv. Viktorina 8. novembra.

¹⁾ l. c.

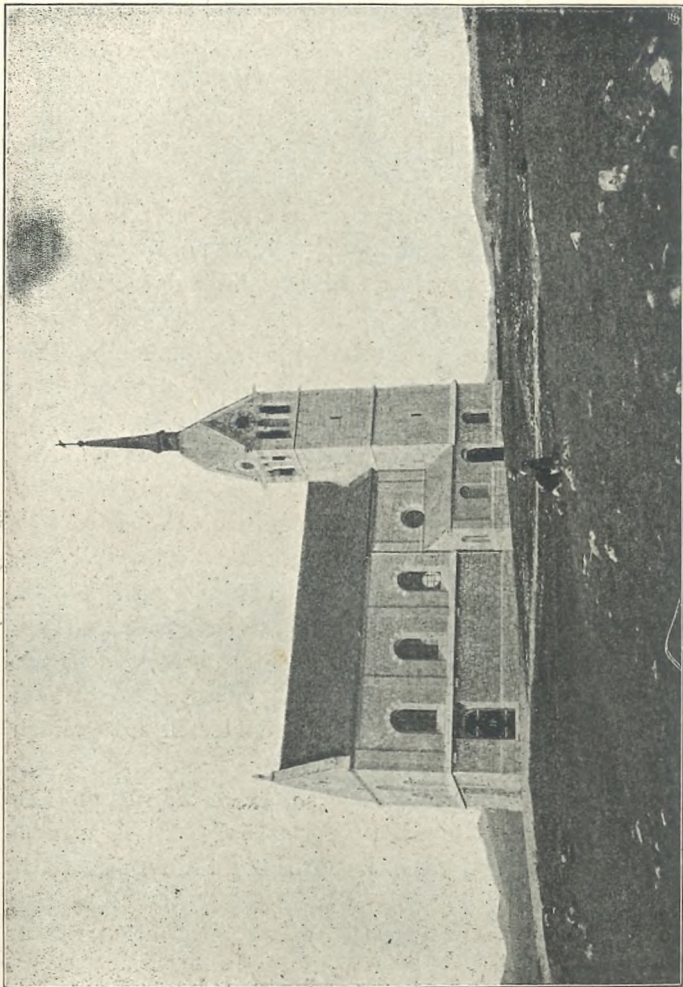
Oltar sv. Trojice v Gradcu.

Sedaj opravlja slavinski kaplan samo dve oficiaturi, župnik pa eno.

11. Kuratna cerkev sv. Trojice v Trnju.

Če hočeš iz Slavine v Trnje po cesti, moraš iti po reški cesti do nove hranilnične hiše pod Št. Petrom. Tam se ceste cepijo. Stara reška, sedaj deželna cesta, pelje naravnost naprej proti Rodohovi vasi in Zagorju, nova državna cesta se zavije na desno proti kolodvoru, na levo ravno v nasprotno stran proti vzhodu pa drži cesta v Trnje, kamor dospeš v pol uri. Cela pot iz Slavine je dolga $\frac{5}{4}$ ure. Če greš pa pod Nemško vasjo vedno proti jugovzhodu, prideš v Trnje lahko v eni uri. Še bližje imaš, če jo udariš pri Selcu kar naravnost čez travnike ali mlake, kakor pravijo Pivčani, seveda če voda ne brani in je Pivka suha.

Vas Trnje leži nizko ob Pivki in se steza gori po nizkem hribu. Na vrhu, kjer je zopet planjava, pa stoji cerkev sv. Trojice, ki je še prav nova. Stoji nekoliko bližje vasi, vendar se mora prekoračiti ves strmi breg, preden se pride do cerkve. Po zimi je malo huda zlasti za stare ljudi. Prejšnja cerkev je bila posvečena sv. Eliju in je stala nekoliko dalje proti jugu nasproti šole. Kdaj je bila tam postavljena prvotna cerkev ne vem, najstarejši vir, ki mi je znan, je iz l. 1526. V že znanem zapisniku o cerkvenih dragocenostih iz istega leta beremo, da pri sv. Eliju v Trnju niso ničesar dobili. L. 1642. jo je prenovil župnik Leonard Mohorič. Zidana je bila v »pivškem slogu«, stolp v pročelju, spodaj klonica. Nad cerkvenimi vrati je bila vsekana letnica 1777. Okoli cerkve je bilo pokopališče, odkar je postala kuratna cerkev. Blagoslovljeno je bilo 31. decembra 1809. Poprej so pokopavali iz Trnje in Klenka

Cerkev v Trnju.

v Št. Peter. Isti dan je cerkev dobila tudi sv. zakramente. Župnik Lorenzutti je pisal o nji l. 1811: «Sezidala jo je soseska zdavnaj že, da se ne pomni več kdaj, prostora ima za 400 duš, je še dosti čedna, toda pretesna za ljudstvo cele kuracije»¹⁾.

Kmalu po l. 1777. so morali biti novi vsi trije oltarji, ker je bilo v vizitacijskem dekretu z dne 30. julija 1777. zapovedano prenoviti vse tri, sicer se ne bo smelo maševati na njih, zakaj vsi so že razjedeni od črvov²⁾. Stranska oltarja sta bila posvečena sv. Florijanu in sv. Roku. Zakristija je bila na evangelijski strani svetišča, izpovednica za oltarjem, orgel nobenih. Bila je revna, slaba in majhna, po potresu o veliki noči l. 1895. še bolj razrahljana. Zakristija je bila podprta že prej, na velikem oltarju pa po potresu ni bilo več varno maševati. Obok na svetišču je še bolj zijal ko prej, maševalo se je na stranskem oltarju. Zadnjič je bila v stari cerkvi sv. maša na praznik sv. Trojice l. 1895., opravil jo je pisatelj te knjige kot slavinski kaplan. Sv. R. T. se je potem preneslo v cerkev sv. Lenarta v Klenek, kjer se je opravljala božja služba tudi ob nedeljah in praznikih. Takoj nato so začeli podirati staro cerkev. Pustili so le še stolp, ki je stal, dokler ni bil sezidan in pokrit stolp pri novi cerkvi.

Temelj za novo cerkev so začeli kopati po letu 1895. Koliko let so se že pripravljali, da bi zgradili novo cerkev ali vsaj razširili staro! Že 14. avgusta 1831.

¹⁾ l. c. . . . ab immemorabili ap ipsa communitate aedificata, capax 400 animarum, utcunque ornata, sed nimis angusta pro populo totius curatiae.

²⁾ «Omnia tria altaria squallore obsita et a vermibus exesa ruinam minantur, ut igitur inderdictum effugiant, aliud ex alio pro divini cultus decore et facultatum ratione quantocius renovetur».

Veliki oltar v Trnju.

so Trnjani prosili, da se cerkev razširi in ostane na starem mestu. Zavezali so se, da bodo gradivo za zgradbo pripravili sami, drugo naj se plača iz cerkvenega premoženja. Ostalo je vse pri starem. Zopet l. 1862. je bilo že vse na tem, da se zida nova cerkev. Tedanji kurat Leopold Albreht se je pa odločno branil, češ da brez zadostnega kapitala ne začne zidati, že ve, kaj se to pravi, izkusil je pri zidanju pokopališča. Tako je stara cerkev stala še naprej. Vendar pa je Albreht začel nabirati glavnico za novo cerkev in vložil 100 gld. v hranilnico. Pridno je nabiral dalje kurat Janez Lunder. Do l. 1895. se je nabralo glavnice z obrestmi 4983 gld. Tedanji kurat Peter Bohinjec se je tudi brez zadostnega kapitala pogumno lotil zgradbe nove cerkve zaupajoč na pomoč božjo in podporo blagih dobrotnikov.

Po naklonjenosti pokojnega knezoškofa Jakoba Missia, poznejšega kardinala in metropolita goriškega, je dobil načrte za novo cerkev. Izdelal jih je arhitekt Jeblinger v romanskem slogu. Začel je zidati pod vodstvom inženirja Rajnolda Kovača ter stavbnega voditelja Hudeca, katera je pa kmalu odslovil in potem delo večinom sam vodil. Imel je pri tem veliko težav in zaprek.

Z dovoljenjem kn.-šk. ordinariata z dne 18. junija 1895. se je novi cerkvi za patrona določila sv. Trojica, da bi se ohranil spomin nekdanje romarske cerkve na gori sv. Trojice. Temeljni kamen je blagoslovil stolni kanonik in prelat dr. Janez Kulovic ob obilni asistenci dne 14. julija 1895. Do zime je bila cerkev pod streho in toliko dodelana, da se je mogla na god sv. Andreja 30. novembra blagosloviti in od tedaj za silo čez zimo božja služba v nji opravljati. Blagoslovil jo je župnik slavinski ob asistenci domače duhovščine. Cerkev ni bila še obokana in ometana, oltar je bil le za silo po-

stavljen v nji, manjkalo je tudi druge oprave. Polagoma se je potem napravljal, kar je bilo bolj potrebno, obenem pa se je nabiral denar za dovršenje stavbe in notranjo opravo. Kurat Alojzij Železný, ki je nastopil službo pred Božičem 1898, se je lotil tega dela z vso vnemo in izročil dovršenje stavbe stavbnemu podjetniku Trumlerju. Ta je pozidal zgornjo polovico stolpa in ga pokril. Naredil je obok iz železne mreže in cementa, kor, ometal in očistil cerkev znotraj in napravil lep tlak. Prejel je za svoja dela 21.318 K 50 vin.

Klopi je naredil mizar Peter Bevk iz Št. Petra za 650 K. Hraste in drugi les za stolp, kor in klopi so darovali Prestranek, kneza Windischgrätz planinski in Schönburg šneperski.

Veliki oltar je naredil Janez Vurnik iz Radovljice. Stopnice in menza iz navadnega marmorja stanejo 1375 K 44 vin., tabernakelj iz kararskega marmorja 1364 K 93 vin., nastavek in lesene polihromirane podobe stanejo 1515 K, postavljanje z vsemi stroški 338 K 86 vin., torej skupaj 4594 K 23 vin.

Za vratca pri tabernaklju, ki so v ognju pozlačena, za križ, svečnike in druga pasarska dela je Ivan Kregar prejel 920 K 80 vin. Predno je bila cerkev posvečena, se je napravilo še raznih reči za 700 K.

Cerkev in oltar je posvetil knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič dne 7. julija 1907. Veselje duhovnikov je bilo veliko.

K velikim stroškom, ki se z navadnimi cerkvenimi dohodki niso mogli plačati, je prispevala podružnica v Paličju 800 K; od izkupila za senožet in gozd «Lonica» se je porabilo za cerkev 1400 K. Večje svote so darovali sledeči dobrotniki: Nj. Veličanstvo, presvitli cesar, 200 K, prestranska graščina 600 K, kn.-šk. ordinariat

ljubljski iz potresnega zaklada 4000 K, c. kr. okrajno glavarstvo v Postojni je dalo z dovoljenjem hišnih lastnikov predujema na račun Kalistrove hišne ustanove 2000 K; knezoškof ljubljanski je daroval vsako leto, dokler ni bila cerkev dodelana, po 100 K, vlada je dala brezobrestnega posojila 10.000 K. Drugo se je pokrilo s prostovoljnimi milodari, katerih se je največ dobilo v domačem kraju. Neimenovan dobrotnik je ustanovil sv. mašo, katera naj se opravlja vsako leto kvatrni teden po binkoštih za vse dobrotnike, ki so kaj pripomogli k zgradbi nove cerkve.

Stolp je na južni strani cerkve. Zvonovi so trije še iz stare cerkve. Veliki, 18 centov težak, je bil nov l. 1852. Srednji in mali sta bila nova l. 1856., težka 12 in 6 centov.

L. 1906. je bilo pokopališče na novo obzidano in urejeno. Stroškov se je nabralo 1675 K 44 vin. Iz cerkvenih prispevkov se je plačalo 600 K, drugo se je pokrilo z milodari. Novi križ je stal 154 K 31 vin. Trnjani so darovali zanj 68 K 86 vin., Klenjani 34 K 30 vin.

Na trnjskem pokopališču so pokopani sledeči duhovniki: 1. Janez Berce, kurat v začasnem pokoju. Umrl 23. decembra 1850., star 42 let. 2. France Prah, kurat. Umrl 13. septembra 1856., star 61 $\frac{1}{2}$ let. 3. Simon Rupnik, kurat. Umrl 7. maja 1870., star 50 $\frac{1}{2}$ let. 4. Janez Lunder, kurat. Umrl 17. junija 1889., star 52 let.

L. 1907. so bile hude nevihte. Strela je grozovito udarjala, na Vlačnem je ubila na sv. Jakoba dan Matildo Brgoč, Zobovo iz Trnja. Radi večje varnosti je dal kurat Železný l. 1908. popraviti strelovod na stolpu in napraviti nov strelovod na cerkvi. Delo je izvršil Alojzij Fakin z Viča.

Ker je že od nekdaj po Pivki rada strela udarjala, so častili Pivčani sv. Elija, patrona zoper strelo, in njemu na čast je bila postavljena tudi stara cerkev v Trnju. Ljudstvo ni bilo nič kaj zadovoljno, da tudi nova cerkev ni bila posvečena sv. Eliju. Ker je kmalu potem, ko je bila cerkev sv. Elija podrta, večkrat v bližini treščilo, so govorili: «Sv. Elija se jezi, ker so mu cerkev podrli, nova se mu pa ne bo zidala». Potolažili so se, ker je nova cerkev posvečena sv. Trojici, katero je od nekdaj ljudstvo na Pivki posebno častilo, sv. Eliju pa se bo odkazal stranski oltar v novi cerkvi.

Prvi misijon v novi cerkvi je bil l. 1901. Vodili so ga lazaristi iz Ljubljane, Nežmah, Kitak in Flis. L. 1902. in 1903. so bile duhovne vaje za trnjsko kuracijo, l. 1906. pa jih je imel jezuit P. Janez Kunstelj za mladeniško in dekliško Marijino družbo.

Nekdaj so se v trnjski cerkvi opravljale soseskine maše sledeče dni: v god sv. Fabijana in Sebastijana; dve na spreobrnjenje sv. Pavla; ob vsaki mladi luni; v god sv. Doroteje na oltarju sv. Florijana; na sv. Matija; vsake kvatre en delavnik; v god sv. Zenona na oltarju sv. Roka 5. aprila; v četrtek pred sv. Jurijem iz Klenka procesija k sv. Eliju, kjer maša; na sv. Florijana; na osmino Vnebohoda blagoslovljenje polja; na Vidovo; 8. julija posvečenje oltarja sv. Florijana; na sv. Elija 20. julija; v sredo po sv. Eliju posvečenje velikega oltarja; na sv. Roka; na sv. Matevža na oltarju sv. Roka; v nedeljo po sv. Simonu in Judu posvečenje cerkve; na nedolžnih otročičev s pridigo.

Sedaj opravlja slavinski kaplan vsako leto 8 oficiatur v Trnju.

Nekdaj je bila cerkev sv. Elija gosposčina; imela je eno zemljo v Baču (ž. Knežak), podložna sta ji bila dva

polzemljakarja. Dajala sta kontribucije 6 kron, «štivre» 2 K 45 kr., drugih davščin 6 kron 41 kr., eno ovco in en voz listja v vrednosti 1 K 54 kr. Odškodnine po odpravljeni desetini ji je bilo odkazanih letnih 5 gld. 36 $\frac{1}{2}$ kr.

Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690. je imela sledeče dohodke: 1.) Od ene zemlje vsako leto nemškega denarja 9 gld.; 2.) eno ovco vredno 1 gld.; 3.) od enega travnika 6 gld.; 4.) Od posojila 200 dukatov letne obresti 12 gld.; 5.) Sosedje dajejo 4 $\frac{1}{2}$ stara pšence vredne 3 gld. : 3.

Cerkev sv. Trojice ima sedaj sledeča zemljišča: 1.) Mlaka konec ravníc. 2.) Stržen. 3.) Mlaka za mostom. 4.) Njiva v polju. 5.) Vrt v ogradi. 6.) Vrt v ogradi. 7.) in 8.) Mlaka v Ogrinovi ulici.

Vrh sv. Trojice je bil prodan prestranski graščini l. 1900. za 1800 K, od katerih se je porabilo 1400 K za novo cerkev, za 400 K se je pa kupil drugi kos mlake v Ogrinovi ulici.

12. Podružnica sv. Lenarta v Klenku.

Iz Trnja se pride prav lahko v $\frac{1}{4}$ ure proti jugu v Klenek. Iz Slavine pa moraš iti vedno po reški cesti do Rodohove vasi, onkraj vasi zaviješ na občinsko pot, ki drži proti vzhodu in kmalu dospeš v Klenek. Poldrugo uro porabiš v Klenek po cesti iz Slavine. Na južni strani, koj ko se začne vas, stoji cerkev sv. Lenarta. Tudi o ti cerkvi se govori, kolikor znano, prvič l. 1526. V tistem zapisniku pobranih cerkvenih dragocenosti je zapisano, da cerkev sv. Lenarta v Klenku ni imela ničesar. Pri ti cerkvi se nahajajo najstarejše letnice, pri vseh drugih so mlajše. Nad cerkvenimi vrati je letnica: 1604. Takrat je bila cerkev najbrž prenovljena. Na oknih so letnice

Cerkev v Klenku.

na evangelijski strani, na enem: 1628, na drugem: 1633 in na listni strani: 1622; na kropilnem kamnu pri vratih je letnica: 1643.

Cerkev je zidana kakor druge cerkve na Pivki, stolp ima v pročelju, spodaj klonico. Župnik Lorenzutti jo je l. 1811. tako-le opisal: «Ne ve se, kdo ali kdaj jo je sezidal, prostora ima za 260 duš, v zelo žalostnem stanju pri vseh treh lesenih oltarjih»¹⁾. Še bolj v žalostnem stanju je morala biti, ko je pogorela l. 1834. Vsi trije oltarji so bili novi l. 1846. in sicer vsi leseni.

V velikem oltarju je sv. Lenart, zraven na evangelijski strani sv. Krištof, na listni sv. Jedert in sv. Jožef.

V stranskih oltarjih sta sv. Matija in sv. Urban.

Zakristijo so prizidali k cerkvi na evangelijsko stran svetišča l. 1875. Stolp so sezidali l. 1853., prej je bil samo zvonik. Streho ima piramidalno kapasto. V njem so trije zvonovi.

Veliki zvon je bil ulit l. 1819. v Gorici pri bratih Janezu in Romanu Colbachini. Napis ima zgoraj: *A fulgure et tempestate libera nos Domine 1819* (Treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod! 1819); zdolaj: *Opus Joannis et Romani fratrum Colbachini di Gorizia*.

Srednji je ulit l. 1692., pa se ne ve pri kom in kje. Napis: *Anno Domini 1692.*, (V letu Gospoda 1692).

Mali zvon, ki visi v sredi, je bil ulit l. 1723., kje in pri kom, ni znano. Napis: *Spiritus, sancte Deus, miserere nobis 1723* (Bog, sv. Duh, usmili se nas! 1723). Olepšave so: podobe sv. Križa, M. B., sv. Florijana, sv. Krištofa. Oba zadnja dva zvonova je posvetil tržaški škof Luka Sertorij Del Mestri na slavinskem

¹⁾ «Nescitur, a quo vel quando fabricata capax 260 anim. in statu valde misero in omnibus tribus ligneis altaribus». l. c.

pokopališču dne 26. junija 1726., večjega na čast sv. Lenartu, manjšega na čast sv. Matiji¹⁾).

Cerkev ima srebrn križ, cenjen 300 K. Nosi se ob procesijah.

Od župnije so se nekdaj opravljale soseskine maše sledeče dni: ob vsaki mladi luni; na sv. Doroteje na velikem oltarju; 7. februarja posvečenje oltarja sv. Matija; na sv. Valentina na oltarju sv. Urbana; 20. februarja posvečenje stranskih oltarjev 1650; na sv. Matija; vsake kvatre en delavnik; 4. marca na oltarju sv. Matija; 6. marca; 17. marca; 13. aprila na oltarju sv. Urbana; v četrtek pred sv. Jurijem dve zaobljubljeni maši zaradi požara; na sv. Marka na oltarju sv. Matija; na sv. Urbana blagoslov polja; na Vidovo; 28. junija posvečenje velikega oltarja; 19. septembra na oltarju sv. Urbana; na Magdalenino; na sv. Jakoba; 11. avgusta; 19. septembra na oltarju sv. Urbana; v nedeljo pred Malim Šmarnom posvečenje cerkve; 24. oktobra na oltarju sv. Matija; na sv. Justa na oltarju sv. Matija; na sv. Lenarta, 7. novembra.

Kaplanskih oficiatur je sedaj pet, župnik opravlja tri.

Soseska je dajala vsako leto 12 mernikov pšenice, s katerimi so se plačevale oficiature.

Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690. je imela cerkev sv. Lenarta sledeče dohodke:

1.) Nekdo plačuje vsako leto 2 gld. 2.) Od enega travnika 1 gld. 3.) Od posojila 100 dukatov obresti 6 gld. 4.) Pri podložnikih ima nekaj ovc, od katerih dobiva vsako leto 6 gld.

Od sv. Trojice do sv. Andreja l. 1895. se je v klenski cerkvi hranilo sv. R. T., ob nedeljah in praznikih

¹⁾ Originalna listina v župn. arhivu slavinskem.

pa se je obhajala služba božja, ker so v Trnju zidali novo cerkev, stara pa je že bila podrta.

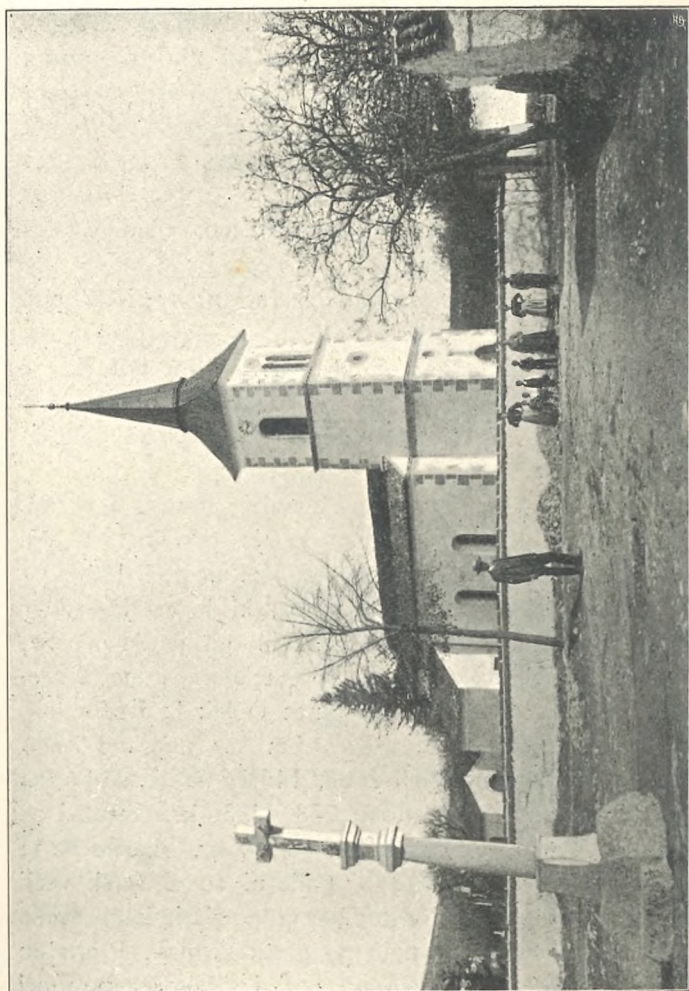
13. Podružnica sv. Nikolaja v Paličju.

Najdaljnjejša vas je Paličje, od Slavine po cesti dve uri daleč, od Klenka proti vzhodu naprej pol ure, tudi iz Trnja proti jugovzhodu se pride v dobri pol uri. Iz Trnja ne drži nobena pot naravnost v Paličje, treba je skakati čez kamenje in ograde, časih prideš na križpot, kjer se gozdna pota na vse strani križajo, da ne veš, po kateri bi jo udaril, ako nisi domač in vaje. Nevarno je zlasti ob silni burji in sneženem metežu, da ne zaideš. L. 1895. je šla stara ženica po nauku iz Trnja v Paličje domu, pa je zašla, ker je metlo, namesto proti Paličju, obrnila se je proti gozdu in revica zmrznila. Precej, ko se pride v vas, stoji cerkev sv. Nikolaja. Kdaj je bila postavljena, ni znano. Gotovo je že stala l. 1659., ker je bila takrat ob generalni vizitaciji škofovi celo birma v Paličju, birmanih je bilo 28. Tudi Valvasor jo omenja.

Kakšna je bila stara cerkev, izvemo iz poročila župnika Lorenzuttija l. 1811.: Sezidala jo je soseska, ne ve se, kdaj, prostora ima za 280 duš, oltarje ima zelo slabe, sicer je pa še v dobrem stanju¹⁾.

Prenovljena je bila v letih od 1853. do 1861. Naredili so nov stolp, žagrad in kor, cerkev samo pa vzdignili in obokali. Začeli so zidati že l. 1853., a l. 1854. so zidanje odložili na boljše čase. Po mnogem dreganju so nadaljevali začeto delo l. 1856., dovršili pa l. 1861. Vseh stroškov je bilo 4388 gld. 63 kr. Zidala je soseska

¹⁾ l. c. «Nescitur quando aedificata ab ipsa communitate, continens 280 animas, in altaribus valde deficiens, in reliquis utcunque in bono statu».

Cerkev v Paličju.

sama v lastni režiji. V svoji zunanosti in notranjščini je pališka cerkev podobna drugim cerkvam na Pivki.

Veliki oltar je bil napravljen l. 1836. za 243 gld. Postavil ga je Jožef Kušljan, a ni bil nič posebnega, bilo je surovo delo. Dali so torej napraviti nov oltar iz kamna Janezu Vurniku. Stal je 2500 K. Posvetil ga je knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič dne 8. julija 1907.

Stranska lesena oltarja sta posvečena eden sv. Marjeti, drugi sv. Magdaleni.

Zakristija je na evangelijski strani svetišča, pod korom za vrati je izpovednica.

L. 1896. je cerkev dobila nov križev pot, ki je stal 260 gld. Blagoslovil ga je P. Jožef Bizovičar dne 20. septembra 1896. Nov šamoten tlak je bil položen v cerkvi l. 1898. Stroškov je bilo 650 gld.

Stolp je v pročelju cerkve, zdolaj klonica. L. 1893. je bila streha pokrita z bakrom, kar je stalo do 1100 gld.

L. 1848. so bili vsi trije zvonovi novi, l. 1883. pa so napravili zopet nov veliki zvon, ki je težak 612 kg ali 10 $\frac{1}{2}$ centov, glas ima fis. Ulil ga je Albert Samassa v Ljubljani. V stolp so ga obesili dne 2. decembra 1883. Obesil ga je Janez Oblak iz Lučin, obenem pre naredil jarme vsem trem ter napravil novo tramovje. Poprejšnji mali zvon, 146 kg težak, so poslali v Ljubljano in doplačali še 773 gld. 30 kr. Stroški za jarme in drugo so znašali 399 gld. 97 kr. Plačalo se je vse iz cerkvenih dohodkov. Paličani so si želeli večji zvon med drugim tudi zato, ker se po zimi, kadar hudo mete, na »gmajni« ravna po glasu zvonov. Prigodilo se je že, da so se ljudje na poti iz Zagorja po noči oteli le po tem, da so šli in si pomagali iz zametov za zvonom, katerega so slišali iz stolpa pališke cerkve.

Na čast sv. Florijanu zvoní namreč po noči, pozneje, ne obenem z avemarijo.

L. 1874. so dali napraviti novo uro v stolpu za 120 gld.

V cerkvi sta pokopana dva duhovnika: 1. Ludovik Varovič, kaplan iz Juršič. Umrl je 27. novembra 1709. star 59 let. 2. Domačin Jernej Česnik iz Paličja. Umrl 17. februarja 1730., star 30 let.

Okrog cerkve je obzidano pokopališče. Mrtvašnico so sezidali in napravili novo obzidje l. 1865. Pokopališče je bilo razširjeno l. 1889., takrat so prestavili tudi mrtvašnico. Stroški 346 gld. so se plačali iz cerkvenega.

Nekdaj so se od župnije opravljale soseskine maše sledeče dni: na sv. Justina na oltarju sv. Magdalene; 2. maja na oltarju sv. Magdalene; 12. maja na oltarju sv. Marjete; na sv. Servula; 5. nedeljo po veliki noči blagoslovljenje polja; 9. julija prenesenje sv. Nikolaja; 12. julija; na Magdalenino; 31. julija posvečenje oltarja sv. Nikolaja; 5. avgusta; 18. avgusta posvečenje oltarja sv. Marjete 1626; 10. septembra; 3. ned. septembra posvečenje oltarja sv. Magdalene; 11. oktobra; na sv. Luka; na Miklavževo; 29. decembra na oltarju sv. Magdalene; na Silvestrovo pri sv. Marjeti.

Kaplanskih oficiatur je sedaj šest, župnik opravlja tri.

Cerkev je imela travnike: 1. Lavranka; 2. Jezir v Jezirnici; 3. Devc v Jezeru.

Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690.¹⁾ je imela cerkev sv. Nikolaja in sv. Marjete, ki je sedaj ni več, skupno sledeče dohodke: 1.) Od enega travnika 5 gld. 2.) Cerkvnik cerkve sv. Marjete plačuje 6 gld. 3.) De-

¹⁾ l. c.

setine 3 gld. 4.) Od posojila 100 dukatov 6 gld. 5.) Od ovc pri podložnikih spolovina 8 gld.

14. Kapela Marijine zaroke v Rakitniku.

Eno uro hoda od Slavine proti severu leži na reški cesti vas Rakitnik. Vas se v listinah imenuje že l. 1292. Dne 26. februvarja 1292. je patrijah Rajmund dal v fevd 10 zemelj, ležečih v vasi Rakitnik (in villa de Rochetnich) gospodu Comoretu iz Postojne, katere je prej imel v fevdu Gebard de Wonsperch, pa jih prostovoljno odklonil¹⁾. L. 1300. je Vincherus der Arinspergo in «Vuelum» ravno od tam priznal, da ima akvilejska posestva v fevdu, med drugimi tudi eno zemljo v vasi Rakitnik²⁾. L. 1376. je imel Gebhard von Voitsperch več zemelj v Rakitniku v fevdu³⁾.

Ko še ni železnica tekla po Pivki, je bilo vedno polno voznikov na cesti. V Rakitniku so puščali veliko denarja. Rakičani so si sezidali lepe hiše. Strašen požar je l. 1891. uničil skoraj celo vas. Dne 20. decembra 1891., četrto adventno nedeljo, ob $1\frac{1}{2}$ 10. dopoldne je začelo goreti pri Tirolcu hišna št. 11 in v hipu je bila vsa vas v ognju, ker je divjala huda burja. Ostalo je le malo hiš, tri za mostom, Kraševčeva, Blažetova in onih pet, ki stoje proti Matenji vasi, to je: hišna št. 1, 3, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 34, 36. Ostale so tudi hiše št. 23, 24, 18, 21, 22. Uboštvo je bilo veliko, ker ob hudi burji in zimi ljudje niso imeli strehe. V pomoč ubogim pogorelcem se je nabralo pri župnem uradu 1566 gld. 7 kr., tudi deželni odbor je veliko podaril, nabralo se je precej tudi pri vladi. Po požaru so si Rakičani postavili nove

¹⁾ Bianchi, Documenta v Mitth. f. Krain 1862. str. 1.

²⁾ Schumi, Archiv II, str. 249.

³⁾ Mitth. f. Krain 1855. str. 93.

Kapela v Rakitniku.

hiše, tako da je Rakitnik sedaj lepa in zelo čedna vas. — Rakitnik je spadal kakor Grobišče nekdam pod štivanski zvon. Grobišče še sedaj nimajo svoje cerkve, za Rakitnik pa sta poskrbela domačina iz hiše št. 18, in 16, duhovnik Janez Milharčič in njegov nečak posestnik Pavel Milharčič. Postavila sta l. 1746. kapelo v Rakitniku na svoje stroške. Pravzaprav se lahko imenuje cerkev ali vsaj cerkvice, ker je za kapelo prevelika in je sploh bolj podobna cerkvi ko kapeli. Dolga je 7·70 m, široka 5·10 m. L. 1747. jo je posvetil tržaški škof Leopold Jožef Hanibal grof Petazzi. Pri ti kapeli je ustanovljen beneficij, ki je sedaj združen s službo štivanskega kurata. Zidana je podobno drugim cerkvam v župniji. Stolp je v pročelju, zdolaj klonica. Oltarja sta dva, oba kamenita. V velikem oltarju je podoba Marijine zaroke na platnu. Slikal jo je Herrlein. Na evangelijski strani je oltar sv. Notburge. Postavljen je v dolbini zida. Oltar je bil lesen. Podobo sv. Notburge je slikal Leyer. Vsled vlage od zidovja je bilo lesovje in slika toliko poškodovano, da se je moral stari oltar odstraniti in napraviti nov. Slika je šla v škofijski muzej. Nov kamenit oltar je napravil J. Vurnik iz Radovljice l. 1889. za 411 gld., novo sliko sv. Notburge pa Simon Ogrin za 60 gld.

Zraven oltarja je omara za mašno opravo. Za velikim oltarjem je izpovednica. Slavoloka ni, da bi ločil svetišče in ladjo, edino v tem je stavba podobna kapeli. Na obeh straneh so klopi. Na listni strani pri vratih so stopnice na kor, odkoder se gre v stolp. V njem visita dva zvonova.

Veliki zvon ima napis zgoraj: A peste, fame, et bello, libera nos Domine (Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!); zdolaj: Zacharias Reidt gos mich in

Laibach 1754 (Caharija Reidt me je ulil v Ljubljani 1754). Na njem so podobe M. B., sv. Antona in sv. Notburge.

Mali zvon ima samo napis brez posebnih lepšav: Opus Vincentii Samassa Labaci anno 1804 (Delo Vincencija Samassa v Ljubljani leta 1804).

Za velikim oltarjem je letnica: 1747, na dveh oknih: 1747; pri vhodu pod klonico: 1751, kar menda pomeni, kdaj je bil zidan stolp. Stolp je bil popravljen l. 1860. Stroški so znašali 515 gld. L. 1895. je bil na novo prekrit, kar je stalo 300 gld. Premoženje je bilo samo ustanovno, obremenjeno z mašami, spojilo se je s štivansko cerkvijo.

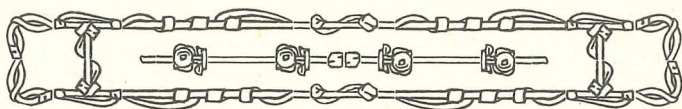
15. Kapela Marijinega Vnebovzetja v Prestranku.

V pol uri prideš iz Slavine naravnost proti severu v Prestranek, kjer je cesarska kobilarna in graščina. Na severovzhodnem koncu gradu, kjer se je nekdam dvigal stolp, je mala kapela M. B. Nad vhodom je kamenit orel z imenom: Karl VI. Tedaj jo je dal narediti cesar Karol VI, ko je kupil Prestranek l. 1728.

Župnik Lorenzutti je pisal o nji l. 1811: «V Prestranku je javna kapela, ne ve se od kdaj, prostora ima za 100 ljudi, sedaj je popolnoma zapuščena». Taka je bila l. 1811, a sedaj je še dosti čedna. Od župnije so tri maše na leto: v nedeljo po Velikem Šmarnu patrocini, na cesarjev rojstni dan in na Božič.

Drugo nedeljo po sv. Lenartu se je nekdam obhajala obletnica posvečenja kapele.

VII.

Opuščene in podrte cerkve.

Daleč proč od človeških bivališč po hribih in gorah so stale nekdanje cerkve v slavinski župniji kot znamenja globoke vernosti prebivalstva po pivški ravnini. V tihi samoti, visoko na hribu, bližje neba človek lažje moli, njegov duh se lažje odtrga od zemlje in se dviguje v nebeške višave. Sedem teh cerkev sedaj ni več, opustili so jih v 18. stoletju, o nekaterih se še poznajo sledovi razvalin, o drugih pa ni več videti nobenega sledu. Dve sta bili v okrožju sedanje postojnske župnije, a ker sta bili še pod slavinsko župnijo, ko so ji opustili, govorim tudi o njiju.

1. Cerkev sv. Jurija na Počku.

Eno uro hoda iz Žej ali poldrugo iz Slavine na severovzhod proti goram rabiš, da prideš na Poček¹⁾. To je cela skupina hribov, po katerih so lepe senožeti. Tam je tudi sv. Jurija hrib (758 m), na katerem so Žejanci nekdanje imeli cerkev. Sedaj je v razvalinah. Bila je ena najstarejših cerkev slavinske župnije. Gotovo je že stala l. 1300, ker tisto leto sta priznala Vincherus de Arinsperg in Vuelum ravno od tam, da imata v fevdu

¹⁾ Poček, Počka, na Počku. Pravilno je pisano v starih listinah «St. Georg in monte Pozech».

akvilejska posestva, med drugimi tudi šest zemelj pri sv. Juriju na Počku¹⁾.

Cerkev je imela tri oltarje. V velikem je bil sv. Jurij, stranska pa sta bila posvečena eden sv. Fabijanu, drugi Materi božji, ravnotako kakor v sedanji cerkvi v Žejah. Vse tri oltarje so prepeljali v novo cerkev l. 1772.

Kakšna je bila stara cerkev na Počku ni znano, sodim pa, da je bila podobna drugim po Pivki: pred vhodom v cerkev klonica in stolp ali zvonik v pročelju. Maše so se opravljale v nji sledeče dni kot oficiature: na sv. Fabijana in Sebastijana; na sv. Gregorija; 12. aprila na oltarju sv. Fabijana; na Jurijevo opasilo; binkoštni ponedeljek procesija cele župnije k sv. Juriju; 16. junija posvečenje oltarja sv. Jurija in M. B.; na Obiskovanje Marijino; v nedeljo po sv. Urhu obletnica posvečenja cerkve; na vezi sv. Petra; Veliki Šmaren; 3. septembra posvečenje oltarja sv. Fabijana; Mali Šmaren; na sv. Hieronima; na sv. Luka; 21. novembra; na sv. Andreja na oltarju sv. Fabijana zaradi svetinj sv. Andreja; 8. decembra; na sv. Lucije.

Ker ob delavnikih zadnje čase ni prihajalo nič ljudi k mašam, gotovo zaradi oddaljenosti od vasi, je ukazal tržaški škof ob vizitaciji dne 30. julija 1753., da se soseskine maše opravljajo za naprej v župni cerkvi, le ob praznikih naj bo še služba božja gori.

V vizitacijskem dekretu z dne 21. julija 1762. pa je škof Anton Ferdinand grof Herberstein prepovedal sploh vse maše pri sv. Juriju na Počku, «ker je cerkev skoraj v razvalinah» (utpote proxima ruinae), dokler se dostojno ne popravi.

Žejanci pa stare niso hoteli popravljati, ampak so zidali rajši novo l. 1772. doma pri vasi. Cerkev sv. Jurija

¹⁾ Schumi, Archiv II. str. 249.

na Počku je bila torej opuščena l. 1762. Imela je pet vinogradov v Štjaku na Vipavskem: 1.) v Pečah; 2.) v Reselskem brdu; 3.) Turkovic; 4.) Brajdica nad Je? . . hovem; 5.) Pustoba pri solncu. Najstarejši urbar je iz l. 1653., drugi iz l. 1737. Po priznatku župnika de Leo iz l. 1690. je imel sv. Jurij na Počku sledeče dohodke: 1.) Od vinogradov na Vipavskem 15 gld. 2.) Spolovina od ovc 3 gld. 3.) Obresti od posojila 4 gld.

2. Cerkev sv. Marjete nad Paličjem.

Nad Paličjem bolj proti severu ko vzhodu pol ure od vasi na hribu pod gozdom je stala cerkev sv. Marjete, mučenice. Dne 27. septembra 1880. je bil gori župnik Sajovic in jo je tako-le popisal na listu, ki ga hrani: «Stoji še vse zidovje, nad prednjim korom je še kamenita streha, vendar nekoliko podrta; kor je obokan, druga cerkev nima ne strehe ne stropa. Na moški strani je videti še nekaj malega zidu v surovih črtah in kolo okoli svetnikove glave. Oltar je podrt in plošča na tleh razbita. Napisa ni drugega ko na oknu proti jugu na desni strani letnica: 1644. Lipa je proti vzhodu; cerkev je bila obzidana in okoli nje je cerkvenik imel njive in senožeti. Kdaj se je opustila, ni znano; treščilo je bilo vanjo».

Kdaj se je opustila, res ni znano, a znano je, kdaj je bilo zapovedano, da se mora opustiti. Iz vizitacijskega dekreta z dne 30. julija 1777. izvemo, da jo je že škof Anton V. grof Herberstein dal v prepoved ali zapovedal, da se mora opustiti. To je moralo biti ob prejšnji vizitaciji okoli l. 1772. Ko je bila vizitacija l. 1762., te prepovedi še ni bilo, ker je vizitacijski dekret nič ne omenja. Kakor se kaže, se za to prepoved, ko je izšla, niso zmenili. Škof Franc Filip grof Inzaghi je ponovil

prepoved 30. julija 1777. in sicer iz važnih uzrokov (gravibus ex causis), katerih pa v dekretu ne imenuje. Če je še kaj premoženja, naj se pa v cerkvi sv. Nikolaja v Paličju postavi oltar na čast ravno ti devici in mučenici ali pa z ozirom na prostor samo njena podoba. Tako dekret. Važni uzroki, iz katerih je bila cerkev sv. Marjete prepovedana, če smemo sklepati po analogiji, zakaj je bila isti čas prepovedana cerkev sv. Uršule na Soviču, so sledeči: 1.) cerkev je bila predaleč od vasi; 2.) v nevarnosti, da se podere, vsled tega premalo dostojna za najsvetejšo daritev; 3.) ni imela zadosti premoženja, da bi se mogla popraviti in v dostojnem stanju ohraniti.

Zakaj je niso radi opustili, si razlagamo lahko odtod, ker se je bila cela župnija ob času velikanske povodnji okoli l. 1590. zaobljubila, da pojde na Obiskanje Marijino 2. julija vsako leto s procesijo zahvalit se sv. Marjeti, da je povodenj prenehala. Tri leta je baje voda stala po vsi pivški dolini. Ljudstvo ni moglo kar naenkrat opustiti te starodavne pobožnosti in delati zoper obljubo svojih pradedov.

Šele, ko je drugič od škofa prišla prepoved, se je udalo. Po l. 1777. je bila cerkev opuščena. Kar je bilo še kamenja in zidovja, porabili so za novo trnjsko cerkev l. 1895., tako, da sedaj ni več dosti razvalin.

Maše pri sv. Marjeti so se opravljale sledeče dni: na sv. Emerencijane; peto nedeljo po veliki noči, po maši procesija k sv. Miklavžu; ponedeljek po peti nedelji po veliki noči; na Obiskovanje Marijino; v nedeljo po sv. Luku posvečenje cerkve; na sv. Andreja.

Ker so vse cerkve, posvečene sv. Marjeti, stare, je morala biti tudi ta stara. Kakor sodim iz popisa župnika Sajovica in ker se v matrikuli ne imenuje noben stranski

oltar, je morala imeti le en oltar, ki je bil posvečen sv. Marjeti. V župnem arhivu slavinskem se hrani breve papeža Inocenca XI. z dne 16. novembra 1676, s katerim se podeljuje popolni odpustek vsem, ki po prejetih sv. zakramentih obiščejo cerkev sv. Marjete na obletnico njenega posvečenja od prvih večernic do solčnega zahoda praznika in molijo za edinost krščanskih vladarjev, zatrtje krivih ver in povišanje sv. cerkve. Ta privilegij pa je bil podeljen cerkvi samo za 7 let.

3. Cerkev sv. Trojice na Lōnici.

Od Slavine na vzhodno stran nekoliko proti severu zagledaš goro, ki se odlikuje pred drugimi po svoji visokosti, pa tudi po svoji lepoti. Dviguje se 1125 *m* nad morsko gladino in ima golo, le s travo obraslo glavo. Podobna je velikanski seneni kopici ali lōnici, kakor pravijo Pivčani. Zato so ji tudi dali to ime. «Lōnica» je sedaj že pozabljeno ime, ljudstvo ne ve več zanje. Kar so sezidali gori cerkev sv. Trojice, nihče ni rekel več drugače ko «sv. Trojica». Pisali pa so še v 18. stoletju: «ss. Trinitas in monte Lonza» (presv. Trojica na gori Lōnica). Tako n. pr. je pisano v matrikuli iz l. 1742. Sv. Trojica je sedaj najvišja gora v župniji. Javornik, to je tisto gorovje, ki se vleče ob meji župnije od Postojne proti Staremu trgu pri Ložu, je nekdaj tudi z najvišjim svojim vrhom (1266 *m*) spadal pod slavinsko župnijo, a sedaj je ta vrh v postojnski župniji, kar omenjam tukaj, da popravim napako na str. 2.

Pač vneti so morali biti naši pradedje, da so na tako visokih in strmih gorah zidali cerkve. Kdaj so sezidali cerkev sv. Trojice na Lōnici, o tem ni prav nič znanega. Ob Valvazorjevem času v 17. stoletju je gotovo že stala, ker jo imenuje med drugimi cerkvami slavinske

župnije. Imenuje jo tudi župnik de Leo v priznatku o cerkvah slavinske župnije l. 1690. in piše o nji to-le: «Oskrbuje se popolnoma iz same miloščine»¹⁾. Neute-meljena je tedaj govorica ljudstva, da jo je zidal »To-nišev gospod» iz Gradca, Gregor Penko, nekdanj tudi slavinski kooperator, ki je živel od l. 1699. do 1753. Morda jo je on prenovil ali dal kameniti oltar sv. Tro-jice postaviti, pa je od tod nastala tista govorica.

Stala ni prav na vrhu gore, ampak nekoliko nižje (1107 m). Ozirala se je po vsi pivški dolini in gledala daleč tja čez Kras proti morju. Zidana je bila iz do-mačega kamna, kakor pravijo, z Osojnice nad Št. Petrom, kjer se nahaja tak kamen. Ljudstvo še sedaj pripoveduje, s kakšno lahkoto so takrat vozili kamenje gori. Par volov je takrat lažje peljal gori kot pozneje doli, ko so vozili za novo trnjsko cerkev. Še sedaj vedo, da so Lenčajevi voli iz Nemške vasi na goro peljali dolgo stopnico, ki je ločila prednji kor od trojne cerkvene ladje in je sedaj tudi v novi cerkvi sv. Trojice v Trnju.

Cerkev je bila majhna in nizka. Oltar je bil en sam, kamenit, tudi vse tri božje osebe, ki kronajo Marijo, so bile kamenite. Sedaj je ta oltar v župni cerkvi v Slavini stranski oltar na evangelijski strani. Kropilni kamen na stojalu je sedaj tudi v župni cerkvi na moški strani pod korom.

Na gori pri sv. Trojici je bila glasovita božja pot, na katero so romali za praznik sv. Trojice od vseh strani.

V soboto pred sv. Trojico je šel na goro kaplan tednar. Tam je imel večernice ter je izpovedaval. Pre-nočil je na gori; morala je torej biti tam kakšna hiša za prenočišče. Drugo jutro na vse zgodaj pa se je po-dala na goro ostala duhovščina, kolikor jo je moglo

¹⁾ «In monte Lonza Ecc^a ssae Triatis. Haec ex eleemosina in oibus providetur». l. c.

zdoma, da je bila slovesna sv. maša pri sv. Trojici. Popoldne so bile tudi še večernice. Razen na patrocinij je bila od župnije sv. maša pri sv. Trojici še tretjo nedeljo po binkošti kot na obletnico posvečenja cerkve in na sv. Ane dan.

Kako je bila ta božja pot ljudstvu prirasla k srcu, spoznamo lahko od tod, ker še sedanje čase, ko je že zdavnaj cerkev v razvalinah, vsako leto na sv. Trojico romajo ne le domačini, ampak tudi iz tujih župnij. In ko je l. 1855. po Pivki razsajala grozovita kolera, je hotelo ljudstvo zopet zidati cerkev na sv. Trojici. V srcu naroda je oživila želja zopet postaviti hram vsemogočni presveti Trojici, pri kateri so upali najti pomoči zoper strašno morilko. Nabralo se je bilo že precej denarja, vendar se je slednjič ta denar porabil za ustanovo votivnih maš na zaobljubljeni praznik 5. avgusta.

Pri tem se nam nehote vriva vprašanje, kako pa je ljudstvo vendar moglo pustiti, da se je cerkev podrla, če je tako viselo na nji?

Ljudstvo je ni rado zapustilo, a jo je moralo. Kolikor morem sklepati po tem, kar pripovedujejo stari ljudje, so se godile na ti božji poti velike nerodnosti. Ni čuda, ko je gora oddaljena od vasi in pota drže na goro od raznih strani po samoti in grmovju. Kakor nalašč je bilo to za mlade ljudi, ki so se pod pretvezo, da gredo na božjo pot, odtegnili skrbnim očem svojih starišev. in božjo pot izpremenili v vražjo pot. Zaradi takih ali drugačnih nerodnosti je cerkvena oblast hotela zatreti božjo pot in prepovedala vse shode. Poleg tega je tudi svetna oblast imela vmes svoje roke. Kdaj se je cerkev opustila, natančno ne morem povedati. V tistem poročilu o cerkvah slavinske župnije, ki ga je poslal župnik Lorenzutti na šk. ordinariat dne 5. julija 1811.,

nič ne govori o cerkvi sv. Trojice. Tedaj je bila leta 1811. že opuščena. Župnik Janez Cek jo omenja med drugimi cerkvami še l. 1785. Star mož mi je pravil l. 1895., da je slišal svojega očeta praviti, da je župnik Lorenzutti dal prenesti cerkveno opravo od sv. Trojice v župno cerkev. To bi se bilo moralo torej zgoditi med l. 1809. in 1811., ker je Lorenzutti postal župnik l. 1809. l. 1811. pa ne omenja več sv. Trojice. Če pa bi to tudi ne bilo resnično, gotovo je toliko, da je bila cerkev sv. Trojice na Lónici opuščena med leti 1786. do 1811.

Čeravno pa se niso več opravljale sv. maše gori, je moral, kakor pripoveduje ljudstvo, trnjski cerkvenik vsako soboto hoditi luč prižigat, da je gorela v cerkvi. Ščasoma se je naveličal, kajti s Trnja se k sv. Trojici rabi skoraj dve uri. Da bi ne bilo treba več gori hoditi, bi bili radi streho raztrgali, da bi se cerkev prej podrla. Ker pa je bila cerkev krita s škodljami in so žebli zarjaveli, se ni streha dala razkopati. Trnjski gospod, tako pripoveduje ljudstvo, jim je dal na to svet, če se streha ne da drugače razkopati, naj jo pa zažgo. In res so jo zažgali. Ko je ljudstvo videlo, da gori cerkev sv. Trojice, je bilo silo razburjeno. Če bi bili takrat v roke dobili požigalce, bi jih bili vrgli kar v ogenj. Kakor sodim, se je to zgodilo okoli l. 1825. Ljudstvo namreč pripoveduje, da je šel tisti gospod na to nekam v Istro in da je tam znorel (moral je torej biti Dominik Berčič, v Trnju od 1809. do 1825.), požigalci pa da so zgoreli ob požaru v Klenku l. 1834. To ti vsak Pivčan ve povedati in trdi, da je bila to očitna kazen božja. Naj bo, kakor hoče, resnica je, da je bila cerkev zažgana in v mrliški knjigi se bere, da sta dne 15. septembra 1834. zgorela v Klenku h. št. 9 pri Polhu Jakob Bergoč, ki je bil pokopan v Trnju in France Bergoč, ki je bil po-

kopan v Št. Petru. Pripoveduje se tudi še, da so hoteli, naj bi ogenj izkresal stari Martan iz Trnja, pa ni hotel. Ukresal ga je potem Čačetov iz Trnja in pod streho nesel Polhov iz Klenka.

Kamenje in stebrovje od sv. Trojice so l. 1895. speljali za novo cerkev v Trnju. Kmalu ne bo več sledu, kjer je nekdanj stala Pivčanom najbolj priljubljena božja pot sv. Trojice. Le spomin nanjo bo še živel med ljudstvom, in da ta spomin ne zamre, se je posvetila nova kuratna cerkev v Trnju na čast presveti Trojici.

4. Cerkev sv. Primoža in Felicijana nad Rodohovo vasjo.

Nad Rodohovo vasjo na hribu, ki se imenuje sv. Primož, je stala nekdanj cerkev sv. Primoža. Po cerkvi je dobil ime tudi hrib. Prvotno ime hriba ni znano. Zgodovina te cerkve je zavita v debelo, gosto meglo. Znano ni niti, kdaj je bila sezidana, niti kdaj je bila opuščena. Valvasor je nič ne omenja, omenja pa jo župnik de Leo med drugimi cerkvami, o katerih je bil sestavil dohodke in stroške vseh cerkev slavinke župnije l. 1690. Cerkev sv. Primoža in Felicijana imenuje skupno s cerkvijo sv. Lavrencija tako-le: «Ecclesiae s. Laurentii, Primi et Feliciani in villa Rodochova vas» (cerkvi sv. Lavrencija, Primoža in Felicijana v vasi Rodohova vas). Dohodke in stroške računi za obe cerkvi skupno kakor pri cerkvi sv. Nikolaja in sv. Marjete v Paličju ter pri cerkvi sv. Urha in sv. Križa v Selcu. Drugi pisani vir, ki govori o cerkvi sv. Primoža, je matrikula slavinke župnije iz l. 1742. Po ti matrikuli so bile od župnije sv. maše pri sv. Primožu sledeče dni: 20. februarja zaradi svetinj sv. Servula; binkoštni torek procesija, obletnica posvečenja cerkve; na sv. Primoža opasilo, procesija;

na sv. Barnaba procesija iz Selca; 7. avgusta posvečenje oltarja sv. Primoža in Felicijana; na sv. Katarine. Po ti matrikuli je imela en sam oltar, posvečen sv. Primožu in Felicijanu, v njem so bile svetinje sv. Servula. Zvonova, ki sta bila pri sv. Primožu, sta sedaj pri rodohovski cerkvi sv. Lavrencija.

Razvalin cerkve je prav malo še poznati. Kolikor se vidi, je bila cerkev zelo majhna.

Opuščena je bila med l. 1785. in 1811. L. 1785. jo namreč župnik Cek še imenuje, l. 1811. pa župnik Lorenzutti ne več. Opustili so jo najbrž zato, ker ni imela nič premoženja in je niso imeli s čim popravljati in pa ker je bila preveč oddaljena od vasi.

5. Cerkev sv. Urha v Repljah nad Selcem.

Na zahodni strani ne daleč od Selca je stala na griču v Repljah cerkev sv. Urha. Valvasor jo omenja in tudi župnik de Leo l. 1690. Kolikor moremo sklepati po napisu na kamnu, ki je nad vhodom zakristije pri cerkvi sv. Križa v Selcu in je nekdam bil pri vhodu cerkve sv. Urha, je bila sezidana ali vsaj prenovljena l. 1660. Napis se namreč glasi: Haec porta cum campanili facta est ad honorem S. Udalrici Episcopi 1660. (Ta vrata z zvonikom so bila narejena v čast sv. Urha škofa 1660.)

Maše so se od župnije opravljale: na sv. Fabijana in Sebastijana; na Markovo procesijo s pridigo; veliko-nočni ponedeljek procesija cele župnije s pridigo; na sv. Urha opasilo in obletnica posvečenja; na sv. Jakoba; na sv. Roka.

Opuščena je bila ravno takrat ko ona sv. Primoža med l. 1785. in 1811., ker se l. 1785. še imenuje, l. 1811. pa ne več, najbrž iz istih vzrokov, ker je bila oddaljena od vasi, na samoti, v slabem stanju in brez premoženja.

Vso cerkveno opravo so prenesli od sv. Urha k sv. Križu v Selce.

Ljudstvo še govori, da je bila nekdanj v Repljah cerkev, a drugega ne ve povedati.

6. Cerkev sv. Uršule na Soviču nad Postojno.

Na spodnjem griču Soviča nad Postojno poleg takozvane Pristave, kjer je bila do l. 1749. žrebčarija, je stala cerkev sv. Uršule. Imenuje se že l. 1598¹⁾. V matrikuli iz l. 1742. se imenuje: «ecclesia S. Ursulae in Arce» (cerkev sv. Uršule na gradu). Prenovljena je morala biti okoli l. 1659. Takrat je bila namreč ob generalni škofovi vizitaciji posvečena, kakor je razvideti iz iste matrikule. Sv. maše so se opravljale od župnije sledeče dni: na sv. Polone; 8. februarja; 5. aprila zaradi svetinj sv. Zenona; na sv. Servula; v nedeljo po Vnebohodu obletnica posvečenja cerkve; na sv. Uršule opasilo; na sv. Viktorina 8. novembra; na sv. Barbare.

Imela je en sam oltar, kakor se razvidi iz matrikule, ki ne omenja nobenega drugega oltarja, a bi ga gotovo, če bi bil še kateri, ker omenja v vsaki cerkvi vse oltarje.

Cerkev je bila opuščena po 30. juliju 1777. V vizitacijskem dekretu z dne 30. julija 1777. je bilo namreč prepovedano, v nji opravljati službo božjo, «ker je cerkev predaleč od hiš, skoraj v razvalinah, in nima nič premoženja, s katerim bi se popravila ali se znanprej čedna vzdrževala, naj se pa v novi cerkvi sv. Štefana ti slavni zavetnici ljudstva postavi lasten oltar. Ustanovljene maše, ki so bile ustanovljene pri cerkvi sv. Uršule, naj se za-

¹⁾ Hitzinger, Blätter aus Krain 1864 str. 3.

naprej opravljajo na oltarju sv. Uršule v cerkvi sv. Štefana»¹⁾).

Kamenite stebre cerkvenih vrat je kupil pokojni Fabiani ter jih porabil za vhodna vrata pri svoji, sedaj Garzarolijevi hiši, kjer še danes stoje.

7. Cerkev sv. Andreja v Postojni.

Sredi trga v Postojni, kjer je bila pozneje šola, je stala cerkev sv. Andreja že l. 1470²⁾). Kakšna je bila, ni znano. Oltarjev je imela več, vendar ne morem natančno določiti, koliko in katere. Po matrikuli iz l. 1742. je bilo v obeh cerkvah, sv. Andreja in sv. Štefana, devet oltarjev, namreč: 1. sv. Štefana; 2. sv. Andreja; 3. Matere božje; 4. sv. Rešnjega Telesa; 5. sv. Florijana; 6. sv. Katarine; 7. sv. Martina; 8. sv. Frančiška; 9. sv. Nikolaja. Kateri so bili v ti ali drugi cerkvi razen sv. Štefana in sv. Andreja, ne morem nič gotovega reči, vendar pa sodim, da sta bila v cerkvi sv. Andreja, oltar sv. Martina in sv. Nikolaja. Sklepam pa tako: Cerkev sv. Štefana je bila kuratna cerkev, torej so bili oltarji sv. Florijana, sv. Katarine in sv. R. T. kot bratovski oltarji v cerkvi sv. Štefana, oltarja sv. Frančiška in M. B. sta v novi cerkvi sv. Štefana torej sta bila tudi v stari. Sicer pa priznam, da je bil kak bratovski oltar lahko tudi v cerkvi sv. Andreja. Od župnije v Slavini so se

¹⁾ «Ecclesiam Stae Ursulae quoque tamquam procul a domibus in monte sitam, ruinae proximam, et dotis, qua sive ad meliorem statum revocari, sive in posterum pro decore sustineri possit, penitus expertem, ea lege interdicti subijcimus, ut in nova Sti Stephani ecclesia gloriosae huic populi Patronae ad perennem cessae eidem facultatis suae memoriam proprium altare statuatur, in quo fundata ibidem sacra, quatenus fieri potest, servata fundatoris intentione, peragantur».

²⁾ Postojnsko okrajno glavarstvo st. 17.

opravljale sv. maše na oltarju sv. Andreja sledeče dni: vsako mlado nedeljo, na sv. Valentina zaradi relikvij, na sv. Gregorja čevljarska; na sv. Filipa in Jakoba zaradi svetinj sv. Filipa; 2. maja; v nedeljo po vnebohodu posvečenje oltarjev 1659; v nedeljo po sv. Luku obletnica posvečenja cerkve; na sv. Andreja opasilo.

V vizitacijskem dekretu z dne 30. julija 1777. je bilo zapovedano, da se cerkev pobeli od znotraj. Opuščena je bila po Hicingerju l. 1781. Torej je neosnovana trditev v knjigi «Postojnsko okrajno glavarstvo» str. 18, da bi bili porabili kaj od te cerkve za zgradbo nove cerkve sv. Štefana, ki je bila dodelana že l. 1777. (ne 1746! kakor se trdi ravnotam). L. 1777. cerkev sv. Andreja še ni bila opuščena, saj je bilo isto leto še ukazano, da se pobeli.

VIII.

Kapelice in znamenja.

Križev pa tudi zidanih znamenj ali kapelic je v župniji več. Pričajo o pobožnosti in vernosti ljudstva.

Najlepša je gotovo kapelica v Slavini sredi vasi, ki jo je sezidal župnik Prijatelj l. 1905. na čast presv. Srcu Jezusovemu v spomin 50 letnice, kar je Bog rešil slavinsko župnijo strašne kolere. Več o nji najdeš v življenjepisu župnika Prijatelja.

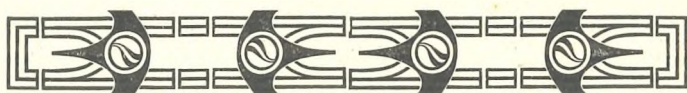
Lepa je tudi kapelica v Selcu, ki so jo sezidali vaščani l. 1904. na čast Lurški M. B. Stoji tik državne ceste pred hišo Deklevovo. K zgradbi so zlasti prispevali mladeniči, ki so darovali, kar so dobili pri selitvi nevest iz domače vasi. Največ zaslug, da se je sezidala, pa ima Ivan Šabec, posestnik in trgovec v Selcu.

Kočanci so postavili novo kapelico v vasi l. 1909. V procesiji so slovesno prenesli krasno podobo Brezmadežne v kapelico dne 18. julija 1909. Blagoslovil jo je župnik Laznik ob asistenci domačega kaplana in kurata iz Št. Petra. Podoba je stala 250 K, kapelica 1600 K.

V Grobiščah je bila tudi l. 1909. sezidana kapelica na čast M. B. Največ sta pripomogla k zgradbi Matevž Vodopivec iz Grobišč h. št. 5 in Jakob Bizjak h. št. 15.

V Matenji vasi je malo znamenje, staro čez 60 let. V njem je podoba Križanega.

IX.

Ustanove.

Poleg mašnih ustanov je v slavinski župniji več do-
brodelnih in drugih ustanov.

1. Mašne ustanove.

Posameznih mašnih ustanov ne kaže naštevati, ker jih je preveč, in ker imena ustanovnikov za zgo-
dovino tako nimajo posebnega pomena. Omenjam le
skupno število mašnih ustanov pri posameznih duhovnijah.

a) V slavinski duhovniji se opravlja na leto 113
ustanovljenih maš. Glavnica znaša 14.293 K 66 vin.,
letne obresti 619 K 65 vin. Župnik opravlja 82 maš
in dobi zanje 306 K 15 vin. Vrhutega uživa dve njivi,
en travnik in en vrt in plačuje zato 9 K 16 vin. Kaplan
opravlja 32 maš in dobi zanje 75 K 20 vin. Ostale
obresti si razdele cerkev, cerkvenik in organist. Reveži
iz Slavine in Koč dobe po Mariji Kalister prvi pone-
deljek v postu 37 K 80 vin.; po župniku Jožefu Jurčiču
14 K in po župniku Hafnerju 5 K 24 vin.

b) V Štivanu je 138 ustanovljenih maš. Glavnica
13.482 K 20 vin., donaša letnih obresti 565 K 20 vin.
Kurat dobi 410 K 61 vin., ostalo pa cerkev in cerkvenik.

c) V Št. Petru je 26 ustanovljenih maš. Glavnica
znaša 2530 K 36 vin., obresti 113 K 88 vin. Kurat

dobi 55 K 80 vin. in uživa en travnik za dve maši, drugo dobita cerkev in cerkvenik.

d) V Trnju je 21 ustanovljenih maš. Glavnice je 1963 K 80 v., obresti 95 K 40 v. Kurat dobi 61 K 95 v., drugo cerkev in cerkvenik.

2. Dobrodelne ustanove.

Ni je menda župnije na Kranjskem, kjer bi bilo toliko dobrodelnih ustanov in pa takih, da bi jih bila deležna cela župnija, kakor v Slavini. V tem oziru je Slavina gotovo prva. Tudi o teh ustanovah povem kratke in suhe podatke.

a) Kalistrova hišna ustanova. Janez Kalister in njegova soproga Marija¹⁾ sta napravila veliko dobrodelno ustanovo za celo župnijo. To ustanovo uživa vsaka hiša slavinske župnije, ki je že stala ob času ustanove. Pozneje sezidane hiše je ne uživajo.

Janez Kalister je umrl 17. decembra 1864. in zapustil 90.000 gld. za hišne posestnike v slavinski župniji tako, da uživajo posestniki iz Slavine obresti od 20.000 gld., ravnotako posestniki iz Koč obresti od 20.000 gld., obresti od 50.000 gld. pa ostali hišni posestniki slavinske župnije. V Slavini dobiva 68 hiš vsako leto po 20 do 21 K, v Kočah 45 hiš po 31 K in nekaj čez. Iz ostalih vasi dobiva 472 hiš po 7 K in nekaj čez.

Marija Kalister je umrla 19. julija 1880. in zapustila 20.000 gld., da se obresti vsako leto enakomerno razdele med hišne posestnike slavinske župnije. Na enega pride 4 K 92 vin. Janeza Kalistra hišna ustanova se razdeli dne 16. maja vsako leto. Ob 10. je sv. maša za ustanovnika. Po ustanovnem pismu so dolžni priti k sv. maši vsi, ki so deležni ustanove. Po maši je raz-

¹⁾ Več o njiu gl. med odličnimi rojaki.

delitev. Ravnotako je pri razdelitvi ustanove Marije Kalistrove meseca septembra.

b) Kalistrova ustanova za reveže. Janez Kalister je zapustil revežem slavinske župnije 40.000 gld., katerih obresti naj se razdelujejo med reveže slavinske župnije po smrti njegove žene posebej za občino Št. Peter in posebej za občino Slavino. Ustanova se je začela razdeljevati l. 1886. Za reveže slavinske občine je sedaj naložene glavnice 29.700 K. Obresti znašajo 1185 K na leto. Podporo jih dobiva po 60 do 65 na leto in sicer po 40, 20 in 10 K. Za reveže šentpeterske občine je glavnice 54.900 K, obresti 2196 K. Število obdarovanih revežev je različno po potrebi. Največ dobe po 40 K, najmanj po 10 K. Podporo določita župana z duhovščino po navodilu, ki ga je potrdila c. kr. deželna vlada dne 14. maja 1896.

c) «Kvaternice» se imenujejo darovi, ki jih dobivajo reveži občine slavinske vsake kvatre po 1 ali 2 K.

Glavnica te ubožne ustanove znaša 4000 K, obresti 180 K. Obresti izroča županstvo slavinsko župniku, ki jih potem razdeli.

d) Ustanova kurata Simona Rupnika¹⁾ za reveže vasi Trnje znaša 22.000 K, obresti 880 K. Vsako leto je obdarovanih okoli 70 Trnjanov.

e) Ustanova župnika Antona Pokorna za neveste ima glavnice 4000 K. Pravico do obresti te ustanove imata vsako leto dve nevesti, ako sta živeli neomadeževano ter ostaneta v župniji. Vsaka dobi po 100³/₄ K. Lepa nagrada za pošteno življenje!

f) O Kalistrovi ustanovi za živinorejce in sadjerejce sem govoril že na drugem mestu.

¹⁾ Gl. kurate trnjske duhovnije.

X.

Dušni pastirji.

Ker je bila slavinska župnija nekdam zelo obširna in težavna, so bili vedno najmanj po trije dušni pastirji v Slavini, namreč župnik in dva duhovna pomočnika ali kooperatorja. Ker sta oba kooperatorja vsako nedeljo maševala pri kakšni podružnici, eden redno v Postojni ali pri drugi podružnici, drugi redno v Št. Petru ali drugi podružnici, je imel župnik navadno še svojega posebnega kaplana, ki je opravljal duhovska opravila, katera mu je izročil župnik in imel doma ob nedeljah in praznikih drugo službo božjo. Plačeval ga je župnik sam iz svojega. V krstni knjigi se je podpisaval «capellanus domesticus» (hišni kaplan), «capellanus parochialis» (župnikov kaplan), «substitutus» (substitut), ali tudi «curatus» (duhovnik v dušnem pastirstvu, kurat). S časom je nastalo več duhovnij ali kuracij v župniji, najprej postojnska, potem šentpeterska, trnjska, štivanska. Duhovniki v teh kuracijah so se imenovali «capellani curati» (kaplani v dušnem pastirstvu), tudi samo kaplani ali samo kurati, novejša časa ekspoziti. V Postojni je kaplan večkrat imel še drugega duhovnika v pomoč, ki se je imenoval manemisarij ali zgodnjik, ker je moral imeti zgodaj, rano mašo. V Rakitniku je bil nekaj časa bene-

ficijat, v Slavini je pa bratovščina M. B. imela nekaj časa svojega kaplana, ki se je imenoval «capellanus Rosarianus» ali tudi «cinctoricus». Kljub temu, da so bili ekspoziti ali kurati na več krajih župnije, sta vendar še ostala vedno po dva duhovna pomočnika, kooperatorja v Slavini. Kooperatorja sta bila postavljena v dušno pastirstvo za celo župnijo in sta opravljala vse oficiature po celi župniji tudi potem, ko so nastale že posamezne kuracije, obdržala sta tudi vse dohodke, ki so jih od nekdanj uživali kooperatorji, torej tudi biro po celi župniji i. dr. Koliko potov sta morala imeti tudi v zimskem času samo že zato, da sta opravljala oficiature, lahko razvidi vsak iz opisov posameznih cerkev, kjer so našteje oficiature. Kooperatorja sta pa morala opravljati tudi oficiature pri sv. Štefanu v Postojni, pri sv. Danijelu v Zalogu in sv. Antonu Pad. v Stari vasi. Teh cerkev nisem opisal, ker spadajo v postojnsko župnijo, in nimam namena opisovati zgodovine postojnske župnije. Oziral sem se na Postojno le toliko, kolikor je bilo neobhodno potrebno. Da se delokrog slavinških dušnih pastirjev bolj natančno spozna, omeniti hočem na tem mestu vendar vsaj tiste dneve, katere so slavinški kooperatorji in župniki opravljali soseskine maše v Postojni, Zalogu in Stari vasi. V Postojni: na sv. Antona pušč.; na sv. Neže; vsak mesec en četrtek na oltarju sv. R. T. za žive in mrtve ude bratovščine; na sv. Brigitte 1. februarja procesija Postojncev zaradi požara; na Svečnico; na Blaževo; 4. februarja posvečenje oltarja sv. Štefana; 5. februarja posvečenje oltarja sv. Katarine; na sv. Doroteje na oltarju sv. R. T. zaradi svetinj; na sv. Polone na oltarju sv. Katarine zaradi svetinj; drugo pepelnično nedeljo; vsako kvatrno nedeljo; na pepelnico, na Oznanjenje M. B.; na sv. Jurija na oltarju sv. Florijana; veliko noč; na

Florijanovo; v nedeljo po sv. Florijanu posvečenje oltarja sv. Florijana; 22. maja na oltarju sv. Katarine; 24. maja na oltarju M. B. in sv. Frančiška zaradi svetinj sv. Servula in na oltarju sv. Štefana; v sredo po Vnebohodu blagoslovljenje polja; 6. nedeljo po veliki noči procesija cele župnije v Postojno; binkoštno soboto; na Binkošti; na sv. Gervazija in Protazija 19. junija; na Obiskovanje M. B.; na sv. Marjete 12. julija; na sv. Jakoba na oltarju sv. Štefana in sv. R. T. zaradi relikvij sv. Krištofa; 3. avgusta; na Marije Snežnice pobožnost bratovščine sv. Florijana; na Veliki Šmaren na oltarju M. B.; na posvečenje oltarja sv. Katarine; nedeljo po sv. Jerneju posvečenje cerkve sv. Štefana; na Mali Šmaren; 4. okt.; na Vse svetnike; na vernih duš dan; na sv. Justa na oltarju sv. Florijana in na oltarju sv. Katarine; 21. novembra; na Katarininu; na sv. Andreja na oltarju sv. Frančiška zaradi svetinj; 8. dec.; na Božič; na sv. Štefana.

V Zalogu: na sv. Emerencijane, vsake kvatre en delavnik; Oznanjenje Marijino; na sv. Filipa* zaradi svetinj; 12. maja; 19. junija na sv. Gervazija in Protazija; 26. junija patrocinijski sv. Danijela s procesijo, na Obiskovanje Marijino; na sv. Ane; v nedeljo po sv. Urhu posvečenje oltarja sv. Ane; najdenje sv. Štefana 3. avg.; na Marije Snežnice; Veliki Šmaren; na Rokovo; na sv. Avgušтина na velikem oltarju; nedeljo po sv. Roku posvečenje cerkve; Mali Šmaren; na sv. Justa na velikem oltarju; 21. novembra; v nedeljo po sv. Martinu; 8. decembra; 24. decembra; na Božič na oltarju sv. Ane zaradi svetinj sv. Anastazije; na sv. Štefana na oltarju sv. Ane zaradi svetinj sv. Štefana.

V Stari vasi: na sv. Antona pušč.; na sv. Fabijana in Sebastijana; ob vsaki mladi luni; na sv. Brigitte 1. februarja; na sv. Jožefa (concursum); na sv. Antona Pad.

opasilo; v nedeljo po sv. Marjeti pobožnost škapulirske bratovščine; nedeljo po Malem Šmarnu posvečenje cerkve.

Omenjam še oficiature, ki so se opravljale v Postojni na oltarjih sv. Martina in sv. Miklavža, o katerih ne vem gotovo, ali sta bila v cerkvi sv. Štefana ali sv. Andreja: 5. februarja na oltarju sv. Miklavža; na sv. Doroteje na oltarju sv. Martina; 1. maja na oltarju sv. Martina zaradi svetinj sv. Filipa; 22. maja na oltarju sv. Martina; 9. julija na oltarju sv. Miklavža; 10. sept. na oltarju sv. Miklavža; na sv. Justa na oltarju sv. Martina zaradi svetinj; na Martinovo na oltarju sv. Martina; Martinovo nedeljo posvečenje oltarja sv. Martina; na Miklavževo.

Kooperatorji so hodili pokopavat k podružnicam, kjer je bilo pokopališče, čeravno so bili že kurati ali ekspoziti tam n. pr. v Št. Peter, Postojno. Šele pod ljubljansko škofijo (l. 1833.) so dobili ekspoziti pravico pokopavati. Slavinski kooperator hodi še dandanes po vseh podružnicah župnije za velikonoč izpovedovat, gotovo je ta navada ali dolžnost ostala od nekdej. Nekaj časa je bil kaplan ali sacelan tudi v prestranski graščini. Časih je bil namesto župnika vikar, ki je opravljal župnikove dolžnosti. Vikar je nekdej pomenjal isto kar danes župnik, časih pa je bil samo namestnik župnikov za nekaj časa, ker je bil župnik ali bolan ali star ali z doma odsoten. Po smrti župnikovi je časih župnijo vladal upravitelj ali administrator. V župnijskih maticah se nahajajo podpisi duhovnikov, ki ne povedo, kaj so bili. Nekateri se nahajajo večkrat po vrsti. Po vsi pravici sklepam od tod, da so bivali tisti čas v Slavini. Bili so ali župnikovi kaplani, ali pa poslani za nekaj časa v pomoč, ker je kak domač duhovnik obolel ali iz drugega uzroka, ki mi ni znan. Nekateri so se podpisavali

samo kot «sacerdos» (duhovnik), bili so ali še brez službe ali v pokoju. Nekateri se nahajajo po enkrat ali malokrat, ki so bili tisti čas drugod v službi. Vse duhovnike, kar sem jih dobil v maticah slavinske župnije ali iz drugih virov, če so bili nekdanj dušni pastirji v Slavini, hočem opisati, kolikor sem mogel dobiti podatkov o njih, pa tudi druge, ki se nahajajo v maticah ali drugih spisih župnega arhiva v Slavini, čeravno so službovali drugod.

Po osem in še več duhovnikov je bilo časih v slavinski župniji. Ob gotovih praznikih v letu so morali vsi kurati priti v Slavino in asistirati pri slovesni maši. Sedaj je že nad 30 let vedno po en sam kooperator v Slavini, vsled pomanjkanja duhovnikov pa tudi službe vseh kuratov niso bile vselej oddane; največkrat je bila štivanska duhovnija brez kurata. Tudi sedaj morajo kurati ob gotovih praznikih prihajati asistirat v župnijsko cerkev. Najlepša slovesnost je na zaobljubljeni praznik 5. avgusta, ko pridejo slavnost povišat tudi drugi duhovniki sosedje.

1. Župniki.

1. V a n d a n, l. 1267. dekan v Slavini¹⁾.

2. O s w a l d, 7. maja 1404. Stojanov sin iz Mengša²⁾.

3. Andrej Vipavski (de Vipaco), pred 25. apr. 1477. vikar v Slavini. Dne 25. aprila 1477. je rečeno o njem, da je bil nekdanj vikar v Slavini, v tržaški škofiji³⁾.

4. Janez Fassy, umrl l. 1502 (ali 1508). Pokopan je v cerkvi. Nagrobna plošča je bila pod korom.

¹⁾ Klun, Archiv II. str. 93.

²⁾ Izvestja muzej. društva 1892. str. 92

³⁾ Izvestja muzej. društva 1891. str. 24.

Ko so l. 1909. napravili nov šamotni tlak v cerkvi, so odstranili to in še druge plošče. Sedaj čakajo na primeren prostor, kjer se bodo napisi lažje ohranili. V cerkvi so hodili po njih, zato so bile nekatere črke že tako izbrisane, da se niso več poznale. Pri nagrobni plošči župnika Janeza Fassyja je smrtna letnica že popolnoma izbrisana; napis se bere le s težavo, oboje nam je ohranil župnik Anton Pokorn, ko se je še dalo brati, vendar pri letnici je bila že takrat zadnja številka toliko oglašena, da se ni več razločilo, ali je «2» ali «8». Kot edina olepšava je na zgornjem delu plošče nekak krog in v njem kelih. Okoli plošče je napis z velikimi črkami, med vsako besedo je dvopičje. Glasi se: Anno Christi 1502. Sacri athletae R. D. Johan. Fassy sacer humus sacra ossa tegit, anima in Deo quiescit. (V letu Kristusa 1502. Posvečena zemlja krije posvečene kosti posvečenega junaka č. g. Janeza Fassyja, duša počiva v Bogu.)

5. L. 1522. župnik neznan po imenu, a znan po žalostni usodi. Bral je ravno pasijon na cvetno nedeljo l. 1522., ko se pridrve Turki v cerkev in ga pred oltarjem umore, ljudi pa ali pomore ali odpeljejo v sužnost¹⁾).

6. Mihael Fassio, 1581—1588. Iz nagrobne plošče, ki je bila tudi pod korom v cerkvi, izvemo, da je bil Mihael Fassio Dalmatinec iz Kotora, župnik v Slavini in Hrenovicah. V kamen je vklesana tudi njegova podoba. Oblečen je v mašni plašč in nosi brado. Napis na plošči je še dobro ohranjen in se lahko bere. Napraviti si je bil dal ta nagrobni spomenik sam. Napis je narejen ob robu plošče na vseh štirih straneh, zgoraj: ANNO DNI 1. 5. 8. 8., na desni strani bralca:

¹⁾ Valvasor IX. str. 52 in XV. str. 421.

DECIMA DIE IVLY OB: R: D: MICH: FASSIO CATAREN; zdolaj: PLE: SLA/INÆ ET; na levi strani: CHRENA/ICÆ SIBI IPSI. F. F. AD PER. REY MEMORI. (V letu Gospoda 1588. Desetega julija je umrl č. g. Mihael Fassio, župnik slavinski in hrenoviški. V večen spomin sam sebi dal napraviti.) L. 1581. je bil gotovo že župnik v Slavini. Kot tak se nahaja v urbarju, ki ga je bil l. 1581. napravil Hans von Edling za svoja posestva¹⁾.

7. Urban Fornasari 1601. Nazadnje je bil okoli 50 let, do svoje smrti župnik v Hrenovicah²⁾.

8. P. Mulik, umrl 1625³⁾.

9. Leonard Mohorič (Mochorizh) l. avg. 1632. do maja 1655. Prej je bil kooperator v Slavini; koliko časa, ni znano, ker ni starejših matic. Zadnjič je v krstni knjigi kot kooperator podpisan 20. marca 1632., prvič kot župnik l. avgusta 1632. Mati Marjeta mu je umrla v Slavini dne 19. novembra 1638. Imel je brata Jerneja. Skoraj vse cerkve slavinske župnije pričajo o njegovi gorečnosti za lepoto hiše božje. Skoraj vse je ali na novo zidal ali popravil in prenovil. Več dobiš pri posameznih cerkvah. Bil je tudi vnet za zveličanje izročenihi mu ovčic. Ustanovil je l. 1637. bratovščino M. B., da bi ljudstvo vnel k lepemu krščanskemu življenju in ohranil svojo čedo v gorečnosti. Kdaj in kje je umrl, mi ni znano. V knjigi «Postojnsko okrajno glavarstvo» str. 26 se bere, da je umrl l. 1654., pa ni res, ker ga v maticah dobimo še maja 1655. V mrliški knjigi slavinski se ne nahaja med mrtvimi, umrl je najbrž drugje.

¹⁾ Urbar je v kapit. arhivu v Ljubljani.

²⁾ «Postojnsko okrajno glavarstvo» str. 26.

³⁾ «Postojnsko okrajno glavarstvo» str. 26.

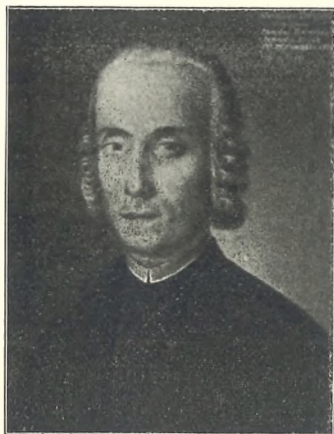
10. Jeremija baron Marenzi l. 1656. V maticah ni podpisan nobenkrat. Najdemo ga le v urbarju sv. Jurija na Počku pri sklepanju cerkvenih računov dne 2. maja 1656., ne prej, ne pozneje nikjer nobenkrat več. Isto leto je bil že arhidijakon tržaškega kapitlja¹⁾.

11. Žiga de Leo Lib. Bar. a Leuenberg (tudi Löwenberg) od 11. avgusta 1658. do 1698. Bil je iz baronske rodbine de Leo, ki je imela grad v Ravnah v košanski župniji in v Novi vasi (Neudorf). Rojen je bil l. 1626. in primeroma še mlad postal župnik v Slavini, kjer je župnikoval celih 40 let. Zadnji dve leti svojega življenja je preživel v pokoju v Slavini, kjer je umrl dne 13. avgusta 1700, star 74 let. Pokopan je bil v cerkvi pred stranskim oltarjem Matere božje (sedaj sv. Trojice) na evangelijski strani «in monumento sacerdotum» (v duhovniškem žerhu). Tudi on je veliko novega naredil pri cerkvah svoje župnije.

12. Janez Pavel Mesar (Messarius) 1698. do 18. julija 1714. Pri njem je živela mati Katarina, že vdova. Umrla je 30. januarja 1708. stara 74 let in bila pokopana v cerkvi «in monumento maiori» (v veliki grobnici). Njen sin, župnik, ni ućakal tolike starosti, čez šest in pol let je šel za njo na oni svet. Umrli je dne 18. julija 1714. Pokopal ga je v cerkvi župnik košanski Janez Krstnik Kristofobui.

13. Ludovik Jožef de Kupfersein (tudi: Kupferschein in Kupfersheim) 1714. do 1736. Bil je kooperator v Brezovici na Krasu l. 1698., župnik v Hrušici v Istri 1706.—1714., iz Hrušice je prišel v Slavino kot župnik. Ustanovil je bratovščino sv. Valentina l. 1725. Kdaj in kje je umrl, ne vem. Že od maja 1735. je imel

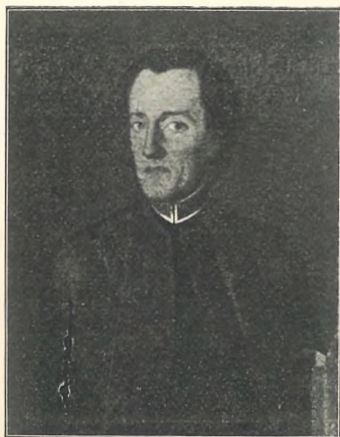
¹⁾ Dr. Kandler, Indicazioni str. 131.

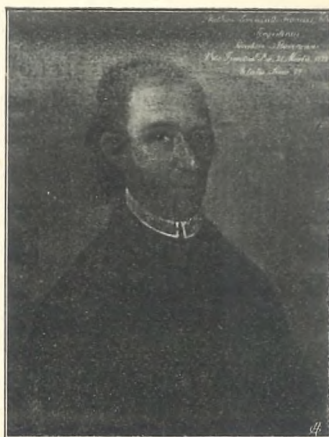
Aleksander Dolcetti.

Filip Fröhlich.

Janez Zech.

Matija Lorenzutti.

vikarja, ki ga je nadomestoval. Zadnjič se nahaja v krstni knjigi 28. avgusta 1736., dobre 14 dni pozneje pa dobimo že novega župnika. V mrliški knjigi slavinski ga ni med mrtvimi.

14. Aleksander Dolcetti 14. sept. 1736. do 3. novembra 1766. V Slavino je prišel že l. 1729. kot hišni kaplan župnikov in je opravljal to službo do l. 1735. Maja istega leta je postal vikar ali namestnik župnikov, 14. septembra 1736. pa se že podpisuje kot župnik. Doma je bil iz Trsta. Malo dni pred smrtjo je postal arhidijakon tržaškega kapitlja v Trstu¹⁾, in se preselil v Trst, kjer je umrl dne 29. novembra 1766. Zadnjič je v slavinski krstni knjigi podpisan 3. novembra 1766. Njegov in vseh naslednjih župnikov portreti se nahajajo v slavinskem župnišču v veliki dvorani.

15. Janez Cek (Zech) od 20. januarja 1767. do 4. aprila 1791. Rojen je bil okoli l. 1728. v župniji Hrušica v Istri. L. 1750. je bil substitut v rojstni župniji.

V Slavino je prišel kot kooperator že januarja 1761. in je služboval kot tak v Slavini, dokler ni bil z dekretom z dne 20. januarja 1767. imenovan za župnika slavinskega. Lotil se je težavnega dela in začel zidati novo župnišče. Založil je za zgradbo vse svoje premoženje in se silno zadolžil. Novo župnišče je bilo dodelano l. 1773. Stavba je velikanska, a zunanosti nima lepe, podobna je od zunaj bolj skladišču ko župnišču. V vizitacijskem dekretu z dne 30. julija 1777. je bilo župniku zapovedano «in virtute sanctae obedientiae» (pod pokorščino), da mora dati tri sobe svoje preprostorne hiše («amplissimae suae domus cubicula») roženvenskemu kaplanu in obema kooperatorjema za pri-

¹⁾ Dr. Kandler, Indicazioni str. 131.

merno plačo (moderato pretio). Če se bodo v teku enega leta branili preseliti v župnišče, bodo prestavljeni. Kaj je boljše, kot da so pod eno streho zaradi hudobnih jezikov? Ali so se kaplani preselili v župnišče ali ne, mi ni znano, prestavljeni niso bili. Kar ljudje pomnijo, so stanovali duhovni pomočniki vedno v cerkveni hiši, ki se imenuje «kaplanija» in stanujejo še vedno ravnotam. Župnik Cek je umrl za jetiko po 106 dni dolgi bolezní dne 4. aprila 1791., star 63 let. Pokopal ga je v cerkvi Jožef Škrl, župnik in prodekan košanski. Nagrobna plošča je pod korom pri levem kropilnem kamnu. Napis v obliki kronograma se glasi:

SISTE VIATOR IOANNI ZECH PAROCHO SLAVINENSI
(podoba keliha) PAVPERIS VIDVÆ PATRI PETITORE.

Q VI: M 4. Ap. OB:

V slovenskem jeziku: Stoj popotnik, ki izprašuješ, kje počiva Janez Cek, župnik slavinski, oče uboge vdove, ki je umrl 4. aprila (1791).

Po Cekovi smrti je več kot eno leto župnija bila brez župnika. Župni upravitelj je bil kooperator Gregor Tomšič. Šlo je za to, kdo naj župnijo odda. Prej jo je vedno oddajal tržaški škof, v tem času vakature pa je prišla pod cesarski patronat, kakor je bilo omenjeno že pri zgodovinskem razvoju župnije.

16. Dr. Filip Fröhlich od 6. avgusta 1792. do 8. junija 1808. Zagledal je luč sveta v Železnikih na Gorenjskem, okoli l. 1743.; postal je doktor modroslovja in bogoslovja ter deloval v dušnem pastirstvu od l. 1769. L. 1780. je dobil nanovo ustanovljeno župnijo sv. Antona v Trstu («paroch. civitatis Theres. Terg.») Z dekretom z dne 16. decembra 1791. je bil imenovan za kanonika tržaškega kapitlja z letno plačo 600 gld. («tertius cano-

nicus simplex»), a je ostal obenem še župnik pri novem sv. Antonu. Po smrti Cekovi je prosil za Slavino, in jo dobil z dekretom z dne 6. avgusta 1792. št. 366. Začel je nabirati denar za nov veliki oltar. Nabral je bil že precej, oltar že naročil, a nagla smrt je vse zmešala, in potem ni bilo ne denarja ne oltarja. Napravil je prvi «status animarum» v Slavini. Umrli je zadet od kapi dne 8. junija 1808., star 65 let. Prejeti je mogel samo še sv. poslednje olje. Pokopal ga je v cerkvi Feliks ab Orlando, župnik in dekan hrenoviški. Na kameniti plošči v cerkvi pod korom zraven Cekove se bere napis: Manibus/Philippi Fröhlich/Carniol. Eisnern/Slavinae parochi/anno aetatis suae LXIV/VI Idus Iunii/

CIOIOCCCVIII

vita functi/amoris ac gratitudinis/sigillum/

Sorores

P. P.

(V spomin Filipa Fröhliche iz Železnikov na Kranjskem, župnika slavinskega, ki je umrl v 64. letu svoje starosti dne 8. junija 1808., kot znak ljubezni in hvaležnosti postaviti dali sestra.)

Ti sestri sta bili: Katarina de Justenberg v Trstu in Marija de Hohkofler v Ljubljani. Podedovali sta po bratu kanoniku-župniku vse premoženje.

17. Matija Lorenzutti od 25. marca 1809. do 23. marca 1822. Rojen v Trstu l. 1750. Služboval je kot kooperator v Tomaju od 1778. do 1780., v Trnovem na Notranjskem od 1780. do 1784. in v Slavini nad 20 let od 1784. do 1805. Iz Slavine je šel za župnika v Postojno, na katero je bil vmeščen dne 24. avgusta 1805. Iz Postojne se je vrnil v Slavino, ko še ni preteklo 5 let, kar jo je bil zapustil kot kooperator;

vrnil se je kot župnik in ostal župnik v Slavini do svoje smrti. Podaljšal je župno cerkev slavinsko in si veliko prizadeval, da bi vsled nagle smrti Fröhlichove cerkev zastran velikega oltarja ne imela izgube. Veliko menda ni dosegel, ker je bil oltar postavljen šele pod njegovim naslednikom. Dopisoval je z vsemi oblastmi samo v laškem jeziku. Do leta 1820. je šlo. Tisto leto so pri kapitanatu v Postojni zahtevali, da mora dopisovati v nemškem jeziku. Na to je župnik odgovoril, da ne zna nemškega, ker za njegovih časov se niso učili nemščine, pri svoji visoki starosti se je ne more začeti učiti, nalašč za to tajnika najemati, pa se ne izplača. Ker je dosedaj vedno dopisaval v laškem jeziku in niso nikdar nič rekli zoper to, prosi jih, da bi še nadalje sprejemali in reševali laške dopise; če pa nikakor ne marajo v laščini, dopisaval jim bode drage volje v latinščini. Skoraj surovo so mu odgovorili, da je dopisovalni (sedaj bi rekli «uradni») jezik nemški, in uradniki se zaradi njega ne bodo učili laščine; njegova stvar je, če ne zna nemškega, da se obrne na take, ki znajo. Smrt ga je rešila kmalu te sitnosti. Srčna vodenica mu je vpihnila življenje dne 23. marca 1822. Ućakal je 72 let. Pokopal ga je Jakob Božić, župnik in dekan hrenoviški. Lorenzutti je prvi župnik, ki je pokopan na novem od njega samega blagoslovljenem pokopališču zunaj vasi. Na nagrobnem kamnu, ki je vzdán v zid na desni strani od križa, je sledeći napis:

Mathiae Lorenzutti Tergestino Parocho Slaviniensi
In Medio hujus Coemeterii Ab Ipso Benedicti Jacenti
Qui Obiit A. H. S. 1822 Aetatis Suae 72 Gratus Nepos
Valentinus Lorenzutti.

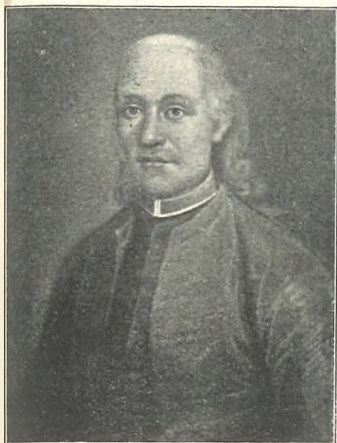
(Matiju Lorenzutti-ju, Tržačanu, župniku slavinskemu, ležećemu v sredi od njega samega blagoslovljenega

pokopališča, ki je umrl v letu 1822. v starosti 72 let, hvaležen nečak Valentin Lorenzutti.)

18. Jakob Božič od 1. januarja 1823. do 3. februarja 1829. Porodil se je okoli l. 1755. Kot navaden duhovnik, še brez službe, je bival pri svojem ujcu Janezu Ceku, župniku v Slavini, po zimi l. 1779. in po novem letu 1780., potem je bil l. 1780. hišni kaplan v Hrušici v Istri. Kod je služboval do l. 1790., ne vem, od l. 1790. do 1810. je bil župnik v Senožečah. Kot glavni dedič po župniku Ceku je imel veliko sitnosti in težav, veliko skrbi in žalosti. Pri zidanju župnišča se je bil Cek zadolžil, dediščina je menda znašala več dolgov nego je bilo zapuščinske vrednosti. Toliko je revež imel prestati zaradi te dediščine, da v nekem pismu na župnika Fröhlicha piše, da bi bilo boljše zanj, da bi bil prej umrl, nego je prevzel to dediščino. Iz Senožeč se je preselil v Hrenovice, kjer je bil župnik in dekan in okrajni šolski nadzornik od 10. oktobra 1810. do 31. decembra 1822. V Slavino je prišel 1. jan. 1823. Veliki oltar v župni cerkvi iz l. 1826. je sad njegovega truda. Ugasnile so mu oči za vselej dne 3. feb. 1829. Zadel ga je mrtvoud, vendar je še prejel sv. zakramente za umirajoče. Star je bil 74 let. Pokopal ga je Jožef Andriani, župnik in dekan v Hrenovicah.

19. Jožef Jurčič od 29. avg. 1830. do 13. apr. 1848. Podatke o sebi je zapisal sam. Rojen je bil v Kastvi dne 19. januarja 1779. Gimnazijo je izvršil v Reki, filozofijo v Gorici, prvi dve leti bogoslovja v Gradcu, zadnji dve leti v Ljubljani, v mašnika posvečen dne 23. aprila 1802. Služboval je kot kooperator v Senožečah od 5. novembra 1802. do 30. junija 1805., ekspozit v Klancu, župnije Dolina pri Trstu, do 20. novembra 1806., ekspozit v Štorji, župnije Povir, do 18. junija 1807.,

kooperator v Hrušici do 25. aprila 1810., v Trnovem na Notranjskem do 6. novembra 1817., kjer je ustanovil šolo in bil nadzornik. Iz Trnovega je šel kot lokalist v Bazovico in deloval tam do 22. julija 1820. Bil je obenem okrajni šolski nadzornik v dolinski dekaniji. Iz

Jakob Božič.

Jožef Jurčič.

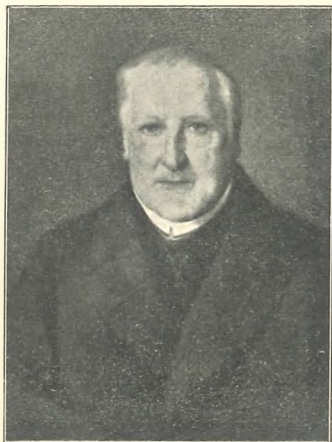
Bazovice je prišel za župnika v Vreme, kjer je ostal do 8. oktobra 1824. Iz Vrem se je preselil kot župnik v Hrušico. V Hrušici je pastiroval do 22. avgusta 1830. Iz Hrušice je prišel v Slavino. Kanonično vmeščen je bil na Slavino dne 29. avgusta 1830. Že drugo leto njegovega pastirovanja v Slavini je slavinska župnija prišla pod ljubljansko škofijo. Knezoškof ljubljanski Anton Alojzij Wolf ga je imenoval za dekana nove postojnske dekanije z dekretom z dne 10. decembra 1832. Bil je tudi okrajni šolski nadzornik. Koder je služboval, je kazal

veliko vnemo za šolo. V Slavini ni bilo nobene šole, ko je on prišel. Ker niso mogli nikjer primerneга prostora dobiti, je prepustil za šolo cerkveno hišo «mežnarijo». Prezidali so jo in odprli v nji zasilno šolo. Po njegovem prizadevanju se je odprla v teh prostorih redna šola l. 1847. Dekanijsko breme je prostovoljno odložil l. 1844. Bil je silno debel. Bolehen se je peljal v Trnovo k zdravniku. Na poti iz Trnovega proti domu ga je zadel mrtvoud. Pripeljali so mrtvega domu dne 13. apr. 1848. Med potjo je prejel še zakrament sv. poslednjega olja. Pokopal ga je Anton Kurz, dekan v Postojni. Starejši ljudje so se ga ob mojem službovanju v Slavini (1894. do 1896.) še vedno spominjali kot blagega gospoda in prijatelja otrok.

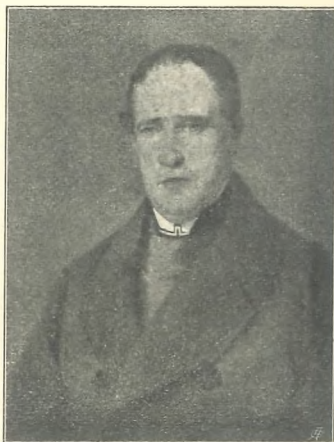
20. Jožef Hafner od l. 1848. do 1856. Rojen v Loki 17. februarja 1793., v mašnika posvečen 22. septembra 1816. Služboval je najprej kot kaplan na Dolih pri Litiji, potem kot subsidiar v Sv. Križu pri Kostanjevici do l. 1821., kaplan v Poljanah l. 1822., v Cerkljah od 1823. do 1826. Leta 1827. ga nahajamo kot deficijenta na Šmarni gori, odkoder je prišel za lokalista v Dražgoše pri Železnikih, iz Dražgoš l. 1836. na Bled in nazadnje v Slavino l. 1848. V Slavini je bival le do l. 1851., potem pa se je umaknil v Škofjo Loko. Poslati so morali upravitelja, ki je obenem opravljal službo kaplana, in še enega subsidijarja. V stalni pokoj je Hafner stopil šele l. 1856. Njegov naslednik mu je moral dajati 300 gld. starega ali 315 gld. novega denarja kot pokojnino. Umrli je v Škofji Loki dne 22. julija 1875. Ker je umrl brez testamenta, sta dobila župna cerkev in ubožni zaklad v Slavini dve tretjini njegove zapuščine.

21. Anton Pokorn od 1856. do 21. avg. 1874. Rojen je bil v Stari Loki 7. junija 1807., v mašnika

posvečen 26. julija 1832. Na prvo službo so ga poslali v Sv. Križ pri Kostanjevici, kjer je bil duhovski pomočnik do l. 1835., potem na Vačah do l. 1838., na Brezovici do l. 1840., v Tržiču do l. 1842., v Šmariju do l. 1844. Isto leto je postal župnik v Krašnji, l. 1849. pa v Senožečah, odkoder je prišel v Slavino. Pod njim je bila

Jožef Hafner.

Anton Pokorn.

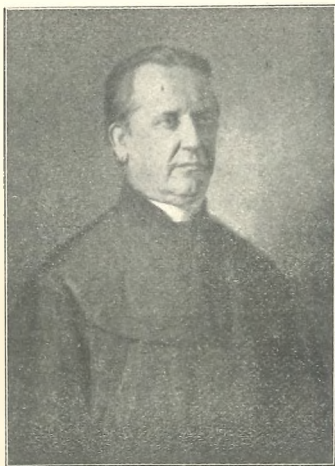
zgrajena nova cerkev v Kočah, v Paličju popravljena in podaljšana, župna cerkev je dobila nove zvonove in nove orgle in še marsikaj drugega se je napravilo po različnih cerkvah. Umrl je dne 21. avgusta 1874., zadet od kapi, ko se je kopal doma v kleti. Živel je prav skromno, da je mogel od svojih dohodkov plačevati 300 gld. pokojnine upokojenemu predniku. Svoje pičlo premoženje je zapustil za ustanovo revnim, poštenim nevestam. V svoji oporoki je določil, naj se vsako leto, kakor hitro bodo obresti njegove zapuščine znašale

100 gld., obdarujeta dve v slavinski župniji rojeni od 20 do 35 let stari nevesti, katerih življenje je brez madeža. V resnici velikega socialnega pomena je za župnijo ta ustanova! Dobra žena je za družino, kar solnce za zemljo, družina pa je temelj človeške družbe; več ko je dobrih družin v župniji, bolj lepo in krščansko življenje je v župniji. Ko bi bil Kalister namesto hišne ustanove napravil kakšnih 10 ustanov za neveste neomadeževanega življenja, recimo po 400 K, bi bila taka ustanova neprecenljive vrednosti za slavinsko župnijo.

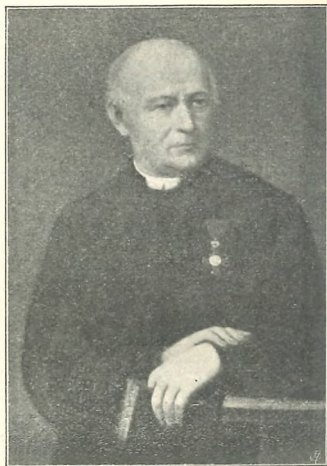
22. Janez Globočnik od l. 1875. do 1877. Porodil se je v Železnikih na Gorenjskem dne 1. maja 1815. in bil v mašnika posvečen dne 5. avgusta 1839. Prva njegova služba je bila v Kovorju. Tu je bil subsidar do l. 1841., potem kaplan v Mošnjah do 1844., na Jesenicah do 1848., subsidar v Blagovici do 1849., kaplan v Stari Loki do 1857. Isto leto dobi župnijo Poljane nad Škofjo Loko. Po več kot 17 letnem pastirovanju v Poljanah pride l. 1875. v Slavino. V Postojni je bil njegov brat Anton, c. kr. okrajni glavar. To ga je vleklo v Slavino, a le malo časa je živel v Slavini. Smrt ga je pograbila že 18. decembra 1877. po prav kratki bolezni. Imel je šen (die wandernde Rose).

23. Janez Sajovic od l. 1878. do 1900. Zibelka mu je potekla na Visokem, župnije šenčurske pri Kranju, dne 6. januarja 1831. Bogoslovske nauke je dovršil l. 1853., a v mašnika posvečen je bil šele 15. januarja 1854., ker prej ni imel kanonične starosti. Na prvi službi v Radovljici je bil samo 40 dni, potem pa je kaplanoval celih 13 let pri sv. Križu pri Litiji do l. 1867. Isto leto dobi župnijo v Mošnjah, kjer je postavil novo gospodarsko poslopje, nove kozolce, popravil kaplanijo, razširil pokopališče, zidal mrtvašnico i. dr.

V njegovem času je božja pot na Brezjah zelo oživela. Iz Mošenj se je župnik Sajovic preselil v Slavino po sv. Juriju l. 1878. Skoraj 22 let je vodil slavinsko župnijo, veliko je storil v čast božjo in bil skrben pastir svojim ovčicam. Zato so ga pa tudi spoštovali in ljubili. Pri cerkvah je napravil veliko novega in mnogo po-

Janez Globočnik.

Janez Sajovic.

pravil; tu omenjam le, da je dal prezbiterij župne cerkve slikati Simonu Ogrinu l. 1888. in napraviti v svetišču lep tlak. L. 1890. je bil imenovan za kn.-šk. duhovnega svetnika, l. 1893. pa ga je odlikoval cesar z zlatim križcem s krono za zasluge. Slavinsko župnijo je nekdanj doletela čast, da je kanonik zanjo prosil in jo dobil (Fröhlich), nekako sto let pozneje pa jo je doletela čast, da je župnik iz Slavine šel za kanonika k stolnici. Župnik Sajovic je postal stolni kanonik v Ljubljani l. 1899., vmeščen je bil dne 28. januarja 1900. in se preselil v

Ljubljano dne 14. marca 1900. Dosegel je še višjo čast, — mitro in pastorage. Sv. Oče ga je z bulo z dne 26. novembra 1906. imenoval za prošta stolne cerkve ljubljanske. Na proštijo je bil kanonično vmeščen dne 26. decembra 1906. Še sedaj kot zlatomašnik je čvrst in delaven. Slavincev ni pozabil, še vedno se zanima za slavinske razmere in rad pride v Slavino posebno, če je treba povišati kakšno cerkveno slavnost.

24. Matija Prijatelj od l. 1900. do 1907. Rojen je bil v Laščah 4. februarja 1846., v mašnika posvečen 31. julija 1869. Služboval je kot Koslerjev beneficijant v Kočevju do l. 1872., potem kot kaplan na Blokah do l. 1884. Tisto leto je dobil župnijo Struge, ki jo je vodil do l. 1900. Iz Strug se je preselil kot župnik v Slavino, ko je bil 24. aprila 1900 kanonično vmeščen. Bil je blag in goreč gospod. Povsod so ga imeli radi. V Slavini je že drugo leto svojega bivanja obolel za vodenico, ki ga je mučila celih 6 let. V ti dolgotrajni bolezni je bil prava podoba potrpežljivega Joba. Ob zaobljubljenem prazniku 5. avgusta 1907 je želel še enkrat zbrati v Slavini svoje bivše sošolce in ožje prijatelje, da bi se poslovil od njih. Izpolnila se mu je vroča želja, prišlo jih je 24. Samo enkrat je potem še maševal in 17. avgusta v velikih bolečinah izdihnil svojo dušo. Dne 19. avgusta 1907 ga je pokopal njegov prednik prošt Sajovic, zadnji govor v slovo pa mu je govoril sošolec, leskovski dekan Fr. Schweiger. Ves čas bolezni so mu izpuščali pod kožo nabrane vode 73 krat. Čeravno vedno bolehen, je storil vendar marsikaj za cerkev, kakor je omenjeno že pri opisu župne cerkve. Trajen spomin pa si je v Slavini postavil s kapelico, katero je dal zidati v čast presv. Srcu Jezusovemu na sredi vasi ob kapelanijskem vrtu. Blagoslovil jo je

knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič 5. avgusta 1905 ob navzočnosti neštete ljudstva. Iz vseh kuracij so prišle procesije Marijinih družb z zastavami, nekatere celo iz sosednih župnij. Kapelica je stala okoli 3000 K, katerih je večino dal iz svojega. Postavil jo je tudi za glavnega dediča v svoji oporoki. Ostalo je nad 1000 K za njeno vzdrževanje in popraviljanje.

Matija Prijatelj.

Jožef Laznik.

Naslednik njegov je:

25. Josip Laznik, 23. aprila 1908 kanonično vmeščen na slavinsko župnijo. Luč sveta je zagledal v Dravljah, v župniji Št. Vid nad Ljubljano dne 10. januarja 1853., v mašnika je bil posvečen dne 27. julija 1878. Na prvo službo so ga poslali v Črmošnjice na Kočevsko, v maju l. 1879. je bil prestavljen v Žužemberk, l. 1880. v Šmarje, l. 1884. na Dobrovo pri Ljubljani, na Vrhniko

pa l. 1887. Iz Vrhlike je šel l. oktobra 1890. kot župni upravitelj v Podlipo, v juliju l. 1891. pa je postal župnik v Polhovem Gradcu, kjer je blagodosno deloval skoraj 17 let. Od tu je prosil za Slavino in jo dobil. Slovesno je nastopil slavinsko župnijo drugo nedeljo po veliki noči, dne 3. maja 1908. Komaj dve leti je v Slavini, pa je že veliko storil za lepoto hiše božje in versko življenje v župniji. Župna cerkev je dobila pod njim lesteneec za 1060 K, baldahin za 800 K, nov šamotni tlak za 1800 K, nove sedeže za 3635 K, železno ograjo pred cerkvijo za 1300 K, svetilko za večno luč za 240 K, skupno je torej v tako kratkem času izdal že 8.835 K v olepšanje župne cerkve. Da bi versko življenje v župniji ohranil in še bolj povzdignil, je vpeljal l. 1909 apostolstvo molitve in dne 4. aprila 1910 tretji red. V prvi vrsti njegova zasluga je tudi to, da je mogla zgodovina slavinske župnije iziti v tako lepi obliki, olepšana s toliko slikami. Ko bi ne bil dal izdatne podpore za klišeje, bi marsikatero sliko ne bilo v knjigi.

2. Kaplani ali duhovski pomočniki.

1. Lenart Mohorič od ? do 20. marca 1632. Glej župnike!

2. Gregor Lukman (Luchaman, Lucman), od 25. decembra 1631. do 6. marca 1637. Ker se krstne matice ne začno prej, je bil morda že pred 25. decembrom 1631. v Slavini, ko je prvič podpisan v krstni knjigi.

3. Matija Poropat (Parapat) od 24. avgusta 1632. do 9. aprila 1634. Kurat v Munah v Istri 2. julija 1637¹⁾. Pisal je matice v laškem jeziku.

¹⁾ Krstna knjiga župnije Hrušica.

4. Matevž Perion od 5. junija 1634. do 29. septembra 1642. V Postojni kaplan 1646.

5. Jožef Skok (Scukelli, Schuk) od 29. junija 1637. do 11. aprila 1639. Oče je bil Gregor, mati Marjeta.

6. Andrej d' Augustini (tudi Agustin) od 28. aprila 1639. do 17. oktobra 1639. Bil je kooperator v Tomaju od 1632. do 1641., pravi «Brevis notitia parochorum, cooperatorum itd.» v arhivu tomajske župnije, kar se mora popraviti v toliko, da je vmes l. 1639. pol leta služboval v Slavini in iz Slavine šel zopet v Tomaj. Neka rodbina Augustini se je nahajala tisti čas v Slavini. Morda je bil gospod Andrej iz te rodbine in torej slavinski rojak. Dne 25. januarja 1654. se nahaja Andrej Augustini v poročni knjigi kot kaplan na Šiler Tabru.

7. Jurij Abrahamič (Abrahamich, tudi Abramich) od 10. novembra 1639. do 3. maja 1652. Pisal je v matici v laškem jeziku. Kaplan v Brezovici na Krasu je bil l. 1666.

8. Marko Babuder od 3. avgusta 1642. do 14. apr. 1647. V Slavino je prišel iz Brezovice, kjer je bil kaplan od l. 1641. Zopet kaplan v Brezovici l. 1660., bil je kaplan tudi v Trnovem.

9. Matija Markovič (Marcouizh) od 29. junija 1647. do 28. decembra 1650. Kaplan v Tomaju 1637. do 1639. Župnik v Hrenovicah 1661. do 1664.

10. Jurij Jurčinovič (Jurzhinovizh) od 20. januarja 1651. do 30. marca 1651. Kaplan v Pregarjih 31. januarja 1656¹⁾. Isto leto je bil kaplan v Brezovici in kaplan v Rodiku. Kaplan v Hrenovicah od 1657. do 1661.

¹⁾ Krstna knjiga župnije Hrušica.

11. Andrej Petelin od 2. julija 1651. do 9. aprila 1652. Kaplan v Tomaju od 1645. do 1651. in zopet od 1672. do 1682.

12. Mihael Abrahamič (Abrahami) od 23. maja 1652. do 1. aprila 1653. Kurat v Postojni od 1655. do 1670. Isto leto je umrl, kakor izvemo iz statusa animarum.

13. Anton Furlanič (Furlanich) od 9. junija 1652. do 15. marca 1656. Bil je Tržačan («Tergestinus» se sam imenuje).

14. Matija Cek (Cech) od 16. novembra 1653. do 16. maja 1658. Kaplan v Brezovici od 9. junija 1652. do 30. aprila 1653. Vikar oziroma župnik v Hrenovicah od 1669. do 1675.

15. Martin Gorjanec, 22. maja 1655. Krstil je samo enkrat kot kaplan. Menda je prišel samo v pomoč od drugod. L. 1657. ga nahajam kot kaplana v Hrenovicah. Morda je bil že prej, a hrenoviške matice se začno šele l. 1657. Iz Hrenovic je prišel v Slavino, kjer je bil kaplan od 16. nov. 1658. do 26. aprila 1669. in zopet od 21. maja 1671. do 14. aprila 1672., zopet v Hrenovicah od 1675. do 1694.

16. Jakob Ambrožič (Ambrosich) od 29. avg. 1655. do 29. aprila 1660. Podpisuje se «pro tempore co-operator», menda torej le začasno v pomoč poslan, ker sta bila že dva druga kooperatorja (Cek in Furlanič). To je bilo ob času, ko ni župnika Mohoriča več v maticah zapisanega, ki je bil torej bolan ali pa je bila župnija izpraznjena. Do prihoda župnika de Leo (1658.) so bili tri leta po trije kaplani. V drugič je bil Ambrožič kaplan v Slavini od 8. maja 1665. do 3. maja 1667. Župnik v Brezovici na Krasu je bil od 1676. do 1694.

17. Vincencij Šuša (Scussa) od 2. aprila 1656. do 25. oktobra 1658. Kaplan v Hrušici od 5. maja 1647. do 10. marca 1653. v Brezovici od 1653. do 1656. Župnik v Brezovici od 1660. do 1666., nazadnje stolni kanonik v Trstu. L. 1694. je bil po Mainatiju še kanonik v Trstu¹⁾. Spisal je zgodovino Trsta: Trieste Chronografico compendiato 1687. do 1695²⁾.

18. Martin Gorjanec, drugič od 16. nov. 1658. do 26. aprila 1669.

19. Tomaž Muha (Mucha) od 12. maja 1660. do 6. aprila 1664.

20. Janez Krstnik Dolenec od 29. aprila 1664. do 18. aprila 1665., kaplan v Hrenovicah od 1667. do 1674.

21. Jakob Ambrožič, drugič od 8. maja 1665. do 3. maja 1667.

22. Jakob Krpan (Corpon, Carpan) od 27. maja 1667. do 5. maja 1670. Kurat v Postojni od 1670. do 19. februarja 1681.

23. Baltazar Hermenigild Neff od 23. maja 1669. do 1. aprila 1681. Doma je bil iz Postojne, očetu je bilo ime Jakob, materi Marina. L. 1665. je bil že duhovnik in je bival v Postojni (po statusu animarum). Kaplan v Tomaju je bil od 1666. do 1669., odkoder je prišel v Slavino. Iz Slavine je šel kot župnik v Hrenovice in vladal to župnijo do l. 1701. Ustanovil je kaplanijo na Studenem, kjer je tudi pokopan. Za ustanovitev studenske kaplanije je zapustil 3000 gld.

24. Jurij Hudnik od 1. junija 1670. do 29. marca 1671. Prišel je iz Brezovice, kjer je bil kaplan od 1668.

¹⁾ Mainati, Memorie IV. str. 18.

²⁾ Dr. Kandler, Indicazioni str. 77.

25. Martin Gorjanec, tretjič od 21. maja 1671. do 14. aprila 1672.

26. Matija Požar (Posar) od 14. maja 1672. do 14. aprila 1676. Rojen okoli l. 1626., kakor sodim v župniji Hrušica v Istri, ker je bil 1. oktobra 1654. za botra v Hrušici, 25. februarja 1655. je pa krstil tam; imel je torej tam sorodnike, ker služboval ni v Hrušici nikoli, da bi iz starega prijateljstva bil za botra ali prišel krstit od drugod. Kaplan v Hrenovicah je bil od l. 1677. do 1680., od 1680. do 1681. ravnotam vikar. Iz Hrenovic se je vrnil v Slavino 22. novembra 1681., in bival tu do 12. maja 1683. kot navaden duhovnik brez službe, menda v pokoju. Zopet ga nahajamo v pokoju v Slavini od 16. junija 1694. do smrti 13. oktobra 1706. Umrl je star 80 let in bil pokopan v župni cerkvi slavinski.

27. Peter Baša (Bascha) od 1. maja 1676. do 15. februarja 1687. Umrl je v Slavini nagle smrti dne 15. februarja 1687. Prejel je samo še sv. poslednje olje. Star je bil 35 let in 5 mesecev, torej je bil rojen septembra 1651. Pokopal ga je v župni cerkvi župnik de Leo.

28. Matija Grinjanec (Grignanez) od 18. julija 1681. do 21. aprila 1683. Prišel je iz Hrenovic, kjer je bil kaplan od 22. maja 1680. Iz Slavine je bil prestavljen v Tomaj, kjer je služboval od 1683. do 1684.

29. Janez Krstnik Mordax (tudi Mordoz) od 3. avgusta 1683. do 3. maja 1686. Bil je kaplan v Tomaju sedem let od 1675. do 1682. Od 28. maja 1691. do 30. marca 1695. zopet v Slavini kot tretji kaplan. Župnik de Leo je moral že biti slaboten, da so mu dali tretjega pomočnika oziroma, da ga je sam dobil in da je bil morda njegov hišni kaplan.

30. Janez Bernard Počkar (Pozchar) od 24. junija 1786. do 13. marca 1693. Kaplan v Tomaju od 1693 do 1694., zopet v Slavini od 14. maja 1698. do 19. junija 1701.

31. Adam Cotič (Zottig) od 13. maja 1687. do 30. junija 1687. Kaplan v Hrušici od 6. junija 1683. do 22. maja 1684.

32. Štefan de Seghina od 20. julija 1682. do 19. januarja 1692. Kaplan v Tomaju od 1692. do 1693., zopet v Slavini od 24. avgusta 1693. do 14. junija 1696., v Brezovici župnik od 1696. do 1698.

33. Janez Krstnik Mordax, drugič od 28. maja 1691. do 30. marca 1695.

34. Anton Bajanchi od 9. avgusta 1692. do 6. julija 1694. Morda iz imenitne tržaške rodbine istega imena.

35. Štefan de Seghina, drugič od 24. avgusta 1693. do 14. junija 1696.

36. Matija Štrenar od 14. maja 1695. do 30. aprila 1698. Rojen v Postojni 20. januarja 1662.; oče Matija, mati Kristina. Hišni kaplan v Slavini od 4. oktobra 1688. do 4. aprila 1690. Kaplan v Jelšanah 1698. do 1699. Kaplan v Slivji, v župniji Brezovica, 21. aprila 1699. Od 20. julija 1699. do 11. avgusta 1700. je večkrat krstil v Slavini in se podpisaval samo «sacerdos» (duhovnik). Bil je ali na dopustu ali začasno poslan v pomoč. Vdrugič kaplan v Slavini od 4. avgusta 1701. do 22. februarja 1702. in tretjič od 15. maja 1706. do 18. julija 1714. Po smrti župnika Mesarja je bil vikar ali administrator, potem se od 1. 1714. nahaja v Slavini kot navaden duhovnik do 1. 1722., menda v pokoju, in nazadnje v Postojni, kjer je tudi umrl dne 8. januarja 1723. Pokopan je v cerkvi sv. Štefana «in

monumento sacerdotum» (v grobnici za duhovnike). Slavinski cerkvi je zapustil hišo, v kateri so potem slavinski kaplani stanovali proti mali najemnini in stanujejo še sedaj. To je sedanja »kaplanija«. Cerkev pa je morala za to preskrbeti vsako leto štiri sv. maše za pokoj njegovi duši. Sedaj opravlja župnik dve, kaplan eno mašo.

37. Janez Krstnik Durante od 28. septembra 1696. do 10. marca 1697. Kaplan v Hrenovicah od 1694. do 1695. in zopet od 1697. do 1707.

38. Primož Felicijan Valenčič (Valenziz) od 29. junija 1697. do 6. aprila 1702. Kaplan v Tomaju od 1695. do 1697., v Brezovici 1705., v Trnovem 1710., v Jelšanah od 1712. do 1715.

39. Matija Štrenar, drugič od 4. avgusta 1701. do 22. februarja 1702.

40. Janez Krstnik de Marchi od 14. maja 1702. do 29. marca 1712.

41. Luka Morel (tudi Morelli) od 29. maja 1702. do 6. novembra 1703. V Slavini je že krstil 3. marca 1690. V Hrušici vicevikar od 22. junija 1692. do 30. aprila 1693., kaplan v Brezovici 1697., v Hrenovicah od 1699. do 1701. Iz Slavine je šel l. 1703. kot prvi ekspozit novoustanovljene kuracije na Studeno, hrenoviške župnije, kjer je tudi umrl l. 1731. Pokopan je v cerkvi.

42. Janez Peter Moligoj (Moligoj) od 2. decembra 1703. do 19. aprila 1706. Prišel je iz Senožeč, kjer je služboval kot kooperator od l. 1701. L. 1701. je bil kaplan v Slivji, župnije Brezovica, preden je prišel v Senožeče.

43. Matija Štrenar, tretjič od 15. maja 1706. do 18. julija 1714.

44. Ambrož Hieronim Mesterl od 25. decembra 1712. do 8. marca 1713. Njegov oče, plemeniti gospod (Nobilis Dominus) iz pliberške župnije na Koroškem, Ambrož Mesterl, je bil poročen v Postojni 12. februarja 1673. z Ano Katarino, hčerjo Martina Schwenk (Svench) iz Postojne. Najbrž je bil sin Ambrož rojen v Postojni. Duhovnik je bil gotovo že 3. marca 1704., ker ga nahajamo kot takega v krstni knjigi postojnski za botra. Vikar v Brezovici l. 1711. Od januarja do marca 1714. je bil župni upravitelj v Hrenovicah, drugič kooperator v Slavini od 1. julija 1714. do 11. februarja 1715. in tretjič od 5. julija 1719. do 23. januarja 1725. Od tod se je preselil v Postojno, kjer je pomagal v pastirstvu staremu onemoglemu kuratu. Umrli je v Postojni 20. maja 1743., star 66 let, previden. Pokopal ga je trnovski župnik Jurij Leopold Škrinar v cerkvi sv. Štefana.

45. Janez Milharčič od 4. maja 1713. do 23. marca 1719. Rojen ali pravzaprav krščen je bil 27. decembra 1683. Doma je bil iz Rakitnika, slavinke župnije. Očetu je bilo ime Pavel, materi Marina. Bila sta premožna in sta malega Janeza lahko dala v šolo. Preden je izvršil vse nauke, mu je umrl oče. Ordiniran je bil na patrimonium (na očetovo dediščino). V župnijskem arhivu slavinem je prepis dokumenta z dne 3. marca 1706., v katerem mati Marina in starejši sin Blaž pred pričami ordinandu Janezu izročata malin na Pivki s petimi kolesi kot dediščino po očetu. Ta malin, Pavlezov malin, je stal pri sedanjem mostu čez Pivko, pod viaduktom pri Prestranku. Sedaj ga ni več, le mlinski kamen na pol iz zemlje moleč naznanja, kaj je nekdaj tukaj stalo. V prejšnjih stoletjih opažamo, da so duhovniki skoraj navadno duše pasli v svojem domačem

kraju. Tako tudi naš gospod Janez. Bil je kaplan v Slavini dvakrat, prvič od 4. maja 1713. do 23. marca 1719., vdrugič od 5. novembra 1720. do 1. aprila 1731. Od 1708. do 1711. je bil kaplan v Jelšanah od 1711. do 1712. pa vikar ali substitut župnikov ravnotam. Primeroma še mlad, komaj 48 let star, se je umaknil l. 1731. na dom v Rakitnik. Ljudstvo oddaljeno od župne cerkve se mu je smililo, pa je opravljal božjo službo v Št. Ivanu za vasi Matenjo vas, Rakitnik, Grobišče. Od 1731. do 1741. je bil starešina ali ključar cerkve sv. Ivana. Po njegovem prizadevanju je štivanska cerkev l. 1739. dobila lep veliki oltar iz marmorja. L. 1747. pa je sezidal cerkvico Marijine Zaroke v Rakitniku na svoje stroške. V svoji oporoki z dne 23. maja 1755. je štivanski cerkvi zapustil dva svoja vinograda «Prelok» in «Najernič» v Gočah, da plačuje vsak teden zanj eno sv. mašo v Rakitniku in še 300 dukatov po vrhu, pa mora tudi cerkvico v Rakitniku z vsem preskrbljevati. Umrli je l. 1757. in bil pokopan v kapeli v Rakitniku. Do l. 1757. ga namreč dobimo v maticah in urbarjih, potem pa nič več ne. Dneva smrti ni mogoče povedati, ker je dotična mrliška knjiga zgorela.

46. Ambrož Hieronim Mesterl, drugič od 1. julija 1714. do 11. januarja 1715.

47. Janez Dekleva od 22. junija 1715. do 17. aprila 1719. Kaplan v Trnovem 1707. Oktobra 1719. se je podpisal za substituta. V Št. Petru kurat od 1721. do 1728. Ljudje so mu prostovoljno dajali plačo kaplana, ker kuracija še ni bila stalno ustanovljena.

48. Janez Jožef Praiz od 29. aprila 1719. do 1. novembra 1720. Kaplan v Hrenovicah od 1721. do 1725.

49. Ambrož Hieronim Mesterl, tretjič od 5. julija 1719. do 23. januarja 1725.

50. Janez Milharčič, drugič od 5. novembra 1720. do 1. aprila 1731.

51. Jožef Augustin Pikel (Piechel) od 3. septembra 1725. do 25. februarja 1735. Pri njem je bivala Felicita, «filia perillustris Domini Petri Piechel Tergestina» (hči veleslavnega gospoda Petra Pikel, Tržačanka), ki je umrla 29. septembra 1735., stara 44 let. Najbrž je bila to njegova sestra. Umrl je v Slavini 25. feb. 1735., star okoli 42 let. Pokopal ga je v župni cerkvi Franc Garzarolli, zagorski kaplan.

52. Gregor Penko od 1731. do 1735. Rojen v Gradcu, slavinske župnije, dne 23. novembra 1699., Tonišev. V mašnika posvečen l. 1723. Služboval je skoraj samo v svoji rojstni župniji. Najprej je bil hišni kaplan od 1723. do 1728., potem kaplan v Št. Petru 1728. do 1731, kaplan v Slavini 1731. do 1735. Le od 1735. do 1736. je bil drugje; kje, mi ni znano. Vdrugič kaplan v Slavini od 1736. do 1743., potem pa je bival v Slavini kot navaden duhovnik do svoje smrti l. 1755. Zadnja leta je bil ključar župne cerkve. O njem pripoveduje ljudstvo še sedaj, da je sezidal tri cerkve, namreč v rojstni vasi in na gori Lonica cerkev sv. Trojice, za tretjo ne vedo. Omenil sem že pri dotičnih cerkvah, koliko je resnice na ti govorici.

53. Janez Krstnik Lončarič (Lonzariz) od 26. aprila 1735. do 30. marca 1736. Doma je bil iz Postojne, kakor je razvidno iz krstne knjige 29. novembra 1731. Kurat v Št. Petru od 1731. do 1735., kaplan v Hrenovicah od 1737. do 1741.

54. Jožef Kramar (Cramer) od 16. maja 1735. do 27. marca 1740. Kaplan v Hrenovicah 1734., sub-

stitut na Premu 1735. Umrli je po kratki bolezni dne 27. marca 1740., star 31 let, previden. Pokopal ga je župnik Dolcetti v župni cerkvi slavinski.

55. Gregor Penko, drugič od 1736. do 1743.

56. Anton d'Abramsperg od 12. junija 1740. do 1742. Iz Slavine je šel kot kaplan v Trnovo. Leta 1759. ga najdemo kot substituta v Tomaju. Tam se imenuje exparochus in Kostel (bivši župnik v Kostelu). Rožnivenški kaplan v Hrušici l. 1761.

57. Anton Kastelec (Castellez) 18. junija 1742. do pomladi 1747. Do jeseni 1747. kooperator v Hrenovicah, potem zopet v Slavini do 14. aprila 1749. Župnik v Brezovici od 1757. do 1784.

58. Andrej Repič (Repiz) od 25. julija 1743. do 1744. Kaplan v Hrenovicah od 1744. do 1749., v Tomaju od 1749. do 1751.

59. Andrej Semen (Sömen) od 8. novembra 1744. do 1749. Doma je bil iz Železnikov, stari stric pokojnega dr. Semenca, bogoslovnega profesorja v Ljubljani, rojen okoli l. 1715. V Slavino je prišel iz Hrenovic, kjer je bil kaplan od 1742. do 1744. L. 1748. je bil imenovan za vikarja v Zagorju in l. januarja 1749. že kanonično investiran¹⁾. Preden je službo nastopil, mu je podelil tržaški škof grof Petazzi, ker mu je bil zelo naklonjen, dne 29. aprila 1749. hrenoviško župnijo. Vladal jo je celih 42 let, do l. 1791. L. 1784. je postal dekan «foraneus». L. 1788. je bila iz tržaške in goriške škofije na novo ustanovljena škofija gradiška, tedaj so bile tudi dekanije drugače razdeljene. Dekanat hrenoviški, ki je poprej bil samo «foraneus», je postal «circularis». Semen, ki je kmalu na to oslepel, teh dolžnosti ni opravljal, ampak košanski župnik Jožef

¹⁾ Dandanašnji nič ne investirajo, ker ni župnija.

Škrl. Umrl je 7. julija 1791., star 76 let. Za hrenoviško župnijo si je pridobil neminljivih zaslug. Ustanovil je službo zgodnjika s 4000 gld., napravil v župni cerkvi vse tri oltarje iz marmorja; veliki je bil prej v frančiškanski cerkvi v Ljubljani¹⁾.

60. Jožef Ajtič, od pomladi do jeseni l. 1747. Rojen je bil v Hrašah, župnije hrenoviške. Kaplan v Jelšanah 1742. do 1746., v Hrenovicah 1746. do 1747., odkoder je prišel v Slavino. Dne 1. oktobra 1755. je krstil v Postojni ter se podpisal «vicarius parochialis Vippaci», bil je torej župnikov namestnik, menda hišni kaplan v Vipavi. L. 1759. ga dobimo pri sv. Ivanu v Matenji vasi, od l. 1760. do 1766. pa je bival v Slavini brez službe, 29. marca 1767. se je podpisal substitut kurata v Postojni. Beneficijat M. B. v Rakitniku od 1767. do 1780., kaplan na Ubeljskem od 1781. do 1785., 5. januarja 1787. je poročal v Slavini, podpisal se brez pristavka, potem ne najdem več sledu o njem.

61. Anton Kastelec, drugič od jeseni 1747. do 14. aprila 1749.

62. Jurij Debevec (Debelz) od 2. maja 1749. do 1758. Vikar v Zagorju od 1758. do 1767., župnik v Senožečah od 1767. do 1775.

63. Jakob Poljanec (Pollanz) od 15. maja 1749. do 2. marca 1755. Kaplan v Rodiku 1747., kaplan v Hrenovicah od 1747. do 1749. Umrl je kot slavinski kaplan v Postojni dne 2. marca 1755. Pokopan je v cerkvi sv. Štefana.

64. Andrej Kavčič (Kautschitz) od 8. aprila 1755. do 1761. V Hrenovicah je služboval od 1753. do 1754. in bil obenem organist. Iz Slavine je šel l. 1761. kot

¹⁾ Njegov življenjepis je natančneje popisan v kroniki hrenoviške župnije.

kaplan v Klanec, župnije Dolina pri Trstu. Dne 19. januarja 1780. je krstil v Slavini z dovoljenjem župnikovim, pa ni zapisal, kaj je bil.

65. Anton Rozman (Rosmon) od 18. novembra 1758. do 1759. Prišel je iz Št. Petra, kjer je bil kaplan od l. 1755.

66. Gregor Hodnik (Hodnich) od 1759. do 1760.

67. Matija Dekleva od 19. maja 1760. do 1763. Kaplan v Hrenovicah od 1759. do 1760.; iz Slavine je šel nazaj v Hrenovice in služboval tam od 1763. do 1764.; iz Hrenovic se je vrnil zopet v Slavino, kjer je bil kaplan že drugič od 1764. do 1765., župnik v Hrušici od 1773. do 1781. Iz škofove okrožnice z dne 21. aprila 1777. izvemo, da je postal ravnotam dekan »ruralis«, iz okrožnice z dne 31. marca 1781. pa, da je dobil župnijo Dolino pri Trstu, ki je obenem postala sedež novega dekanata po zatirtem dekanatu v Hrušici.

68. Janez Cek od 1761. do 1767. Glej župnike!

69. Karol Emanuel Lenz od 1763. do 1764. Kaplan na Ubeljskem 1760., potem v Hrenovicah rožniviški kaplan do jeseni 1761., nato kaplan ravnotam do 1763., v Trnovem od 1764. do 1766., zopet v Hrenovicah od 1766. do 1768., v Tomaju 1768. do 1769., v Brezovici od 1769. do 1771., drugič v Slavini od 1771. do 1775. in drugič v Tomaju od 1777. do 1778.

70. Matija Dekleva, drugič od 1764. do 1765.

71. Anton Fajdiga od 4. junija 1765. do 24. maja 1767. Iz Slavine je šel 1767. za vikarja v Zagorje. L. 1792. in 1793. je bival v Postojni. Podpisaval se je exvikar zagorski. Potem kaplan v Orehku.

72. Vincenc Tomšič (Tombsich) od 22. maja 1767. do 1771. Kaplan v Brezovici 1751., hišni kaplan

v Trnovem 1752., kaplan v Vremah 1766., rožnivenški kaplan v Hrenovicah 1771., kjer je bil tudi kooperator.

73. Jakob Žafran (Scheffran, Soffran) od 19. maja 1767. do 1768. Rojen v Petelinah, slavinske župnije, dne 11. julija 1723., v mašnika posvečen na naslov patrimonija 1746¹⁾. Po zimi 1746. in v začetku l. 1747. je bil dva meseca kot namestnik kooperatorjev v Slavini ali vicekooperator. Kaplan v Rodiku in kooperator v Brezovici 1747. Kooperator v Tomaju 1747. do 1749., v Hrenovicah 1749. do 1751. in zopet 1757. do 1759., kaplan v Matenji vasi 1760. do 1765., kooperator v Jelšanah 1765. do 1767. kaplan v Ospu 1767., tretjič kooperator v Hrenovicah 1768. do 1772., hišni kaplan v Slavini 1772. do 1773. Kurat na Studenem od 1773. do pomladi 1788., od koder je šel kot penzionist v Planino. Vse svoje študije je dovršil v Ljubljani. Bil je zmožen, a vsled starosti je opešal, in ni bil več za dušno pastirstvo. Bil je samotarec in ni nikomur delal nadlege. Kje in kdaj je umrl, mi ni znano, v mrliški knjigi planinski se ne nahaja.

74. Simon Bergoč (Bergozh) od 15. maja 1768. do 1771. V Hrenovicah rožnivenški kaplan l. 1755. le nekaj mesecev, hišni kaplan v Slavini 1757. do 1759. in l. 1759. le nekaj mesecev v Hrenovicah, rožnivenški kaplan v Hrenovicah 1765. do 1768. že drugič, kaplan v Vremah 1771., v Senožečah 1772. in zopet 1779. do 1782., marijanski kaplan v Slavini 1782. do 1783. Bergoč je bil kaplan v Št. Petru od 1751. do 1755. pa nikdar ni podpisano njegovo krstno ime, vendar kakor iz vseh okoliščin sodim, je bil Simon.

¹⁾ Pokorn, Šematizem 1788. str. 140.

75. Karl Emanuel Lenz, drugič od 10. maja 1771. do 21. aprila 1775.

76. Gregor Tomšič (Thombschitz) od 11. maja 1771. do 1773. Kaplan v Vremah 1768. do 1771., v Hrenovicah 1774. do 1775., drugič v Slavini 18. maja 1775. do 1797. Po smrti župnika Ceka 1791. je bil župni upravitelj v Slavini do 7. junija 1792. Dne 16. julija 1792. je dobil od škofijstva pohvalno pismo, iz katerega izvedemo, da je 26 let v dušnem pastirstvu vneto in ne-utrudljivo deloval, torej je bil v mašnika posvečen okoli l. 1766. Dne 16. septembra 1793. je bil imenovan za administratorja in spiritualibus vikarijata Postojna. Župnik v Vremah od 25. julija 1795. do 1804.

77. Filip Ustija (Ustia) od 10. julija 1773. do 1783. Kaplan v Vremah 1750. do 1754., v Tomaju od 1754. do 1757., zopet v Vremah 1758. in 1763. ter 1771. do 1772.

78. Gregor Tomšič, drugič od 1775. do 1795.

79. Tomaž Ronzelli od 20. novembra 1783. do 20. aprila 1784. Kaplan v Hrenovicah 1761. do 1762., v Jelšanah 1763. do 1765., v Brezovici 1765., hišni kaplan v Hrušici 1766., kaplan v Tomaju 1771. do 1775., v drugič v Hrenovicah 1775. do 1777., marijanski kaplan v Slavini 1777. do 1778., tretjič kaplan v Hrenovicah 1778. do 1782.

80. Matija Lorenzutti od 29. julija 1784. do 1805. Glej župnike!

81. Anton Currente (tudi Janez Anton Currente), Koprčan (Justinopolitanus), od 1795. do 1807. Hišni kaplan v Hrenovicah od 1773. do 1776., v Slavini od 1776. do 1777., v Tomaju 1777., Marijanski kaplan v Slavini 1780. do 1781., kaplan v Jelšanah 1781., v

Vremah 1782. do 1785. Iz Slavine je šel l. 1807. kot kurat v Lokvo, kjer ga nahajamo še l. 1821.

82. Marko Krajnc od 6. oktobra 1805. do pomladi 1807. Kaplan v Vremah l. 1800. do 1805. Proti koncu l. 1807. do maja 1808. zopet v Slavini, kooperator v Trnovem 1809. in zopet 1820., v Brezovici 1822., lokalni kaplan v Golaču že l. 1832., kjer je tudi umrl 27. novembra 1835.

83. Anton Terkuč (Terkutsch) od 2. februarja 1807. do 1809. Po smrti župnika Fröhlicha 1808. župni upravitelj. Zgodnjik v Hrenovicah 1804. do 1805.

84. Jožef Juh od 7. avgusta 1807. do konca l. 1808. Prišel je iz Košane, kjer je bil prej kaplan. V Hrušici kaplan 1810., ekspozit v Harijah še 1831., vikar v Podgrajah 1831.

85. Marko Krajnc, drugič od 1807. do 1808.

86. Jakob Černe (Tscherne) od 9. maja 1808. do 1810. Rojen v Tomaju 21. aprila 1780. Župnik v Senožečah 1816. do 1823., potem župnik na Opčinah, nazadnje stolni kanonik v Trstu, kjer je umrl 21. decembra 1858.

87. Jožef Gulič (Gullig, Gullitsch) od septembra 1809. do 1812. Rojen okoli l. 1785. Kaplan v Hrušici 1812. Župnik v Rodiku že 1825., če ne prej, obenem dekan dekanije Dolina. Župnik in dekan v Dolini od 1835. do svoje smrti dne 27. aprila 1846.

88. Jožef Petkovšek (Petcosig) od novembra 1810. do maja 1812. Rojen okoli l. 1779. Drugič kaplan v Slavini eno leto od junija 1813. do junija 1814., v Repentabru 1815., v Brezovici 1818.

89. Jožef Tomšič od 1812. do junija 1813. V mašnika posvečen l. 1809. Bil je ekspozit v Postenjah in

Suhoriji, v Škocijanu 1820. do 1835., potem je živel v pokoju do 1. maja 1844.

90. Franc Fabiani od junija 1812. do 1814. Doma iz Št. Petra pri Gorici. Kaplan v Senožečah od 1805. do 1806., hišni kaplan v Slavini 1806. do 1807., kaplan v Tomaju 1811. do 1812. Služboval je še v Postojni, Vremah 1824. do 1826., Košani, nazadnje pa je bil lokalni kaplan v Bazovici 1831. do 4. maja 1839.

91. Jožef Petkovšek, drugič od 1813. do 1814.

92. Kristijan Sirk od 15. maja 1814. do 1815. Ekspozit v sv. Križu pri Trstu gotovo že 1825. Tam je tudi umrl 17. novembra 1847.

93. Janez Andrej Lavrič (Lauritsch) od 12. junija 1814. do 15. maja 1815.

94. Tomaž Karis od 4. junija 1815. do pomladi 1823. Ekspozit v Lipici gotovo že 1831., umrl je ravnotam 23. avgusta 1839.

95. Jurij Macaroli (Mazzaroli) od 4. junija 1815. do maja 1818. Rojen v sv. Križu, tomajske župnije 16. aprila 1782., v mašnika posvečen 20. marca 1811. Kaplan v Hrenovicah 1818. do 1820., drugič v Slavini od 1820. do pomladi 1824., potem v Tomaju do 20. marca 1825. Iz Tomaja je šel kot kaplan v Trst k staremu sv. Antonu. Nazadnje je živel v pokoju v Trstu, l. 1867. še.

96. Jurij Marceglia od 7. oktobra 1818. do pomladi 1820. Kooperator v Jelšanah 1799. do 1807., v Hrenovicah 1820. do 1822.

97. Jurij Macaroli, drugič od 1820. do 1824.

98. Anton Bunz od 26. junija 1823. do avgusta 1824. Rodom iz Škrbine. Hišni kaplan v Hrenovicah 1789, kaplan v Tomaju 1794. do 1816. Nazadnje je bil ekspozit v Skopem pri Tomaju.

99. Matija Demšar od 8. maja 1824. do pomladi 1825. Doma iz Poljan nad Škofjo Loko. Manemisarij v Trnovem 1821. do 1822. Kaplan v Hrušici 1825., kaplan v Tomaju od 6. julija 1827. do decembra 1828., ekspozit v Orehku do 1831., ekspozit v Proseku od 1831. do 1839., potem ekspozit v Bazovici, kjer je stopil v pokoj, živel v pokoju v Bazovici, na Opčinah, nazadnje v senjski škofiji, umrl 1856.

100. Janez Vinidolac od 2. maja 1825. do pomladi 1830. Rojen v Pičnu 16. decembra 1799., v mašnika posvečen 21. septembra 1823. Kaplan v Senožečah od 1824. do 1825. Ljudje niso pomnili, da bi bil v Slavini kedaj en sam kaplan, kakor je bil Vinidolac. Tiste čase je bilo v tržaški škofiji silno pomanjkanje zlasti slovenskih duhovnikov. Brez drugega kaplana je slavinska župnija ostala samo eno leto. Po smrti župnika Božiča je bil Vinidolac župni upravitelj. Iz Slavine je šel kot kaplan v Dolino, a že 1832. ga nahajamo kot dekana v Keršanu, kjer je živel še 40 let in umrl kot dekan ravnotam 8. decembra 1872.

101. Štefan Tavčar od 30. oktobra 1826. do pomladi 1828. Zgodnjik v Senožečah 1815. do 1817., kaplan v Knežaku 1831.

102. Ludovik Kranjec (Cragnez) od 7. maja 1828. do 1831. Kaplan v Hrušici 1826. do 1827. Umrl je kot župnik v Kringi 16. junija 1838., kamor se je bil preselil iz Slavine.

103. Janez Kavčič od pomladi 1830. do pomladi 1831. Zgodnjik in kaplan v Senožečah 1812. do 1818. Kurat na Ubeljskem 1818. Iz Slavine je šel l. 1831. kot ekspozit v Ricmanje.

104. Gašper Čapek (Zhapek) od maja do avgusta 1831. Kaplan v Senožečah od 1827. do 1828.

Čapek je bil zadnji kaplan, ki ga je poslal v Slavino tržaški škof. Potem je bila Slavina pod ljubljansko škofijo in duhovnike v Slavino so pošiljali ljubljanski škofje. Župniki so ostali na svojem mestu tudi potem, ko so bile njih župnije izločene iz tržaške škofije in podrejene ljubljanski, drugim duhovnikom je bilo dano na prosto voljo, da ostanejo ali v ljubljanski ali tržaški škofiji, nekaj kuratov je ostalo v ljubljanski škofiji, kaplani pa so šli nazaj v tržaško. Na sv. Petra 1831. je trnovski in postojnski dekanat dejanjsko stopil pod ljubljansko škofijo. O Čapeku ne vem, kaj je bilo z njim, v šematizmu tržaške škofije l. 1832. ga ni najti, v ljubljanskem pa tudi ne.

105. Janez Tomšič od 26. junija 1831. do 24. februarja 1834. On je bil prvi duhovnik, ki ga je poslal ljubljanski škof v Slavino. Rojen je bil na Vrhniki 26. januarja 1803., v mašnika posvečen 26. avgusta 1828. Kaplan v Selcih na prvi službi, iz Selc je prišel v Slavino, iz Slavine pa je šel 1834. kot ekspozit na Studeno. Ko je l. 1840. Studeno postalo samostojna župnija, je postal ravnotam župnik, kjer je umrl 17. aprila 1850.

106. Franc Močnik od 2. oktobra 1831. do 23. aprila 1837. Rojen v Idriji 22. septembra 1803., v mašnika posvečen 20. avgusta 1830. Kaplan v Preserjih do 1831. Iz Slavine je šel kot ekspozit v Matenjo vas, kjer je služboval do l. 1843. Kurat pri Novi štifti do 1844., lokalist pri sv. Gregorju do 1854., potem župnik v Spodnji Idriji do svoje smrti l. junija 1867.

107. Simon Šink (Schink) od 26. februarja 1834. do 23. avgusta 1837. Rojen v Loki 8. oktobra 1802., mašnik 19. julija 1831. Zgodnjik v Hrenovicah 1831. do 1833., kooperator v Spodnji Idriji do 1834., potem v Slavini do 1837., ekspozit pri sv. Mihaelu v Ndanje selu do 1848., kooperator v Komendi do 1850., potem vikar in katehet

v Krškem. Zadnjih osem let svojega življenja je preživel v pokoju v Krškem in umrl tam 12. junija 1867.

108. Andrej Zajec (Sajiz) od 27. aprila do 4. novembra 1837. Rojen v Sodražici 26. oktobra 1802., v mašnika posvečen 29. avgusta 1829. Kaplan v Mozelju na Kočevskem 1829. do 1831., v Kočevju do 1833., ekspozit v Knežaku župnije trnovske do 1837. Ko je bil Knežak l. 1837. povzdignjen v župnijo, je bil prepremeščen v Slavino kot kooperator, a še isto leto iz Slavine v Stari trg pri Ložu, kjer je služboval do l. 1839. in se preselil potem kot vikar na Dobovec. L. 1846. ga nahajamo v začasnem pokoju pri sv. Križu pri Litiji. L. 1848., če ne že prej, postane župnik pri Veliki Dolini in se od tam preseli na boljši svet dne 12. junija 1874.

109. Anton Mlakar od 24. avgusta 1837. do 18. junija 1843. Zibelka mu je potekla na Brdu dne 15. januarja 1806., v mašnika je bil posvečen 20. septembra 1831. Na prvi službi v Vipavi do 1834., kaplan v Šmartnem pri Kranju do 1837., potem v Slavini do 1843.. vikar v Zagorju do 1873., župnik v Mirni peči do 1878., kanonik v Novem mestu do smrti. Izdihnil je svoje blago dušo dne 30. decembra 1880. Slovel je kot homeopat, zlasti pa je postal imeniten po svojem zdravlilu zoper kačji pik. V «Novicah» je bral o zdravilni moči Astre montane, pa jo je iskal in našel, saj je je na Pivki dosti po gorah. Napravil je iz nje tinkturo in v več kot 300 slučajih rešil z njo od gada pičene ljudi. Nekateri pravijo, da to ni prava Astra montana, ampak Inula Helenium.

110. Jožef Nachtigall od 8. novembra 1837. do 18. junija 1843. Rojen v Ljubljani 22. septembra 1809., mašnik postal 26. julija 1832.; kaplan v Kočevju

do 1834., v Planini do 1837., v Slavini do 1843, v Št. Juriju pri Kranju do 1847., vikar v Črnem vrhu nad Idrijo do sv. Jurija 1857., župnik na Dobrovi do smrti 2. novembra 1860. Po njegovem prizadevanju je dobrowska božja pot dobila zopet odpustke, kakršne je imela nekdanj, pa so bili že pozabljeni.

111. Janez Pivk od 19. junija 1843. do 3. oktobra 1850. Rojen v Idriji 7. septembra 1811., mašnik postal v tretjem letu bogoslovja 3. avgusta 1836. Subsidiarij v Kovorju od 18. aprila do 30. oktobra 1838. po krstni knjigi kovorski, kooperator v Loškem potoku do 1843., v Slavini do 1850., ekspozit v Begunjah do 1858., kooperator v Starem trgu pri Ložu do 1862., v Veliki Dolini do 1863., kurat in beneficiat v Tomišlju do 1864., župni upravitelj v Zavracu do 1884. Zapustil je ta svet v Zavracu dne 24. novembra 1884.

112. Ignacij Mrak od 19. junija 1843. do 24. aprila 1845. Luč sveta je zagledal v Hotavljah blizu Poljan na Gorenjskem dne 16. oktobra 1810., v mašnika je bil posvečen 13. avgusta 1837. Ker je bilo tiste čase veliko duhovnikov v ljubljanski škofiji, niso mogli vsi takoj dobiti službe. Marsikateri je čakal po eno ali še več let, preden so ga poslali kam v službo. Tudi Mrak ni bil precej nastavljen v dušnem pastirstvu. Najprej je bil učitelj (informator) pri baronu Pirquet-u de Cerenatico v mestu Legnago pri Veroni do 1839. Vikarja ali hišnega kaplana dekanovega v Ribnici ga najahamo 1840. Iz Ribnice je prišel kot kaplan v Slavino l. 1843., kjer ni ostal dve leti. Slišal je o Baragu in Pircu, kako v Ameriki nevernikom prižigata luč sv. vere, pa je začelo tudi njega gnati v daljno Ameriko. Koncem meseca oktobra 1845. je že v detroaški škofiji pri misijonarju Francetu Pircu, ki je bival med Otawa

Indijanci v krivem drevesu. (L' Arbre-croche). Indijanskega jezika se je bil naučil iz Pirčevih spisov. L. 1847. mu je škof Lefevre v oskrbovanje izročil misijone v Lakroa, Milletovnu, Kastor Islandu in Momestiju s 600 dušami. Ko je Baraga l. 1853. postal škof na novoustanovljene škofije amizonianske v Zgornjem Mičiganskem, je prišel tudi Mrakov misijon pod njegovo škofijo. Na lastno željo je bil Mrak iz Lakroa, «kjer je 9 let misijonarske dolžnosti vestno izpolnjeval», kakor pravi Baraga sam, l. 1855. premeščen v Grande Traverse, kjer še ni stalno prebival noben misijonar. Bilo je nekaj Indijancev, nekaj še nevernikov, pa tudi veliko tujih naseljencev, tudi nekaj Čehov. Tu se je začel učiti češkega jezika. Dne 16. junija 1855. je šel na svoj novi misijon, ki je bil zelo težaven. To je bilo dobro, da je bil zdrav in trden. Obiskovati je moral odtod še 11 drugih bolj oddaljenih krajev. V začetku septembra 1860. je prišel kot generalvikar Baragov, zagorel ko Indijanec, na Kranjsko, da bi pridobil kaj duhovnikov in drugih pomočnikov za silno revni misijon škofa Baraga. Dne 15. novembra je bil že zopet na svojem misijonu. Po smrti Baragovi je Mrak postal njegov naslednik. Dne 7. februarja 1869. ga je v Cincinnati J. B. Purcell posvetil v škofa, asistiral sta škofa iz Detroit-a in Milwaukee-ja. Gredoč na občni cerkveni zbor vatikanski je prišel drugič v staro domovino oktobra 1869., kjer se je mudil nekaj tednov. Kakor je pripovedoval, njegova škofija takrat ni imela nikakih dohodkov, podpirale so jo misijonske družbe. L. 1878. se je odpovedal škofiji, a tudi potem še ni počival. Prevzel je v začetku župnijo Negaunee, pozneje misijon med Indijanci v Eagle Townu, zadnja leta pa je bil hišni duhovnik v bolnici sv. Marije v Marquettu. Zaspal je v Gospodu dne 2. ja-

nuarja 1901 star nad 90 let. Njegov oče je umrl že 4. marca 1879., star 94 let.

113. Janez Pečar od 5. maja 1845. do 1. oktobra 1849. Rojen v Kranjski gori 8. junija 1809., v mašnika posvečen 27. julija 1834. Kaplan v Črnem vrhu do 1836., v Rovtah do 1840., subsidiarij v Preski do 1842., kaplan v Žireh do 1845., v Slavini do 1849., ekspozit pri sv. Mihaelu v Nadanjem selu do 1854., potem kaplan v Colu in Vrhpolju. Iz Vrhpolja je šel v pokoj v Podstenje l. 1881., leto kasneje v Hmelnik pri Mirni peči, l. 1883. v Veliki Gaber pri Št. Vidu, kjer je umrl 18. januarja 1889.

114. Martin Jerala od januarja 1850. do 27. marca 1852. Rojen v Železnikih 5. novembra 1818., v mašnika posvečen v tretjem letu bogoslovja 6. avg. 1842. Zgodnjik v Hrenovicah od 1843. do 1845., kooperator v Logatcu do 1850., potem v Slavini. Po odhodu župnika Hafnerja iz Slavine, je bil imenovan za župnega upravitelja slavinske župnije. V cvetu mladosti je umrl za vročinsko boleznijo v Slavini dne 27. marca 1852. Šel je v večnost celih 25. let pred svojim očetom Petrom, ki je umrl 29. decembra 1877. v Železnikih, ko je služil cerkvi blizu tričetrstoletja, najprej v otroških letih kot zvonivec in mašni strežnik, potem kot cerkvenik 52 let.

115. France Sporn od 17. novembra 1850. do 3. junija 1859. Rojen v Vodica 19. novembra 1800., posvečen 29. avgusta 1826.; kaplan v bohinjski Srednji vasi, v Zagorju ob Savi 1829., v Velesovem 1833., kuratni beneficiat v Hrastju šenčurske župnije 1835., kaplan v Trnovem 1846., odkoder je prišel v Slavino 1850. Iz Slavine se je preselil 1859. kot ekspozit v Nadanje selo, kjer je zapustil svet 11. decembra 1870. Sporn je

zasadil tista dva kostanja pred stopnicami, ki drže od kaplanije proti cerkvi.

116. Leopold Albrecht od 15. maja 1852. do 15. decembra 1856. Rojen v Idriji 30. oktobra 1820., v mašnika posvečen 30. julija 1844. Subsidiar v Semiču od 1844. do 1846., kaplan v Črmošnjicah do 1848., pri sv. Duhu do 1850., v Postojni do 1852. Iz Postojne je prišel po Jeralovi smrti kot župni upravitelj v Slavino, odtod 1856. kot ekspozit v Trnje, iz Trnja 1864. kot župnik na Studenec. L. 1867. je dobil župnijo Dob, kjer je umrl 9. decembra 1889.

117. Jožef Partl 1856. do 1864. Rojen v Škocijanu pri Dobravi na Dolenjskem 1. decembra 1805., mašnik 2. avgusta 1835. Subsidiar na Brezovici od adventa 1835. do Svečnice 1836., subsidiar v Št. Vidu nad Ljubljano do 1837., kaplan v Mošnjah do 1838., zopet subsidiar v Št. Vidu nad Ljubljano do 1839., kaplan v Sodražici do 1840., v Križah pri Trziču do 1843., na Igu do 1852., v Škocijanu pri Turjaku do 1853., kuratni beneficiat v Tomišlju do 1856., odkoder je prišel v Slavino. Iz Slavine je dobil dekret za Harije l. 1863., pa ni šel. L. 1864. šele je zapustil Slavino in se preselil kot župni upravitelj na Češnjice. Umrl je na gori karmelske M. B. na Češnjicah 19. julija 1865., pri Mariji, ki jo je tolikrat opeval v Zgodnji Danici. Z afrikanskim misijonarjem Knobleharjem sta si prijateljsko dopisovala. Tudi on je bil že namenjen v Afriko in bi bil moral iti z Jeranom l. 1853., pa ni šel zaradi bolehnosti.

118. Simon Rupnik od junija 1859. do 21. februarja 1863. Rojen v Črnem vrhu 27. oktobra 1819., v mašnika posvečen 2. avgusta 1846. Zgodnjik v Trnovem 1846. do 1849., kaplan na Trati do 1850., v Sostrem do 1853., v Laščah do 1854., v Logatcu do 1857., v

Zagorju ob Savi do 1859., v Slavini do 1863. Iz Slavine je šel v začasni pokoj v Postojno, l. 1864. postane ekspozit v Trnju, kjer je umrl dne 7. maja 1870. Zapuščil je precej premoženja, ker je bil dobil terno. Trnjani imajo iz njegove zapuščine ubožno ustanovo, ki donaša letnih obresti K 800.

119. Janez Erjavec od 17. februarja 1863. do 6. oktobra 1873. Rojen v Višnji gori 1. avgusta 1827., mašnik 31. julija 1853. Kaplan na Vinici 1853. do 1854., v Radovljici do pomladi 1856., na Jesenicah od pomladi do jeseni 1856., v Cerkljah na Dolenjskem do 1857., v Mirni peči do 1858., v Dobrniču do 1863., kjer je bil zadnje leto zaradi bolehnosti v začasnem pokoju. V Slavino je prišel l. 1863. in odšel l. 1873. v Kropo kot župni upravitelj. V Kropi je bil le nekaj mesecev, odkoder se je preselil v stalni pokoj v Kranj. V Kranju je živel do smrti, ki ga je poklicala na oni svet 24. januarja 1891.

120. Leopold Gorenjec od 1871. do 18. julija 1873. Rojen 12. novembra 1840. v Podgorici pri Št. Rupertu na Dolenjskem, v mašnika posvečen 30. julija 1865. Kooperator v Koprivniku na Kočevskem od 1865. do oktobra 1868., v Št. Lovrencu na Temenici do 1871., v Slavini do 1873, v Št. Juriju pod Kumom do 12. junija 1876., župnik v Adlešičah do 19. februarja 1886., ko ga je smrt rešila dolgotrajne in hude bolezni. V Slavini je slovel kot dober govornik, slovenskemu svetu pa je znan kot pisatelj pod imenom «Podgoričan». Iz vseh slovanskih jezikov je na slovenski jezik preložil nešteto spisov.

121. Janez Skvarča od jeseni 1873. do sv. Jurija 1884. Rojen v Št. Joštu nad Polhovim gradcem 11. maja 1845., v mašnika posvečen 29. julija 1870. Kaplan v

Dragi na Kočevskem 1870. do 1871., na Igu do 1873. V Slavini je služboval nad 10 let. On ni imel v Slavini nobenega tovariša, poprej sta bila vedno po dva kaplana v Slavini, le Erjavec je bil nekaj let sam, od Skvarčevih časov pa do danes sta bila samo enkrat še prav kratek čas dva kaplana v Slavini 1902. Skvarča se je iz Slavine l. 1884. preselil v Budanje na Vipavskem kot samostojen kaplan. Ko je bila kaplanija povzdignjena v župnijo, je postal ravnotam župnik l. 1893. Zidal je novo cerkev in bil l. 1899. imenovan za kn.-šk. duhovnega svetnika. L. 1905. je stopil v stalni pokoj. Umrli je v Ljubljani v Leonišču dne 28. novembra 1906.

122. Janez Podboj od 1. maja do 10. julija 1884. Rojen v Ribnici 17. oktobra 1848., iz znane Cenetove rodbine, v mašnika posvečen 30. julija 1872. Kaplan v Vipavi od 1872. do 1874., v Logatcu do 1876., v Št. Vidu na Dolenjskem do 1884., v Slavini dobra dva meseca, ekspozit v Št. Petru slavinske župnije od 10. julija 1884. do 1888., župnik v Planini do l. 1902., v Toplicah na Dolenjskem do l. 1909. Kn.-šk. duhovni svetnik je postal l. 1903. Zaradi bolehnosti je stopil v pokoj l. 1909., a umrl že 6. februarja 1910. v Kandiji pri Novem mestu. Znan je bil kot vnet narodnjak in humorist in tudi kot pisatelj. Naznanilo v dnevnik «Slovenec» o bližnji svoji smrti je sam spisal in poslal. Pokopan je v Ribnici.

123. Jakob Strupi od 10. maja 1884. do jeseni 1889. Rojen v Čirčičah pri Kranju 28. aprila 1850., posvečen 21. julija 1874. Kaplan v Poljanah 1874. do 1878., v Št. Lovrencu na Temenici do 1880., v Trnovem na Notranjskem do 1883., v Radečah do 1884., v Slavini do 1889., beneficiat v Goričici pri Domžalah do 1903., župnik v Šmartnem pod Šmarno goro od 14. septembra 1903. do smrti 6. avgusta 1905.

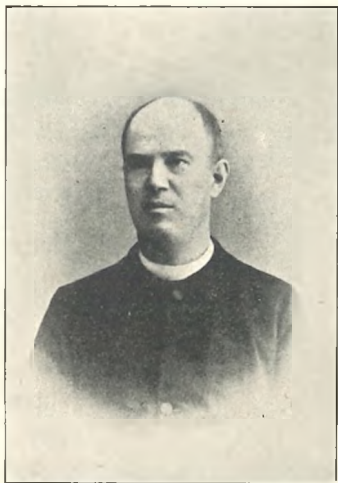
124. Valentin Lavtar jeseni 1889. komaj dober teden. Rojen v Železnikih 9. februarja 1849., v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja 27. julija 1873. Služboval je kot kaplan v Prečini, Višnji gori, Moravčah in na Dobrovi, preden je prišel v Slavino. Iz Slavine se čez malo dni že preseli kot ekspozit v Trnje, kjer ne ostane niti eno leto; 20. avgusta 1890. je odšel v Kropo kot beneficiat in umrl tam 7. novembra 1892.

125. Janez Možina od 1889. do 1891. Rojen v Spodnji Idriji 17. avgusta 1858., posvečen po tretjem letu bogoslovja 7. julija 1883. Kaplan v Starem trgu pri Ložu 1884. do 1888., v Hrenovicah do 1889., v Slavini do 1891., ekspozit v Harijah do pomladi 1893., župnik v Rovtah nad Logatcem do 1907., v Senožečah od 3. septembra 1907. do 9. junija 1908., ko je bil kanonično vmeščen na župnijo Podlipa.

126. Janez Lesar od 1891. do 18. septembra 1894. Rojen 24. julija 1861. v Jurjevici pri Ribnici, v mašnika posvečen 21. julija 1886. po tretjem letu bogoslovja. Kaplan v Dobropoljah 1887. do 1888., v Trnovem na Notranjskem do 1891., v Slavini do 1894., župni upravitelj v Pečah nekaj mesecev, še isto leto župnik ravnotam. L. 1905. je dobil župnijo Šmartno pod Šmarno goro. Kanonično je bil vmeščen na to župnijo 4. oktobra 1905. in deluje tam še vedno.

127. Janez Zabukovec od 21. septembra 1894. do 16. septembra 1896. Rojen v Ložu, v predmestju h. št. 9, dne 14. maja 1868., v mašnika posvečen dne 23. julija 1891. Kaplan v Metliki od 10. septembra 1891. do 15. januarja 1894., v Sv. Križu pri Kostanjevici do 18. septembra 1894. V Slavino je prišel 21. septembra 1894. Zaradi bolehnosti je prosil za drugo službo in bil dekretiran za Naklo. V Naklem ne bi bil mogel

imeti pri sebi matere, ker je v kaplaniji stanoval organist, pa je prosil za primernejše mesto. Uničili so dekret za Naklo in mu poslali dekret za Podbrezje. V Podbrezje je prišel kot kaplan dne 16. septembra 1896. Ostal je tam dobro leto in se preselil kot župnik v Zgornji Tuhinj

Janez Zabukovec.

dne [25. nov. 1897., ko je bil na župnijo kano-
nično vmeščen dne
23. novembra 1897. V
Zgornjem Tuhinju je
pastiroval nad pet let
in l. 1903. prosil za iz-
praznjeno župnijo Je-
senice na Gorenjskem.
To župnijo je poprej
vedno oddajal ljub-
ljanski škof, sedaj pa
si je prisvajala to pra-
vico c. kr. deželna vlada
kot zastopnica verskega
zaklada, češ, da tiste
župnije, katerih do-

hodki ne znašajo polovico kongrue po postavi iz l. 1874. oddaja verski zaklad, ako jih je prej podeljeval škof. Ravno takrat se je pa začela graditi bohinjska železnica, ki je bila zmerjena tudi čez zemljišča župne nadarbine na Jesenicah. Pričakovati je bilo, da bo odškodnina za ta zemljišča znesla toliko, da bodo dohodki župne nadarbine potem znašali več kot polovico kongrue, torej nad 700 K, in bo zadeva urejena v kratkem času. Župnija Jesenice je bila obljubljena Zabukovcu, vendar pa mu ni bila še podeljena. Kn.-šk. ordinariat je hotel počakati, koliko odškodnine bo železnica dala za razlaščenja

zemljišča, da ne bi župnije oddala c. kr. deželna vlada, ampak škof. Vprašal je župnika Zabukovca v Zg. Tuhinju, če gre za ta kratki čas, dokler se zadeva ne uredi, tudi kot župni upravitelj na Jesenice. Zabukovec je bil zadovoljen. Resigniral je na župnijo Zg. Tuhinj in nastopil službo župnega upravitelja na Jesenicah dne 12. marca 1903. Oktobra meseca istega leta je bila določena odškodnina za razlaščena župnijska zemljišča, ki pa ni bila tako velika, da bi dohodki župne nadarbine znašali nad polovico kongrue. Tedaj je kn.-šk. ordinariat kompetenco za župnijo Jesenice poslal c. kr. deželni vladi z obvestilom, da misli za župnika imenovati Zabukovca. Vlada je pa sama prezentirala Zabukovca za župnijo Jesenice. Dne 3. novembra 1903. je bil Zabukovec kanonično vmeščen na župnijo Jesenice, katero je v burnih časih ob gradbi karavanškega predora in bohinjske železnice ter ob hudih političnih bojih vodil nad šest let. Dne 12. maja 1907. je bil imenovan za kn.-šk. duhovnega svetnika. L. 1909. je prosil za župnijo Križe pri Tržiču, katero je tudi dobil. Kanonično vmeščen na župnijo Križe je bil 1. julija 1909. Tu je pripravil za tisk zgodovino slavinske župnije. V Zg. Tuhinju pa je bil že spisal knjigo »Pouk zaročencem in zakonskim«, ki je izšla l. 1907. v drugi izdaji.

128. Ludovik Schiffrer od 17. septembra 1896 do maja 1899. Rojen v Ljubljani 14. julija 1866., v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja 21. julija 1889. Kaplan v Borovnici od 1890. do 1894., v Naklem do 1896., v Slavini do maja 1899., v začasnem pokoju v Ljubljani do 1902., ko je dobil župnijo Žalino, kjer je še vedno župnik.

129. Janez Mihelčič od 1899. do pomladi 1902. Rojen v Semiču 4. oktobra 1872., v mašnika posvečen

23. julija 1896. V Zatičini 1896. do 1899. kaplan in zadnji čas župni upravitelj, v Slavini kaplan do 1902., v Železnikih do 1906., župni upravitelj v Zaplani do 30. aprila 1908. in potem ravnotam župnik do današnjega dne.

130. Alojzij Jarec od pomladi 1902. do 1904. Rojen v Ajdovcu 4. julija 1870., mašnik 25. julija 1895. po tretjem letu bogoslovja. Kaplan v Metliki 1896. do 1899., v Gorjah do 1900., v Železnikih poldrugo leto do pomladi 1902., v Slavini nekaj časa drugi kaplan, a kmalu sam do 1904. Župnik v Hotedršici od 2. avgusta 1904. do danes.

131. Alojzij Wester od 1904. do 1. septembra 1910. Rojen 6. maja 1873. v Zagoricah pri blejskem jezeru, v mašnika posvečen 22. julija 1899. Kaplan v Selcih od 1899. do 1901., v Zagorju ob Savi do 1904., potem v Slavini, kjer je bil od 17. avgusta 1907. do 23. aprila 1908. tudi upravitelj župnije. L. 1910. je odšel kot župnik v Grahovo.

132. Friderik Rodič od 1. septembra 1910. dalje. Rojen v Št. Juriju pod Kumom 13. julija 1884., v mašnika posvečen 15. julija 1907. Preden je prišel v Slavino, je kaplanoval v Horjulu, Cerkljah na Gorenjskem in nazadnje v Semiču.

3. Hišni kaplani župnikovi, subsidiarji.

1. Matija Štrenar 1688. do 1690. Glej kooperatorje!

2. Janez Krstnik Mordax 1691. do 1695. Glej kooperatorje!

3. Filip Mersnik 1709. do 1712.

4. Janez Krstnik Tomšič od 11. januarja 1713. do 25. decembra 1713. Rožnivenski kaplan v

Trnovem 1714., kaplan v Jelšanah 1718. do 1723., substitut v Postojni 1723. do 1725., kaplan v Vremah 1725. do 1731.

5. Štefan Kamnik (Camnich) od 7. februarja 1714. do 15. junija 1714.

6. Gregor Penko od 23. decembra 1723. do 12. junija 1728. Glej kooperatorje!

7. Aleksander Dolcetti od 11. maja 1729. do 22. maja 1735. Glej župnike!

8. Jožef Premrov (Premru) od 7. oktobra 1737. do 20. februarja 1739.

9. Janez Andrej Passera od junija do decembra 1739. Kooperator v Brezovici 1743., v Hrenovicah 1745. kot navaden duhovnik, kaplan v Rodiku 1761.

10. Franc Sičič (Sichich tudi Sichi) od 15. oktobra 1740. do 22. aprila 1742. Kooperator v Jelšanah 1748. do 1751., zopet v Slavini hišni kaplan 1751. do 1756., kaplan v Št. Petru 1763. do 1769.

11. Adam Morelli od 20. oktobra 1748. do 31. marca 1749. Kaplan v Hrenovicah 1745.

12. Janez Cebokin (Zebochin) od 26. avgusta 1749. do 1. julija 1751.

13. Franc Sičič, drugič od 17. julija 1751. do 15. avgusta 1756.

14. Simon Bergoč od 30. marca 1757. do 1759. Glej kooperatorje!

15. Anton Zuppardi od 6. oktobra 1760. do 28. oktobra 1761.

16. Andrej Cerglenaz od 28. septembra 1762. do 18. decembra 1763. Kaplan v Harijah 11. decembra 1766. po krstni knjigi slavinski.

17. Janez Gábrenja (Gabrigna) od 23. decembra 1763. do 22. aprila 1765. Ekspozit v Ricmanjih več kot 50 let, l. 1821. še vedno tam.

18. Matevž Samec od 12. junija 1765. do 13. julija 1767.

19. Miha Uršič (Ursich) od 4. avgusta 1767. do 13. junija 1768. Kaplan v Vremah 1758. do 1762., v Štivanu 1768. do 1773. Umrli je v Postojni 19. aprila 1774., star 50 let.

20. Miha Dovgan od 30. junija 1768. do 13. junija 1769. Rojen v Šembijah trnoveške župnije, stari stric sedanjega metliškega prošta Franceta Dovgana. Rožnivenški kaplan v Hrušici 1763. Iz Slavine je šel v Senožeče, kjer je kaplanoval do 1771. Kooperator v Jelšanah od 11. februarja 1773. do 28. septembra 1773., potem v Tomaju do 1777., zopet v Senožečah 1777. do 1778., kurat in zgodnjik v Trnovem 1793. do 1814.

21. Jožef Tomšič od 23. januarja 1769. do 6. avgusta 1770. Kooperator v Brezovici 1759., če je to isti Tomšič. Bistričan iz trnoveške župnije. Rožnivenški kaplan v Hrenovicah 1772., a še isto leto ravnatelj kooperator do 1773., zopet rožnivenški kaplan v Hrenovicah 1774. do 1777., kooperator v Tomaju 1777. do 1779., zopet v Hrenovicah 1779. do 1782., kooperator v Jelšanah 1783., rožnivenški kaplan v Trnovem 1785., prvi zgodnjik v Trnovem 1792. do 1793.

22. Jožef Benigar od 8. julija 1771. do 25. maja 1772. Bistričan iz trnoveške župnije. Rožnivenški kaplan v Hrenovicah 1772. le nekaj mesecev in zopet 1775., kooperator v Brezovici 1777. do 1779., kaplan v Orehku do 1794. Prvi župnik v Postojni 1794. do 1805., potem župnik v Hrušici do 1813., in nazadnje v Trnovem do 1828.

23. Jakob Žafran 1772. do 1773. Glej kooperatorje!

24. Jurij Macarol (Mazaroli) od 14. maja 1775. do 15. aprila 1776. Kooperator v Brezovici 1751., v Hrušici 1754., v Trnovem 1763., v Tomaju 1767.

25. Anton Currente (tudi Janez Anton Currente) od 29. aprila 1776. do 27. aprila 1777. Glej kooperatorje!

26. Jožef Germek od 6. junija 1777. do 8. oktobra 1777. Doma iz Dobravelj pri Tomaju. Hišni kaplan v Tomaju 1776., kaplan v Vremah 1777. do 1780.

27. Matevž Makovec (Macaviz) od 10. junija 1778. do 27. aprila 1780. Kaplan v Razdrtem 1794.

28. Auguštin Michelazzi od 27. maja 1780. do 1. januarja 1783., potem rožnivenski kaplan v Hrušici, l. 1801. ga nahajamo kot župnika v Berser-u.

29. Marko Rennar od januarja do marca 1783.

30. Jurij Čendak (Zhendak, Zendak) od 12. marca 1783. do 18. aprila 1784., kaplan v Vremah 1781. do 1782., beneficiat v Rakitniku 1784. do l. 1800., kurat na Studenem 1801. do smrti 15. januarja 1807.

31. Jožef ab Abrahamsperg 1784. do septembra 1785. Hišni kaplan v Hrenovicah od junija do novembra 1788.

32. Lovro Meden od 28. oktobra 1785. do 1786. Subsidiar v Loškem potoku 1794. in na Krki do 1795., lokalni kaplan na Jančem in v Št. Juriju pod Kumom, l. 1800. vikar v Cerkljah na Dolenjskem, provizor v Javorju 1801., kaplan na Brezovici 1803., ekspozit v Žilcah 1803., župni upravitelj v Stari Oslici in Zaplani. V pokoj je stopil 14. januarja 1808. in umrl v Ljubljani 25. marca 1809.

33. Mihael Germanus Franz od 6. marca do 16. novembra 1787. Razkarmeličan. Hišni kaplan v Hrenovicah do junija 1788. Umrl je 15. marca 1800. kot vikar v Št. Gotardu.

34. Anton Mohorovič (Mogorovich), subsidiar in potem hišni kaplan 1792. do 1793. Bil je poslan za časa vakature po smrti župnika Ceka z mesečno plačo 12 gld. župnemu upravitelju Tomšiču v pomoč. Kaplan na Ubeljskem 1794. do 1801., zgodnjik v Hrenovicah 1801. do 1804., potem zopet kurat na Ubeljskem, nazadnje župnik v Grdem selu v Istri, 1825. gotovo že. Tam je umrl 6. decembra 1841.

35. Paškal Marinkovič 1793. nekaj mesecev. L. 1801. ga nahajamo kot kuratnega kanonika v Vesprincu.

36. Tomaž Camera od 6. junija 1793. do 7. avgusta 1795. Rojen na Reki l. 1766. Hišni kaplan v Jelšanah 1790. do 1791., kooperator v Jelšanah od 11. julija 1798. do 15. aprila 1802., potem v Hrenovicah do 1814., odkoder je šel kot ekspozit v Št. Peter, slavinke župnije. Umrl je v Št. Petru 14. marca 1828. za vodenico, star 62 let. Pokopal ga je slavinški župnik Božič.

37. Miha Krajnc 1801. do 1804. Kooperator v Hrenovicah 1807. do 1808., potem v Trnovem.

38. Jurij Ukmar od 27. septembra 1804. do oktobra 1805. Kooperator v Brezovici 1814., kot kuratni vikar v Gročano je prišel 26. septembra 1818. Kot konzistorijalnega kancelarja ga nahajamo l. 1823.

39. Franc Fabiani 1812. do 1814. Glej kooperatorje!

40. Anton Jučič (Juzitsch) 1807. do 1808. Ekspozit v Trnju 1808. do 1809.

41. Jakob Divo 1825. Rojen 24. decembra 1793., v mašnika posvečen 18. oktobra 1824. Slovenskega jezika ni znal. Ker zaradi pomanjkanja duhovnikov niso mogli poslati še enega (drugega) kooperatorja, župnik pa je bil bolan, so mu poslali Divo-ta v pomoč brez jurisdikcije. Opravljal naj bi tista dela, pri katerih ni treba rabiti slovenščine, dokler se ne nauči jezika toliko, da bo mogel izpovedavati. Poslali so ga koncem oktobra 1825., a župnik se ga je branil in poslal nazaj. Moral je biti le malo časa v Slavini. L. 1826. ga nahajamo kot kaplana v Vremah, l. 1832. kot provizoričnega kurata v Sočergi, pozneje je postal kanonik v Kopru.

42. Jožef Jurica 1825. Bival v Slavini, a ni povedano, kaj je bil. V Hrušici kaplan 1818.

43. Anton Sirotič od 1830. do 1831. Rojen 6. junija 1765. v vasi Sovignaco v Istri, v mašnika posvečen 19. septembra 1789. Svoje dni je bil ekspozit v Harijah. Ekspozit v Št. Petru od 1831. do 1. maja 1838. Istega dne se je podal v pokoj v Kastavo, kjer je umrl 3. aprila 1843.

44. Filip Cvek (Zweck) 1852. do 1855. Rojen v Idriji 15. aprila 1821., v mašnika posvečen 8. julija 1848. Na prvi službi je bil v Mozelju na Kočevskem, odkoder so ga poslali v Slavino ob novem letu 1852. za sub-sudiarja, ker se je bil župnik Hafner umaknil iz Slavine, in sta ostala kaplana sama. Eden je bil imenovan za župnega upravitelja. Iz Slavine je šel kot kaplan v Št. Vid pri Vipavi, kjer je služboval do 1859., na Studenem 1859. do 1860., v Svibnem do jeseni 1860., v Starem trgu pri Poljanah do 1861., v Črnomlju do 1863., potem ravnotam nekaj časa v začasnem pokoji,

kaplan v Spodnji Idriji 1863. do 1866., potem v stalnem pokoju v Idriji, kjer je umrl 18. maja 1876.

4. Vikar.

Benedikt Fogarino od 12. maja do 4. avgusta 1651. Bil je župnikov namestnik. Župnik je moral biti z doma ali pa je bil bolan. Kot župnika v Brezovici ga nahajamo 1666. do 1668. in zopet 1675. do 1676.

5. Marijanski kaplani.

Bratovščina M. B. je imela od leta 1773. do 1784. svoje posebne kaplane, ki so se imenovali: capellani Mariani, confraternitatis Mariae consolationis, scapularistici, cincturistici, Rosariani. Ko je cesar Jožef II. zatrl bratovščine in ukazal njihovo premoženje naložiti v ubožne zaklade, od tedaj v Slavini tudi bratovskih kaplanov ni bilo več. Vseh Marijanskih kaplanov je bilo osem in sicer:

1. Peter Bergoč od 1773. do 1775. Kaplan v Tomaju 1775., v Brezovici 1779.

2. Matija Brezec od maja do Božiča 1776. Hišni kaplan v Tomaju 1775., v Hrušici 1777., rožnicenski kaplan v Hrušici 1781., kooperator in marijanski kaplan v Hrenovicah 1783. do 1784., potem pa zgodnjik, kaplan v Senožečah 1792. do 1795.

3. Tomaž Ronzelli 1777. do 1778. Glej kooperatorje!

4. Jakob Susani 1778. do 1780. Kooperator v Brezovici 1771. Hišni kaplan v Trnovem 1774., kooperator v Hrenovicah 1782. do 1783., župni upravitelj pri novem sv. Antonu v Trstu 1792., prej ravnotam kaplan. V letu 1817. ga nahajamo kot kaplana pri sv. Petru in Piazza.

5. Anton Currente 1780. do 1781.

6. Valentin Macarol od 1781. do 1782. Rodom iz Križa, tomajske župnije. Hišni kaplan v Tomaju 1779., kaplan v Tomaju 1782. do 1786., župni upravitelj v Tomaju 1788., župnik v Jelšanah 1800. do 1807., župnik v Košani 1816. do 1825. Umrl je v Košani septembra 1825.

7. Simon Bergoč 1782. do 1783. Glej kooperatorje!

8. Anton de Jenkenshain (de Jenko) 1783. do 1784. Rojen v Loki okoli l. 1743., v mašnika posvečen na naslov svojega patrimonija dne 15. marca 1766. Bogoslovne nauke je dovršil na Dunaju. Služboval je nekaj časa na Dunaju, potem v tržaški škofiji. L. 1788. ga nahajamo v Loki brez službe, bolnega na umu¹⁾. Umrl je 14. septembra 1834., star 92 let.

6. Dušni pastirji v Št. Petru.

Kuracija v Št. Petru je dobila sv. zakramente in krstni kamen l. 1807. Preden pa je še bila pravno ustanovljena, so bivali duhovniki v Št. Petru, ki so se imenovali kaplani ali kurati, sedaj se imenujejo navadno ekspoziti.

Prvi duhovnik v Št. Petru, kolikor sem mogel zaslediti, je bil:

1. Janez Dekleva 1721. do 1728. Do l. 1727. se je podpisaval samo «sacerdos» (duhovnik), šele l. 1727. «kaplan». Glej kooperatorje!

2. Gregor Penko 1728. do 1731. Glej kooperatorje!

3. Janez Krstnik Lončarič 1731. do 1735. Glej kooperatorje!

¹⁾ Pokorn, Šematizem l. 1788.

4. Vincenc de Auch (tudi d' Hauch) 1736. do 1749.

5. Jernej Morelli 1750. do 1751. V Št. Petru pokopal 17. maja 1746., v Slavini krstil 16. decembra 1746. Kaplan v Hrenovicah 1751. do 1759. Kooperator v Brezovici je bil 1748. do 1750.

6. . . . Bergoč 1751. do 1755. Najbrž bil Simon. Glej kooperatorje!

7. Anton Rozman 1755. do 1758. Glej kooperatorje!

8. Franc Sičič 1763. do 1769. Da je bil v teh letih, to je gotovo, če pa je prišel še prej ali odšel pozneje, nisem mogel zaslediti. Glej hišne kaplane!

9. Jožef Žafran 1772. do 1807. Žafranov iz Petelin, slavinske župnije. Rojen 13. marca 1737. Oče Jakob, mati Magdalena. Žafranova hiša je bila takrat zelo premožna. Imeli so silno množico ovc, zato so lahko dva sina dali v šolo (Jakob, rojen 11. julija 1723.), da sta postala duhovnika. Jožef je služboval kot hišni kaplan v Tomaju 1768. do 1769., marijanski kaplan v Hrenovicah 1769. do 1770. V Št. Petru je bil kurat 35 let. Umrl je v Št. Petru l. 1807., star 70 let, za boleznijo v nogah.

10. Jožef Peršič (Persich) 1807. do 1810. Rodom Goričan. Služil je svoje dni v Hrenovicah. L. 1801. ekspozit v Harijah. Od 19. junija 1810. do 23. junija 1811. je bila kaplanija brez duhovnika, v cerkvi ni bilo sv. R. T., krščevat so nosili v Slavino.

11. Peter Matevž Praudica (Praudiza) od 23. junija do 29. novembra 1811. Rojen okoli l. 1745. Ekspozit v Harijah 1802., na Ubeljskem 1802. do 1803.

12. Peter Keršikla (Chersicla) 1813. do 1814. Kaplan v Senožečah 1795. do 1802., v Vremah 1806.

do 1807., v Jelšanah do 1809., kurat v bolnišnici v Trstu 1817. do 1825. gotovo, ekspozit v Kazlah 1831. Umrl je 6. januarja 1844. v pokoju v Sežani.

13. Tomaž Camera 1814. do 1828. Glej hišne kaplane!

14. Anton Sirotič 1831. do 1838. Glej hišne kaplane!

15. Lovro Albreht 1838. do 1859. Rojen v Žireh 6. avgusta 1800., v mašnika posvečen 28. septembra 1828. Kaplan v Logatcu do 1831., na Blokah do 1835., ekspozit na Suhoriji do 1838., v Št. Petru do 1859. Iz Št. Petra je šel v pokoj v Postojno, kjer je umrl 2. septembra 1870.

16. Jernej Lenček 1859. do 1861. Rojen na Brezovici 25. avgusta 1827., Kopačev, v mašnika posvečen 26. julija 1851. Iz semenišča so ga poslali v Avguštinaj na Dunaju. Drugo leto ga že nahajamo kot kaplana v Žireh, kjer je deloval sedem let do 1859. Umrl je v Št. Petru za jetiko dne 7. oktobra 1861. Bil je pisatelj, izdajal je koledar «Slovenski Romar».

17. Janez Eder 1861. do 1863. Rojen v Bistrici št. 1, župnije Križe pri Tržiču, kjer je bil njegov oče graščinski gozdar, dne 9. januarja 1826., v mašnika posvečen 26. julija 1851. Nekaj časa je pomagal doma v Križah, kooperator v Št. Vidu pri Vipavi 1852. do 1855., kurat v Ustju do 1858., ekspozit na Suhoriji košanske župnije do 1861., v Št. Petru do 1863., lokalni kaplan in potem župnik na Bohinjski Beli do 1877., župnik v Mekinjah do 1893., potem v pokoju malo časa v Zalogu cerkljanske župnije, 1894. v Kamniku, 1899. v Stari Loki, kjer je umrl 5. junija 1900.

18. Franc Klemenc 1863. do 1874. Rojen v Rakitniku št. 13 pri Vdovniku, župnije slavinske. dne 1. ok-

tobra 1822., v mašnika posvečen 5. julija 1848. Skoraj celo leto je čakal doma na službo, kooperator v Stari Oselici 1849. do 1850., v Vremah do 1855., ekspozit na Razdrtem do 1863., v Št. Petru do 1874., vikar v Zagorju do 1875., župnik na Uncu do 1899., potem v pokoju v Orehku do smrti 20. decembra 1900.

19. Simon Jalen 1874. do 1876. Rojen v Kranju 12. maja 1842., mašnik 30. julija 1865. Kooperator v Selcih na Gorenjskem 1865. do 1869., v Košani do 1874., potem v Št. Petru. Na smrt bolan se je podal čez dve leti na svoj dom v Kranj in čez malo časa tam umrl za jetiko 25. junija 1876.

20. Valentin Šarabon 1876. do 1884. Rojen v Tržiču 8. februarja 1833., mašnik postal 26. julija 1857. Kooperator v Stari cerkvi 1857. do 1861., pri sv. Duhu do 1864., v Cerkljah na Dolenjskem do 1865., na Raki do 1868., potem v Ribnici do 1876., ekspozit v Št. Petru, kjer je umrl za vodenico 21. maja 1884.

21. Janez Podboj 1884. do 1888. Glej kooperatorje!

22. Anton Verbajs 1888. do 1890. Rojen v Cerovcu, župnije Šmartno pri Litiji, posvečen 31. julija 1871. Župni upravitelj v Štangi od 15. septembra 1871. do februarja 1872., kooperator v Metliki od 16. februarja do 8. decembra 1872., potem v Žireh do 11. novembra 1877., v Kostanjevici do 9. novembra 1881., na Krki do 19. decembra 1882., v Leskovcu do novembra 1886., v Cerkljah do 27. novembra 1888., ekspozit v Št. Petru do 10. avgusta 1890., župnik v Kamni gorici do 1907., potem v pokoju v Ljubljani, kjer živi še sedaj.

23. Anton Tramte od jeseni 1890. do pomladi 1891. Rojen v Škocijanu pri Dobravi 6. maja 1846.,

mašnik 31. julija 1871. Kooperator v Št. Rupertu na Dolenjskem 1871. do 1878., v Žužemberku do 1882., v Dobropoljah do 1890., potem ekspozit v Št. Petru, kjer je umrl 22. marca 1891. Pečal se je s fotografijo.

24. Matevž Sitar 1891. do 1893. Rojen na Ježici 19. avgusta 1860., posvečen 19. julija 1884. Kooperator v Polhovem gradcu od 1884. do 1887., na Vrhnikih do 1891., ekspozit v Št. Petru do 1893., župnik v Št. Juriju pri Šmarji do 1900., potem dekan v Šmarji pod Ljubljano, kjer je umrl za želodčno boleznijo 3. marca 1903. Bil je povsod zelo priljubljen. Raziskovatelj domače umetnostne zgodovine.

25. Janez Zupan 1893. do 1904. Rojen na Visokem v šenčurski župniji pri Kranju dne 6. maja 1864., v mašnika posvečen 12. julija 1888. po tretjem letu bogoslovja. Kaplan v Vipavi 1889. do 1892., na Brezovici do 1893., ekspozit v Št. Petru do 1904., potem župni upravitelj v Hrenovicah od 14. sep. 1904., župnik ravnotam od 6. aprila 1906. do danes. Njegovo politično in socialno delovanje v Št. Petru ne bo pozabljeno nikdar. Oral je ledino, v hudih borbah z nasprotniki dosegel mnogo uspehov.

26. Anton Abram od 14. septembra 1904. do danes. Rojen 25. maja 1875. v Idriji, v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja 23. julija 1898. Kaplan v Košani od 1. junija 1899. do 8. julija 1901., v Škocjanu pri Dobravi do 15. avgusta 1904., od tedaj pa ekspozit v Št. Petru. Po njegovem trudu je bil v cerkvi sv. Petra postavljen nov kamenit veliki oltar. Preskrbel je svojim duhovnijanom sv. misijon, ki se je obhajal od 13. do 21. oktobra 1905. Duša je hranilnici in posojilnici, katoliškemu izobraževalnemu društvu, kakor

njegov prednik tudi on z veliko požrtvovalnostjo politično in socialno deluje v blagor ljudstva.

7. Dušni pastirji v Trnju.

Cerkev v Trnju je dobila sv. zakramente dne 31. decembra 1809. Isti dan je bilo blagoslovljeno tudi novo pokopališče. Prej so iz Trnja in Klenka pokopavali v Št. Petru. Znani so nam sledeči duhovniki, kurati, ekspoziti v Trnju:

1. Anton Jučič 1808. do 1809. Glej hišne kaplane!

2. Dominik Berčič (Berzich, Percich) 1809. do 1825. Rojen okoli l. 1761. v Istri. Kaplan v Hrušici 1799., kooperator v Košani 1801., zgodnjik v Hrenovicah 1805. do 1807. Kaj se pripoveduje med ljudstvom o njem še sedaj, glej pri cerkvi sv. Trojice na Lönici!

3. Matevž Ravnikar 1831. do 1833. Rojen v Poženku, župnije cerkljanske na Gorenjskem 31. avgusta 1802., v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja 24. septembra 1825. Kaplan v Železnikih do 1828., na Breznici do 1830., v Stari Loki do 1831., ekspozit v Trnju do 1833., na Gori pri Sodražici do 1838., kooperator v Semiču do 1841., lokalni kaplan na Selih pri Kamniku do 1855., potem župnik v Predosljih, kjer je umrl 14. februarja 1864. Znan je kot pesnik in pisatelj pod imenom «Poženčan».

4. Matevž Markovič 1834. do 1835. Rojen v Trebnjem 13. septembra 1802., posvečen 20. septembra 1829. Najprej je služboval v goriški škofiji, kooperator v Žužemberku 1832. do 1834., ekspozit v Trnju do 1835., v Bevkah pri Vrhniki do 1836., kaplan v Zagorju ob Savi do 1837., v Šmihelu pri Novem mestu do 1838., v Dragi do 1840., potem v Stopičah v začasnem po-

koju, kaplan na Raki 1842. do 1848., zopet v začasnem pokoju v Šmihelu pri Novem mestu, v Št. Rupertu 1851., ravnotam v stalnem pokoju 1855., v Čatežu pod Zaplazom 1857., pri sv. Križu v moravski župniji 1859., zopet v Št. Rupertu 1869., v Mokronogu 1870. Umrli je 22. julija 1883. v Mokronogu.

5. Jožef Skušek 1835. do 1843. Rojen v Šmarjeti na Dolenjskem 24. januarja 1793., mašnik postal 24. septembra 1825. Kaplan v Mirni peči in v Šmartnem v Tuhinju do 1829., v Železnikih do 1832., v Dobu do 1834., ekspozit pri sv. Mihaelu v Nadanjem selu do 1835., v Trnju do 1843., kaplan v Erzelu do 1848., zopet pri sv. Mihaelu v Nadanjem selu do smrti l. 1849.

6. Janez Berce od 16. junija 1843. do 1850. Rojen v Šmartnem pri Kranju 2. novembra 1808., v mašnika posvečen 12. avgusta 1838. Beneficiat v Čemšeniku do 1839., zgodnjik v Hrenovicah do 1842., kooperator v Spodnji Idriji do 1843., ekspozit v Trnju sedem let, kjer je umrl 23. decembra 1850.

7. Franc Prah 1850. do 1856. Rojen na Pivki naklanske župnije 26. marca 1794., posvečen 21. septembra 1823. Kaplan v Poljanah nad Škofjo Loko do 1824., v Šmartnem v Tuhinju do 1826., v Žireh do 1830., v Velesovem do 1831., kurat na Razdrtem do 1850., v Trnju do smrti 13. septembra 1856.

8. Leopold Albrecht 1856. do 1864. Glej kooperatorje!

9. Simon Rupnik 1864. do 1870. Glej kooperatorje!

10. Janez Lunder 1870. do 1889. Rojen pri sv. Gregoriju 17. julija 1837., v mašnika posvečen 1. avg. 1863. Kaplan pri sv. Lovrencu ob Temenici do 1866.,

ekspozit na Razdrtem do 1870., v Trnju do smrti, ki ga je spravila v večnost 17. junija 1889.

11. Valentin Lavtar 1889. do 1890. Glej ko-operatorje!

12. Matevž Pintar 1890. do 1892. Rojen v Zalemlogu 19. avgusta 1859., mašnik postal 7. julija 1883. Kaplan v Čatežu ob Savi do 1884., v Radečah do 1887., v Št. Rupertu do 1890., ekspozit v Trnju do 1892., župnik v Stari Oselici do 1900., na Trati do 1903., župni upravitelj in kmalu župnik v Št. Gotardu do 1905., ko se je odpovedal župniji. Umrli je v Leonišču v Ljubljani dne 11. januarja 1906.

13. Franc Lakmayer 1892. do 1893. Rojen v Hosinu na Češkem 24. julija 1863., posvečen po tretjem letu bogoslovja 22. julija 1888. Kaplan v Hrenovicah 1889. do 1890., v Naklem do 1892., ekspozit v Trnju do 1893., župnik v Grahovem do 1898., pri sv. Joštu nad Polhovim Gradcem do 1908. in potem v Preddvoru do danes. Pisatelj »Umnega čebelarja«, ki ga je izdala »Družba sv. Mohorja«.

14. Peter Bohinjec 1893. do 1896. Rojen na Visokem v šenčurski župniji pri Kranju 21. februarja 1864., v mašnika posvečen 22. julija 1888. Kaplan v Srednji vasi v Bohinju l. 1888. le par mesecev, potem v Dobropoljah do 1890., na Vrhniki do 1893., v Trnju do 1896., župnik v Horjulu do novembra 1901., potem v Škocijanu pri Dobravi na Dolenjskem do današnjega dne. Začel je zidati novo cerkev v Trnju. Pisatelj.

15. France Rajčevič od 30. novembra 1896. do 19. decembra 1898. Rojen na Trati 18. novembra 1864., mašnik 19. julija 1890. Kaplan na Brezovici do 1892., v Vipavi do 1896., v Trnju do 1898., župnik v

Grahovem od 20. decembra 1898. do 1. septembra 1910., ko se je preselil kot župnik v Lučine.

16. Alojzij Železný od 21. decembra 1898. do 14. sept. 1910. Rojen v Zdikau na Češkem 16. aprila 1867., v mašnika posvečen 17. avgusta 1889., Kaplan v Srednji vasi v Bohinju do 1893., v Šmartnem pri Kranju do 1895., v Št. Juriju pri Kranju do 1898., potem v Trnju. Dokončal je zgradbo kuratne cerkve v Trnju, veliko se trudil za duhovno prerojenje v svoji kuraciji. 14. septembra 1910. je bil umeščen za župnika v Ihanu.

17. Matevž Ahačič od srede septembra 1910. Rojen v Tržiču 10. septembra 1878., mašnik po tretjem letu bogoslovja 14. julija 1902. Kaplan v Radečah, na Bledu in v Hrenovicah. Iz Hrenovic je prišel v Trnje.

8. Dušni pastirji v Matenji vasi, Štivanu.

Sv. zakramente je dobila kuratna cerkev sv. Ivana v Matenji vasi dne 27. oktobra 1833., a duhovniki so bivali že prej tukaj. Znani so sledeči:

1. Janez Milharčič 1731. do 1757. Glej kooperatorje!

2. Jakob Žafran 1760. do 1765. Glej kooperatorje!

3. Miha Uršič 1768. do 1773. Glej hišne kaplane!

4. Jurij Čendak 1784. do 1800. Obenem beneficiat v Rakitniku. Glej hišne kaplane!

5. Jožef Kossutič od februarja do junija 1801.

6. Pavel Tomlanovič 1802. do 1804.

7. Matevž Zgombič (Sgombich) 1805. do 1807. Rodom iz krške škofije. Iz Štivana je šel za kaplana v Gročano. Kooperator v Tomaju 1815. do 1817. Župnika v Lanišju (dekanat Buzet) ga nahajamo l. 1832.

8. Jožef Zadnik 1810. do 1829. Pravzaprav je on prvi kurat pravno ustanovljene kuracije v Štivanu. Rojen 10. marca 1763. v Rakitniku št. 18. Oče Matija, mati Marjeta. Oče je bil zet bogatega Pavla Milharčiča, ustanovitelja rakiškega beneficija, ki je po njegovi smrti podedoval obilno premoženje. Bogastvo pri Zadnikovi hiši je bilo tako veliko, da so rekli ljudje, da ga ne more biti nikdar konec. In danes? Hiša je v tujih rokah, o bogastvu pa ni slišati, kakšno da je, ampak le, kakšno da je bilo. Kdaj je bil posvečen in kod je služboval, preden je prišel v Štivan, mi ni znano. Umrli je za kapjo l. 1829. Previdel in pokopal ga je hrenoviški dekan Andriani.

9. Jožef Podobnik 1832. do 1837. Rojen na Vojskem 8. marca 1792., v mašnika posvečen 21. septembra 1821. Kaplan na Jesenicah do 1823., v Selcah do 1826., v Poljanah do 1829., v Velesovem do 1832., ekspozit v Štivanu do 1837., župni upravitelj pri sv. Treh Kraljih do 1838., ravnotam lokalist do 1844., župnijski vikar v Kresnicah do 1862., ravnotam župnik do 1866., v pokoju v Zatičini do 1869., v Čatežu do 1873., v Ljubljani do 1882. Umrli je v Ljubljani 6. maja 1882.

10. Franc Močnik 1837. do 1843. Glej kooperatorje!

11. Kristijan Vormacher 1843. do 1847. Rojen v Kranju 19. decembra 1807., mašnik 19. julija 1831. Kaplan v Podzemlju do 1832., na Krki do 1833., v Zatičini do 1837., v Žužemberku do 1839., v Starem trgu pri Ložu do 1843., v Matenji vasi ekspozit do avgusta 1847., potem na Češnjicah lokalist do svoje smrti dne 9. oktobra 1847.

12. Matevž Ferlan 1847. do 1862. Rojen v Lučinah 21. septembra 1799., posvečen 20. avgusta 1830.

Kaplan v Smledniku do 1834., beneficiat v Podragi do 1836., kaplan v Podbrezjah do 1837., kurat na Spodnjem Berniku do 1847., ekspozit v Matenji vasi do 1862. Umrl je v pokoju v Stari Loki 26. decembra 1881. Bil je znan kot mehanik. Ferlanovo pinjo so »Novice« zelo hvalile. V Štivanu si je bil naredil voz, na katerem se je sam vozil, poganjal ga je naprej z nogami. Grof Grünne mu je podaril konja iz cesarskega hleva v Prestranku, da bi se sam toliko ne mučil z vožnjo.

13. Janez Počkar 1863. do 1870. Rojen v Vrabčah 21. decembra 1796., v mašnika posvečen 19. septembra 1824. Rojen in posvečen pod goriško škofijo, služil je ravnotam. Ko je Vipavsko prišlo pod ljubljansko škofijo, je prestopil tudi on. Ekspozit v Ustju 1831., na Ubeljskem 1834., kaplan v Starem trgu pri Ložu 1845., na Blokah 1850., ekspozit v Begunjah 1851., kaplan v Hrenovicah 1854., ekspozit v Matenji vasi 1863. Umrl je v Matenji vasi 7. februarja 1870. za oslabljenjem.

14. Janez Čadež 1870. do 1880. Rojen v Devencah, župnije poljanske nad Škofjo Loko, 12. oktobra 1838., posvečen 1. avgusta 1863. po tretjem letu bogoslovja. Kaplan v Logatcu 1864. do 1866., v Knežaku do 1868., v Senožečah do 1870., v Št. Ivanu do smrti 23. decembra 1880. Njegovo truplo so prepeljali na pokopališče rojstne župnije v Poljanah. Po njegovi smrti je bila služba v Matenji vasi več časa izpraznjena. Čulo se je, da s pokojnim Čadežem niso ravno lepo ravnali, pa ni maral noben duhovnik tja iti.

15. Jožef Lukanc 1892. do 1894, v pokoju. Rojen v Zgornjih Dupljah št. 17, 15. oktobra 1828., v mašnika posvečen 22. julija 1856. Kaplan v Mozelju do 1857., v Loškem potoku do 1858., v Črnomlju do 1861.,

v Stopičah do 1866., v Preserjah do 1869., ekspozit na Suhoriji do 1884., beneficiat v Lozicah do jeseni 1892. Zadnje dve leti je preživel v pokoju v Štivanu. Umrl je 18. novembra 1894. za oslabljenjem.

Po njegovi smrti zopet ni bilo duhovnika v Matenji vasi do l. 1899. Vse dušno pastirstvo v štivanski kuraciji je upravljala župnijska duhovščina iz Slavine.

16. Viljem Mlejnik od septembra 1899. do 1901. Rojen v Novem mestu 5. januarja 1871., posvečen 25. julija 1895. Kaplan v Starem logu do 1896., v Cerkljah na Dolenjskem do 1897., na Vinici in v Semiču do 1898., v Knežaku in na Blokah do 1899., ekspozit v Matenji vasi do 1901., na Kureščku do 1902., potem ekspozit na Gori pri Sodražici. Kmalu je stopil v pokoj in živi še vedno v pokoju v Trebnjem.

17. Karol Miklavčič 1902. in 1903. v pokoju. Bival je le malo časa v Štivanu. Rojen 9. oktobra 1859. pri sv. Križu pri Litiji, posvečen 6. junija 1884. Služboval je v tržaški škofiji, nazadnje kot žminjski župnik. Stopil je v pokoj in živel na raznih krajih ljubljanske škofije v pokoju, zadnje čase v svojem rojstnem kraju, kjer je tudi umrl dne 3. septembra 1909.

18. Valentin Remškar 1903. do 27. aprila 1910. Rojen na Brezovici pri Ljubljani 16. februarja 1871., v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja 25. julija 1895. Kaplan v Leskovcu pri Krškem 1896. do 1897., na Jesenicah do 1899., v Logatcu do 1902., v Predvoru do oktobra 1903., v Matenji vasi do 1910. Dne 1. maja 1910. je bil kanonično vmeščen na novo ustanovljeno župnijo v Dolenjem Logatcu kot prvi njen župnik. V Štivanu ga je ljudstvo rado imelo, povzdignil je versko življenje v duhovnji. Po njegovem odhodu je služba ostala izpraznjena.

9. Beneficiati v Rakitniku.

Edini beneficiat, ki je bil res samo beneficiat in ne tudi ebenem kurat v Matenji vasi je bil:

Jožef Ajtič od 1767. do 1775. Glej kooperatorje!

Za njim so redni štivanski kurati bili tudi beneficiati rakiški s sedežem v Štivanu.

10. Grajski kaplani v Prestranku.

Iz matrik in urbarjev sem dobil samo tri c. kr. kaplane, ki so opravljali dušno pastirstvo za osobe v prestranski kobilarni. Letnice naznanjajo čas, v katerem so gotovo bivali v Prestranku, če so bili že prej ali še pozneje, ne vem.

1. Janez Trost 1741. do 1753.
2. Janez Čeligoj (Celigoj) 1758. do 1770.
3. Jakob Ogreschek 1773.

11. Kurati v Postojni.

1. Matevž Perion 1646. Dekan Hicinger je postojnske kurate zapisal na krstno knjigo. Po njegovem je bil prvi kurat Matevž Penič od 1646. do 1655., a kakor je napačno bral enega poznejših kuratov («Korzon» namesto «Korpon») tako je tukaj bral «Penič» namesto «Perion»). Glej kooperatorje slavinske!

2. Miha Abrahami 1655. do 1670. Če je bil že pred l. 1655. v Postojni, se ne more spoznati iz postojnskih matic, ker se začenjajo šele s tem letom. Kakor sodim, je prišel iz Slavine l. 1653. Glej kooperatorje! Na tretji strani postojnske krstne knjige zdolaj je zapisano: «Michaellem Abrahami odio habuerunt et tempestas conquassavit campos 1660». (Mihaela Abrahamija so sovražili, pa je nevihta opustošila polje 1660).

3. Jakob Krpan 1670. do 19. februarja 1681. Glej kooperatorje!

4. Janez Žiga Hueber 1681. do 1730. Dekan Kurz piše v svojem opisu postojnske župnije¹⁾, da je bil Hueber Tirolec. Morda je bila rodbina Hueber iz Tirolskega, naš Janez Žiga pa je moral biti rojen v Postojni, ker takrat ko je bil rojen (okoli l. 1651.), je bivala že njegova rodbina v Postojni. Kot kurat ni prebival v beneficiatovi hiši, ampak v svoji lastni hiši, kakor sam piše v priznatku o dohodkih in stroških svoje službe z dne 16. septembra 1690²⁾. Umrli je v Postojni l. 1730., star 79 let. Pokopal ga je 24. januarja 1730. slavinski župnik Kupfersein v cerkvi sv. Štefana.

5. Jakob Kuder 1730. do 1767. V Postojno je prišel že l. 1728. kot substitut staremu gospodu Hueberju. Po njegovi smrti je ostal v Postojni kot kurat. Ob požaru 21. februarja 1732., je bila kuratova hiša zelo poškodovana. Popravlil jo je sam na svoje stroške, toda pod pogojem, da mu do smrti ne bo treba plačevati najemnine od stanovanja. Umrli je 28. marca 1767. za kapjo, star 70 let. Pokopan je v cerkvi sv. Štefana. Mati Uršula je bila umrla pri njem že 24. februarja 1738., stara 85 let.

6. Jožef Tomšič 1767. do 1793. Rojen okoli l. 1731. Kooperator v Brezovici 1759. Trudil se je veliko, da se je v Postojni zgradila nova cerkev sv. Štefana l. 1777. Upal je, da postane v plačilo za ves trud župnik in mu bodo zvišali plačo. Toda dosegel ni niti prvega niti drugega. Dobival je staro plačo 277 gl. 2 kr. in moral za to opravljati še 305 maš na leto. Prosil je, naj mu dajo vsaj krepkega pomočnika, ker ima 1500

¹⁾ Mitth. d. hist. Ver. für Krain 1853. I. c.

²⁾ Original v kapitelskem arhivu ljublj. fasc. 105. Nr. 3.

duš, mnogo tujcev in vojakov, vrh vsega tega pa mora še v šoli poučevati krščanski nauk. Tudi tega ni dosegel. Umrli je 25. septembra 1793., star 62 let.

Po njegovi smrti je bil upravitelj v Postojni slavinski kooperator Gregor Tomšič do februarja 1794. Potem je Postojna postala samostojna župnija.

12. Zgodnjiki v Postojni.

Zgodnjik je bil samo eden, namreč:

Blaž Milavec (Mellauez) 1764. do 1793. Bival je v Postojni kot substitut kuratov že od l. 1751. Rojen je bil v Postojni 1. februarja 1724. Oče Jurij, mati Marjeta. Umrli je doma v Postojni dne 28. septembra 1793.

13. Substituti v Postojni.

1. Jakob Filip Uršič 1715. do 1716.

2. Anton Jerkič (Jerkiz) 1717. do 1718., kaplan v Vremah 1718. do 1725.

3. Andrej Stemberger 1721. do 1723. Podpisaval se je «sacerdos» (duhovnik). Kooperator v Jelšanah 1723. do 1726., zopet 1727. do 1728.

4. Janez Krstnik Tomšič (Tumsich) 1723. do 1725. Glej hišne kaplane slavinske!

5. Ambrož Hieronim Mesterl 1725. do 1728. Glej kooperatorje slavinske!

6. Anton Garzarolli 1728. Umrli 23. maja 1750. v Postojni, star 68 let.

7. Jakob Kuder 1728. do 1730. Glej kurate zgoraj!

8. Ambrož Hieronim Mesterl, drugič 1732. do 1743.

9. Anton Fauetti 1745. do 1750.

10. Blaž Milavec 1751. do 1764. Glej zgodnjike zgoraj!

14. Drugi duhovniki¹⁾.

1. Simon Mulič (Mulitsch), kurat. Krstil 12. in 19. januarja 1632., kje je bil kurat, ne pove, morda v Slavini. Ker se krstna knjiga šele začenja, bil je morda že poprej v Slavini.

2. Janez Mohorič (Mocorich), župnik pri sv. Antonu. Krstil 3. marca 1637. Piše laško. Morda je bil brat ali sorodnik tedanjega slavinskega župnika Lenarta Mohoriča.

3. Janez Krstnik Blokar, kaplan v Štanjelu. Krstil 28. februarja 1639. Kooperator v Tomaju 1640.

4. Matija Agustini, kooperator v Cerknici, krstil 21. avgusta 1639.

5. Janez Zanutig, krstil 27. oktobra in 12. novembra 1647., ne pove, kaj je.

6. Andrej Mulič, župnik v Vipavi dal 30. oktobra 1650. dovoljenje za poroko.

7. Matija Ričon (Rizhon), župnik v Hrenovicah dal 24. januarja 1651. ženitno dovoljenje.

8. Jurij Cimerman, župnik v Cerknici, priča pri poroki 24. novembra 1652.

9. Janez Rampeli, župnik v Košani, dovoli poroko 7. februarja 1655., zopet 5. februarja 1662.

10. Anton Cigot febr. 1656. večkrat krstil.

11. Blaž Thus, kooperator v Cerknici, 16. maja 1661. v mrliški knjigi.

12. Nikolaj Conedisius, duhovnik, krstil 27. januarja 1678.

¹⁾ Iz starejših matic, urbarjev ali drugih originalnih virov v župnem arhivu slavinskem.

13. Janez Kučič ali Gušič (Cuzic), župnik v Klani, priča pri poroki 1. oktobra 1679.

14. Janez Velikonja (Belligogna), krstil 13. junija 1687.

15. Andrej Malinarčič od 20. junija 1687. do 10. februarja 1688. velikrat krstil, ne pove, kaj je, morda hišni kaplan župnikov.

16. Boštijan Smrekar (nerazločno pisano: Sumnikar ali Sumrekar), krstil 27. marca 1690.

17. Jurij Križman (Chrismon), krstil 3. septembra 1691., febr. 1692. večkrat.

18. Martin Kodrič od 21. februarja do 23. junija 1694. krstil velikrat, morda hišni kaplan župnikov.

19. Marin Žirovec ali Žirovnik (Schirouig, Sirouich), krstil 24. januarja 1697., januarja 1698. dvakrat.

20. Štefan Širca (Scherza), vikar v Zagorju, za botra 12. avgusta 1697., v poročni knjigi 11. maja 1710. Kooperator v Hrušici 18. junija 1684. do 13. aprila 1687., kooperator v Brezovici 1689.

21. Ludovik Varovič (Varouiz), krstil v sili 30. julija 1698., kot kaplan v Paličju 19. decembra 1704., umrl kot jurški kaplan v Paličju 27. novembra 1709., star 59 let.

22. Andrej Spagniolli, kooperator (ne pove, kje), krstil 25. maja 1699.

23. Franc Bajardi, župnik v Senožečah, 22. novembra 1699. v poročni knjigi.

24. Janez Krstnik Francol, protonotar apost. in kanonik v Trstu, krstil 25. novembra 1699., kooperator v Tomaju 1684. do 1685.

25. Janez Obreza, župnik v Cirknici, da ženitno dovoljenje 17. januarja 1703. in 4. februarja 1721.

26. Janez Pavel Kalin, kooperator, krstil 24. septembra 1712.

27. Janez Krstnik Kristofobui, župnik v Košani, v mrliški knjigi 18. julija 1714.

28. Anton Moretti, kooperator, 25. januarja 1715. v poročni knjigi. Kooperator v Brezovici 1702.

29. Dominik Juliani, župnik v Hrenovicah, da ženitno dovoljenje 30. avgusta 1716. in 18. februarja 1719., kooperator v Jelšanah 1699. do 1705., kaplan v Slivji 1708.

30. Janez Krstnik Jurčinovič, kurat na Premu, krstil 10. septembra 1719. Kurat na Premu 1715. do 1728.

31. Janez Krstnik de Fabris in Frayenthof, župnik v Košani, dovoli poroko 9. februarja 1721.

32. Janez Krstnik Kavčič (Cauzigh) v Zagorju, krstil 26. januarja 1721.

33. Franc Garzaroli, kaplan v Zagorju, v mrliški knjigi 25. februarja 1735. Župnik v Vremah 1740. do 1745.

34. Ksaverij Ignacij Pikel, kurat kaplanije v Knežaku, krstil 4. maja 1737.

35. Anton Kalčič (Calcig), kaplan juršiški, za botra 6. januarja 1761., zopet 30. junija 1765. V vizi-tacijskem dekretu z dne 30. julija 1753. mu je bilo prepovedano imeti kakršnokoli kupčijo, klerikom prepo-vedano, sicer bo moral iti iz župnije in bo suspendiran. V dekretu se imenuje juršiški kaplan; stanoval je pa

v slavinski župniji. Najbrž je to isti Kalčič, ki ga omenja Fr. Pokorn v šematizmu ljublj. 1788. Doma je bil v Kastvu, 1788. graščinski kaplan na Zobelsbergu, kjer je umrl 30. novembra 1812., star okoli 86 let.

36. Pavel Reiner, župnik v Senožečah, krstil 15. aprila 1776.

37. Nikolaj Probst, krstil 14. oktobra 1766.

38. Blaž Paravel, krstil 16. marca 1772.

39. Gregor Kačič (Chachich), krstil 23. aprila 1773.

XI.

Župnišče in dohodki župnikovi.

Nasproti župni cerkvi je župnišče. Sedanje župnišče je zgradil župnik Janez Cek l. 1773., kar nam pove plošča nad vrati s sledečim napisom:

ErIgente eX fVnDaMento Ioanne ZeCh paroCho sLaVIInae
(Prav od temelja postavil Janez Cek, župnik v Slavini).
Dolgo je in prostorno. Glavni vhod je s ceste sredi poslopja, stranski na desni strani na dvorišču. Velika in prostorna je tudi veža. Prvotno so stopnice v prvo nadstropje držale od dveh nasprotnih si strani, a kasneje so jih odpravili na eni strani. V prvem nadstropju je hodnik na zapadno stran v dolgosti treh srednjih sob, pet sob je kar po vrsti, ki so od znotraj med seboj v zvezi in šesta je na koncu proti jugu. Med temi se odlikuje dvorana, ki se rabi za obednico. Zanimiva je, ker je nekaka dvorana prednikov. Na stenah vise portreti vseh slavinskih župnikov od l. 1736. dalje. Prvi je Aleksander Dolcetti, vseh je dvanajst. Vse sobe so obrnjene proti burji, zato so po zimi mrzle.

Popravljalo se je pri župnišču večkrat kaj malega. L. 1890. se je moral v zadnji sobi na južni strani narediti nov strop, l. 1895. pa na prvi sobi od severovzhoda in zaradi slabega zidovja tudi močne vezi čez konec župnišča. L. 1897. so se napravili vsi ostali stropi nad

sobami v prvem nadstropju novi, pa tudi nad hodnikom in večinoma v veži. Pri ti priliki so se postavile nove peči v dve sobi in v pisarno, ki se je napravila v pritličju poleg glavnega vhoda ter obokala in zaprla z železnimi vrati. Potlakala se je veža, na novo so bili preslikani vsi prostori. Vsa popravila in naprave l. 1897. so stale nad 2400 gld.

Župnišče je bilo do l. 1848. gosposčina. Imela je pod sabo 5 $\frac{3}{4}$ zemlje in sicer: v Matenji vasi dve ali osem kmetov, v Zalogu dve ali šest kmetov, v Postojni eno ali 4 kmete, na Počku tri četrtine. Te zemlje so dajale župniku desetino snopja, panjev čebel in ovc in roboto, le v Matenji vasi dve zemlji nista dajali čebel. Velike sitnosti je imel župnik za časa francoskih vojsk, ker je moral prevažati provijant in pa, ko so delali tržaško državno cesto. Razen teh dohodkov, ki jih je župnik dobival od svojih podložnikov, je dobival še po celi župniji četrti oziroma tretji del desetine, ki so jo drugi podložniki dajali raznim gosposčinam in sicer v sodnem okraju postojnskem tretji del, v sodnem okraju premskem pa četrti del (kvartéz)¹⁾. Nobene desetine ni dobival od ene zemlje v Kočah, od ene v Grobiščah, od ene v Žejah, ker so bile podložne cerkvam. V Stari vasi od dveh, v Zalogu od štirih nobenega kvarteza, ker je dobivala cerkev vso desetino, od drugih zemelj pa le četrti snop, čeravno so bile v postojnskem sodnem okraju. V Nemški vasi je osem zemelj, od katerih je ena spadala pod Prem, tri pod Adlershofen. Od teh štirih je dobival župnik vsak četrti snop, od ostalih štirih zemelj pod gosposčino Postojno spadajočih so dajale

¹⁾ Katere vasi so spadale pod ta ali oni sodni okraj, glej na strani 60.

tri zemlje vsak četrti snop, četrta nič. V Trnju je dobival od vseh četrti snop. Razentega je dobival župnik sam v Rodohovi vasi ajdo «oder Satzehend mit dem 4. Theil».

K župnišču je spadal še kos zemlje «Videm». Davka je bilo 24 fr. 92 cent., vrt pri župnišču, travnik na Bilah.

Na Bilah je bila nekdaj vas, v kateri je župnik prejemal kvartez, kakor po drugih vaseh. Ko se je opustila vas in obenem tudi njive, prepustila je kobilarna po pogodbi, ki se nahaja v župnem arhivu, namesto desetine župniku za vžitek senožet «Kosmač» na Bilah. Da si je kobilarna svoja zemljišča arondirala, je odkupila ta vžitek l. 1906 in plačala 1460 oziroma 1600 K, za katere se je na selškem polju kupilo pet parcel. Te parcele so bile prej lastnina premske graščine, sedaj so last župne nadarbine v Slavini. Koliko so znašali dohodki župnikovi v raznih časih, povedo nam fasije.

Najstarejša fasija je z dne 17. septembra 1690., ki jo je v latinskem jeziku napravil župnik de Leo in se hrani v kapiteljskem arhivu v Ljubljani fasc. 105, Nr. 3.

Po ti fasiji je imel sledeče dohodke:

- 1.) pšenice, to je od kvartez in desetine
pet zemelj okoli 100 starjev v poprečni
vrednosti star po 3 gld. f 300:—
- 2.) ovsa okoli 100 starjev, star po 1 gld. » 100:—
- 3.) drugega žita 50 starjev, star po 8 liber » 86:33 $\frac{1}{2}$
- 4.) štola na leto » 222:13 $\frac{1}{2}$
- 5.) v Matenji vasi dve zemlji davka nem-
škega denarja » 13:32
- 6.) v Zalogu dve zemlji. » 10:—
- 7.) v Postojni ena zemlja » 8:—
- 8.) na Počku » 9:45

stroške pa:

1.) Prečastitemu gospodu arhidijakonu	f	80:—
2.) Deželni davek, nemškega denarja	»	43:—
3.) Kontribucije	»	10:32
4.) Obleka, hrana itd.	»	300:—
- Vrhutega mora večkrat prispevati za turške vojske.

Fasijo iz l. 1715. je napravil župnik Kupfersein tako-le:

Dohodki:

1.) Kvartez, desetina žita, ovc, čebel	f	515:31
2.) štola	»	41:36
3.) iz gozda	»	6:—
4.) maše	»	140:—
skupaj	f	703:07

Stroški:

1.) arhidijakon	f	68:—
2.) davki	»	18:—
3.) stroški ob pobiranju desetine	»	50:—
4.) poprave poslopja	»	15:—
5.) za goste	»	21:—
skupaj	f	172:—
Čistih dohodkov	»	531:07

Fasija z dne 31. avgusta 1754., ki jo je napravil župnik Dolcetti:

Dohodki:

1.) 200 mernikov pšenice po 1 gld.	gld.	200:—
2.) 180 mernikov ovsa po 17 kr.	»	48:44
3.) 60 mernikov ječmena po 30 kr.	»	30:—
4.) 15 mernikov rži po 34 kr.	»	8:34

5.) 10 mernikov prosa in ajde po 30 kr.	gld.	5:—
6.) desetina	»	10:—
7.) štola	»	25:—
8.) ustanovljene maše	»	15:02
9.) od opasil	»	50:—
10.) od patrocinijev	»	60:—
Skupaj		<u>gld. 467:04</u>

Stroški:

1.) Letni donesek arhidijakonu	f	80:—
2.) stroški pri spravljanju žita	»	25:—
3.) poprave	»	12:—
4.) davki	»	30:—
5.) taksa sveti stolici	»	14:—
Skupaj		<u>f 161:—</u>
Čistih dohodkov		» 306:04

Fasija z dne 3. decembra 1782., ki jo je napravil župnik Cek.

Dohodki:

1.) Iz zemljišč	f	1000:—
2.) ustanove	»	13:02
3.) štola	»	120:—
4.) maše	»	166:—
Skupaj		<u>f 1300:—</u>
Stroškov		<u>» 368:30</u>
Čistih dohodkov		f 931:30

Fasija z dne 9. junija 1822., ki jo je napravilo c. kr. knjigovodstvo:

Dohodki:

1.) urbarijalni dohodki	f	32:56 $\frac{3}{4}$
2.) zemljišča	»	48:35
3.) desetina	»	843:47
4.) doneski cerkev	»	204:53 $\frac{3}{4}$
5.) štola	»	10:30
skupaj	f	1140:42 $\frac{2}{4}$

Stroški:

1.) deželni zemljiški davki	f	6:56 $\frac{3}{4}$
2.) stroški pri desetini	»	40:—
3.) obdelovanje zemljišč	»	5:—
4.) poprave poslopja	»	30:—
5.) menzale	»	68:—
skupaj	f	149:56 $\frac{3}{4}$
Čistih dohodkov	»	990:45 $\frac{2}{4}$

Fasija z dne 15. decembra 1849. izkazuje

dohodkov	f	1088:33
stroškov	»	107:27
čistih dohodkov	f	981:06

Fasija z dne 9. julija 1857., ki jo je napravila c. kr. finančna direkcija, izkazuje:

1.) odkupnina za desetino	f	551:44 $\frac{1}{4}$
2.) ustanove	»	225:12 $\frac{1}{4}$
3.) štola	»	84:23 $\frac{1}{4}$
4.) petkratni znesek zemlj. davka	»	15:48 $\frac{3}{4}$
Skupaj	f	887:08 $\frac{1}{4}$

Župnik Pokorn je moral plačati za nastop službe takse 288 fl 34 kr., to je tretjino čistih dohodkov po ti fasiji.

Po ustanovitvi verskega zaklada je slavinski župnik plačeval vsako leto 71 gld. 40 kr. tržaškemu verskemu zakladu kot menzale za tržaškega arhidijakona. C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje je z odlokom z dne 28. februarja 1889. št. 2877 dovolilo odkup od menzala proti temu, da se od zemljiškoodvezne obligacije z dne 1. januarja 1856. št. 771. za 11.030 gld. konv. vr., ki je last slavinske župnije nadarbine, kupi papirna renta v nominalni vrednosti 1700 gld. in izroči tržaškemu verskemu zakladu. To se je zgodilo in od tedaj slavinski župnik več ne plačuje menzala.

Sedaj dobiva slavinski župnik kot dopolnilo kongrue 273 K 30 vin. iz verskega zaklada, da tako dobiva postavno kongruo 1400 K na leto.

Kurati v Št. Petru, Trnju in Št. Ivanu stanujejo vsak v svoji kaplaniji in imajo postavne kongrue 920 K na leto, v katero pa so jim všteti lokalni dohodki iz bire itd. tako, da dobivajo iz verskega zaklada dopolnila kurat v Št. Petru 484·70 K, v Trnju 385·78 K, v Matenji vasi 620·84 K.

Kooperator v Slavini stanuje v cerkveni hiši, kakor je že bilo omenjeno in ima postavne kongrue 600 K na leto. Bira mu je šteta v plačo in dobiva h kongrui samo 133·12 K dopolnila.

XII.

Šola in učitelji.

Najstarejša šola na Pivki je postojnska. V Postojno so otroke pošiljali v šolo premožnejši stariši ali taki, ki so hoteli dati otroka naprej v šolo. Seveda ni bilo mnogo takih. Splošno kmečkim starišem ni hodilo na misel, da bi svoje otroke pošiljali tako daleč v Postojno. Šola ni za kmeta, ima drugega dela preveč, tak duh je dolgo časa vladal med ljudstvom, pa se ni moglo ogreti za šolo. V začetku devetnajstega stoletja je bila v celi dekaniji, pod katero je spadala tudi košanska župnija, šola samo v Postojni, Senožečah in Razdrtem. Vedno pa so priganjali od zgoraj, da se ustanovi šola tudi za obširno slavinsko župnijo. Četudi ni bilo šole, je moral župni urad vsako leto izkazati število za šolo godnih otrok od 6. do 12. leta. Iz zapisnika l. 1818. izvemo, da je bilo v Slavini s šestimi vasmi (menda so štete poleg sedanjih petih vasi še Peteline ali Gradec) 110 dečkov in 97 deklic, skupaj 207 za šolo godnih otrok; v Št. Petru s štirimi vasmi 54 dečkov in 52 deklic, skupaj 106; v Trnju s tremi vasmi 70 dečkov in 63 deklic, skupaj 133; v Matenji vasi s tremi vasmi 45 dečkov in 50 deklic, skupaj 95 otrok. Dne 18. novembra 1822. je bila v Slavini komisija za zidanje šole, a šola se ni

zidala. Dne 5. decembra 1826. dobi okrajno šolsko nadzorstvo vsled ukaza visokega gubernija z dne 23. septembra 1826. št. 16605 nalog, naj gleda da dobita Košana in Slavina svojo šolo, in naj sporoči, kakšno plačo bi imel učitelj. Šole le še ni bilo.

L. 1836./37. je bilo nevšolanih, a za šolo godnih otrok

v Slavini . . .	79	dečkov in	84	deklic, skupaj	163 ;
v Št. Petru . . .	75	»	»	70	» » 145 ;
v Trnju . . .	60	»	»	65	» » 125 ;
v Št. Ivanu . . .	35	»	»	40	» » 75 ;
v celi župniji .	249	»	»	259	» » 508 .

1. Šola v Slavini.

Za šolo zaslužni dekan in župnik slavinski Jožef Jurčič si je veliko prizadeval, da bi ustanovil šolo v Slavini, kakor jo je bil v Trnovem že l. 1814. Najhujše je bilo za šolsko poslopje. L. 1838. je župna cerkev podedovala hišo št. 54. To je Jurčič prenapravil, da je bila ugodna za šolo. Vse delo je stalo 2070 gld.

Šolski pouk v Slavini se je pričel l. 1847. V dvorazrednico je bila slavinska šola razširjena l. 1885. Ker ni bilo prostora za drugi razred v tedanjem šolskem poslopju, so najeli prostor pri hiši šte. 14 za drugi razred in plačevali najemščine letnih 45 gld. Tako so se pogodili z Martinom Ižancem št. 14 dne 20. julija 1884. pri seji krajnega šolskega sveta. Seveda tako ni moglo vedno ostati, zato so začeli resno misliti na to, da bi zgradili novo šolsko poslopje. Že 11. avgusta 1883. je bilo zborovanje mož v ti zadevi. Navzočen je bil tudi okrajni glavar. Posvetovali so se, kako bi dobili potrebnega denarja. Najprej so se obrnili za pomoč na dediča pokojnega Janeza Kalistra, namreč na Josipa Gorjupa na Reki in Franceta Kalistra

v Trstu. Obljubila sta pomoč. Dne 24. julija 1885. so po njunem naročilu kupili hišo št. 53 z veliko ogrado v Velikem potoku za 850 gld. Določeno je bilo namreč, da se bo na tem in sosednem prostoru postavila nova šola. Dne 6. marca 1887. so v ta namen kupili še hišo št. 52 za 650 gld. Pa Kalistrova dediča župnije nista ostala samo pri tem, da pomagata, sklenila sta na svoje stroške zidati novo šolo in ob priliki 40 letnega vladanja cesarja Franc Jožefa I. podariti jo šolski občini. Zidati so začeli meseca junija 1888., popolnoma dovršili pa so vse l. 1891. Vsa stavba, ki se ponaša zlasti s svojim pročeljem, je stala nad 20.000 gld. Dolga je 22·60 *m*, široka 11 *m*, zadaj nasproti vratom je stopnišče dolgo 6 *m*, široko 11·60 *m*. Zidana je po zakonitih predpisih. Šolske sobe so tri, svetle in prostorne z visokimi okni. Ko stopiš skozi vrata, prideš najprej v prostorno vežo. Na levi je ena šolska soba, na desni nadučiteljevo stanovanje z dvema sobama in kuhinjo. Široke, kamenite stopnice držijo v prvo nadstropje, kjer sta na cesti dve učni sobi, na levem koncu pisarna, na desnem stanovanje drugega učitelja. Pri tleh in v prvem nadstropju od zadaj so sama stranišča, zato zadnji konec šole na zunaj ni tako lep ko prednji.

Šolo so blagoslovili in slovesno otvorili dne 12. novembra 1891. Navzočni so bili c. kr. okrajni glavar, okrajni šolski nadzornik, zidarski podjetnik Franc Geržina, ves krajni šolski svet in mnogo ljudstva.

Prostor za šolski vrt (24·92 arov) je kupil že pokojni Janez Kalister za 200 gld. l. 1862. Leži koj zunaj vasi ob poti, ki drži proti Senožečam. Deželni zbor je privolil za novo šolo 200 gld., kranjska hranilnica je darovala 150 gld., za šolsko zastavo je daroval neimenuvan dobrotnik 50 gld., župna cerkev 30 gld.

V šolskem letu 1908./09. je bilo za šolo godnih otrok vsakdanje in ponavljavne šole dečkov 122 in deklic 126, skupaj 248. Šolarska knjižnica je štela 115 zvezkov, učiteljska pa 350.

Na ljudski šoli v Slavini so učili sledeči učitelji:

1. Janez Pivk, slavinski kaplan, je začasno opravljal učiteljsko službo od 1. 1847. do 15. maja 1848.

2. Lovro Kušljan od 15. maja 1848. do 10. marca 1882. Rojen v Planini l. 1811. Na Studenem je poučeval otroke privatno od 1843. do 1848., potem ves čas v Slavini do svoje smrti. Umrli je za pljučnico zvečer 10. marca 1882. Bil je mož poštenjak. Vse ga je ljubilo in spoštovalo. Ob njegovem pogrebu so se solzili stari, šolarji pa so jokali na glas.

3. Andrej Lah od 21. marca 1882. do 1. oktobra 1882. Rojen na Duplici pri Kamniku l. 1848. Služboval je najprej v Ribnici od 1873. do 1876., potem dve leti v Postojni, v Vipavi blizu sedem let, v Zemonu osem let. Iz Slavine je šel k sv. Mihaelu pri Nadanjem selu in od tam v Nevlje.

4. Matija Hiti od 26. septembra 1882. do 31. julija 1890. Rojen v Sodražici l. 1857. Prva služba v Budanjah od 1876. do 1878., potem v Orehku do 1880., v Senožečah do 1882. Iz Senožeč je prišel v Slavino in l. 1885. postal nadučitelj. Iz Slavine se je preselil v Dobrnič, potem v Stari trg pri Poljanah, slednjič v Dob, kjer je še sedaj.

5. Pavla Fleš od 21. oktobra 1885. do 18. septembra 1889. kot druga učiteljska moč. Rojena v Ribnici l. 1865. Definitivna učiteljica je postala l. 1891. v Dolenji vasi. Službovala je še v Ribnici, kjer se je službi odpovedala in omožila.

6. Marija Cidrich 1889. do 1890. Rojena v Ljubljani l. 1869. V Slavini je bila na prvi službi, l. 1890. je šla na Štajersko v Pletrovče.

7. Marija Mlakar 1890. do 1891. Rojena v Železnikih l. 1868. Službovala je najprej v Pletrovčah na Štajerskem, potem v Slavini, v Planini in na Vrhniki, kjer je še vedno.

8. Simon Punčah nadučitelj 1890. do 1898. Rojen v Šmarci pri Kamniku dne 23. oktobra 1844. Začasni učitelj na Blokah 1868. do 1872., definitiven v Št. Vidu pri Zatičini 1872. do 1875., v Rudniku do 1890., v Slavini do 1898., v Tomišlju do 1901., potem v Šmariju pod Ljubljano, kjer je l. 1910. stopil v pokoj. Izvrsten pevec in organist.

9. Franjo Vrbič od l. 1891. do danes. Rojen v Borovnici l. 1867. Na prvo službo je prišel v Slavino l. 1891., postal l. 1894. definitiven II. učitelj in v začetku l. 1899. nadučitelj. Tu deluje še sedaj z najboljšimi uspehi v splošno zadovoljnost starišev in predstojnikov. Oskrbuje tudi organistovsko službo in ima prav dobro izurjen pevski zbor.

10. Terezija Debevec 1899. do 1901. Rojena v Ljubljani 2. oktobra 1877. V Slavino je prišla iz Prema 26. februarja 1899. Zaradi bolezni je 20. marca 1901. dobila dopust in umrla v Ljubljani dne 6. januarja 1905.

11. Ema Hrovatin iz Ljubljane je nastopila službo v Slavini kot novinka 16. septembra 1902., pa je že 30. oktobra istega leta odšla na Štajersko v Št. Janž pri Ptujem.

12. Ivana Prešern od 16. septembra 1903. do danes. Rojena v Ljubljani 5. maja 1880. Preden je prišla

kot definitivna učiteljica v Slavino, je službovala na Pladini in Vrhpolju na Vipavskem.

2. Šola v Št. Petru.

Šola v Slavini ni mogla ustrezati oddaljenim vasem župnije, zato so precej začeli misliti na šolo v posameznih kuracijah slavinske župnije. Prva je dobila šolo šentpetska kuracija. Janez Kalister je kupil za šolo Čeliharjevo zemljišče, ležeče nekoliko proč od reške ceste ob poti, ki pelje proti cerkvi, koj v začetku vasi. Poslopje se je zgradilo l. 1855. Zidarska dela sta prevzela G. Žele in J. Kristan iz Št. Petra za 1650 gld. Pouk se je začel l. 1856. V dvorazrednico je bila šentpetska ljudska šola razširjena l. 1885., šolsko poslopje se je moralo vzdigniti za eno nadstropje. Stroškov je bilo 4000 gld. Dne 16. novembra 1885. je novo šolsko sobo blagoslovil kurat Janez Podboj in 17. novembra 1885. se je pričel pouk. Od l. 1909. je trirazrednica.

Učitelji na šentpetski šoli so bili ti-le:

1. Ivan Kogej. Rojen v Idriji 5. maja 1837. Na prvi službi v Št. Petru 1859. do 1860., v Krašnji do 1866., na Brezovici do 1899., potem v stalnem pokoju v Idriji do smrti 12. maja 1900. Oče dveh duhovnikov.

2. Ivan Lukan. 3. Ivančič. 4. Bernik. 5. Gašper Gašperin. 6. Jelšek. 7. Ivan Treven. 8. Filip Kete. 9. Ivan Zarnik. 10. Eržen. 11. J. Grebenec¹⁾.

12. Miha Kalan od 17. oktobra 1878. do 1910. Rojen v Šmartnem pri Kranju l. 1844. V Št. Peter je prišel iz Orehka, postal l. 1885. nadučitelj in opravljal to službo do l. 1910., ko je stopil v pokoj.

¹⁾ Imena učiteljev od 2. do 11. so povzeta iz knjige »Pojstojnsko okrajno glavarstvo« str. 34.

13. Zofija Podkrajšek od 4. novembra 1885. do 25. novembra 1888. Potem se je odpovedala službi in se omožila.

14. Josip Štrekelj 30. novembra 1888. do 18. maja 1889., novinec.

15. Olga Leskovec 2. oktobra 1889. do 27. novembra 1890., novinka. Iz Št. Petra šla v Planino, v pokoj stopila 1. 1905.

16. Ivana Velepich, definitivna učiteljica od 23. februarja 1891. do 27. julija 1903., ko je odšla v Postojno.

17. Roza Jelenec, definitivna učiteljica od 9. decembra 1903. Rojena v Ljubljani 1880.

18. Leopoldina Kogej, suplentinja od 24. aprila do 15. julija 1908. Odtod je šla v Logatec.

19. Roza Pihler, provizorična učiteljica, vstopila 1. januarja 1909.

3. Šola v Štivanu.

Ker so vasi Rakitnik, Grobišče in Matenja vas blizu Postojne, je hodilo vedno nekaj otrok iz teh vasi v postojnsko šolo. To je menda vzrok, da jih je iz teh vasi primeroma največ šlo naprej v šole. Celo sedaj, ko je šola doma, pošiljajo nekateri starši otroke v Postojno v šolo, da se kaj več nauče, ker je doma samo eno-razrednica. Ko bi ne bilo burje, bi ne bilo treba šole v Štivanu. Iz Matenje vasi bi otroci hodili lahko v Slavino, iz Rakitnika v Postojno, iz Grobišč pa v Orehek ali tudi v Postojno. Pozimi bi pa zaradi hude burje in zametov ne mogli hoditi v šolo, zato so omenjeni vaščani sami prosili za šolo v Štivanu. Okrajni glavar Anton Globočnik jim je ustregel. Odločili so za šolo staro mežnarijo. Predelali so jo v ta namen, kar je

stalo 3000 gld. Cesar je daroval 300 gld., Marija Kalister iz Koč 600 gld., ostalo je plačala šolska občina. Delo je bilo končano l. 1871. Razen 300 gld. je pre-svetli cesar še dovolil, da se vsako leto iz blagajne c. kr. kobilarne v Prestranku izplača 60 gld. za šolske potrebščine. Dalje je c. kr. kobilarna odstopila 850 m^2 zemljišča zraven šolskega poslopja za šolski vrt.

Učitelji so bili tukaj:

1. Josip Benedek od 31. oktobra 1871. do 15. januarja 1874.

2. Anton Berčič od 9. junija do novembra 1874.

3. Fr. Ambrožič od 20. novembra 1874. do 18. novembra 1878.

4. Jakob Žebre od 19. novembra 1877. do 13. oktobra 1878.

5. J. Grebenec od 13. oktobra 1878. do 1. novembra 1879.

6. Gustav Grossman od 25. septembra 1879. do 1897., potem šel na Ubeljsko.

7. Fran Gros od 1897. do 1903. Rojen 1. oktobra 1850. v Sodražici, v Štivan je prišel iz Zagorja. V pokoj je stopil l. 1903. in umrl v Matenji vasi 12. junija 1904.

8. Katarina Sušelj od 1. septembra 1903. do 29. decembra 1903., ko šla v Postojno, kjer je umrla.

9. Gustav Grossman od 2. januarja 1904. do konca šolskega leta 1905., že drugič. Stopil je potem v stalni pokoj in živi sedaj v svoji hiši v Rakitniku.

10. Anton Pegan 1905. do 1908. Rojen v Vipavi 24. aprila 1850. Preden je prišel v Štivan je služ-

boval na Suhoriji. L. 1908. je stopil v pokoj in živi na Razdrtem.

11. **Frančišek Starman** 1908. do 1909. Rojen v Matenji vasi št. 33 dne 30. marca 1887., torej domačin. Na prvi službi v Studenem l. 1907., pomladi 1908. premeščen v Knežak, od koder je prišel v jeseni 1908. v Štivan. Iz Štivana je bil premeščen v Kuteževo.

12. **Maksimilijan Kalan** od 1909. do 1910., ko je odšel v Budanje. Rojen v Št. Petru. Katehetsko službo opravlja kurat. Kadar ni kurata v Štivanu, pa hodi kaplan iz Slavine poučevat v štivansko šolo.

4. Šola v Trnju.

Trnjska duhovnija, je dobila šolo l. 1872. V to šolo hodijo otroci iz Trnja in Klenka, tudi iz tistih hiš v Klenku, ki spadajo pod šentpetrsko kuracijo. Do l. 1910. so bili v Trnje vsolani tudi ostroci iz Paličja.

Prezidali so mežnarijo nasproti stare cerkve za šolo tako, da se je dobil prostor za šolsko sobo in stanovanje učiteljevo, cerkvenika so potisnili nekoliko v stran, kuhinja pa je bila skupna posest.

Presvetli cesar je dal podpore 500 gld., gospa Marija Kalister 600 gld., c. kr. dvorna kobilarna v Prestranku 100 gld. Večkrat so že morali predelovati in nove prostore prizidovati, slednjič so cerkvenika popolnoma odrinili iz šole in mu postavili novo hišico. Ker je število za šolo godnih otrok vedno naraščalo, so morali l. 1905. zidati novo šolo, ki je stala 16.283 K 89 vin. Podjetnika sta bila France Žigon in Trojar iz Renč.

Nova šolska stavba ima prostora za dve učni sobi, eno za učne pripomočke oziroma tretjo učno sobo, ko bi se ravno kdaj potrebovala. Šola se je obenem raz-

širila v dvorazrednico. Nadučitelj ima tri sobe, kuhinjo, hram in drvarnico, drugi učitelj eno sobo, kuhinjo in hram.

Učitelji so bili:

1. Jakob Petrič.

2. Janez Lunder, ekspozit, začasno.

3. Jernej Kočevar.

4. France Stele, pomožni učitelj, kasneje občinski tajnik.

5. Andrej Križaj. Rojen v Orehku, pa je kmalu umrl.

6. Feliks Majer. Rojen v Ljubljani 1862., kasneje pomožni učitelj na I. mestni šoli v Ljubljani.

7. Štefan Jelenec od 28. oktobra 1883. do 1896. Premeščen je bil v Božjakovo pri Metliki in je sedaj nadučitelj v Dvoru pri Žužemberku.

8. Josip Čop 1896. do 1902. Rojen na Kor. Beli l. 1844. Živi v pokoju.

9. Franc Zrimšek l. 1902. Doma z Brega pri Borovnici.

10. Adolf Karmel l. 1903. Rojen v Idriji l. 1880., sedaj učitelj v Cirknici.

11. Vincencij Engelman 1904. do 1905. Rojen v Starem trgu l. 1881. V Trnju postal nadučitelj in šel na Ciril-Methodovo šolo v Trst septembra 1905.

12. Katarina Smerdel 1905. do 1907., šolska voditeljica, potem šla v Senožeče.

13. Marinko, druga učiteljica od 15. septembra 1906. do 15. marca 1907., sedaj na Vrhniki.

14. Angela Cerar, druga učiteljica od 15. marca do 1. septembra 1907., potem voditeljica do 15. julija 1908.

15. Roza Svetlič, začasna učiteljica od 1. septembra 1907. do 15. julija 1908.

16. Rajko Justin od 1908. nadučitelj. Rojen 1865. v Ljubljani.

17. Marija Justin rojena Puppis od 1908. Rojena v Košani l. 1876., soproga nadučiteljeva, druga učna moč.

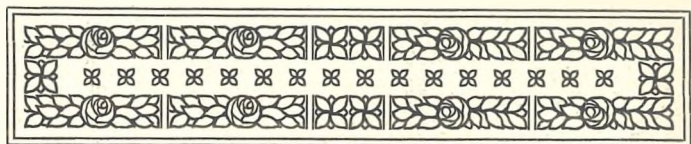
5. Šola v Paličju.

Silno težavno pot v šolo so imeli v zimskem času otroci iz Paličja. Hoditi so morali v Trnje. Ob hudi burji in zametih je ta pot že za odraslega nevarna, kaj šele za otroke! Ni čuda, da so otroci po zimi zelo neredno hodili v šolo in je vsledtega trpel pouk. Sedaj bo bolje.

L. 1910. je bil za Paličje ustanovljen poseben šolski okoliš. Paličani bodo imeli svojo šolo, enorazrednico.

Ana Pečar je prva učiteljica na pališki šoli. Imenovana je bila septembra 1910.

XIII.

Odlični Slavinci.

Iz starejših časov ni virov na razpolago, da bi mogel izvedeti vse znamenitejše osebe, ki so bile rojene v slavinski župniji. Brez njih gotovo ni bilo, a ker se je vse javno življenje obračalo bolj proti Primorju in Trstu, moglo bi se le ondi najti kaj zapisanega o njihovem življenju in delovanju: Kolikor sem našel, omenjam tukaj o rojakih slavinskih duhovskega in svetnega stanu, ki so delali ali še delajo čast svoji domovini.

1. Duhovniki.

1. Janez Milharčič. Rojen 27. decembra 1683. v Rakitniku. Glej kooperatorje slavinske!

2. Gregor Penko. Rojen v Gradcu 23. novembra 1699., Tonišev. Glej kooperatorje slavinske!

3. Jernej Česnik (Zasneh). Rojen v Paličju h. št. 1 okoli l. 1700. Umrl je doma, star 30 let, dne 17. februarja 1730. Pokopal ga je Aleksander Dolcetti, hišni kaplan slavinskega župnika. Kod je služboval, mi ni znano. Ljudje še sedaj vedo povedati, da so pri Česnikovih imeli »gospoda«.

4. Anton Čelihar (Zeligar, Zelicar). Rojen v Št. Petru dne 9. januarja 1723. V mašnika posvečen

1. 1745. na naslov svojega brata¹⁾. Kooperator v Tomaju od 1746. do 1754. Služboval je še drugod v tržaški škofiji, skupno 14 let, potem ves čas do smrti v ljubljanski škofiji¹⁾. Bil je vikar v Logatcu, pri sv. Petru v Ljubljani, župnik na Bledu 1770. do 1773., potem beneficiat presv. Rešnjega Telesa v Kranju do 10. decembra 1808., ko je umrl¹⁾. Bil je nadarjen, a slaboten in bolehen, ljudje so ga radi imeli, živel je vzgledno¹⁾.

5. Jakob Žafran. Rojen v Petelinah 11. julija 1723. Glej kooperatorje slavinske!

6. Jožef Žafran. Rojen v Petelinah 12. marca 1737. Glej kurate v Št. Petru!

7. Jožef Zadnik. Rojen v Rakitniku št. 18 dne 10. marca 1763. Glej kurate v Matenji vasi!

8. Janez Možina. Rojen 2. aprila 1802. v Slavini h. št. 50, pri Zorzinu, v mašnika posvečen 13. avgusta 1837. Subsidiar v Št. Vidu nad Ljubljano, kooperator v Spodnji Idriji, v Vremah in v Čemšeniku. L. 1846. je bil v pokoju v Ljubljani, kooperator v Predosljih 1848. do 1854., potem župnik v Javorjih nad Loko, kjer je umrl 1. 1868. Zapustil je 1000 gld. za reveže iz slavinske vasi.

9. Matevž Milharčič. Rojen v Selcu pri Spodnjem Sadretu dne 20. septembra 1812., v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja 12. avgusta 1838. Kaplan v Vipavi 1839. do 1843., potem na Dobrovi pri Ljubljani do 1851. Iz Dobrove je šel z apostolskim provikarjem Ignacijem Knobleharjem kot misijonar v Srednjo Afriko. Tam je kmalu zbolel za grižo in umrl v Berberu dne 8. oktobra 1853. Njegov grob je precej daleč od Nila na peščenini. Bil je goreč duhovnik, zlasti se je bojeval zoper nesrečno žganjepitje. Sam piše v

¹⁾ Pokorn, Šematizem iz l. 1788. str. 207.

Danici l. 1851. str. 152: «Ko sem videl, kaj hudega iz nesrečnega žganja izhaja, me je spodbodlo, vzdignilo, vnelo in vžgalo, da sem se z vso močjo vrgel na vsako, posebno pa na pijo škodljivega žganja, in ne morem počivati, dokler naših ovc pred toliko hudim ne obvarujem ter sem sklenil od nezmerne pijače močnih vin tako dolgo učiti, prepričevati in svariti, dokler farani vseh svojih kotlov žganja ne potolčejo, vseh patentov in pisem in dovoljenja žganja žgati ne strgajo in vseh žganjarskih in brinovskih steklenic ne pobijejo in ne pokončajo, misleč, zakaj bi se ljudstvu ne pomagalo, dokler je še čas». Po vsi pravici smemo Milharčiča imenovati začetnika protialkoholnega gibanja na Slovenskem.

10. Janez Penko. Rojen 29. decembra 1814. v Matenji vasi pri Vremcu h. št. 20, v mašnika posvečen 3. avgusta 1845. Kaplan v Polšniku 1846. do 1847., v Adlešičih do 7. junija 1848., potem v Podzemlju do 1849. Nekoliko časa valetudinarij v Postojni. Ko je l. 1849. divjal v Ljubljani med vojaki hud legar, prišel je v jeseni prostovoljno kot izpovednik na pomoč. Umrli je kot žrtev svojega poklica za legarjem dne 27. februarja 1850. v hiši škofjske pristave pri sv. Petru.

11. Andrej Križaj. Rojen v Matenji vasi h. št. 30 dne 10. septembra 1816., v mašnika posvečen 6. avgusta 1842. Služboval je kot kaplan v Črnem vrhu, Vremah, Senožečah, nazadnje kot ekspozit v Orehku. Bil je večji del življenja trpin. Ko je pastiroval še v Orehku ga je moral cerkvenik spremljati k oltarju in podpirati. K bolnikom so ga vozili na majhnem vozičku. Ko je popolnoma onemogel in je legel od kapi zadet l. 1868. na bolniško posteljo, je bil ves udan v voljo božjo. Pokopan je na domačem pokopališču v Štivanu,

kamor je bil položen k večnemu počitku dne 18. junija 1873. Na njegovem grobu »ne križ ne kamen ne stoji«.

12. **Frančišek Klemenec.** Rojen 1. oktobra 1822. v Rakitniku h. št. 13 pri Vdovniku. Glej kurata v Št. Petru!

13. **P. Leo Abram.** Rojen 29. avgusta 1863. v Selcu pri Gorenjem Sadretu. Pri sv. krstu je dobil ime Luka. Hodil je v domačo ljudsko šolo v Slavino, potem se je izučil čevljarstva. L. 1877. je šel v Trst k svoji ujni Ivani Zorman, ki je imela dekleško sirotišče sv. Jožefa na Istrski cesti. V sirotišču je otrokom čevlje delal in krpal. Hodil je rad molit v kapucinsko cerkev pa tudi kaj malega pomagat, kadar je bilo treba. Po-božni mladenič se je patrom prikupil, in vprašali so ga, če bi se rad še kaj učil. Z veseljem je pritrnil. Poslali so ga še tisto leto v kapucinski samostan v Filipolju. L. 1889. je oblekel kapucinski habit in ostal v Filipolju štiri leta. Poslali so ga potem v Budjo pri Smirni, kjer je bil v mašnika posvečen l. 1893. in ostal tam skupno šest let. Iz Budje so ga poslali na otok Syra, kjer je ostal 16 mesecev. L. 1897. je bil premeščen v San Stefano pri Carigradu, kjer je še sedaj.

14. **Jakob Ogrizek.** Rojen 26. aprila 1876. v Matenji vasi h. št. 28 pri Gódinovih, v mašnika posvečen 14. julija 1900. Bil je kaplan v Hinjah 1900. do 1903., v Vremah 1903. le malo časa, v Borovnici 1903. do 1904., v Št. Rupertu do 1905., v Mirni peči do 1908., potem župni upravitelj v Št. Lambertu, kjer je postal župnik in bil na župnijo vmeščen dne 3. januarja 1910.

15. **Janez Klemenec.** Rojen 20. februarja 1878. v Rakitniku h. št. 23, v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja dne 14. julija 1901. Bil je kaplan v Gorjah nad eno leto od 1902. do 1903., kjer je ves

gorel za svoj poklic. Vsled bolezni je stopil v začasni pokoj in se preselil k sorodnikom v Borovnico. Kmalu pa ga je smrt poklicala k večnemu počitku. Dne 9. maja 1904. se je preselil na oni svet. Pokopan je v Borovnici. Mrtvaški govor mu je govoril njegov prejšnji župnik Janez Ažman.

16. **Frančišek Skvarča.** Rojen 3. oktobra 1885. v Slavini h. št. 27 pri Gulovih, v mašnika posvečen po tretjem letu bogoslovja 3. oktobra 1908. Na prvo službo so ga poslali l. 1909. kot kaplana v Črmošnjice na Kočevsko.

17. **P. Leopold Zorman.** Rojen 31. avgusta 1885. v Žejah h. št. 15 pri Cokmanu. Pri krstu je dobil ime Janez. Do 12. leta je hodil v domačo ljudsko šolo v Slavini. L. 1899. ga je vzela k sebi v Trst teta Ivana Zorman, voditeljica sirotišnice sv. Jožefa na Istrski cesti. Še tisto leto ga je poslala za P. Leonom na Turško. V St. Stefanu imajo kapucini semenišče, v katerem pripravljajo in vzgajajo mladeniče, da postanejo duhovniki in misijonarji na Jutrovem. V tem semenišču se je Zorman učil štiri leta, oblekel kapucinski habit, šel za eno leto v novicijat in potem napravil obljube. Poslali so ga na to v Budjo pri Smirni, kjer imajo kapucini dveletne modroslovne in štiriletne bogoslovne šole. V Budji je ostal štiri leta. P. general kapucinskega reda je ravno takrat samostane na Jutrovem, ki so bili zase v eni provinciji, sklenil z beneško provincijo na Laškem in napravil iz obeh le eno provincijo. Izročil ji je tri misijone: del Bolgarije; Smirno z otoki Syra, Nakros, Klio; in Trapezunt s Kerasondo, Samsunom in Erzerumom. Vsledtega je poklical pet kandidatov na Laško, da se seznanijo z laškimi svojimi sobraty in se po dokončanih študijah vrnejo v Orient kot misijonarji. Med

temi kandidati je bil tudi brat Leopold. Koncem leta 1908. je prišel v Benetke, da bi nadaljeval tam še dve leti bogoslovne študije. Dne 31. januarja 1909. je bil v Padovi posvečen v mašnika in na Svečnico 1909. je imel v Slavini slovesno novo mašo ter se potem vrnil v Benetke.

2. Svetni.

1. Matija Kalister. Rojen v Slavini h. št. 4 dne 19. januarja 1774. Župnik Cek mu je zapustil 300 gld., da se izšola, gotovo ga je tudi že v življenju podpiral. V Ljubljani je dovršil dve leti bogoslovja, a potem izstopil. Z dekretom dvorne pisarne z dne 26. oktobra 1798. je dobil službo skriptorja na licejski knjižnici v Ljubljani z letno plačo 150 gld. Ker ni hotel prevzeti še nekaterih drugih postranskih opravil, nakazali so mu ob nastopu službe dne 7. januarja 1799. le po 10 gld. na mesec. Z odlokom dvorne pisarne z dne 21. maja 1803. je bil imenovan za učitelja IV. razreda glavne normalne šole. Z dekretom od 2. junija 1804. je bil imenovan za gramatikalni pouk na ljubljanskem liceju. Do l. 1807. je imel vsak profesor svoj razred. S šolskim letom 1807./8. se je začelo poučevati po novem učnem načrtu. Posameznim profesorjem niso bili odločeni več posamezni razredi, ampak posamezni predmeti. Kalister je postal profesor matematike, fizike in naravoslovja, učil je 18 ur na teden, v prvih treh razredih po štiri ure, v zadnjih treh po dve uri na teden. Od oktobra l. 1811. je vodil kot pomočnik opravila knjižničarja za 500 frankov remuneracije. Po dohodu Avstrijcev v Ljubljano mu je bila provizorično izročena uprava licealne knjižnice s plačo 500 frankov, z dekretom z dne 16. avgusta 1816. pa je bil definitivno imenovan za knjižničarja. Zbolel je za

jetiko in po dolgem bolehanju umrl v Slavini h. št. 43., pri Milharju, v rojstni hiši Kalistrove rodbine, dne 9. novembra 1828. V Slavini je imel posestvo, nekaj zemlje (podruštvo) in dve hiši, št. 4 in 64. Zasadil je na vrtu lepo sadje. Neka vrsta hrušk, ki jih je on zasadil, še sedaj slovi. Rekli so mu »Jurjevec».

2. Janez Nep. Kalister, mož izredno nadarjen, delaven in podjeten, ki je zaslovel ne le v domačem kraju, ampak tudi daleč okrog. Rojen je bil dne 9. maja 1806. v Slavini pri Milharjevih h. št. 43 in se priženil v Koče h. št. 6 na pol zemlje. V šolo ni hodil, ker je takrat še ni bilo v Slavini. Nekoliko brati in za silo kaj zapisati se je naučil kasneje. Kmetoval je po stari pivški navadi, večinoma s kravicami, začel pomalem skupovati domače pridelke, zlasti oves, ki ga je prodajal v Prestranek. Bistra glava in neumorna delavnost ga je vodila v vedno večja podjetja, pripeljala v Trst, kjer je nazadnje imel svoje ladje. Ko je umrl v Trstu dne 17. decembra 1864., je zapustil več hiš in več milijonov premoženja. Kaj takega se poprej o slovenskem pivškem kmetu še ni slišalo. Koliko dobrodelnih ustanov je zapustil za svojo rojstno župnijo, sem omenil na drugem mestu. Napravil je tudi 12 ustanov za dijake rojene v postojnskem in sežanskem sodnem okraju po 240 gld.

3. Marija Kalister roj. Bole je bila žena ravno prej omenjenega Janeza Kalistra. Zapustila je dobrodelno ustanovo za celo slavinsko župnijo, kakor je bilo že omenjeno pri ustanovah. Na stara leta je vid skoraj popolnoma izgubila, da še denarja ni več poznala. Umrta je dne 19. julija 1880.

4. Josip Gorup. Rojen v Slavini h. št. 30 dne 4. aprila 1834. Njegova mati je bila sestra milijonarja

Kalistra. Ker Janez Kalister ni imel svojih otrok, je postavil za glavnega dediča Josipa Gorupa, sestrinega sina in Franceta Kalistra, bratovega sina. Josip Gorup je znan slovenskemu svetu, ker je l. 1888. bogato založil deset ustanov za srednješolce in visokošolce, ter deset ustanov za višje dekleške šole v Ljubljani, l. 1898. pa štiri ustanove za trgovske akademike. Mnoge občine so ga imenovala za svojega častnega občana in razna društva za svojega častnega člana, cesar ga je odlikoval l. 1898. z viteškim križem Franc-Josipovega reda, l. 1903. pa je bil povzdignjen v viteški stan z naslovom »pl. Slavinjski«. Živi večinoma na Reki.

5. Fran Kalister. Rojen v Slavini h. št. 52 dne 24. oktobra 1839. Nečak milijonarja Janeza Kalistra, drugi glavni dedič njegov. Oba glavna dediča, Josip Gorup in France Kalister sta svoji rojstni vasi na svoje stroške zgradila novo šolsko poslopje za dvo-, oziroma trirazrednico, kakor je bilo že omenjeno na drugem mestu. Fran Kalister je umrl v Trstu in zapustil samo enega sina.

6. Martin Stepanovič Bole. Rojen v Kočah h. št. 26 dne 9. novembra 1833. Podpirala ga je gospa Marija Kalister, njegova sorodnica, da je mogel hoditi v šolo. Stopil je bil v bogoslovje, a potem prestopil k profesuri in šel na Rusko, kjer biva sedaj v Kalugi kot gimnazijski profesor. Pred leti je pisaril v slovenske časnike, zlasti v »Novice«. Kot ustanovni ud »Slovenske Matice« prepušča društvene knjige slavinski šoli.

7. Josip Bole. Rojen v Kočah h. št. 20 dne 24. februarja 1854., sedaj posestnik in trgovec na Reki. Ima mnogo zaslug za svoje rojake. Pomagal jim je s svetom in dejanjem pri ustanovitvi in ureditvi mlekarne v Kočah, ki donaša lepih dohodkov združenim članom.

8. Ivana Zorman. Rojena v Žejah h. št. 16 «pri Cokmanu» dne 6. junija 1836. Šla je mlada v Trst, služila nekoliko časa pri judovski rodbini. Bila je zelo pobožna in rada pomagala zapuščenim otrokom, katerih se ni manjkalo v velikem mestu. S pomočjo dobrih duhovnikov je dobila prostor, kjer jih je zbiralala, snažila in učila. Bog je blagoslovil njeno delovanje. Premožni krščanski Tržačani so ji pomagali, da je dobila v posest prijetno «kampanjo» na Istrski cesti. Tam je s pomočjo blagih, usmiljenih gospe in drugih dobrotnikov napravila in vedno razširjevala sirotišnico za mlade deklice. Izročila jo je v varstvo sv. Jožefu, ki se je vsled tega imenovala «sirotišnica sv. Jožefa». Sezidala je v čast sv. Jožefu lepo cerkvico, ki je dostopna tudi drugemu ljudstvu. Tukaj je bila sama gospodinja, ravnateljica, učiteljica in odgojiteljica malim, le za šoloobvezne deklice je morala poiskati vsposobljenih učiteljic. Učile so se vsakovrstnih ročnih del od najbolj finega vezenja do navadnih hišnih, gospodinjских opravil. Vse je šlo po sreči: Kadar je prišla kakšna posebna potreba, je pomagal sv. Jožef. Otroci so molili in glasno klicali na pomoč toliko časa, da je prišla pomoč. To se je zgodilo časi na prav čudovit način. Gospa Ivana, kakor so jo Slavinci kratko imenovali, je pomagala tudi drugod n. pr. v Sarajevu pri ustanovitvi ondotne sirotišnice in hiralnice. L. 1905. je izročila svojo sirotišnico sestram križarkam, da bi ji zagotovila prihodnost in da bi po njeni smrti ne prišla v nepoklicane roke. Ob tisti priliki je pisal tržaški «Novi list» l. 1905. št. 284 o nji: «Velecenjeno Ivano Zorman, dosedanjo voditeljico tržaškega sirotišča sv. Jožefa, je sv. Oče odlikoval s križcem za cerkev in papeža (pro ecclesia et pontifice). Preblaga naša rojakinja je storila toliko v prid sirot, da se komaj da po-

pisati. Vsi so njeno delovanje kar občudovali in zato so jo vsi tudi spoštovali. A ona je ostala vedno ponižna in polna krščanske ljubezni, posebno do zapuščenih otrok. Ker je delovala tako požrtvovalno v smislu sv. cerkve in sv. Očeta, je dobila tudi omenjeno odlikovanje». Kupila je že nekoliko prej sosednjo «kampanjo» z manjšo hišo, v katero je spravljala manjše otročiče. Bil je to nekak otroški vrtec. Imenuje se «Casa di Nazaret» (Nazareška hiša). V najnovejšem času je dobila še drugo hišo v bližini. V to sprejemlje majhne dečke. V teh hišah ima sedaj čez 70 oseb. Vse vodi sama, za potrebe pa skrbi sv. Jožef. Bog jo varuj še dolgo in blagoslavljaljaj njeno požrtvovalno delovanje! Slavinska župnija je po vsi pravici ponosna na svojo rojakinjo, gospo Ivano.

9. Dr. France Šabec. Rojen v Slavini h. št. 57 pri Špelniku 4. avgusta 1870. Sedaj sekundarij v deželni bolnišnici v Ljubljani.

10. Andrej Kenič. Rojen l. 1884. v Grobiščah, postal učitelj l. 1904. Najprej je služboval v Knežaku, l. 1907. pa se je kot definitiven učitelj in voditelj preselil v Ostrožno brdo, kjer je še sedaj.

11. Frančišek Starman, učitelj. Rojen 30. marca 1887. v Štivanu. Glej učitelje v Štivanu!

12. Pavla Vilhar, učiteljica. Rojena v Prestranku dne 31. decembra 1888. Postala l. 1908. provizorična učiteljica na novoustanovljeni šoli na Kalu pri Košani.

13. Frančiška Maver, učiteljica. Rojena 27. marca 1888. v Grobiščah h. št. 10, po novem letu 1909. kot učiteljica suplentinja v Godoviču, potem kot provizorična učiteljica v Studenem.

14. Maksimilijan Kalan, učitelj. Glej učitelje v Štivanu!

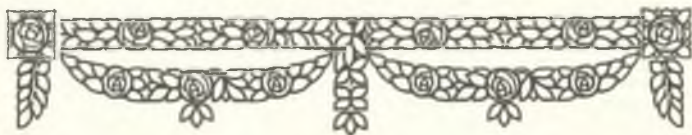
3. Redovniki, bratje lajiki.

1. Br. Julijan (Franc) Vodopivec. Rojen v Matenji vasi dne 11. januarja 1863., vstopil k frančiškanom, preoblečen 1. decembra 1888., obljube naredil 8. decembra 1892., sedaj v Ljubljani.

2. Br. Urban (Gašper) Žele. Rojen 4. januarja 1866. v Petelinah, oblekel frančiškanski habit 9. julija 1891., obljube napravil 10. julija 1897., sedaj v Novem mestu.

3. Br. Sebastijan (Janez) Lunder, nečak bivšega ekspozita v Trnju Janeza Lundra. Rojen 16. junija 1876. v Klenku h. št. 4, kjer je popustil posestvo in vstopil k frančiškanom dne 20. novembra 1905.

XIV.

Dodatek.

A.) Priloge.

Št. 1. Pismo z dne 18. julija 1668., s katerim sta prodala Marija Salome pl. Edling roj. Portner in Hannss Jakob pl. Edling prestransko graščino baronu Bernardinu Barbo za 7000 gld. in 30 dukatov v zlatu¹⁾.

Zuwissen, dass Vorgestern als den 16. dato Monaths July der woll Edl Geborn herr Hannss Jacob von Edling etc. (Titl.) als Eheuogt vnd dessen Gemählin Frau Maria Salomae Geborne Portnerin, als Principalin, dem Wollgebornen Herrn herrn Bernardin Barbo Freyhern (Titl.) das Guett Praestränigkh sambt denen darzue gehörigen vnderthanen vnd Gülden per Süben Taussendt Gulden Crainerischer Wehrung vnd darzue einen Leukhauff mit hundert Ducaten in Goldt vnd einen Khleper verkhaufft gehabt: dergestalt, das wollgedachter herr Barbo Freyherr wegen der heurigen Fechsung in loco den Augenschein selbst einvernemen vund sich darumb in endtweder nach gebührlichen

¹⁾ Izvirnik se nahaja v kapitljskem arhivu v Ljubljani fasc. 207 Nr. 5.

dingen vergleichen oder solche denen Verkhauf (fern be) lassen solle.

Wie (dan s) ich herr Khauffer veranlastermassen ad loca verfügt vund befunden, das der Gschloss Gebeid vund () respondendo Ställ ganz Paufällig vund einer grossen reparation vonnöthen haben, was an denn, das er herr diser haubt Vrsach halber von dem Khauff resilirn wollen. Also das zwischen denen Theillen auf interposition der Wollgebornen herrn Herrn Hainrich Bernardin von Raunach vnd herrn Johann Baptista Delco Berd Freyherrn Titl, der Khauffs Contract propter = angeregter Guett Praestränigkh alda in loco auf ein Neues geschlossen werden.

Alss Erstlich verspricht Wollgedachter herr Barbo Freyherr dem herrn von Edling als Eheuogten vund dessen Frauen gemählin Maria Salomae als Principal Verkhaufferin zum rechten Khauffschilling in Crainerischer wehrung ein Summa geldts Benändtlichen Süben Taussendt idest 7000 fl vund dreyssig Ducaten in goldt.

Endtgegen vund fürs andere seindt ernente Ehnleuth dem herrn Khauffer das Guett Praestränikh sambt denen darzue derzeit gehörigen vndterthanen vund Gülden rechtvund gerechtigkeiten einzuandtwortten schuldig.

So versprechen dieselbe auch fürs dritte bey der einandttwortung nachuolgunde Traidts sorten zur ansaat zuuerlassen. Alss nemblichen hundert fünffzig Mernig Waizen, Sechzig Mernig Schorschizen, oder halb (waizen) zwelf Mernig Roggen, Sechszehen Gersten vund (Zwey) Mernig hiersch. Item hundert vund Sechzig Mernig habern, Weiter das völlige Stro vund von hey die helffte.

Nichtweniger verobligiren sich mehrgedachte Ehnleuth daselbst zu Praestränikh bey dero abtritt dem herrn Khauffer zuuerlassen allerley Weinvässer Laglen Zuber vund Podtingen, wie auch rüben vund Merlein so derzeit verhanden: Dann auch Einen Ölstein vund den eingemauerten Kheschl. Fürs dritte seindt mehrgedachte Ehnleuth bey solich verkhaufften Guett dem herrn Barbo Freyherrn nit allein ratione der Gülten Vundterthanen vund Zuegehör, sondern auch ratione des auszehlenden Khauffsschillings vor aller aussprach zu schützen, zu schürmben, zuendtheben vund ohne schaden zuhalten schuldig.

Wann auch fürs viertte der Kauffschilling ausgezelt werden wirdt, so sollen mehrwollgedachten Herrn Khauffer des herrn Johann Gotthardts Freyherrns von Egkh habende Schuldt, vund Sazbrieff. Item auf das Guet Praestränikh geführte spanung neben einer ordenlichen Solutionsquitung zuegestellt werden. Alles Treulich vund ohne gefährde auch bei verpindtung des allgemeinen Landtschadenpundts in Crain Zu Vrkundt dessen haben dise Khauffsabredt nicht allein die herrn vund Frauen Principal Contrahenten, sonder auch die Herrn Beystände vund vnterhandler mit do handschr(iff) vund Pedtschafften in zwey gleich lautenden (Exemp)laribus verfertigt. So Geschehen zu Praestränikh den 18. July anno 1668.

L. S.

Maria Salleme von Edling
Prencebalin.

L. S.

Bernard Barbo.

L. S.

Hanns Jacob v. Edling.

Št. 2. Breve papeža Inocencija XI. z dne 26. novembra 1676., s katerim podeljuje popoln odpustek vsem, ki po prejetih sv. zakramentih obiščejo cerkev sv. Marjete nad Paličjem na obletnico njenega posvečenja¹⁾.

Universis Christi fidelibus praesentes literas inspecturis salutem et apostolicam benedictionem. Ad augendam fidelium Religionem et animarum salutem coelestibus Ecclesiae thesauris pia charitate intenti Omnibus utriusque sexus Christi fidelibus vere poenitentibus et confessis ac sacra communione reffectis, qui ecclesiam s. Margarithae sub Parochia de Slauena Tergestinae dioeceseos non tantum regularium, cui ecclesiae, cuiusque capellis et altaribus sive omnibus sive singulis nulla alia Indulgentia reperitur concessa, die festo Dedicationis eiusdem ecclesiae a primis vespers usque ad occasum solis festi hujusmodi singulis annis devote visitaverint et ibi pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione ac stae matris ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, Plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem univ. in Domino concedimus. Praesentibus ad septennium tantum valituris, volumus autem quod si alias Christi fidelibus in quocunque anni die dictam ecclesiam seu capellam aut altare in ea subvisitant aliqua alia Indulgentia perpetuo vel ad tempus nondum delapsam duratura concessa fuerit aut si pro impetratione, putatione admissione seu publicatione pretium aliquid ad minimum detur aut sponsum oblatum recipiatur, praesentes nullae sint. Datum

¹⁾ Izvirnik na pergamentu se nahaja v župnem arhivu slavonskem z mnogimi okrajšavami.

Romae apud s. Petrum sub Annulo Piscatoris die 26 novembris MDCLXXVI Pontificatus nostri Anno Primo
Gratis pro Deo et sua

N. N.

Podpis nečitljiv.

Št. 3. Fasija z dne 17. septembra 1690., v kateri slavinski župnik de Leo našteva dohodke in stroške župnika, posameznih cerkev in bratovščin v slavinski župniji¹⁾.

Proventus annualis Slavinensis Parochialis Domus.

Frumenti tam quartesii, quam decimarum quinque terrenorum Staria circiter 100 Valoris annum ad annum computando Starium florenis tribus currentis monetæ	f	300:—:—
Avennae Staria circiter 100 unum Starium valoris florenum faciunt	»	100:—:—
Siliginis, Hordei, Panitii Staria 50 unum libris 8 fit	»	86:33: ¹ / ₂
Stolla annualis circiter Scutatos centum fit	»	222:13: ¹ / ₂
In Matheinavas sunt duo terrena solvunt steuræ monetæ germanicæ	»	13:32:—
In Slaloch (Saloch? Slavina?) terrena duo solvunt germanicæ monetæ	»	10:—:—
Adelspergi unum terrenum solvit	»	8:—:—
In Monte Pozcha Celsissimus Princeps solvit . . .	»	9:45:—

Expositio præfatae Parochialis Domus.

Reverendissimo Domino Archidiacono currentis monetæ	f	80:—:—
Stevra Labacum Excelsæ Provintiae cum quietantiis monetæ germanicæ	»	43:—:—
Contributionis ultra solutionem colonorum circiter .	»	10:32:—
Pro vestitu, victu. foeno, aliisve rebus necessariis ad minimum	»	300:—:—
quod in totum committo et relinquo arbitrio et Judicio Illustrissi-		

¹⁾ Izvirnik na papirju je v kapiteljskem arhivu v Ljubljani fasc. 105. Nr. 3.

morum et Reverendissimorum Dominorum Deputatorum. Accedit me debere contribuere uti alias saepius pro bello turchico Excelsae Provinciae quod Beneputandum.

Ecclesia Slavinensis B. V.

Habet terrena Sex cum dimidio, et tria Molendina inde annuatim habet Stevrae	f	50:—:—
Item habet decimam a tribus terrenis Staria frumenti 6 cum tribus florenis	»	24:—:—
De Decima Avenae totidem	»	6:—:—
Mixturae circiter duo Staria	»	3:32: 2
Frumenti afflictualis a Subditis Staria decem cum dimidio	»	31:30:—
Affictualis Avenae Staria Sex cum dimidio	»	6:45:—
Ad Vineas annum anno computando plus exponit quam percipit et cum annus sit uberrimus vix percipit	»	30:—:—
De affictu Sex bouum frumenti Staria tria	»	9:—:—
De Elemosina annuatim	»	12:—:—

Expositio praefatae Ecclesiae.

Steurae annuatim Provinciae	f	38:—:—
Item pro bello Turchico, uti tribus annis jam dederat, dabit	»	38:—:—
pro tectis restaurandis Granarii, turris Ecclesiae annuatim circiter	»	60:—:—
pro oleo lampadarum ad minimum	»	20:—:—
Pro majori S. Hebdomada aliisve per annum Sacris scriptis	»	80:—:—
Expositio in vineas ad minimum	»	60:—:—

In Selca Ecclesiae S. Crucis et S. Udalrici.

In debitis habet 400 ducatos (ung. Sex librarum) quorum Interesse adfert	f	24:—:—
Ab uno prato trahit	»	1: 3:—
A quatuor campis habet omnis generis grani circiter Staria Sex	»	8:—:—
A vineis annum anno computando Ciboria vini decem unum libris 12 faciunt	»	20:—:—
Aliqui subditi annuatim contribuunt olei libras decem.		

Expositio praefatae Ecclesiae S. Crucis et S. Udalrici.

Pro tectis Ecclesiarum, Granarii annuatim circiter	f	15:—:—
pro oleo et cera	»	10:—:—
pro sacris scriptis	»	20:—:—
In Vineas exponunt ad minimum	»	15:—:—

In Peteligne Ecclesia S. Bartholomaei.

A pratis annuatim percipit	f	16:—:—
In debitis ducatos 500 habet, quorum Interesse annuatim adfert	»	30:—:—

Expositio supradictae Ecclesiae.

Pro oleo et cera circiter	f	9:—:—
pro scriptis missis	»	20:—:—
pro tectis annuatim Ecclesiae et Granarii reparandis	»	10:—:—

In Graz Ecclesia SSmae Trinitatis.

Haec ecclesia non habet ultra 25 ducatos in debitis, de quorum Interesse percipit f 1:3:— de reliquo in omnibus a Vicinitate sustentatur.

In Shenpeter Ecclesia S. Petri.

De uno terreno annuatim percipit frumenti modios

5 facit	f	3:—:—
Et Avenae modios Nr. 5. facit	»	1:—:—
Et in parata pecunia	»	1: 3: 2
Quidam Incola annuatim solvit	»	3: 3:—
Et quando seminat in horto, de decima dat circiter duos modios grani Stevrani, et contributionem ipsemet subditus solvit Excelsae Provinciae praeter taxam a provincia impositam pro turchico bello.		

Expositio.

Pro tecto reficiendo, oleo et Cera non sufficiunt . .	f	10:—:—
pro aliis Sacris Scriptis	»	12:—:—
In reliquis sustentatur per Elemosinam.		

Ecclesiae S. Laurentii, Primi et Feliciani in villa Rodochovavas.

In debitis possidet 250 ducatos, de quorum Interesse

habet	f	15:—:—
De quinque Incolis annuatim percipit	»	3: 7:10
De duobus hortis percipit	»	3:—:—
De decima unius horti circiter	»	1: 3:—

Expositio.

Pro tecto, oleo et Cera	f	10:—:—
pro missis scriptis	»	12:—:—
Et dato casu inopiae vicinitas sublevat.		

In Klenig Ecclesia S. Leonardi.

Quidam Incola Singulis annis pandit Ecclesiae . . .	f	2:—:—
Item de uno prato solvit	»	1:—:—
In debitis habet 100 ducatos, quorum Interesse facit	»	6:—:—
De quibusdam ovibus apud subditos percipit annuatim circiter	»	6:—:—

Expositio.

Pro tecto, oleo lampadarum et cera	f	8:—:—
pro missis scriptis	»	8:—:—

In Tergne Ecclesia S. Eliae.

De uno terreno singulis annis percipit germ. monetae	f	9:—:—
Item unam ovem pro	»	1:—:—
De uno prato percipit	»	6:—:—
In debitis habet 200 ducatos, quorum Interesse trahit	»	12:—:—
Item vicini contribuunt quatuor staria cum dimidio tritici facit	»	3:—:—

Expositio.

Pro steura et contributione ex proprio solvit circiter	f	3: 3: 6
praeter contributionem pro bello turchico ex parte solvit Provinciae	»	9:—:—
pro tecto, cera et oleo.		

In monte Lonza Ecclesia Ssae Trinitatis.

Haec ex elemosina in omnibus providetur.

Ecclesiae S. Nicolai et S. Margarithae in Palzie.

De uno prato annuatim percipit	f	5:—:—
Aedituus Ecclesiae S. Margarithae solvit	»	6:—:—
Et pro decima	»	3:—:—
Habet in debitis circiter ducatos 100, de quibus Interesse	»	6:—:—
Oviculas apud subditos, de quarum medietate percipit	»	8:—:—

Expositio.

Pro tectis, oleo et Cera	f	7:—:—
pro Sacris Scriptis cum sit ultima a parochiali . . .	»	12:—:—

Ecclesia S. Andreae in Nemska vash.

De uno prato annuatim percipit	f	4:—:—
Item habet duos hortos, de quibus percipit circiter	»	3:—:—
Habet etiam aliquot ovicularum apud subditos, de quibus	»	6:—:—

Expositio.

De dictis hortis annuatim celsissimo Principi solvit	f	—: 2:12
pro tecto, oleo et cera	»	4:—:—
pro Sacris Scriptis	»	6:—:—

Ecclesia S. Georgii in monte Pozcha.

De vineis in districtu vippacensi situatis unum annum alteri computando percipit	f	15:—:—
Item habet aliquas oviculas, de quarum medietate trahit circiter	»	3:—:—
De debitorum Interesse	»	4:—:—

Expositio.

Pro tecto, oleo et Cera	f	4:—:—
pro Sacris Scriptis, quae ob magnam distantiam et aeris hyemali tempore frigus persolvi non possunt, solvit tantum	»	5:—:—

Ecclesia in Kozche S. Margaritae.

De duobus hortis annuatim percipit	f	2:—:—
Item de uno prato	»	2:—:—
Communitas nunc annuatim contribuit quatuor modios frumenti facit	»	2: 1:10
Item Avenae Staria quatuor	»	3:—:—
De decimis unius terreni percipit	»	4:—:—
pro debitorum Interesse	»	6:—:—

Expositio.

Pro oleo, tecto et cera	f	8:—:—
pro Missis Scriptis	»	8:—:—

In Matheinia vas Ecclesia S. Joannis Baptistae.

Habet unum terrenum, de quo annuatim percipit	f	9: 4:10
De decimis undecim terrenorum percipit frumenti circiter modios No. 44 facit monetae currentis florenos	»	33:—:—

Avenae Staria No. 11 facit	f	11:—:—
Siliginis, Hordei, Panici, Milij Staria 5 facit	»	7:—:—
De decimis Agnorum, Apum	»	2: 3:—
De vineis trahit ultra annuales expensas circiter	»	20:—:—
Boves habet circiter viginti, de quibus Staria No. 10 frumenti	»	30:—:—
De elemosina annuatim	»	2:—:—

Expositio.

Solvit Steuras et contributionis florenos monetae germ. facit	f	13: 2:—
pro tecto Ecclesiae, aedituatus et duorum domorum in Vineis	»	20:—:—
pro oleo et Cera	»	12:—:—
pro Missis Scriptis	»	20:—:—
pro prandio in festo Nat. S. Joannis Baptistae, cum soleat (?) advenire Parochia Krenovizensis	»	3:—:—

Ecclesia S. Antonii in Stara vas.

Habet unum pratum, de quo annuatim percipit	f	1: 4:—
De vineis aliquis ultra expensas percipit	»	10:—:—
In reliquis Elemosina sustentatur.		

Expositio.

Pro tecto, oleo, Cera, et Missis scriptis	f	15:—:—
---	---	--------

Ecclesia S. Danielis Prof. in Saloch.

Vicinitas contribuit pro terreno unum modium frumenti, sunt 12 terrena, facit duodecim modios	f	6: 4:10
De Vineis ultra expensas percipit circiter	»	15:—:—
Exponit pariter annuatim circiter	»	15:—:—

Adelspergien:

Ecclesiae S. Stephani, Andreae et S. Ursulae

apparet in Separato folio distincta expositio, et perceptio.		
Est etiam Confraternitas in parochiali Ecclesia, sub titulo nativitatis Reginae Angelorum ad promoven- dam devotionem erga Matrem Dei, in qua numerantur Confratres et Sorrores, circiter Sex centi, quorum unusquisque solvit annuatim Solidos duodecim facit	f	60:—:—

Item habet ad centum ducatos et in debitis ducatos

centum, quorum Interesse	f	6:—:—
De Elemosina annuatim die congressus	»	2:—:—

Expositio.

Unicuique Fratri et Sorrori datur die congressus die

21. Septembris singulis annis unus libo panis valoris trium Solidorum, et una candelula duarum soli- dorum, facit	»	25:—:—
pro praefata die Reverendis Dominis, et prandio, et aliis	»	5:—:—
pro candelis, oleo lampadis ad minimum	»	8:—:—
pro Missis, cum sit Altare praeilegiatum, pro una- quaque una libra et solidos 4 pro missis Sabbatinis summa	»	10:—:—
Pro aliis missis scriptis	»	5:—:—

In ejus rei veritatem, si opus fuerit, ostendam quantum possum
humana fragilitate, me vix in tota parochia ultra decem ducatos
errasse scient

Dabam Slavinae die 17. Septembris 1690.

(L. S.)

Sigismundus de Leo lib. Bro.

Specificatio Parochiae Slavinae Proventus	f	432
Capitale	»	8640
Capellani Postoinae Capitale	»	3250
Cooperatorum	»	2000
Ecclesiarum	»	15420

*Št. 4. Fasija z dne 16. septembra 1690., s
katero Janez Žiga Hueber, kurat v Postojni,
našteva svoje dohodke in stroške¹⁾.*

Vi foundationis erectae a Dom. Wolfgango
Enztaller pie defuncto percipio juxta conventionem
factam inter partes loco interesse de duobus millibus
floreorum monetae patriae investitis apud Illmum
D. Comitem Antonium de Lanthieri. 40 urnas musti,
vulgo Zubar, de quibus veniunt in callo, et feces,
dum purgatur vinum, urnae ad minimum. 5 : remanent

¹⁾ Izvirnik na papirju v kapiteljskem arhivu v Ljubljani fasc.
105. Nr. 3.

ergo .35: inferiori saepius, ut notum, .3: florenis monetae Patriae, sicut mihi datur	f	105:—:—
De fundatione Sargariana mon. patriae	»	24:—:—
A Dominio loci	»	12:—:—
hic proventus pendet ab arbitrio Domini. De funda- tione D. Caspari Nussdorffer	»	5:—:—
De frumento colligo 42 modios, quod, valde exiguum, vulgo Sorsiza, pono modium 40:✕ facit florenos mon patriae	»	28:—:—
De avena colligo modios : 36: pono modium 20 solidos facit	»	8:—:—
De stolla, quam ordinarie R. R. D. D. Cooperateres ex Slavina percipiunt, exacte scire non possum, judico tamen, eam una cum missis scriptis et con- ductis ad summum et vix se extendere ad	»	24:—:—
Summa	f	206:—:—

Attenta hac tenuitate proventuum non difficile scire est, quod
ultra honestam sustentationem, utpote dictum, vestitum, supellectilem,
famulitium et alia similia oeconomica onera vix aliquid supersit.

Datum Postoinae 16. Sept. 1690.

Nota super expensis necessariis obiter notatis.

In perceptione et conservatione vini supradicti et collecturae expono florenos monetae patriae	f	5:—:—
pro victu, id est vino, aliis esurialibus, condimentis etc. pono simul	»	100:—:—
pro vestitu, supellectili et reliquis necessarijs pono, circiter	«	70:—:—
	f	175:—:—

Pro habitatione, quia domi meae maneo, pro nunc nihil pono,
sed et huius et aliorum plurium oeconomicorum onerum utpote famu-
litii et aliorum similium expensas judicandas relinquo, similiter nec
ea, quae (absit jactantia) vel urbanitatis, hospitalitatis vel charitatis
gratia expenduntur, hic expono, nec expensas infirmitatum.

Datum Postoinae 16. Sept. 1690.

Joannes Sigismundus Hueber,
Capellanus curatus loci.

Št. 5. Popis dohodkov in stroškov cerkve sv. Štefana v Postojni. Sestavil cerkveni ključar Kristijan Troyer. Priložen je zgoraj omenjeni fasiji postojnskega kurata Hueberja, torej iz istega časa, kakor omenja tudi slavinski župnik de Leo¹⁾).

Specificatio reddituum annuorum Ecclesiae S. Stephani Protomartyris Postoinae notata a Perill. D. Christiano Troyer moderno Syndico in Germanica moneta.

Urbarium importat	f	122:54:—
frumentum	»	17:—:—
Milium	»	5:15:—
Avena	»	11:15:—
Vinum ex vineis propriis Ecclesiae collectum . . .	»	60:—:—
Item tenore foundationis D. Enztaller percipit Ecclesia		
pro interesse de mille florenis monetae patriae 20		
urnas ab Ill ^{mo} D. D. Comite Antonio de Lanthieri	»	60:—:—
Ab animalibus, quia plurima ante annos peste perierunt, vix habet nunc de utili		
	»	3:—:—
	f	264:24:—

Ob straneh pole so sledeče pripombe:

Habet decimam de 14 terrenis frumenti circiter Staria 12 faciunt florenos 36. Avenae totidem faciunt florenos 8. Siliginis, Hordei Sex Staria in dimidio faciunt 12:26:2.

Confraternitatis cum sint paucissimi confratres ad summum florenos 15. B: Est confraternitas Sutorum sub titulo S. Floriani; id quod Confratres tribuunt ad Computum, fit absque parcho, et Cooperatorum, utrum dividant in se, utrum compotent, ignoratur, si ne ulla utilitate Ecclesiae. Quid quam . . . ? Ecclesiae de Elemosina . . scribam 10 f.

Sequuntur Exposita annua praelibatae Ecclesiae etiam in moneta germanica moderna.

Habeatur reflexio, quod ob paupertatem subditorum in solutione Steurae semper notabilis sit defectus.

Illustrissimo D. Domino Parcho annuatim circiter . f 10:—:—

¹⁾ Izvirnik na papirju je v kapiteljskem arhivu v Ljubljani fasc. 105. Nr. 3.

Reverendis Dominis Cooperatoribus	f	50:—:—
Reverendo Capellano	»	10:—:—
Item eidem propter fundationem Caspari Nussdorffer	»	4:20:—
Pro Prandiis saepius per annum, utpote in Concursibus, Patrocinii et Dedicationibus trium Ecclesiarum loci, quae simul in redditibus et expensis commu- nicant, ac etiam aliis praescriptis temporibus juxta antiquissimam consuetudinem dari consuetis circiter	»	38:—:—
Pro cultura vinearum	»	30:—:—
Pro variis reparationibus et suppellectili Ecclesiarum	»	30:—:—
Pro Luminaribus praefatarum Ecclesiarum	»	28:—:—
Pro illis 20 urnis vini loco interesse ab Ill ^{mo} D. Co- mite Antonio de Lanthieri annue percipiendis obli- gatur Ecclesia vi fundationis singulis 4 temporibus Reverendis Sacerdotibus quotquot fortasse concurrunt pro officio defunctorum et ss. ^{mo} Missae sacrificio ad intentionem fundatoris praescriptam applicando con- suetam mercedem, die vero festo S. Francisci mer- cedem simul et decentem refectionem largiri, residuum vero pauperibus erogare, quo servato exponit, quantum percipit, id est	»	45:—:—

His ergo annuis expensis parum remanet, nisi elemosinae accedant, pro extraordinariis necessitatibus, ut posse construendis fabricis, erigendis novis altaribus, fundendis campanis, et similibus et rarius occurrentibus expensis, quibus saepius vix 200: floreni sufficiunt; (nihilominus laus Deo de his omnibus industrie providetur) unde est, ut Ecclesiae haec iam tot annis debitos scutatos Ecclesiae S. Joannis Baptistae in Matheinavass solvere non valent.

Datum

Christian Troyer, mp.

als derzeit Kirchenprobst.

NB. In Expositione addandum est, quantum Steurae annuatim, et Contributionis ex proprio solvi debet Ecclesia.

De Steura solvit circiter provinciae 51 f 28 X.

De pfundt herrn Gült — (?) — circiter 10 f germ. mon. pro-
vinciae.

De contributione plus quam Ecclesia percipit.

Na posebni poli priloga:

Extract.

Über die ordinarii Traidtertragung, so auss der St. Stephani-Kirche zu Adelsperg Urbar gezogen:

Grossottog.

Lucas Willicher dient Weizen . . .	Mirl.	$\frac{1}{2}$	Hirsch	$\frac{1}{2}$	Hab.	$1\frac{1}{2}$
Mathia Gerschina	•	$\frac{1}{2}$	»	$\frac{1}{2}$	»	$1\frac{1}{2}$

Sallog.

Mathia Khukhez	»	2	»	—	»	3
Jerni Khukhez	»	1	»	—	»	$1\frac{1}{2}$
Juan Khukhez	»	1	»	—	»	$1\frac{1}{2}$
Paul Schnidertschitsch	»	—	»	—	»	$1\frac{1}{2}$
Jacob Scheriauz	»	—	»	—	»	$1\frac{1}{2}$

Pristaueza.

Symon Vrbnitsch	»	4	»	—	»	4
	»	9	»	1	»	16

Št. 6. Popis dohodkov enega kooperatorja v Slavini. Sestavil kooperator Janez Bernard Počkar dne 17. septembra 1690¹⁾.

Vera relatio proventuum unius Reverendi Domini Cooperatoris Slavinae Stolla ad summum conducit centum Imperiales facit ducatos unus Sex librorum f 133: 2:—
Frumenti verae collecturae sunt modii No. 76 computando unum modium duodecim paceis, faciunt numerum » 47:—:—
Avenae ad summum sunt modii 130 fit » 21:—:—
De Caseo lib. Nr. 60 à 8 Solidis, struit numerum » 4:—:—

Vera expositio honestae Sustentationis pro status decentia.
Pro vestibus tam pro tempore hyemali quam aestivo ad minimum f 30:—:—
pro Conductu foeni et Equo annuatim » 10:—:—
pro Avena Equi annuatim modii 24, faciunt » 4:—:—
Affictus Domus importat » 10:—:—
Servo pro vestitu et Salario » 10:—:—

¹⁾ Izvirnik na papirju v kapiteljskem arhivu v Ljubljani fasc. 105, Nr. 3.

Pro vino per totum annum, Ciboria No. 18, et pro conductura vectigali, tellonio ad minimum unum	
Cibore venit (= čeber) lib : 15. facit f	45:—:—
Pro pane pro se et Servo, bonisque Aliegenis per totum Annum »	25: 2:—
Pro lignis in usum tam aestatis, quam hyemis. »	4:—:—
Pro conductu collecturae »	6:—:—
Pro lotrice annuatim »	2:—:—
Pro Carne totius anni, larido, Adipe, oleo etc »	30:—:—

Haec est vera Cooperaturae Slavinensis tam perceporum quam expositorum colectio, qua veri cum fundamento in re Milites in Ecclesiae Castris cum Sudore, et labore fruuntur: quae tunc omnia modo competenti benevole et reverenter subiicio arbitrio, et Imperio Illustrissimorum et Reverendissimorum Dominorum Deputatorum.

Accedunt aliquae commemorationes pro defunctis alicujus Importantiae, quas non sine expensis captando Rusticorum benevolentiam adipiscimus pro illorum mentis varietate duraturae.

Datum Slavinae 17. Sept. 1690.

Joa. Bernadus Pozchar. Coop.

Stephanus Segina, Cap.

Št. 7. Tržaški škof Luka Sartorij Del Mestri izpričuje, da je na slavinskem pokopališču posvetil zvon na čast sv. Trojici za graško cerkev sv. Trojice¹⁾.

Lucas Sartorius Del Mestri, Lib. Bar. a Schönberg Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus et Comes Tergestinus. Universis et singulis praesentes Nostras inspecturis, lecturis, aut legi audituris fidem facimus et attestamur, qualiter hodierna die in Coemeterio huius Venerandae Parochialis Ecclesiae ad honorem SSmae Trinitatis campanam de iuribus Ecclesiae filialis pariter SSmae Trinitatis de pago Gratz servata forma a Pontificali Romano praescripta benediximus et consecravimus.

¹⁾ Izvirnik na papirju v slavinskem župnem arhivu.

In quorum fidem.

Datum Slavinae in actu Visitationis Generalis die
26. Junij 1726.

(L. S.) Lucas Sartorius Delmestri Eppus mp.
P. Franciscus Brandolinus V. Cancellar mp.

Št. 8. Tržaški škof Luka Sartorij Del Mestri izpričuje, da je na slavinskem pokopališču posvetil dva zvona, enega na čast sv. Lenartu, drugega na čast sv. Matiju, za cerkev sv. Lenarta v Klenku¹⁾.

Lucas Sartorius Del Mestri Lib. Bar. a Schönberg Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus et Comes Tergestinus.

Universis et singulis praesentes Nostras inspectionis, lecturis aut legi audituris fidem facimus et attestamus, qualiter hodierna die in Coemeterio huius Venerandae Parochialis Ecclesiae Slavinae duas campanas unam ad honorem S. Leonardi et aliam minorem ad honorem S. Mathiae de iuribus Ecclesiae S. Leonardi in Clenech servata forma Pontificalis Romani benediximus et consecravimus.

In quorum fidem.

Datum Slavinae in actu Visitationis primae Nostrae Generalis die 26. Jun. 1726.

(L. S.) Lucas Sartorius Del Mestri Eppus mp.
P. Franciscus Brandolinus V. Cancellar. mp.

Št. 9. Tržaški škof Luka Sartorij Del Mestri Lib. Bar. a Schönberg podeljuje 40 dni odpustka vsem, ki obišejo oltar sv. Ivana v Štivanu na obletnico posvečenja in tam pobožno molijo¹⁾.

¹⁾ Izvirnik na papirju v župnem arhivu v Slavini.

Lucas Sartorius Del Mestri Lib. Bar. a Schönberg Dei et Apostolicae Sedis Gratia episcopus et Comes Tergestinus.

Universis et singulis praesentes inspecturis fidem facimus et testamur qualiter Altare S. Jo. Baptistae dicatum in Veneranda Ecclesia S. Jo. Baptistae in Matenouas filiali hujus Venerandae Parochialis Slavinensis, quod anno 1702 mense iun. una cum Ecclesia consecratum fuit ab Illmo et R^{mo} Domino Jo. Franc. Miller Nostro Antecessore, hodierna die positis in eo Reliquiis SS. Prisciani, Crescentii, et Vincentiae Martyrum solemni ritu ac servata forma a Pontificali Romano praescripta, propriis manibus consecravimus, et hodie unum annum die vero anniversaria Consecrationis huiusmodi illud visitantibus ibique pias ad Deum preces effundentibus quadraginta dies de vera Indulgentia in forma Dei Ecclesiae consueta concessimus, in quarum fidem has manu nostra subscriptas, et sigilli nostri appensione munitas per infrascriptum Cancellarium nostrum expediri iussimus.

Datum Slavinae in Actu tertiae Visitationis Generalis die 10. aug. 1739.

Lucas Sartorius Del Mestri Eppus, mp.

Št. 10. Ustanovno pismo kuracije v Matenji vasi z dne 28. julija 1810¹⁾.

Vincenz Freiherr von Argento Domprobst des Cathedr. Capit. zu Triest und sede vacante Capit. Vicar.

Es haben die 3 Dörfer Rakitnik, Mautersdorf und Grobše unter der Pfarr Slavina mittelst ihrer Bevollmächtigten und mit Genehmigung der betreffenden Grund-

¹⁾ Izvirnik na papirju se nahaja v župnem arhivu v Slavini.

herrschaft bei St. Johann in Mautersdorf mittelst Instrument von 3. December 1809 eine eigene Capellanei gestiftet, und sich auch für die künftigen Erben verpflichtet dem jeweiligen Caplane von jeder Hube, deren in besagten drei Dörfern $34\frac{1}{2}$ sich befinden, zwei Mehrling gereinigten Weizens und zwei Mehrling Haber und von Jedem Keuschler 2 f jährlich am Michelsfeste beizutragen und demselben binnen einem Jahre eine bequeme Wohnung und nächst derselben einen Küchengarten zu seinem Fruchtgenuss auf eigene Kosten aufzubauen und zu verschaffen.

Und da die besagten Gemeinden die Sacramentirung der Kirche zu Mautersdorf und die Bestimmung der Pflichten eines jeweiligen Kaplans allda dem Ermessen dieses Ordinariats gänzlich überlassen haben, so finden wir es zuträglich erstere auf bessere Zeiten zu verschieben, die zweite aber mit gegenwärtigen Stiftbriefe zur kräftigen genauen Bevollgung einstweilen und provisorisch festzusetzen.

Wir wollen demnach besagte fromme Stiftung, wie sie in oben meldeten Instrumente vom 3. December 1809 enthalten ist, hiemit von Ordinariatswegen omni meliori modo, via, jure et forma und wie es am kräftigsten sein mag, bestätigt und einem jeweiligen Kaplan zu Mautersdorf, bis die Sacramentirung der dortigen Kirche nach dem Wohlbefinden eines jeweiligen Herrn Ordinarius statthaben wird, die pünktliche Bevollgung der unten bestimmten Verbindlichkeiten verordnet haben. Zu diesem Ende haben wir drei gleichlautende Stiftbriefe errichten lassen, selbe mit Unserer eigenen Handschrift und mit dem gewöhnlichen Capitular-Insigel bestätigt und deren einen im Ordinariats-archive aufzubewahren, den zweiten an den Pfarrer zu Slavina ab-

zugeben und den dritten in der Kirchenkasse zu Mautersdorf zur Richtschnur des dortigen Kaplans zu hinterlegen befohlen.

I. Pflichten des Caplans zu Mautersdorf.

1. Hat derselbe die Pfarrkirche zu Slavina als die Mutterkirche und den Pfarrer als seinen unmittelbaren Vorsteher, von dem er abhängen muss, zu erkennen.

2. Er wird daher am Frohnleichnamsfeste und so oft die Pfarrgemeinde zur pfarrlichen Function nach Slavina zu erscheinen hat, die heil. Messe frühzeitig zu Hause lesen und sich sodann nach Slavina begeben, um dem pfarrlichen Gottesdienst beizuwohnen, und dem Pfarrer mit Beichthören, Assistiren etc. mitzuhelfen.

3. Obschon die Kirche zu Mautersdorf bisher mit den heil. Sacramenten noch nicht versehen ist, so wird es dem Kaplan doch obliegen, auf jedermaliges Verlangen Beicht zu hören, bei seiner Messe nach vorläufiger Consecrirung der nötigen Partikeln den anwesenden die heil. Communion zu ertheilen und falls sich zur nämlichen Zeit ein Kranker im Bezirk befinden sollte, denselben mit dem heil. Viaticum und mit der letzten Olung zu versehen. Auch sollen die Brautleute seines Bezirkes nicht nur bei der Pfarr, sondern auch in seiner Kirche verkündigt werden.

4. An Sonn- und gebotenen Feiertagen wird es seine Pflicht sein in der Früh um 7 Uhr im Sommer und um 8 Uhr zur Winterszeit die heil. Messe zu lesen und unter derselben eine kurze Sittenlehre oder Homilie an das Volk zu halten und die in der Woche vorkommenden Feier- und Fasttage zu verkünden: nachmittag aber um 3 Uhr die Christenlehre mit Vorbetung der drei theologischen Tugendakte zu halten.

5. Er wird die Beichtzetteln für österliche Beicht von der Pfarre erhalten, selbe denjenigen, die die Religionslehre gut wissen, gewissenhaft vertheilen, die Einsammlung derselben aber wird durch die Pfarrkuraten geschehen. Auch soll er an jenen Orten, die unmittelbar von der Pfarrkirche versehen werden, die Pfarrkuraten mit Beichthören zu österlicher Zeit aus-
helfen.

6. Soll er dem Volke mit gutem Beispiel vorangehen, die Unwissenden mit Geduld belehren, die Fehlenden mit Sanftmuth zurechtweisen, sich von seiner Kaplanei nicht ohne vorläufige Anmeldung beim Pfarrer entfernen, und den Sterbenden den geistlichen Beistand leisten.

II. Pflichten der Gemeinden gegen den Caplan und gegen die Pfarrkuraten.

1. Sie werden sowohl die zu Mautersdorf als die Caplaneiwohnung immer im guten Stand erhalten, die nötigen Reparationen bestreiten und die Kirchenerfordernisse als Hostien, Wein, Wäsche, Paramente, und andere Geräte beschaffen.

2. Ihrem Caplane werden sie die im Stiftinstrument freiwillig versprochenen Beiträge pünktlich leisten und zwar ohne mindeste Beeinträchtigung des Pfarrers, der Cooperatoren und des Messners zu Slavina, denen sie das bisher Gewöhnliche auch künftighin getreu und ohne Abbruch beizutragen haben werden, sowie im Gegentheile auch diese die ehemaligen Pflichten gegen die Gemeinden werden erfüllen müssen.

3. Sie werden die Pfarrkirche zu Slavina immer als ihre Mutterkirche, die dortigen Curaten als ihre Seelsorger ansehen und verehren, sich wie jemals an ge-

wissen Tagen bei der pfarrlichen Funktion einfinden und von daher den geistlichen Beistand, den ihnen ihr Caplan wegen Mangel der heil. Sacramente nicht ertheilen könnte, begehren und erhalten.

4. Bei ihrer Kirche wird sie einen tauglichen Messner, der vom Pfarrer zu Slavina auf ihren Vorschlag gewählt und bestätigt werden wird, aus ihren Mitteln unterhalten, dessen Verbindlichkeit sein wird, den Caplan in der Kirche und bei den vorkommenden Excursen zu bedienen und zu begleiten, die Kirche und die Kirchengeräte immer rein und in guter Ordnung zu erhalten, und sich ohne Erlaubnis des Caplans vom Hause nicht zu entfernen.

5. Die Ernennung des Caplans ist zwar dem Ordinarius vorbehalten, jedoch wird es den Gemeinden freistehen in Ermangelung der Diöcesangeistlichen ihn anderswoher zu bestellen, dem Ordinariat vorzuschlagen und die Bestätigung desselben anzusuchen.

6. Es versteht sich von selbst, dass die Caplanei einzugehen habe, wenn das Volk seine hier ausgewiesenen Pflichten nicht erfüllen oder höheren Orts eine andere Verfügung getroffen werden sollte.

Ex officio Ordinariatus Triest am 28. Jul. 1810.

Vinzenz Freiherr von Argento,

Capit. Vicar mp.

Andr. Franz Suppanzigh,

Consist. Cancell. mp.

Št. 11. Dotacijsko oziroma ustanovno pismo trnjske kaplanije z dne 15. novembra 1827., potrjeno 4. julija 1828¹⁾.

¹⁾ Izvirnik na papirju se nahaja v arhivu trnjske kuracije.

Dotations resp. Stiftungsurkunde, welche von den Nachbarschaften Dorn, Klönig und Palzhje zur permanenten Unterhaltung eines Ortsgeistlichen in Dorn errichtet worden ist.

1. Es erscheinen heute als am 15. Nov. 1827 vor diesem Bezirksgerichte nachstehende, mit Vollmacht ihrer Gemeinde versehenen Commitenten, als Thomas Rebec, Simon Smerdu und Joseph Zhesnik von Palzhje, Jakob Smerdu, Lorenz Bergozh und Mathias Shele von Dorn, endlich Thomas Shabez und Mathias Zheligoj von Klönig, und geben sowohl in ihrem als im Namen ihrer Nachbarn folgende verbindliche Erklärung zu Protokoll:

Nachdem in dem Curathause zu Dorn ein Geistlicher von jeher bestand, welcher durch die Beiträge der Gemeinde unterhalten wurde, und nachdem sie solchen zur grossen Bequemlichkeit für die Insassen der obengedachten drei Nachbarschaften in der Seelsorge fortan zu erhalten wünschen, so haben sich die obengedachten Commitenten

2. für sich und ihre Erben, dann für respective Mandaten und ihre Erben solidarisch verbunden dem künftigen Curatgeistlichen in Dorn dorfwise jährlich nachstehend benanntes Geld- und Naturalbeitrag zu leisten, und zwar

a) die Nachbarschaft Palzhje 30 Mehrling Weizen, 30 Mehrling Hafer, dan 13 f 30 kr. in Geld nebst 12 Fuhren Brennholz. Das Getreide versprechen sie nach dem Hubenstande, das Geld und Holz aber nach dem Verhältnis der Häuser zu prästiren.

Dafür wird ausbedungen, dass jährlich 11 heil. Messen in der Kirche St. Nicolai zu Palzhje, und zwar an den Tagen des heil. Joseph, am Quatembersonntage

in der Fastenzeit, am Ostermontag, am Tage der Marie Geburt, und Christi Himmelfart, am Pfingstmontag, am ersten Sonntag nach Allerheiligen, am Weihnachtstag, am Tag des heil. Stephan, am Sonntag vor dem Grossfrauentag und am Sonntag nach heil. Pauli von dem jeweiligen Herrn Curatgeistlichen gelesen werden sollen.

b) Die Nachbarschaft Dorn verspricht jährlich 60 Mehrling Weizen, 60 Mehrling Hafer, 22 Fuhren Brennholz in natura und 28 f in Geld beizutragen.

Weiter verbindet sich die Nachbarschaft Dorn die bei der Kirche zu Dorn sowohl als bei der Curatwohnung daselbst vorfallenden Baulichkeiten aus eigenen Kräften und Mitteln zu bestreiten.

Für diese Leistungen wurde von der Nachbarschaft Dorn ausbedungen, dass an allen Sonn- und Feiertagen mit Ausnahme der für Klönig und Palzhje gestifteten Messen, dann an allen Quatembermittwochen in der Kirche des heil. Elias zu Dorn die Obligatmessen gelesen werden sollen, wo es übrigens dem Herrn Geistlichen freigestellt wird, zwei Messen an zwei Quatembermittwochen in Klönig und Palzhje zu verrichten, und die übrigen Messen an Werktagen nach seinem Belieben und gegen seine Bezahlung wo immer zu lesen.

c) Die Nachbarschaft Klönig verspricht an jährlichen Beiträgen 10 Mehrling Weizen und 10 Mehrling Hafer und 6 Fuhren Brennholz in natura, dann 8 f 30 kr. beizusteuern.

Dafür sind 6 heil. Messen in der Kirche des heil. Leonhard zu Klönig ausbedungen worden, welche von dem Herrn Curatgeistlichen an einem Sonntag eines jeden zweiten Monats im Jahre gelesen werden mögen.

3. Versprechen die Commitenten für sich und ihre Mandaten nebst Erben der Pfarrkirche zu Slavina keinen

Eintrag zu thun, und derselben alle bisher üblichen Gaben ohne allen Abbruch jährlich zu entrichten.

4. Zur mehreren Sicherheit erklären die Bevollmächtigten, dass der gegenwärtige Vertrag auf Realitäten der Mandaten als Commitenten grundbüchlich einverleibt rücksichtlich intabulirt werden.

5. Gegenwärtiger Vertrag erhält seine vollständige Kraft und Wirkung nach der von dem hochwürdigsten Consistorium erfolgten Bestätigung.

In Urkunde dessen sind unsere und der erbetenen Zeugen Fertigung und eigenhändig gemachten Kreuzzeichen.

So geschehen vor dem Bezirksgerichte Adelsberg
am 15. November 1827.

Thomas Rebez		Ausschussmänner
Joseph Zhesnik		von
Simon Smerdu		Palzhje.

Jakob Smerdu		Ausschussmänner
Lorenz Bergozh		von
Mathias Shele		Dorn.

Thomas Shabez		Ausschussmänner
Mathias Zheligoj		von Klönig.

Joseph Vessel		Zeugen.
Johann Messe		

Dass vorstehende Stift- und respve Dotationsurkunde von den vorbenannten Ausschussmännern Thomas Rebez, Simon Smerdu, Joseph Zhesnik von Palzhje, Jakob Smerdu, Lorenz Bergozh, Mathias Shele von Dorn, Thomas Shabez und Mathias Zheligoj von Klönig ausgestellt und sowohl von ihnen als den hiezu erbetenen

Zeugen Joseph Vessel und Johann Messe unterfertigt worden sei, wird hiemit amtlich bestätigt.

Bezirksgericht der Staatsherrschaft Adelsberg
am 15. November 1827.

Nachträglich zu dem § 3. dieser Urkunde versprechen die Commitenten und Erben durch die Haltung der Geistlichen in Dorn auch dem Herrn Pfarrer und den jeweiligen Herrn Cooperatoren in Anspruch ihrer Rechte nicht den mindesten Eintrag zu thun.

7. Soll der jeweilige Curat zu Dorn verpflichtet sein, nicht nur die bestimmten Messen zu lesen, sondern auch an allen Sonn- und Feiertagen früh die Predigt, nachmittag aber die Sittenlehre vorschriftsmässig zu halten, ferner dem seit 1810 bestehendem Gebrauch gemäss am Bitt- und Danksonntage, an Frohnleichnahm, Grossfrauentag und in der Charwoche bei der Hauptpfarre zu Slavina zur Assistenz zu erscheinen und sich in die pfarrlichen Rechte ganz und gar nicht einzumischen.

L. S.	Pichs,	Thomas Rebez
	Bez. Richt. mp.	Simon Smerdu
		Joseph Zhesnik
		Jakob Smerdu
		Lorenz Bergozh
		Mathias Shele
		Thomas Shabez
		Mathias Zheligoj

Ausschusmänner von Palzhje, Dorn und Klönig.

Joseph Vessel	Zeugen.
Johann Messe	

Anton Leonardis

durch Gottes Gnaden und des Römisch Apostolischen
Stuhls Bischof von Triest.

Das nachstehende Errichtungs- und Dotations Instrument der Expositur Dorn, welches in drei gleichlautenden Exemplaren verfasst, von den Bevollmächtigten der Gemeinde und von den betreffenden Grundherrschaften unterfertigt ist, wird hiemit von Ordinariatswegen nach seinem ganzen Inhalte dahin bestätigt, dass die darin bedungenen wechselseitigen Verbindlichkeiten des Caplans und der Gemeinde ohne alle Beeinträchtigung der Rechte und Einkünfte der Pfarrgeistlichkeit von Slavina in Ausübung gebracht werden, sobald sich dieses Ordinariat in der Lage befinden wird, der gedachten Expositur einen Curatpriester beizugeben.

Vom bischöflichen Ordinariat zu Triest am 4. Juli 1828

(L. S.)

Anton
Bischof mp.

Georg Ukmar,
Consistorial Kanzler mp.

B. Abecedno kazalo duhovnikov.

	Stran
A.	
Abrahamič Jurij	219
Abrahamič Mihael	220
ab Abrahamsperg Jožef .	250
Abram Anton	258
Abram P. Leo	294
d' Abramsperg Anton .	228
Agustini Andrej	219
Agustini Matija	269
Ahačič Matevž	262
Ajtič Jožef	229
Albreht Leopold	241
Albreht Lovro	256
Ambrožič Jakob	220
d'Auch Vincenc	255

B.	
Babuder Marko	219
Bajanchi Anton	223
Bajardi France	270
Baša Peter	222
Belligogna Janez	270
Benigar Jožef	249
Berčič Dominik	259
Bergoč Peter	253
Bergoč Simon	231
Blokar Janez Krstnik .	269
Bohinjec Peter	261
Božič Jakob	210
Brezec Matija	253
Bunc Anton	234

	Stran
C.	
Camera Tomaž	251
Cebokin Janez	248
Cek Janez	206
Cek Matija	220
Cerglenaz Andrej	248
Cigot Anton	269
Cimernan Jurij	269
Conedisius Nikola	269
Cotič Adam	223
Currente Anton	232
Cvek Filip	252

Č.	
Čadež Janez	264
Čapek Gašper	235
Čeligoj Janez	266
Čelihar Anton	291
Čendak Jurij	250
Černe Jakob	233
Česnik Jernej	291

D.	
Debeleč Jurij	229
Dekleva Janez	226
Dekleva Matija	230
Demšar Matija	235
Divo Jakob	252
Dolcetti Aleksander . . .	206
Dolenc Janez	221
Dovgan Miha	249

	Stran		Stran
Durante Janez Krstnik	224	Hudnik Jurij	221
		Hueber Janez Žiga	267
E.		J.	
Eder Janez	256	Jalen Simon	257
Erjavec Janez	242	Jarec Alojzij	247
F.		de Jenkensheim Anton	254
Fabiani Franc	234	Jerala Martin	240
de Fabris in Frayenthof		Jerkič Anton	268
Janez Krstnik	271	Jučič Anton	251
Fajdiga Anton	230	Juh Jože	233
Fassio Mihael	202	Juliani Dominik	271
Fassio Janez	201	Jurčič Jožef	210
Fanetti Anton	268	Jurčinovič Janez Krstnik	271
Ferlan Matevž	263	Jurčinovič Jurij	219
Fogarino Benedikt	253	Jurica Jože	252
Fornasari Urban	203	K.	
Franz Mihael German	251	Kačič Gregor	272
Francol Janez Krstnik	270	Kalčič Anton	271
Dr. Fröhlich Filip	207	Kalin Janez Pavel	271
Furlanič Anton	220	Kamnik Štefan	248
G.		Karis Tomaž	234
Gabrenja Janez	249	Kastelec Anton	228
Garzaroli Anton	268	Kavčič Andrej	229
Garzaroli France	271	Kavčič Janez	235
Germek Jožef	250	Kavčič Janez Krstnik	271
Globočnik Janez	214	Keršikla Peter	255
Gorenjec Leopold	242	Klemenec France	256
Gorjanec Martin	220	Klemenec Janez	294
Grinjanec Matija	222	Kodrič Martin	270
Gulič Jožef	233	Kossutič Jožef	262
H.		Krajnc Marko	233
Hafner Jožef	212	Krajnc Miha	251
Hodnik Gregor	230	Kramar Jožef	227
		Kranjec Ludovik	235
		Kristofobui Janez Krstnik	271

	Stran		Stran
Križaj Andrej	293	Mestrl Ambrož Hieronim	225
Krpan Jakob	221	Michelazzi Auguštin . .	250
Križman Jurij	270	Mihelčič Janez	246
Kučič Janez	270	Miklavčič Karol	265
Kuder Jakob	267	Milavec Blaž	268
de Kupfersein Ludovik .	204	Milharčič Janez	225
L.		Milharčič Matevž	292
Lakmayer Franc	261	Mrakar Anton	237
Lavrič Andrej	234	Mlejšnik Viljem	265
Lavtar Valentin	244	Močnik France	236
Laznik Jožef	217	Mohorič Janez	269
Lenček Jernej	256	Mohorič Lenart	203
Lenz Karol Emanuel . .	230	Mohorovič Anton	251
de Leo Žiga baron . . .	204	Moligoj Janez Peter . . .	224
Lesar Janez	244	Mordaks Janez Krstnik .	222
Lončarič Janez Krstnik .	227	Morel Luka	224
Lorenzutti Matija . . .	208	Morelli Adam	248
Lukanc Jožef	264	Morelli Jernej	255
Lukman Gregor	218	Moretti Anton	271
Lunder Janez	260	Možina Janez	292
M.		Možina Janez	244
Macarol Jurij	250	Mrak Ignacij	238
Macarol Valentin	254	Muha Tomaž	221
Macaroli Jurij	234	Mulič Andrej	269
Makovec Matevž	250	Mulič Simon	269
Malinarčič Andrej	270	Mulik P. . . .	203
Marceglia Jurij	234	N.	
de Marchi Janez Krstnik	224	Nachtigall Jožef	237
Marenzi Jeremija baron .	204	Neff Baltazar Hermenigild	221
Marinkovič Paškal . . .	251	O.	
Markovič Matija	219	Obreza Janez	271
Markovič Matevž	259	Ogreschek Jakob	266
Meden Lovro	250	Ogrizek Jakob	294
Mersnik Filip	247	Osvald	201
Mesar Janez Pavel . . .	204		

	Stran		Stran
P.			
Paravel Blaž	272	Rapič Andrej	228
Partl Jožef	241	Ričon Matija	269
Passera Janez Andrej .	248	Rodič Friderik	247
Pečar Janez	240	Ronzelli Tomaž	232
Penko Gregor	227	Rozman Anton	230
Penko Janez	293	Rupnik Simon	241
Perion Matevž	219	S.	
Peršič Jožef	255	Sajovic Janez	214
Petelin Andrej	220	Samec Matevž	249
Petkovšek Jožef	233	de Seghina Štefan . . .	223
Pikel Jožef Avguštin .	227	Semen Andrej	228
Pikel Ksaverij Ignacij .	271	Sičič France	248
Pintar Matevž	261	Sirotič Anton	252
Pivk Janez	238	Sirk Kristijan	234
Počkar Janez	264	Sitar Matevž	258
Počkar Janez Bernard .	223	Skok Jožef	219
Podboj Janez	243	Skušek Jožef	260
Podobnik Jožef	263	Skvarča France	295
Pokorn Anton	212	Skvarča Janez	242
Poljanec Jakob	229	Smrekar Boštijan . . .	270
Poropat Matija	218	Spagniolli Andrej . . .	270
Požar Matija	222	Sporn Franc	240
Prah France	260	Stemberger Andrej . . .	268
Praiz Janez Jožef . . .	226	Strupi Jakob	243
Praudica Peter Matevž .	255	Susani Jakob	253
Premrov Jože	248	Š.	
Prijatelj Matija	216	Šarabon Valentin	257
Probst Nikolaj	272	Schiffrer Ludovik . . .	246
R.		Šink Simon	236
Reiner Pavel	272	Širca Štefan	270
Rajčević France	261	Štrenar Matija	223
Rampeli Janez	269	Šuša Vincenc	219
Ravnikar Matevž	239	T.	
Remškar Valentin . . .	265	Tavčar Štefan	235
Remnar Marko	250	Terkuč Anton	233
		Thus Blaž	269

	Stran		Stran
Tomlanovič Pavel . . .	262	Vinidolac Janez . . .	235
Tomšič Gregor . . .	232	Vipavski Andrej . . .	201
Tomšič Janez Krstnik .	247	Vormacher Kristijan . .	263
Tomšič Janez . . .	236		
Tomšič Jožef . . .	233	W.	
Tomšič Jožef . . .	249	Wester Alojzij . . .	247
Tomšič Jožef . . .	267		
Tomšič Vincencij . . .	230	Z.	
Tramte Anton . . .	257	Zabukovec Janez . . .	244
Trost Janez . . .	266	Zadnik Jožef . . .	263
		Zajec Andrej . . .	237
U.		Zanutig Janez . . .	269
Ukmar Jurij . . .	251	Zgombič Matevž . . .	262
Uršič Jakob Filip . . .	268	Zorman P. Leopold . . .	295
Uršič Miha . . .	249	Zupan Janez . . .	258
Ustija Filip . . .	232	Zuppardi Anton . . .	248
V.		Ž.	
Valenčič Primož Felicijan	224	Žafran Jakob . . .	231
Vandanus . . .	201	Žafran Jožef . . .	255
Varovič Ludovik . . .	270	Železny Alojzij . . .	262
Verbajš Anton . . .	257	Žirovnik Marin . . .	270

